

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

Cinema PALACE, gelegen in de Adolf Buylstraat, opende zijn deuren op 31 december 1911.
De uitbating werd in 1966 stopgezet.

Bezoekt onze thematentoonstelling "De geschiedenis van de Oostende cinémas"

van 12 december 2009 tot 13 maart 2010

DE PLATE

**TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.**

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 39

NUMMER 1

MAAND januari 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

Blz. 3: Jaarprogramma 2010 De Plate.

Blz. 6: **R. TIMMERMANS**: De "Market Place" van Sir Ernest George.

Blz. 12: **R. DE CLERCK**: De Sprotfabriek in Oostende.

Blz. 19: Ledenlijst 2009.

**HET BESTUUR VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
DE PLATE**

WENST HAAR LEDEN EEN GELUKKIG EN VOORSPOEDIG JAAR 2010

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: . Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES, Plantenstraat 82, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Roger TIMMERMANS: Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.

Rudy DE CLERCK: Violierenlaan 42, 8400 Oostende.

JANUARI ACTIVITEIT

De Koninklijke Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

Op donderdag 28 januari 2010 om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L. Colensstraat 6, 8400 Oostende

JAARLIJKSE VEILING

1. Welkomstwoord door dhr. Jean Pierre **Falise**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.
2. VEILING georganiseerd door DE PLATE onder leiding van dhr. Georges **VAN DUYVENBODEN**, effectief lid.

De aanwezige leden kunnen zich de lijst van de te veilen stukken aanschaffen tegen kostprijs.

De veiling is voorbehouden aan de individuele leden.

Er wordt voor gezorgd dat op die avond leden en kandidaat-leden zich in regel kunnen stellen met de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2010.

Zoals reeds aangekondigd in het tijdschrift van oktober, november en december zullen de aangeboden stukken te bezichtigen zijn in het Heemmuseum op ZONDAG 24 JANUARI tussen 10.00 uur en 12.00 uur.

LET WEL OP: VÓÓR DE VEILING IS ER GEEN VOORDRACHT
WIJ BEGINNEN STIPT OM 20 UUR MET DE VEILING!!!

JAARPROGRAMMA “ DE PLATE “ voor het jaar 2010

A. Avondvoordrachten en activiteiten

1. Donderdag 28 januari om 20.00 uur

Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE, voorbehouden aan de leden, onder leiding van dhr. Georges VAN DUYVENBODEN.

2. Donderdag 25 februari om 20.00 uur

VAN BLEEK TOT BLOOT: badmode aan de Vlaamse kust, door mevr. Kathleen RIBBENS.

3. Donderdag 25 maart om 20.00 uur

OVER MAMZELS, STONGS EN PERCENTEN: een geschiedenis van SEO 1892 –1981, door mevr. Olivia SIMOEN.

4. Donderdag 29 april om 20.00 uur

OOSTENDSE VISSERS HEBBEN CONGOLEZEN VAN HONGERDOOD GERED, door dhr. Roland DUYCK.

5. Donderdag 27 mei om 20.00 uur

PRINS KAREL, LEVEN IN DE SCHADUW VAN LEOPOLD III, door dhr. Rien EMMERY.

6. Donderdag 30 september om 20.00 uur

DE VISSERIJ VANUIT VROUWELIJK PERSPECTIEF, door mevr. Katrien VERVAELE.

7. Donderdag 28 oktober om 20.00 uur

HET BELEG VAN OOSTENDE, UILENSPIEGEL EN DAMME, door dhr. Roland LARIDON.

8. Donderdag 25 november om 20.00 uur

OOSTENDE MET EEN LACH EN EEN TRAAAN, door dhr. Valère PRINZIE.

9. Donderdag 16 december om 20.00 uur

FILMAVOND, door dhr. Jean Pierre DEVOLDER.

B. Namiddagvoordrachten en andere activiteiten

1. Donderdag 11 februari om 14.30 uur

CIRCUSSEN IN OOSTENDE, door dhr. Jan INGHELBRECHT.

2. Donderdag 7 oktober om 14.30 uur

INTERNATIONALE TREINEN TE OOSTENDE, beëindigd door dhr. Emile SMISSAERT.

3. Donderdag 25 november om 14.30 uur

OOSTENDE MET EEN LACH EN EEN TRAAAN, door dhr. Valère Prinzie.

4. Zaterdag 4 december om 12.30 uur

MIDDAGMAAL EN KLEINKUNSTNAMIDDAG.

5. Donderdag 16 december om 14.30

FILMNAMIDDAG, door dhr. Jean Pierre DEVOLDER.

Activiteiten die voorzien zijn in 2010 maar waarvan de juiste data nog niet vastliggen :

Bezoek aan het Belle-Epoque museum in Blankenberge, het zuiveringsstation Aquafin en de begraafplaats van de Stuiverstraat?

C. Studiereis

Zondag 6 juni (nog in voorbereiding), o.l.v. dhr. Valère Prinzie

D. Thematentoonstellingen 2010

1. tot 13 maart
GESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE CINEMA'S.

2. van 3 april tot 29 mei
CIRCUSSEN IN OOSTENDE.

3. van 12 juni tot 18 september
HET BLOEMENUURWERK " D' HORLOGE ".

4. van 2 oktober tot 27 november
NIJVERHEDEN OP DE VUURTORENWIJK

5. vanaf 11 december
150 JAAR LEOPOLDPARK

In 2010 zal op de kaft van ons tijdschrift telkens een lang verdwenen Oostends hotel worden afgebeeld.

Voor de maand januari is het een weergave van het befaamde "The Princess's Hotel" op de hoek van de Zeedijk en de Kemmelbergstraat.

DE “MARKET PLACE” VAN SIR ERNEST GEORGE

door Roger TIMMERMANS

Verdwenen huizen en gebouwen lokaliseren aan de hand van oude tekeningen, foto's of zichtkaarten is niet altijd eenvoudig. Zelfs personen met ervaring in de materie slaan weleens de bal mis.

In 2008 verzorgde “De Plate” een bijzondere uitgave, nl. een album met Oostendse schetsen van Sir Ernest George. George was een Engelse architect en kunstenaar. Dat hij als architect een uitgesproken belangstelling had voor het tekenen van huizen lag zo voor de hand. Zijn schetsen geven steeds precies en waarheidsgetrouw de bestaande toestand weer.

Evenwel, door de karige gegevens die hij bij zijn schetsen verstrekt, is het niet steeds evident om zijn tekeningen een juiste plaats te geven in het stadsbeeld. Een tweetal tekeningen konden nog niet gelokaliseerd worden bij gebrek aan voldoende gegevens. In het album wordt de begeleidende tekst verzorgd door Norbert Hostyn.

Bijgaande tekening (fig. 1) staat ter discussie. Volgens A. Verbouwe, in zijn boek “Iconografie van het Arrondissement Oostende” p. 138-nr. 764, zou deze schets de Groentemarkt voorstellen. Norbert Hostyn heeft hierbij zijn bedenkingen daar de geschetste huizen hem onbekend voorkomen op de Groentemarkt. Ook de bomen ontbreken op het marktplein. Veronderstellende dat dit de Groentemarkt zou zijn, kijkt hij in wat volgens hem dan de Kapucijnenstraat is (p. 10). Hij meent zelfs het dak van de Kapucijnenkerk te herkennen (p. 10). Helaas klopt deze vaststelling niet met de werkelijkheid. Terloops gezegd, het gebeurt wel meer dat A. Verbouwe, zoals hier in dit geval, een foute locatie opgeeft.

Fig. 1 – Schets uit het album van Sir Ernest George – pag. 9.

Als we ervan uitgaan dat deze schets de Groentemarkt voorstelt, dan had George praktisch tegen de huisgevels moeten staan, op punt A (fig. 2) om te kunnen kijken in de Kapucijnenstraat. Maar dan kon hij het rechter hoekhuis B, aan de oostkant van de Nieuwstraat, niet zien. Dus had hij het ook niet kunnen tekenen. Er was daar ook geen plaats voor de marktkramers om hun verkoopstalletjes op te stellen. Het onderwerp van de schets is dus duidelijk NIET de Groentemarkt.

Waar zou George dan wel gestaan hebben met zijn schetsboek? Zoveel marktpleinen waren en zijn er niet in het centrum van de Stad. Bleef over de Grote Markt, nu het Wapenplein.

De kunstenaar stond op punt C (fig. 3). Vóór zich zag hij de twee huizen D en E aan de linkerkant en aan de rechterkant een gedeelte van huis F. Tussen de twee huizenblokken ligt de Weststraat, nu Adolf Buylstraat. Hij keek dus in de richting van wat nu het Marie-Joséplein is. Rechts is hier wel voldoende ruimte voor de marktkramers.

Het huis D is nu opgenomen in het ING-bankgebouw aan het Wapenplein. Het linker hoekhuis E bestaat nog steeds in ongewijzigde vorm, en is nu de vestiging van de luxe-pralinezaak Neuhaus.

Het rechter hoekhuis F werd gesloopt en vervangen door een hotel. Later werd het omgebouwd tot een appartementsgebouw, met onderaan de schoenzaak Mano, en op de eerste verdieping de speelgoedzaak Bart Smit.

Even voorbij het einde van de Weststraat, lag de grens van de oude stad. Daar stonden (de restanten van) de stadsmuren G (fig. 4) die te zien zijn op de achtergrond van de schets.

ICONOGRAFIE

Vergelijk schets (fig. 1) en foto's. De drie huizen aan de Grote Markt hierboven vermeld, zijn terug te vinden in:

- "Oud Oostende in Beeld" door A. Van Caillie.

Deel I	nr. 72, 73.
Deel II	nr. 51: gevelrij tussen St.-Sebastiaanstraat (l.) en Adolf Buylstraat (r.).
Deel III	nr. 51: hoek Ad. Buylstraat/Vlaanderenstraat = huis F.
Deel V	nr. 59: linker hoekhuis = huis E.

- "Oostende graag gezien" door S. Debaeke.

nr. 178 huis met zes ramen per verdieping = huis D.

- "Huizen en mensen in de Adolf Buylstraat (1604-1990).door J.M. Bekaert – deel 1, p. 140. Zichtkaart: 45, Place d'Armes.

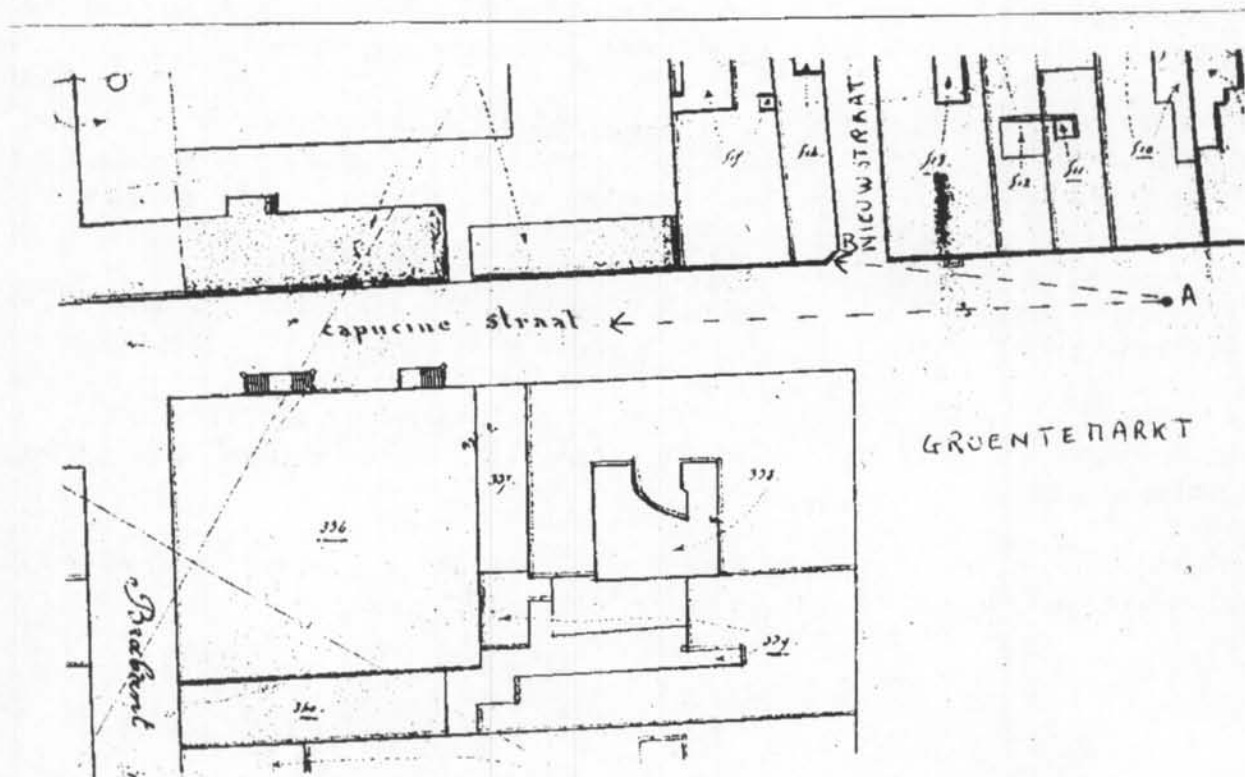

Fig. 2: van uit punt A kan de kunstenaar de voorgevel van het geschetste rechter hoekhuis B niet zien

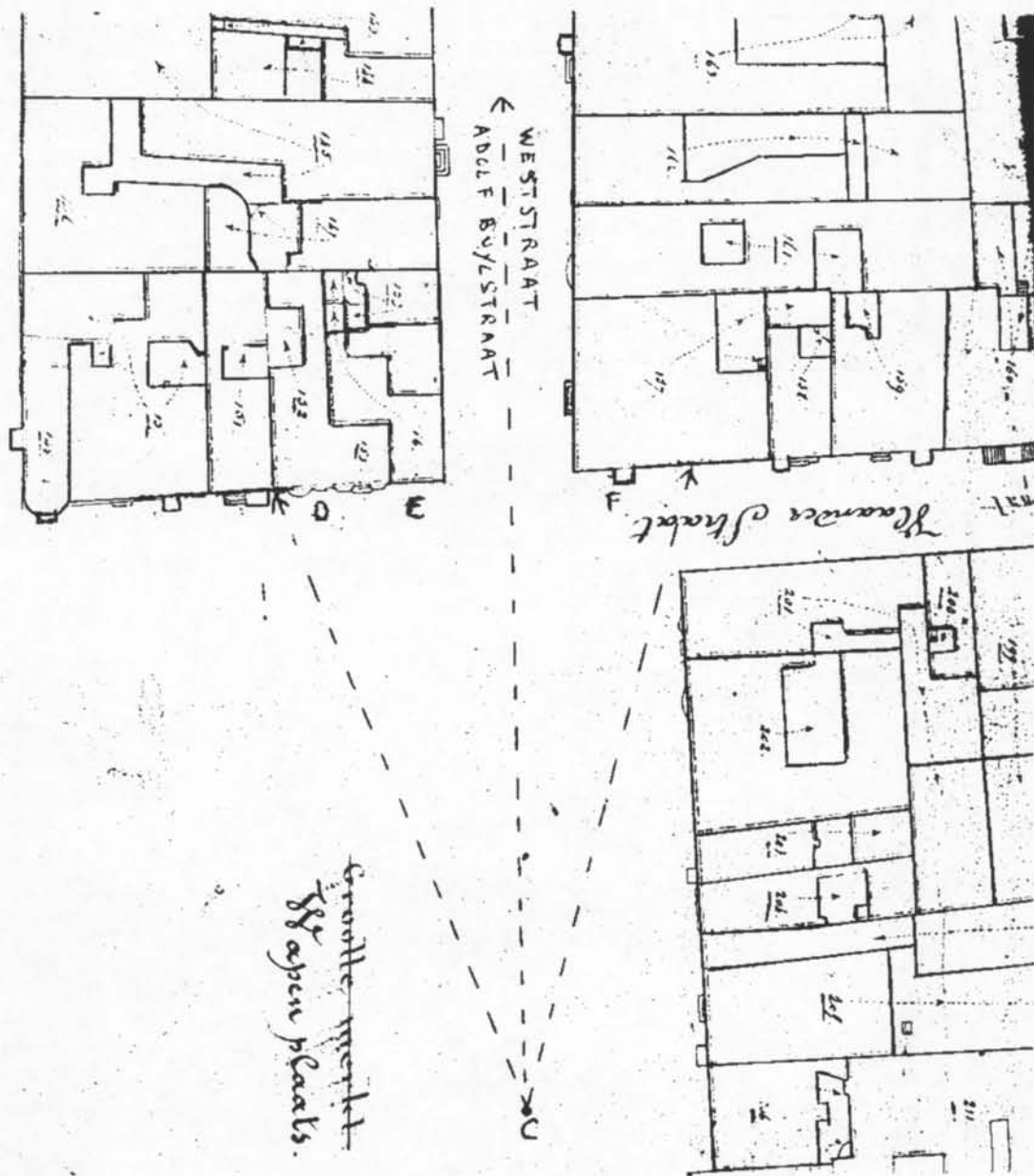

Fig 3: Van uit punt C ziet de kunstenaar de drie geschetste huizen D-E-F

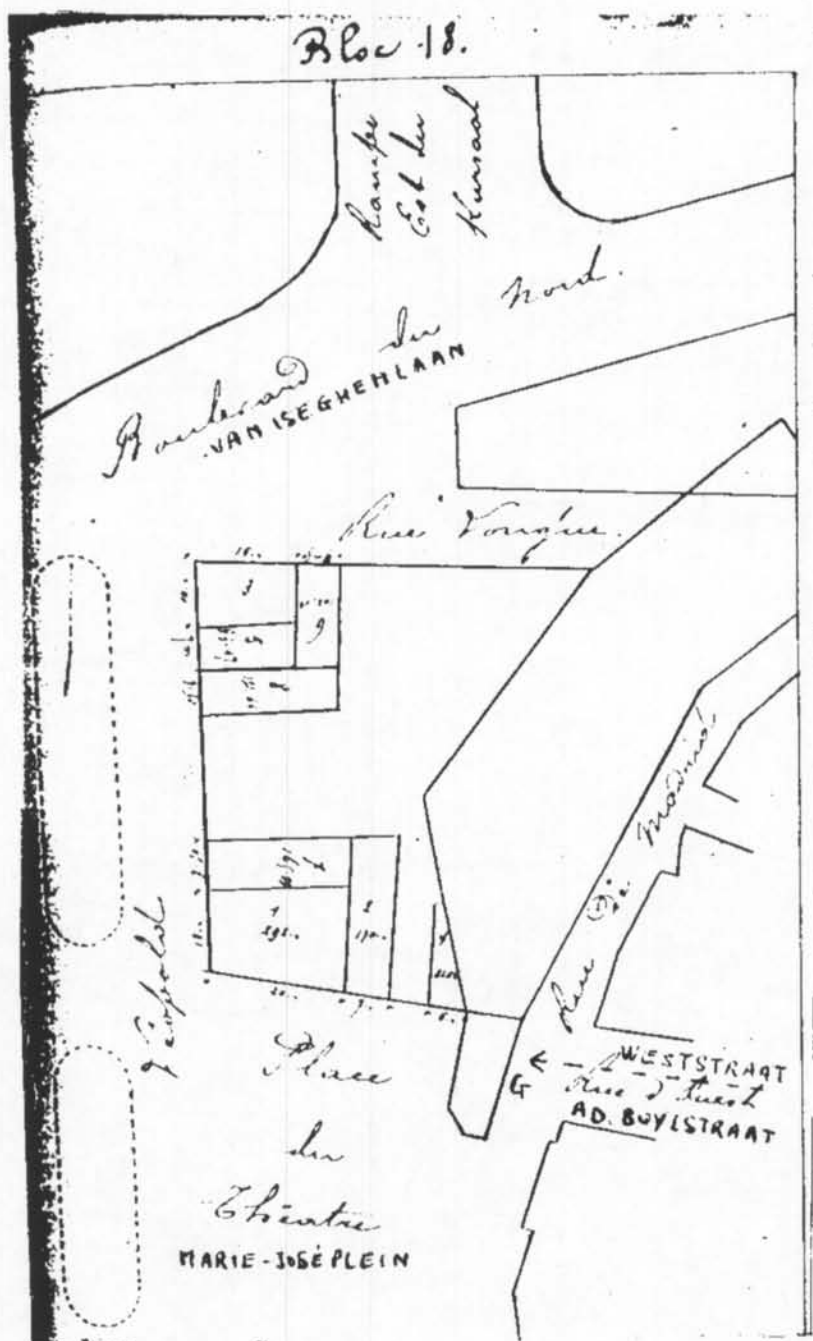

Fig. 4: plan uit "Note sur les terrains domaniaux d'Ostende"
 Verkaveling van terreinen door Louis Delbouille

45. OSTENDE. — Place d'Armes.

Anno 1896 – Wapenplein en pas gebouwd kiosk.

Fig. 5: de fotograaf stond ongeveer op dezelfde plaats als Sir Ernest George.

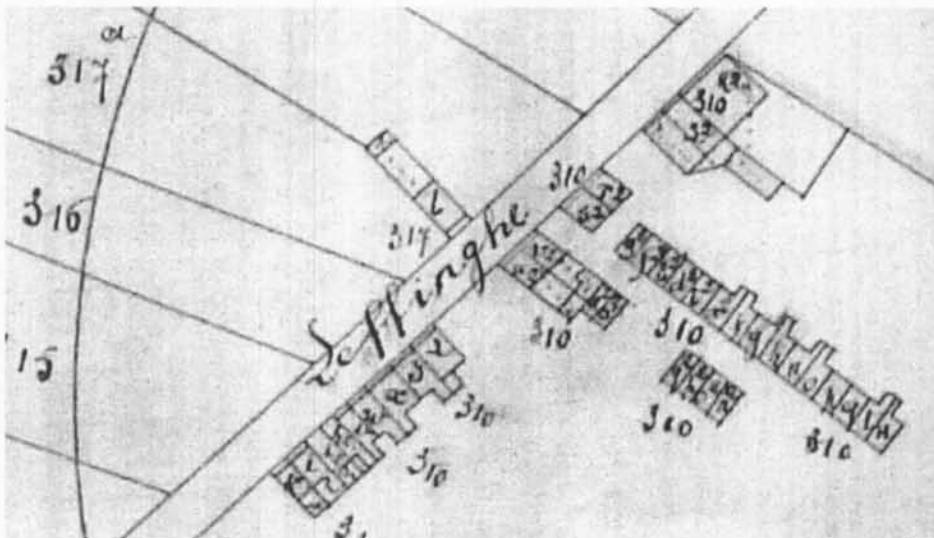
DE SPROTFABRIEK IN OOSTENDE: een kort maar interessant bestaan

door Rudy DE CLERCK (*)

Oostende heeft -behalve een rijk verleden als Europese visserijhaven - evenzeer een opmerkelijke functie gehad in de visverwerkende industrie. Rokerijen en drogerijen van vis vormden er eertijds ook een bijzonder drukke industriële (veelal artisanale) activiteit, zoals reeds vroeger gepubliceerd is (*De Plate 2007 - p 165 en p 198*). Maar vóór meer dan een halve eeuw lang was er bovenop een andere en bijzonder actieve visindustrietak in Oostende, namelijk vanaf 1886 een visconserven industrie, *Excelsior*, die in de volksmond algemeen genoemd werd als: DE SPROTFABRIEK. Die fabriek was gelegen op de kruising van de Leffingestraat en de Koninginnelaan, dichtbij het "Bosje" dat in die tijd nog "Bois de Boulogne" werd genoemd! Toen was dat nog grondgebied Stene. Kort na de tweede wereldoorlog stopte deze activiteit maar in de glorieperiode, begin 1900, waren er wel soms tot 700 werklieden aan de slag, hetgeen voor de werkgelegenheid in Oostende toch zeer nuttig moet geweest zijn.

Bovendien bleef de verdere activiteit niet enkel beperkt tot de visconserven industrie maar met de tijd voegden zich rond deze sprotfabriek kleinere bedrijven met zeer uiteenlopende producties. Een amalgaam van nijverheden dat de noemer "Sprotfabriek" bleef krijgen.

Het grondplan in 1896. De fabriek op perceel 310-12 lag dwars en langgerekt op de Leffingestraat, parallel met het talud van de Koninginnelaan en bovendien temidden van volkswoningen (later krotwoningen). Op dat terrein zijn thans de Stedelijke Basisschool "Vogelzang" (sedert 1973), een sportterrein en de sportzaal "Fizix" gevestigd.

Excelsior en het geslacht van Bylandt

In 1896 werd door de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen de toelating gegeven aan de Hollandse firma "Excelsior" voor het uitbaten van een visconservenfabriek in Oostende. Het zou een bedrijf worden met vele aspecten en diversiteiten. De toenmalige aanvrager en tevens Directeur was een Hollandse graaf **Henri de Bylandt** (1860-1943).

Hoe lang hij er effectief als directeur fungeerde, is niet precies geweten maar hij was ongetwijfeld de baanbreker van het bedrijf. Bovendien een aristocraat met veel aanzien. Hij stamde namelijk uit een oeroude Nederlandse adellijke familie startend met Roelman van Bylandt die door Keizer Leopold I van het Heilige Roomse Rijk in 1678 reeds met de titel Graaf werd bevestigd, Diens nakomelingen waren invloedrijke figuren in de Nederlandse geschiedenis. Hetzij in de politiek, hetzij in het leger.

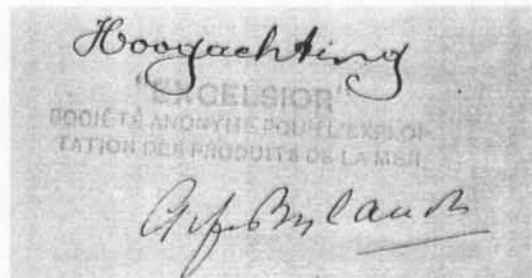
Willem Frederik van Bylandt bijvoorbeeld was eind de 18^e eeuw een beroemd Generaal majoor in het Nederlandse leger met tal van buitenlandse veldtochten tot zelfs in de Caraïben. Een andere telg was M.J.A. de Bylandt die gouverneur van Zuid-Holland in 1850, verder Commissaris des Konings en later voorzitter van de Eerste kamer van de Staten-Generaal was. En zo waren er meerdere. "de Bylandt" was en blijft een naam als een klok in Nederland. In de "Koninklijke Nederlandse Reddingsmaatschappij" draagt zelfs heden ten dage een vaartuig de naam "Graaf van Bylandt". En tenslotte is er nog de M.A.O.C., de "Gravin van Bylandt Stichting" in Nederland die als doelstelling heeft financiële steun te bieden aan rechtspersonen, welke uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het algemeen belang van mens en dier in Nederland beogen en voorts aan natuurlijke personen in Nederland die hulp nodig hebben.

De familie moet een speciale band met België hebben gehad. Zij hadden een woonst in Brussel en werden jaarlijks en reeds sedert 1850 in de "Feuille d'Ostende" vermeld bij de "vreemdelingen" in de zomerperiode in Oostende. Dat aantal dergelijke "vreemdelingen" –synoniem voor toeristen – was steeds behoorlijk groot en schommelde rond de drie duizend!

Wie was dan die Henri de Bylandt ?

Graaf Henri de Bylandt (1860-1943)

Zijn handtekening in 1889

Was het nu Henri, Hendrik of Henry, het doet er niet toe, de man is wereldberoemd geworden, echter niet door zijn Oostendse Sprotfabriek, maar wel om zijn bijactiviteiten. Eén ervan was zijn bijzondere interesse voor honden, een kynoloog. Hij maakte wereldpublicaties, vooreerst met in 1894 "Raspuntenboek van de meest bekende hondenrassen" tellende 404 pagina's en 400 afbeeldingen. Daarna volgden uitgaven in het Frans "Les Races de Chiens" gepubliceerd in 1897 te Brussel over 300 hondenrassen. Daarna volgde in het Engels in 1904: "**Dogs of all nations**", een tweedelig werk met eventjes 1160 pagina's en 1392 illustraties. Dit is nu nog steeds een standaardwerk en bovendien een zeer gegeerd boek in de wereld van het antiquariaat: 3050 £ voor een door de auteur gesignde uitgave !

Zijn reputatie als kynoloog had ook een praktische toepassing : als er in augustus 1906 een loopwedstrijd voor windhonden op de Wellingtonbaan werd gehouden, was de graaf lid van het "Comité d'honneur", waarin o.a. ook burgemeester Pieters zetelde.

Bovendien bleek hij een gerenommeerd schermer te zijn, want in augustus 1904 was de graaf lid van de Nederlandse schermploeg die in het Leopoldpark van Oostende (op de "pelouse du tennis") er de derde plaats behaalde na België en Frankrijk.

Als de Shah van Perzië in augustus 1900 een poos in het Royal Palace hotel van Oostende verbleef, waren Bylandt en zijn dochter (Mme Grön) zeer geregeld bij dit bezoek betrokken.

Dus een zeer actief man op diverse domeinen. Hoeveel tijd nog restte voor zijn functie als directeur van de Sprotfabriek blijft een raadsel.

DE GESCHIEDENIS VAN DE SPOTFABRIEK

In 1896 startte de visconservenfabriek Excelsior en met succes. De sprotvangsten waren dat jaar uitstekend geweest en de productie van conserven evenzeer. Het personeel bestond uit 250 eenheden, waarvan 50 mannen, 30 vrouwen, 20 jongens en 150 meisjes ! De werktijd liep van 7 uur 's morgens tot 21 uur 's avonds.

De hoge productie resulteerde echter onmiddellijk in een acuut afvalprobleem. De hoeveelheid afval (koppen en staarten) bedroeg in het seizoen 1896-1897 maar eventjes 300 duizend kilo. Rekening houdend met de mogelijkheid tot verder gebruik van deze afval, vroeg (en bekwam) graaf de Bylandt al in 1897 de toelating om "eener Fabriek van Visch-Guano op het perceel te Steene Sectie B, nr 310-12" te mogen bouwen, dus naast de bestaande fabriek. De fabricatie bestond er in om dit afval (kop en staart van sprot) via hydraulische persen tot een soort koek om te vormen tot landbouwmest (guano), "engrais inodore et comprimé".

In het voorjaar van 1899 werd de firma Excelsior omgevormd tot de "Société anonyme pour l'exploitation des produits de la mer". Het startkapitaal bedroeg 2 miljoen Belgische frank (niet weinig voor die tijd), met in totaal 2000 gewone aandelen van 500 frank en 1000 aandelen van 1000 frank. Het is vooral de "Compagnie Anversoise d' Entreprises Coloniales et Industrielles" die met 700 aandelen van 1000 frank de belangrijkste aandeelhouder werd. Verder waren ook firma's zoals de meelfabriek Albert de Bary, Mallinckrodt en Mayer belangrijke partners.

Eind mei 1899 vroeg de Bylandt dan aan de Provincie een uitbreiding van de oorspronkelijke aanvraag van visbewerkingsbedrijf voor een "vischoliefabriek en vischdrogerij". Dat werd op 15 december 1899 door de Bestendige Deputatie goedgekeurd. Ongeveer 3 miljoen blikken werden geproduceerd, allemaal bestemd voor de export naar China, Zuid-Amerika en Transvaal !

In 1900 waren er tot 700 mensen aan het werk. De dagverdienste bedroeg 1.5 bfr en voor de jongelingen (rond de 17 jaar) met als taak ontkoppen van de sprot 0.75 bfr. In 1906 waren er 500 werkmensen aan de slag, waarvan 250 vrouwen met een salaris tussen 1.25 tot 1.8 bfr.

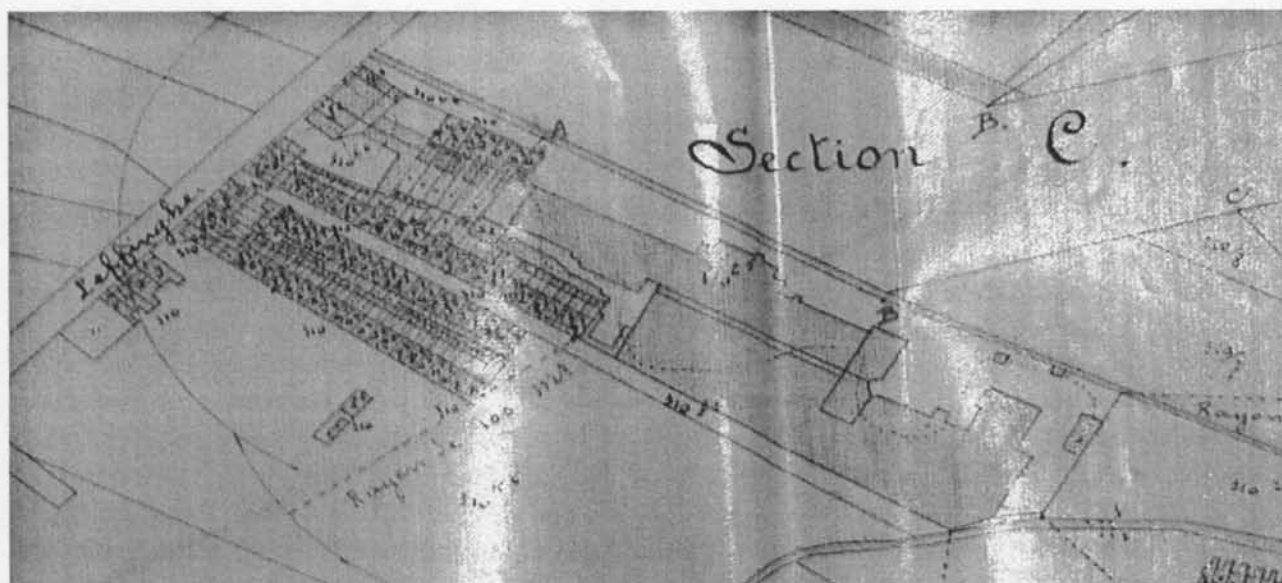

Alsof die twee bedrijven nog niet genoeg waren, kwam er in 1903 nog een totaal andere industrietak bij, namelijk een houtbewerkingatelier en meer bepaald voor het behandelen van boomstammen door impregnatie via hydraulische druk voor de productie van ebbenhout en parketten. Dat werd in 1905 toegestaan maar gegevens over verdere ontwikkelingen ontbreken.

Verder werd er ook eind 1907 gestart met een conservenfabriek voor groenten ("verduurzamen van groenten!").

In 1938 tenslotte werd de toelating gevraagd (en bekomen) om al die bedrijven verder te kunnen zetten voor een periode van 10 jaar.

Duidelijk dat de oorspronkelijke grondplannen uitgebreider werden. De verbindingsweg tussen de Leffingestraat en de fabriek zelf werd toen de "Sprotgang" genaamd, officieel "Impasse de l'esprot".

MARKANTE FEITEN

Lekkende blikken

Het tweede werkjaar van de conservenfabriek was minder zorgeloos dan het eerste. Tijdens de campagne 1897-1898 bleek er een groot aantal conserven uit de blikslagerij waardeloos doordat ze niet volledig luchtdicht waren. De blikken waren in de zomer reeds vervaardigd en de foutieve fabricatie kon pas vastgesteld worden bij het vullen van de blikken later in de herfst. Een groot deel van de productie ging hierdoor helaas verloren.

Graaf de Bylandt vond het dan maar logisch om voor alle foutieve conserven een boete op te leggen aan het personeel, namelijk 15 cent per foutief blik of het opeisen van één maand van hun zes maanden salaris in de zomerperiode. Hij dreigde zelfs om de fabriek te sluiten. Dit heeft dan geleid tot een conflictsituatie tussen leiding en personeel resulterend in een opmerkelijk proces. Door de zeldzaamheid van deze problematiek kwamen er zelfs buitenlanders de pleidooien van het proces bijwonen. Uiteindelijk werd beslist om ten hoogste 1/5e van het salaris af te houden.

Werktijden

In dat zelfde jaar 1898 vroeg graaf de Bylandt in mei aan de Hoge Raad van de Arbeid de toestemming om de vigerende werktijd gedurende de nacht aan te passen voor zijn bedrijf. Na lange beraadslagingen werd toegestaan – ten uitzonderlijke en voorlopige titel – om meisjes ouder dan 16 jaar en jonger dan 21 jaar, tweemaal per week nachtwerk toe te laten en wel tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's morgens (in tegenspraak met de wet van 18-12-1889!).

Het lied van de sprotfabriek

Midden januari 1898 werd er in de zaal Eldorado (Weststraat) de revue "Ostende à traction" opgevoerd. Op het programma stond onder andere een optreden van een koor met het personeel van de Sprotfabriek. Directeur de Bylandt had er alle mannelijk en vrouwelijk personeel op zijn kosten uitgenodigd. Merkwaardige "geste" van hem in een periode met de conflictsituatie omtrent de foute blikken. Onder leiding van ene M. Van Dooren, "*een bevallige arbeidster van de fabriek*", werd toen met het volgende couplet en refrein uitbundig meegezongen met meermaals een bisnummer :

1
Wie komt ons daar aan
In de stralen der maan ?
T'is de sprotfabriek !
Het werk is gedaan
De meisjes mogen gaan
Van de sprotfabriek.
Vrolijk en zingend
Zij trekken naar huis
Van de Sprotfabriek;
Zijn blokken zijn klinkend
En ze maken geruis
Aan de Sprotfabriek.

2
Ons hart is vol van krachten -
Voor de typekens die wachten
Aan de sprotfabriek.
Onze oogen draaien
Om de liefde te zaaien
In de sprotfabriek.
Als de heertjes blijven staan
Om ons te zien gaan
Naar de sprotfabriek
Dan gauw onze vrijers
Zeggen : « Dat zijn vlijers,
Laat u hart in de sprotfabriek ».

Refrein :

Dansen, zingen, gelukkig van ons
lot,
Zijn wij ook als wij werken in de
sprot
De juffers van de groote jar
Die ons passeren in een dog-car
Zijn niet zoo chic
Als de meisjes van de sprotfabriek

Een lied met ontegensprekelijk een duidelijke ondertoon van ongenoegen op het grote klassen - en standenverschil van die tijd.

Grandeur

De lokale pers meldde dat op 3 juli 1899 een groot feest in de fabriek plaats vond ter ere van directeur graaf de Bylandt voor de viering van zijn verjaardag. De afdeling blikslagerij was omgevormd tot een "kokket" salon en versierd met Belgische en Nederlandse vlaggen. Zeer veel lokale hoogwaardigheidsbekleders waren aanwezig op dit feest. Een orkest speelde een gevarieerd programma. Verder werd er een vaudeville gespeeld door het Excelsior personeel met als titel "wie niet horen wil moet voelen"!

Datzelfde personeel schonk dan op het einde aan de directeur zijn portret in houtskool. Tenslotte was er dan het goochelduo 'de Verli' uit de Folies Bergère van Parijs, dus kosten noch moeite werden gespaard. Het feest besloot met een uitbundige danspartij tot in de late uurtjes en de champagne vloeide welig.

Uiteraard was dat laatste deel enkel bedoeld voor een zeer select publiek.

Politiebescherming ?

Maandag 21 november 1899 startte het sprotseizoen. 150 "meisjes" waren toen in de fabriek aan de slag. Wel eigenaardig was de mededeling in de krant dat bij het sluiten die avond er de aanwezigheid van politie was om er orde te bewaren !?. Ook merkwaardig was het feit dat de te verwerken sprot per trein was aangevoerd, hetgeen dus heel waarschijnlijk om een buitenlandse (Hollandse ?) aanvoer betrof.

Kommer en kwel in 1900

Het jaar startte goed met het behalen van de gouden medaille op de voedingstentoonstelling in Antwerpen, een bewijs van de goede kwaliteit van het product.

Maar dan volgde een minder aangename periode.

Bij de start van de guano-meststoffenfabriek (zie hoger) waren er al problemen. Bij de bouw aanvraag in 1899 gaf het Schepencollege van Oostende immers een negatief advies aan de Provincie. Dat werd toen door de Bestendige Deputatie genegeerd. In contrast hiermee onthaalde de lokale pers echter dit bedrijf als bijkomend positief element voor de werkgelegenheid en "*un nouvel élément de prospérité pour notre ville*".

Eind 1889 en begin 1900 kwamen meerdere klachten uit de buurtbevolking omtrent de afstotelijke stanken die vanuit het gebied "sprotfabriek" kwamen. In januari verscheen er een artikel "*il va sentir bon à Ostende*" in "Le Carillon". De stad meldde dit voorval aan de Provincie met o.a. een telegram van burgemeester Pieters zeggende o.a. "*le bourgemestre d'Ostende a l'honneur d'informer monsieur le gouverneur que la fabrique Excelsior répand une odeur infecte qui se propage sur toute la ville*" en vroeg om de guano fabriek onmiddellijk te sluiten. Als overtuigende argumenten werd aangehaald dat *een verblijf in de infirmerie van het nabijgelegen hospitaal onmogelijk* bleek geworden en de *slaapkamers in het kazerne konden niet meer verlucht worden*.

De oorzaak werd door het bedrijf omschreven als "een tijdelijke defect" aan een condensator die de rook (stank) moest zuiveren en de medische commissie had na het herstel ervan het licht terug op groen gezet. Opnieuw zaten stad Oostende en de Bestendige Deputatie toen bij dit probleem niet op dezelfde lijn. Wellicht had graaf de Bylandt ergens goede contacten met de Provincie. De Oostendse officiële klachten werden immers systematisch geminimaliseerd door de Provincie. Toch moet gezegd worden dat de toezegging van de Provincie een hele reeks van artikelen met arbeidsvoorschriften bevatte, zowel op het gebied van het personeel als omtrent de te heersen hygiëne in het bedrijf. Desondanks werden ook op latere tijdstippen klachten gemeld in verband met kwalijke uitwasemingen.

De Eerste Wereldoorlog

De WO I had lelijk huis gehouden in de fabriek. Bombardementen in mei 1915 grepen plaats in de omgeving. Alle materiaal was er op het einde van de oorlog geplunderd, de elektrische voorzieningen waren verdwenen en de schade was enorm. Tijdens deze oorlog hadden de gebouwen dienst gedaan als paardenstallen voor de Duitse troepen! Pas in 1920 konden de werkzaamheden hervat worden.

Opnieuw grote bedrijvigheid in de jaren 1920

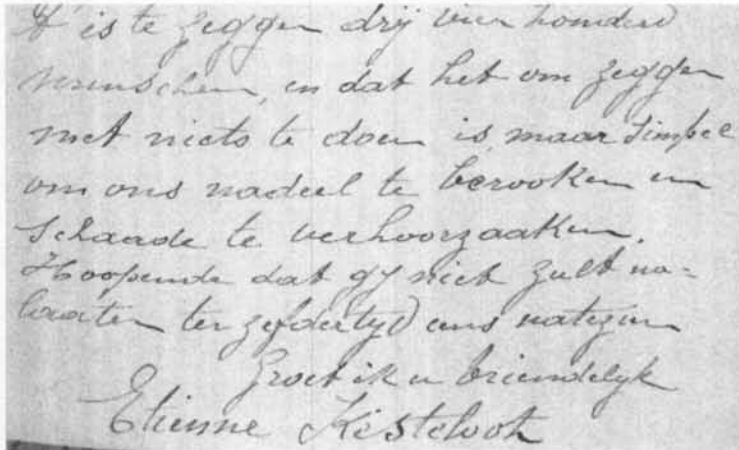
Een bezoek van een redacteur van 'l'Echo d' Ostende' eind 1923 met als gids de toenmalige directeur **Waldack** leverde een resem van lofbetuigingen. "Meer dan 200 werknemers, mannen en vrouwen, hadden er een zeer drukke werkzaamheid : de sprot werd gespoeld, van de kop ontdaan, in een zoutbad gedompeld, licht gegrild, gefrituurd en uiteindelijk ingeblikt samen met wat olie. De laatste operatie was dan de sterilisatie van de blikken in de autoclaven. Er heerste een aangename reuk van frituur. Naast sprot werd ook makreel en haring ingeblikt. De afname van het eindproduct was in hoofdzaak in het buitenland. Probleem was toen het gebrek aan voldoende werkvolk : "*door de 'hoge' (?) salarissen van de echtgenoten bleven de vrouwen en jonge meisjes toen liever thuis*". In 1927 betreurde de 'Journal de la Côte' het gebrek aan interesse voor dit soort werk van "de meisjes van de Kaai" die voorheen al zingend arm in arm 's avonds de fabriek verlieten en nu vervangen werden door '*main-d'oeuvre campagnarde*', plattelandsmeisjes met een ander dialect!

Laatste ademstoot

Bij de vraag aan de Provincie in 1938 om het bedrijf voor een periode van 10 jaar verder te mogen zetten waren er meerdere klachten van de bureu. Als argument voerde de aanvrager aan dat er 450 werknemers betrokken waren. Vooral Irma Kesteloot en Leon Kesteloot-Desutter hadden –als eigenaars van zeer vele woningen in de omtrek (vooral op het einde van de Zwaluwenstraat)- zware

protesten die -helaas voor hen- nutteloos bleken De protesten hadden zich geformuleerd als "onsierlijk voor de stad - dat het bestaan der conservenfabriek aan de ondergeteekenden groote ongemakken veroorzaakt" en "onverdraaglijke geur".

Trouwens reeds in 1899 had ook Etienne Kesteloot (de vader van Leon ?) volgende bezwaren geuit :

It is to be said that one hundred
persons, in that they are saying
with nothing to do is, more simply
our own interest to be worked in
order to be prevented.
I hope that you will not
be too late to get rid of it and
I wish you a friendly
Etienne Kesteloot

Ook in 1938 protesteerde E.De Vlieger, eigenaar van een huis in de Zwaluwenstraat, als volgt "onverdraaglijke geur - mindere waarde van onzen eigendom- verhuren wordt onmogelijk". Een ander idee kwam van P. Coenen uit de Leffingestraat 52 die het volgende schreef "deze toestand zal zeker veel verbeteren moest de fabriek buiten de stad worden verwezen"

Allemaal nutteloos want het advies van het Gemeentebestuur alsook van de Bestendige Deputatie was positief.en de fabriek mocht verder werken.

Krottenwijk en uiteindelijke onteigening

Uit een onderzoek gedaan in 1903 en vele jaren later opnieuw bevestigd in 1939, bleken 65 woningen op de wijk "sprotfabriek" te catalogeren als krotwoning , "indéfectible insalubrité". De onmiddellijke nabijheid en activiteiten van de fabrieken waren daar uiteraard niet vreemd aan.

De uiteindelijke onteigening greep plaats rond 1960 en leverde meerdere miljoenen op aan de aandeelhouders. Weinig elementen zijn bekend omtrent het roemloos einde van de "Sprotfabriek". De dalende aanvoer van sprot, de concurrentie ('Ostendia'- Bredene) en ook de dalende interesse van de consument zullen daar wel ergens hun rol hebben gespeeld.

Besluitend kan worden gesteld dat die reeks fabrieken een zeer belangrijke rol heeft gespeeld voor de werkgelegenheid in Oostende in de periode eind 1800 en midden 1900 .

(*) De auteur was betrokken bij de renovatie en uitbreiding van het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke en deed onderzoek naar visverwerkende nijverheden.

Referenties:

Provinciaal Archief West-Vlaanderen - St Andries Brugge, Hinderlijke Bedrijven
Stadsbibliotheek Oostende: Gescande documenten

2009 - Effectieve Leden

Dhr. Beirens	Dirk	Floralaan 7	8400 Oostende
Dhr. Berard	Julien	Kerstraat 32	8400 Oostende
Dhr. De Langhe	Jean	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
Dhr. Dewulf	Lionel	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Mevr Dreesen	Rosy	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Falise	Jean Pierre	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Mevr Farasyn	Gilberte	Ernest Feysplein 15/85	8400 Oostende
Dhr. François	Luc	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Dhr. Gevaert	Ferdinand	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr. Goethaels	August.	Stockholmstraat 21/10	8400 Oostende
Dhr. Hubrechtsen	Freddy	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Dhr. Mahieu	Erwin	Oude dorpsweg 51	8490 Varsenare
Dhr. Major	Walter	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr. Moerman	Herman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Dhr. Ouvry	Robert	Vlaanderenstraat 45/3	8400 Oostende
Dhr. Pincket	Louis	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr. Prinzie	Valère	Euphr. Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr. Servaes	Guy	Plantenstraat 82	8400 Oostende
Dhr. Smissaert	Emiel	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Mevr Stubbe	Nadia	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr. Van Daele	Serge	Coupurestraat 10	8450 Bredene
Dhr. Van Duyvenboden	Georges	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr. Van Haverbeke	Edgard	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr. Van Hyfte	Ivan	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr. Van Iseghem	August	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr. Van Roose	Johan	Kabeljauwstraat 5	8460 Oudenburg
Dhr. van Tieghem	Paul	Zeeweg 44	8490 Jabbeke
Mevr Vermaut	Claudia	Paardenmarkt 8	8490 Jabbeke
Dhr. Vermeersch	Gilbert	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr. Versluys	Roland	Brugsesteenweg 53 A	8450 Bredene
Dhr. Verwaerde	Koenraad	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr. Vilain	Omer	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

2009 - Beschermende Leden

Mevr Berden-Boydens	G.	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Blommaert	Etienne	Alfons Pieterslaan 118/11	8400 Oostende
Dhr. Boeré	W.H.	Artilleriepark 4	Arnhem (6814 JZ) Nederland
Dhr. Brissinck	André	Stuiverstraat 284	8400 Oostende
Dhr. Caenen	Luc	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel (Elsene)
Dhr. Calcoen	Marcel	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Mevr Chatlen	Ghislaine	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Mevr Dasseville	Liliane	Torhoutsesteenweg 343/12	8400 Oostende
Mevr Degraeve	Yolande	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Mevr Dekeyser	Simonne	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Delanoye	Ronny	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr. Deschacht	Daniël	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr. Devriese	Chris	Madeliefjeslaan 43	8400 Oostende
Dhr. Deweert	Jozef	Zeedijk 96/447	8400 Oostende
Dhr. Driessen	Albert	Wezellaan 9	8400 Oostende
Dhr. Dufossez	Eric	Amsterdamstraat 15	8400 Oostende
Mevr Dumolin	Roos	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Mevr Groenvynck	Jenny	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr. Hoorelbeke	Wilfried	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr. Hostyn	Paul	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr. Kerger	Stefaan	Ieperstraat 22/7	8400 Oostende
Dhr. Laleman	Gerard	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Mevr Laloux	Suzanne	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr. Lammaing	Alfred	Torhoutsesteenweg 305	8400 Oostende
Dhr. Marlein	Marcel	Jozef II straat 35	8400 Oostende
Dhr. Nuytten	Jan	Karel Janssenslaan 33/13	8400 Oostende
Dhr. Panesi	Dick	Burg. Van Ackerstraat 22	8680 Bovekerke
Mevr Piers		Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Mevr Ponjaert	Suzy	Christinastraat 144/3	8400 Oostende
Dhr. Quagebeur	Maurice	Halfweghuisstraat 40	8490 Jabbeke
Mevr Rogiers	Yvonne	Koninginnelaan 60/2	8400 Oostende
Mgr van Leeuwen	Dirk	Konigin Elisathglaan 6	2018 Antwerpen
Dhr. van Tieghem	Michel	Vijverstraat 49	8400 Oostende
Dhr. Vandamme	Gerard	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Dhr. Vanwalleghem	René	Aartshertoginnestraat 54/	8400 Oostende
Dhr. Versluys	Willy	Hendrik Baelskaai 2	8400 Oostende
Dhr. Vyvey	Jean	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende

2009 - Steunende Leden

Dhr. Allein	André	Prins Roselaan 115	8400 Oostende
Dhr. Ameloot	Gilbert	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr. Annys	André	Maurits Sabbestraat 29	8400 Oostende
Dhr. Asseloos	Chris	Ramskapellestraat 49	8620 Nieuwpoort
Dhr. Bacquaert	Eddy	Sprookjespad 11	8400 Oostende
Mevr Bailliere	Marina	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr. Beauprez	Eddy	Werkzaamheidstraat 1/7	8400 Oostende
Mevr Beauprez	Jacqueline	Fregatstraat 21/8	8400 Oostende
Dhr. Beirens	André	Nijverheidstraat 42	8400 Oostende
E.H. Bekaert	Jozef	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr. Bekaert	Luc	Hendrik Serruyslaan 13/11	8400 Oostende
Dhr. Beulen	Ronald	August Vermeylenlaan 6	8421 De Haan
Dhr. Blasen-Mergen	Claude	rue de Colnet	8061 Bertrange - Luxemburg
Mevr Borrey	Rachel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr. Borrey	Raymond	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Dhr. Bouckennooghe	Raymond	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr. Boucquez-Laplasse		Driftweg 59	8450 Bredene
Dhr. Bousse	André	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr. Boussy	Marc	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Mevr Broucke	Mimi	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
Dhr. Bullynck	Carlo	Ieperstraat 51	8400 Oostende
Dhr. Byn	Marcel	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr. Callens	Wilfried	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr. Callier	Eduard	Prinses Stefanieplein 63/	8400 Oostende
Dhr. Camerlinck	Ignatius	Kaaistraat 6/0502	8400 Oostende
Dhr. Claeys		Prinses Stefanieplein 37/	8400 Oostende
Dhr. Claeys	Guy	Flamingostraat 5	8400 Oostende
Dhr. Clibouw	Freddy	Ettlingenstraat 95	8430 Middelkerke
Dhr. Coeluw	Robert	Visserstraat 9	8420 De Haan
Dhr. Cornelli-Goeman		Prinsenslaan 32	8400 Oostende
Dhr. Cornillie	Guillaume	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr. Corveleyn	Roger	Buitenpad 2	8400 Oostende
Mevr Daele		Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr. Daman	Piet	Zegelaan 16	8450 Bredene
Dhr. Daniels	Gerard	Muscarstraat 25	8400 Oostende
Dhr. De Gryse	Andries	Violierenlaan 130/1b	8400 Oostende
Dhr. De Smet	Francis	Generaal Lemanlaan 151	8310 Assebroek
Dhr. De Vriese	Fernand	Rode Kruisstraat 10	8400 Oostende
Dhr. Deckers	Yves	Dekenijstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Decorte	Fernand	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Dhr. Degroote	Jean-Pierre	Blauwkasteelweg 4/7	8310 St-Kruis
Dhr. Dehondt	Marcel	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Dhr. Deknock	Louis	Sint Clarastraat 6	8400 Oostende
Dhr. Delanghe	Ivan	Euphr. Beernaertstraat 54	8400 Oostende
Dhr. Depoorter	Georges	Gerststraat 30	8400 Oostende
Dhr. Derycke	Etienne	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr. Deryckere		Verenigde Natiënlaan 14	8400 Oostende
Dhr. Deryckere	Jean	Hendrik Serruyslaan 68/17	8400 Oostende
Dhr. Deschacht	Frederik	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr. Desmyter	Antoine	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Mevr Devisscher	Godelieve	Nieuwpoortsesteenweg 851	8400 Oostende
Dhr. Devolder	Jean-Pierre	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Mr.- Dewaele	Marcel	Sint-Sebastiaanstraat 2	8400 Oostende
Dhr. Duchateau	François	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr. Dury	Eduard	August Vermeylenstraat 128/9	8400 Oostende
Dhr. Ente	Pierre	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr. Facon		Spuikomlaan 26	8450 Bredene
Dhr. Felix	Marc	Stokkellaan 116	8400 Oostende

Dhr. Fiers	Franky	Kerkeveldweg 52	1640	St-Genesius-Rode
Dhr. Fiers	Jean	Dennenlaan 22	8400	Oostende
Dhr. Finaut	Fernand	Elisabethlaan 211	8400	Oostende
Dhr. Florizoone	Patrick	Voskenslaan 42	9000	Gent
Dhr. Geedts	André	Bosduivestraat 21	8450	Bredene
Dhr. Gezels	Jean	Pekelharing 35	9000	Gent
Dhr. Goberecht	Hugo	Paul Michielslaan 45	8400	Oostende
Dhr. Goekint	Julien	Zandvoordeschorredijkstr 65	8400	Oostende
Dhr. Hostyn		Waregellaan 3	8400	Oostende
Dhr. Hostyn	Jan	Zwaluwenstraat 118	8400	Oostende
Dhr. Hostyn	Jef	Frère Orbanstraat 89	8400	Oostende
Dhr. Hulpiau	August	Langestraat 41 B	8400	Oostende
Dhr. Ingelbrecht	Eric	Meeuwenlaan 28	8400	Oostende
Dhr. Ingels	Johan	Stuiversstraat 39	8400	Oostende
Dhr. Inghelbrecht	Jan	Troonstraat 26/119	8400	Oostende
Dhr. Kimpe	Pierre	Jules Peurquaetstraat 18/	8400	Oostende
Dhr. Lachat	Georges	Rubenslaan 17	8421	De Haan
Dhr. Lamoot	Daniël	Hoogwegel 20	8460	Oudenburg
Dhr. Lamoot	R.	Albert I Promenade 38/8	8400	Oostende
Mevr Lanoye	Monique	Madridstraat 2/5	8400	Oostende
Dhr. Laschet	J.	Nieuwe Langestraat 53	8400	Oostende
Dhr. Lavens	O.	Grotestraat 175	8421	De Haan
Dhr. Leerman	Michel	Koninginnelaan 59/6	8400	Oostende
Dhr. Leerman	Vic	Molenstraat 46	8450	Bredene
Dhr. Lisabeth	Robert	Heidebloemstraat 24	8400	Oostende
Dhr. Lowyck	Jan	Zwaluwenstraat 77	8400	Oostende
Dhr. Maertens	Bernard	Sint Paulusstraat 40	8400	Oostende
Dhr. Maes	Rene	Petunialaan 11	8400	Oostende
Mevr Mahieu	Marie-	Duinenstraat 123	8450	Bredene
Dhr. Mahieu	Raymond	Duinenstraat 186	8450	Bredene
Dhr. Marchand	Celest	Stationsstraat 96	8470	Gistel
Dhr. Marin	Peter	Salvialaan 48	8400	Oostende
Dhr. Maseman	Bernard	Diksmuidestraat 6/17	8400	Oostende
Dhr. Masschalck	Eddy	Ridder Van Ranstlei 77	2640	Mortsel
Dhr. Meyers		Kastanjelaan 35	8400	Oostende
Dhr. Mille	Henri	Groentemarkt 10/3	8400	Oostende
Dhr. Missiaen	André	Steense Dijk 364	8400	Oostende
Mevr Monteyne	Miliana	Carnegielaan 39	3500	Hasselt
Mevr Montmorency	Marie-José	Albert I Promenade 65/16	8400	Oostende
Dhr. Neiryneck	Vic	Noordstraat 13	8420	De Haan
Dhr. Neyman	Rigobert	Jules Peurquaetstraat 53	8400	Oostende
Dhr. Nolf	Dirk	Nieuwpoortsesteenweg 56	8400	Oostende
Dhr. Olsen	Jan	Prinses Stefanieplein 39	8400	Oostende
Dhr. Panckoucke	Raymond	Bloemenstraat 11	8400	Oostende
Mevr Pauwels	Maria	Madeliefjeslaan 5	8400	Oostende
Dhr. Perdaens	André	Acacialaan 10	8400	Oostende
Dhr. Pitteljon	Etienne	Leopoldlaan 179	8430	Middelkerke
Dhr. Plovie	Marcel	Eigen Haardstraat 9	8400	Oostende
Dhr. Porta	André	Euphr Beernaertstraat 116	8400	Oostende
Dhr. Porta	Felix	Leopold II laan 21/4	8400	Oostende
Dhr. Pruvost		Mercuriuslaan 13/3	1180	Brussel
Dhr. Pyck	Karel	Zeedijk 173B/17	8400	Oostende
Mevr Quaagebeur	Martine	Feeënpad 4	8400	Oostende
Dhr. Rappelet	Willy	Prinses Stefanieplein 59/	8400	Oostende
Mevr Remaut	Jeannette	Sint-Franciscusstraat 55/6	8400	Oostende
Dhr. Schramme	Hugo	Petunialaan 41	8400	Oostende
Dhr. Simoens	Roger	Groentemarkt 11/11	8400	Oostende
Dhr. Smissaert	Georges	Sint-Annalaan 136	1800	Vilvoorde
Dhr. Standaert	Ronny	Gistelhofstraat 90	8920	Langemark
Dhr. Strybol	Luc	Zeelaan 50	8400	Oostende
Dhr. Stubbe	Roland	Frans Musinstraat 41/2	8400	Oostende
Dhr. Stuyck	Raf	Europagaanderij 125A	8400	Oostende
Dhr. Taeymans	Jack	Gounodstraat 14	2018	Antwerpen

Dhr. Timmermans	Roger	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr. Vaes	Patrick	Zandvoordestraat 157	8460 Oudenburg
Dhr. Valcke	Jos	Duivenstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Valcke	Lucien	Leopold II laan 18/4	8400 Oostende
Mevr Van Audekerke	Paule	Rode Kruisstraat 10	8400 Oostende
Dhr. Van Huele	Jean	Euprh Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Mevr Van Paemel	Georgette	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Dhr. Van Steen	Andreas	Rozenlaan 5	8400 Oostende
Mevr Van Tyghem	Gilberte	Lotuslaan 29	8400 Oostende
Mevr Vanaudenhove	J.	Kappellestraat 5/203	8450 Bredene
Dhr. Vancoillie	André	Zilverlaan 127	8400 Oostende
Mevr Vancraeynest	Bea	Edithe Cavelstraat 18	8400 Oostende
Dhr. Vandamme	Patrick	Rode Kruisstraat 10	8450 Bredene
Dhr. Vander Heyde	Paul	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr. Vanderbeke	Dirk	Vijverstraat 4/2	8400 Oostende
Dhr. Vandevelde	François	Gistelsesteenweg 48	8400 Oostende
Mevr Vanhavermaet	Irène	Koningstraat 37/3	8400 Oostende
Dhr. Vansevenant	Bart	Ijzerstraat 24A/13	8400 Oostende
Dhr. Vanthuynne	Geert	Nieuwpoortlaan 111/503	8660 De Panne
Dhr. Vanthuynne	Philip	Goedheidstraat 14/2	8400 Oostende
Dhr. Vens	Roger	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Dhr. Verburgh-Serrano		Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Dhr. Verdonck	Roger	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Mevr Verelst	Diane	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Dhr. Vermeersch	Daniël	Lijsterbeslaan 56	8400 Oostende
Dhr. Viaene	Robert	Torhoutsesteenweg 435	8400 Oostende
Dhr. Vigne	Andre	Pycke de ten Aerdelaan 72	8400 Oostende
Dhr. Vilain	Ronny	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
Dhr. Vincke	Vincent	Leopold II laan 8/3	8400 Oostende
Dhr. Vlaemynck	Luc	Edmond Laponstraat 22	8400 Oostende
Mevr Vlaemynck	Monique	Gentstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Vroomen	Prosper	Duinenstraat 251	8450 Bredene
Dhr. Vynck	Roger	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr. Vyncke	Wilfried	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr. Walters	Guido	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Dhr. Weise	Rudi	Voorhavenlaan 1/14	8400 Oostende
Dhr. Wellecommé	Jacques	Prof. Mac Leodplein 5	8400 Oostende
Dhr. Weynen	E.A.	J. Peurquaetstraat 52/8	8400 Oostende
Dhr. Wuijts	Jos	Van Iseghemlaan 84/6	8400 Oostende
Mevr Wybouw	Carine	Leffingestraat 293	8400 Oostende

2009 - Aangesloten Leden

Mevr Ackaert	Jeanine	Louisastraat 2 C	8400 Oostende
Dhr. Allemeersch	Andy	Cirkelstraat 16 A	8400 Oostende
Dhr. Aneca	Renaud	Schippersstraat 58/8	8400 Oostende
Dhr. Arnoys	Roger	Steenbakkersstraat 50	8400 Oostende
Mevr Aspeslagh	Ferdinande	Antoon Mouquéstraat 8	8400 Oostende
Dhr. Aspeslagh	John	Hermitagestraat 4	8610 Kortemark
Dhr. Aspeslagh	Robert	Antoon Mouquéstraat 8	8400 Oostende
Dhr. Baels	Eduard	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Mevr Bagnall	Audrey	Adolf Buylstraat 17	8400 Oostende
Dhr. Bauwens	Rudy	Torenvalkenerf 14	8450 Bredene
Dhr. Benoit	Régis	Velodroomstraat 59	8400 Oostende
Mevr Bens	Josette	Hendrik Serruyslaan 4/14	8400 Oostende
Dhr. Beyen	August	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dhr. Blomme	Fernand	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr. Bonjé	Hubert	Nieuwpoortsesteenweg	8400 Oostende
Dhr. Boogaerts	Edward	Zwitserlandstraat 4/3	8400 Oostende
Dhr. Borgers	Freddy	Geerdegemdries 73	2800 Mechelen
Dhr. Bossuyt	Rene	Albatrosstraat 18	8400 Oostende
Mevr Brackx	Elza	Torhoutsesteenweg 429	8400 Oostende
Dhr. Brackx	Redgy	Nieuwpoortsesteenweg 569 A/18	8400 Oostende
Dhr. Broucke	Léon	Leffingestraat 133	8400 Oostende
Dhr. Brugse Boekhandel		Dijver 2	8000 Brugge
Dhr. Bulteel	Rudy	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Mevr Callewaert	Alma	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Capon	Boris	Ibisstraat 20	8400 Oostende
Dhr. Capon	Brecht	Gistelsesteenweg 486/1	8200 Sint-Andries
Mevr Capon	Eva	Torhoutsesteenweg 35/9	8400 Oostende
Dhr. Capon	Johnny	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr. Capon	Michel	Westlaan 19	8400 Oostende
Mevr Capon	Sara	St-Pieterskapelleweg 3	8433 Sint-Pieters-Kapelle
Dhr. Carrein	Lucien	Hendrik Serruyslaan 76/60	8400 Oostende
Dhr. Casier	Gabriël	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Mevr Casier-Pilaeis	Claudine	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr. Casselman	Jaak	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Catteeuw	Antoon	Frère Orbanstraat 16	8400 Oostende
Dhr. Centrum Genealogie	Vlaams	Elflijnenlaan 3	8610 Kortemark
Dhr. Claes	Pierre	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr. Claeys	Gerard	Stationstraat 25	8420 De Haan
Dhr. Claeys	Leo-Jozef	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr. Collen	Jacques	Abraham Orteliuslaan 4	3500 Hasselt
Mevr Connolly		Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr. Constandt	Marc	Distellaan 80	8400 Oostende
Dhr. Coolsaet	René	Langestraat 119	8400 Oostende
Dhr. Coopman	François	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Dhr. Coopman	Jan	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
Dhr. Corneau	D.	Vredestraat 63	8400 Oostende
Dhr. Cornette	Julius	Jozef II straat 41	8400 Oostende
Dhr. Corteel	Jacques	Molenstraat 11	8430 Middelkerke
Dhr. Coulier	Karel	Middenlaan 1	8400 Oostende
Dhr. Coulier	Leo	Loodsenstraat 18	8400 Oostende
Dhr. Cuypers	Jean-Marie	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Mevr Dasseville	Elisabeth	Veilinglaan 93	1861 Meise
Mevr Dasseville	Mariette	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr. de Bethune	Emmanuel	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr. De Brouwere	Jan	Troonstraat 38/14	8400 Oostende
Dhr. De Ceuninck	Gustaaf	de Smet de Naeyerlaan 13/	8400 Oostende
Mevr De Gryse	Yvette	Slijpesteenweg 3	8432 Leffinge
Dhr. de Kievith	Eric	Romestraat 47	8400 Oostende

Mevr	de Kievith	Erna	Zwanenstraat 26	8460	Oudenburg
	De Peperbusse		Prins Boudewijnstraat 7	8400	Oostende
Dhr.	De Vlieghe-Ducheyne		Stationsstraat 42	9260	Schellebelle
Dhr.	De Wispelaere	Y.	Copmanlaan 13	8420	De Haan
Dhr.	Debruyne	Richard	Leopold II laan 7/4	8400	Oostende
Mevr	Dechaene	Jeannine	Koningstraat 33	8400	Oostende
Mevr	Decock	Edith	Nieuwpoortsesteenweg 883	8400	Oostende
Dhr.	Dedrie	Michel	Ernest Feysplein 15/22	8400	Oostende
Dhr.	Defurne	Bernard	Kapittelstraat 53	8460	Oudenburg
Dhr.	Degraeve	Eric	Verenigingstraat 6	8400	Oostende
Dhr.	Deherdt	Martin	Mariakerkeplein 9	8400	Oostende
Dhr.	Dekeyser		Driftweg 47	8450	Bredene
Mevr	Delanghe	Nora	Sint Franciscusstraat 16	8400	Oostende
Dhr.	Delporte	André	Avenue Blonden 38/51	4000	Liege
Dhr.	Demaegdt	Robert	Kievitstraat 17	8400	Oostende
Dhr.	Denecker	Freddy	Sacramentenstraat 7	8430	Middelkerke
Mevr	Denoo	Katrien	Gouwelozestraat 81/4A	8400	Oostende
Dhr.	Depoorter	Albert	Transvaalstraat 19	8400	Oostende
Dhr.	Depovere	Daniël	Zilverlaan 135	8400	Oostende
Dhr.	Dermul	Pol	Oosthelling 11/13	8400	Oostende
Dhr.	Descamps		Stockholmstraat 47	8400	Oostende
Dhr.	Deschacht	Gustaaf	Larixenlaan 14	8400	Oostende
Dhr.	Deschepper	Eugeen	Mariakerkelaan 8	8400	Oostende
Dhr.	Desmedt	Jean Pierre	Kwartelstraat 18	8400	Oostende
Dhr.	Desmet	Andre	Romestraat 6/5	8400	Oostende
Dhr.	Desnerck	Arie	Passchijnstraat 63	8400	Oostende
Mevr	Desport	Anita	Fregatstraat 16	8400	Oostende
Dhr.	Develder	Raoul	Rietstraat 37	8400	Oostende
Dhr.	Devillé	Roger	Olmenlaan 26	8400	Oostende
Dhr.	Devisch	Luc	Roekstraat 17	8400	Oostende
Dhr.	Devos	Luc	Leopold Decouxlaan 75	3012	Wilsle
Dhr.	Devos	Marcel	Mimosalaan 51	8400	Oostende
Dhr.	Dhondt	Roger	Elisabethlaan 336/16	8400	Oostende
Dhr.	Dillen	Raymond	Pontonstraat 14	8400	Oostende
Dhr.	Dingens	Y.	Leopold II laan 6	8400	Oostende
Dhr.	Dirickx	Kamiel	Taboralaan 182	8400	Oostende
Dhr.	Dobbelaere	Geert	Winterkoninkjesstraat 7	8400	Oostende
Dhr.	Duflou	Bernard	Oud Vliegvelde 63	8400	Oostende
Mevr	Dupres	Simonne	Zandheuvel 1/44	8450	Bredene
Dhr.	Durlinger	Erwin	Anjelierenlaan 7	8400	Oostende
Dhr.	Durlinger	Jo	Voorhavenlaan 5/16	8400	Oostende
Dhr.	Eischen	Mathias	Leopold II laan 21	8400	Oostende
Dhr.	Elleboudt	Jean	Orteliuslaan 15	8420	De Haan
Dhr.	Everaert	Claude	Ieperstraat 14/21	8400	Oostende
Dhr.	Falin	François	Stormmewstraat 5	8400	Oostende
Dhr.	Fischer	André	Halfweghuisstraat 36	8490	Jabbeke
Dhr.	Francier	Jaak	Torhoutsesteenweg 509	8400	Oostende
Dhr.	Gaethofs	Roland	Hofstraat 15/5	8400	Oostende
Dhr.	Gerard	Paul	Leopold II laan 10/21	8400	Oostende
Mevr	Germonpre	Suzanne	Karel Janssenslaan 13/3	8400	Oostende
Dhr.	Geuskens	Xavier	Nethestraat 17	3941	Hechtel-Eksel
Dhr.	Geuens	Johan	Frans Musinstraat 20	8400	Oostende
Dhr.	Gevaert	Piet	Eksterstraat 5	8450	Bredene
Dhr.	Goes	Dirk	Westlaan 29	8400	Oostende
Dhr.	Gombert	Laurent	Driftweg 31	8450	Bredene
Dhr.	Heetfeld	Peter	Nieuwpoortsesteenweg	8400	Oostende
Dhr.	Hendriks	Patrick	Koerslaan 14	8450	Bredene
Dhr.	Huys	Jean	Groenendijkstraat 185	8450	Bredene
Dhr.	Huys	Staf	Bosduivenstraat 46	8450	Bredene
Dhr.	Ippel	Simon	Verenigingstraat 161	8400	Oostende
Dhr.	Jacobs	Bart	Steenbakkersstraat 97	8400	Oostende
Dhr.	Jacobsen	Jean	Stockholmstraat 39/4	8400	Oostende
Mevr	Jacquet		Gounodstraat 2A/42	2018	Antwerpen

Dhr. Jansoone	Georges	Zilvermewstraat 10	8400 Oostende
Dhr. Jansoone	Roger	Eikenlaan 12	8480 Ichtegem
Dhr. Jonckheere	Roger	Eigen Haardstraat 19	8400 Oostende
Dhr. Joye	Johan	Violierenlaan 124	8400 Oostende
Dhr. Kint	Robert	Europagalerij 13/338	8400 Oostende
Mevr Koten	Noëla	Meersstraat 6	9890 Baaigem
Dhr. Labbeke	Robert	Warschaustraat 3/33	8400 Oostende
Mevr Laleman	Jolande	Schippersstraat 56	8400 Oostende
Dhr. Lambert	Geert	Batterijstraat 16	8400 Oostende
Dhr. Lannoo	Eddy	Rietstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Laroye	Eric	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Mevr Laureys	Monique	Prinses Stefanieplein 15/S1	8400 Oostende
Mevr Lauwers	Nicole	Jozef II straat 7 A	8400 Oostende
Dhr. Lecluyse	Willy	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr. Lermyte	Jean-Marie	Kortrijkstraat 323	8870 Izegem
Dhr. Lisabeth	Gregory	Prins Albertlaan 5	8400 Oostende
Dhr. Loontjens	Walter	Groendaallaan 8	8400 Oostende
Dhr. Loy	Marc	Albert I-promenade 3/7C	8400 Oostende
Dhr. Maes	Jacky	Christinastraat 117	8400 Oostende
Mevr Massenhove	Yvette	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Mevr Maurau	Lilian	Rogierlaan 25/7	8400 Oostende
Dhr. Mertens	Jacques	Léon Spilliaertstraat 83	8400 Oostende
Dhr. Messiaen	Marcel	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Middelkerke	Erfgoed en	Populierenlaan 35	8430 Middelkerke
Dhr. Milh	Jan	Serafien De Rijckelaan 21	9840 De Pinte
Dhr. Monteyne	Johny	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Dhr. Mus	Fernand	Salviaalaan 5	8400 Oostende
Mevr Nefors-Schuyesmans		Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Mevr Neyman	Mireille	Lijndraaiersstraat 44/03-04	8400 Oostende
Dhr. Nieuwenhuysse	Gilbert	Elisabethlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr. Nootaert	Frank	Euphr. Beernaertstraat 58	8400 Oostende
Dhr. Nuyts	Oscar	Gistelsesteenweg 369	8400 Oostende
Dhr. Nuyttens	Marcel	Boomforeeststraat 39	8870 Izegem
Dhr. Otte	Frans	Dorpstraat 109/4	8400 Oostende
Dhr. Pennequin	Herbert	Leffingestraat 209	8400 Oostende
Dhr. Pladys	Hubert	Maria Theresiastraat 88/4	3000 Leuven
Mevr Ponjaert	Victoire	Rogierlaan 34/12	8400 Oostende
Dhr. Pottier	John	Adolf Buylstraat 47/2	8400 Oostende
Dhr. Proot	J.	Plantenstraat 47	8400 Oostende
Provinciale biblioth		Jan Van Eyckplein 1	8000 Brugge
Dhr. Provoost	Emiel	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr. Provoost	Oscar	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Mevr Raeymaekers	Anita	Maria Theresiastraat 88/2	3000 Leuven
Dhr. Reunbrouck	René	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr. Rigaux	Freddy	Vuurkruisenlaan 58	2110 Wijnegem
Dhr. Rotsaert	Dirk	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr. Sanders	Ronald	Leeuwerikenstraat 77	8400 Oostende
Mevr Schotte	Christine	Voorhavenlaan 5 /39	8400 Oostende
Dhr. Schuyesmans	Robert	Hofstraat 28/32	8400 Oostende
Mevr Schuyesmans	Solange	Hof ter Mere 4	9000 Gent
Dhr. Segers	Jean	Torhoutsesteenweg 156/102	8400 Oostende
Dhr. Serie	Edmond	Taboralaan 50	8400 Oostende
Mevr Seys		Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Mevr Simoen	Olivia	Plaslei 14	2820 Bonheiden
Dhr. Simoen	Roland	Vindictivelaan 14/21	8400 Oostende
Dhr. Slambrouck	Norbert	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Mevr Soenen	Monique	Notelaarsstraat 20	8400 Oostende
Dhr. Soenen	Rene	Blakmeers 71	1790 Hekelgem
Stadsarchief		Stadhuis - Vindictivelaan	8400 Oostende
Mevr Storme	Annie	Orchideelaan 5	8400 Oostende
B.V. Story-Scientia	J.	P. Van Duyseplein 8	9000 Gent
Dhr. Streber	Luc	Boondaelsesteenweg 589	1050 Brussel
Mevr Sweetlove	Adolphine	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende

Mevr	Symaey	Clara	Nieuwpoortsesteenweg 23/10	8400	Oostende
Dhr.	't Jaeckx	Erwin	Rivierstraat 8	8400	Oostende
Dhr.	Tanghe	Roland	Leopold van Tyghemlaan 51	8400	Oostende
Dhr.	Tanghe	Roland	Leopold van Tyghemlaan 51	8400	Oostende
Dhr.	Thevissen	José	Vredestraat 63	8400	Oostende
Dhr.	Tulpin	Ronald	Emiel Moysonplein 1/25	8400	Oostende
Dhr.	Valentyns	Eddy	Aug. Vermeyleystraat 8	8400	Oostende
Mevr	Van Acker	Rosa	Frère Orbanstraat 139	8400	Oostende
Dhr.	Van Coolput	Luc	Van Stralenstraat 39	2060	Antwerpen
Dhr.	Van Den Broecke		Torhoutsesteenweg 234/5	8400	Oostende
Dhr.	van den meersschaut	Rudi	Van Craenenbroeckstr. 69/4	9120	Beveren Waas
Mevr	Van Dender-Castelein	Roos	de Smet de Naeyerlaan 3/7	8400	Oostende
Mevr	Van Durme	Magda	Sint-Franciscusstraat 40	8400	Oostende
Dhr.	Van Elslander		Steense Dijk 639	8400	Oostende
Dhr.	Van Eycken	Jocelyn	Sint Sebastiaanstraat 20	8400	Oostende
Mevr	Van Geluwe		Vinkenstraat 5	8400	Oostende
Dhr.	Van Outryve	Lucien	Karel Janssenslaan 5/1	8400	Oostende
Dhr.	Van Roost	Paul	Tervuursesteenweg 408	2800	Mechelen
Dhr.	van Rysbergen	Andries	Kustlaan 3	8450	Bredene
Dhr.	Van Wassenhove	Jean-Lou	Stockholmstraat 27	8400	Oostende
Dhr.	Vanblaere	Marcel	Marie-Joséstraat 5	8400	Oostende
Dhr.	Vande Castele	Louis	Sint Riquierstraat 17	8450	Bredene
Dhr.	Vande Winkel	Daniël	Cardijnplein 6/10	8400	Oostende
Mevr	Vande Wynckel	Gerda	Koopvaardijstraat 14	8400	Oostende
Dhr.	Vandenberghe	Edwin	Eikhofstraat 19	8600	Diksmuide
Dhr.	Vandenberghe	Robert	Longchamplaan 84	8400	Oostende
Mevr	Vandenbroecke	Cecile	Laar 20	2630	Aartselaar
Mevr	Vandendriessche	Georgette	Leopold I plein 5A/12	8400	Oostende
Dhr.	Vandercruyssen	Rene	Mariakerkelaan 330	8400	Oostende
Dhr.	Vandermeulen		Mercatorlaan 19/34	8400	Oostende
Dhr.	Vanderstraeten	Martin	Taboralaan 49	8400	Oostende
Dhr.	Vanderwal	Frans	Oud Vliegveld 35	8400	Oostende
Dhr.	Vandesteene	John	Ravenlaan 16	8400	Oostende
Mevr	Vanhecke	Jacoba	Bauwensplein 10/7	8400	Oostende
Dhr.	Vanhecke	Pierre	Henri Lalouxlaan 45	8670	Koksijde
Dhr.	Vanhee	Fernand	Hogenbilk 25	8470	Gistel
Dhr.	Vanhixie	Robert	Pycke de ten Aerdelaan 30	8400	Oostende
Dhr.	Vanhoecke	Guido	Nieuwe Langestraat 149	8400	Oostende
Dhr.	Vanhooren	Roger	Mercatorlaan 19/53	8400	Oostende
Dhr.	Vanhooren	Roland	Elisabethlaan 234/9	8400	Oostende
Mevr	Vanhoucke	Christiana	Zwevezelestraat 72	8820	Torhout
Dhr.	Vanhoutte	Jo	Meibloempjeslaan 4/2	8400	Oostende
Dhr.	Vanleke		Passchijnstraat 5	8400	Oostende
Dhr.	Vansieleghem	André	Havenstraat 22	8400	Oostende
Mevr	Vanthuyne	Denise	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400	Oostende
Dhr.	Vercruysse	Gustaaf	Boomgaardstraat 24	3012	Wilsela
Dhr.	Verdonck	René	Karel Janssenslaan 29/15	8400	Oostende
Dhr.	Vergauwe	Andre	Kastanjelaan 41	8400	Oostende
Dhr.	Verhaeghe	Fernand	Violierenlaan 53	8400	Oostende
Dhr.	Verhaeghe	Marcel	Dr. Verhaeghestraat 20	8400	Oostende
Mevr	Verhulst	Gerda	Gerststraat 57	8400	Oostende
Dhr.	Verkouille	Henri	Zwanenlaan 44	8400	Oostende
Dhr.	Vermeesch	Dries	Christinastraat 23/F11	8400	Oostende
Dhr.	Vernack	Rik	Torhoutsesteenweg 628	8400	Oostende
Dhr.	Verstraete	Dirk	Honoré Borgersstraat 88	8400	Oostende
Dhr.	Verstraete	Michel	Bronstraat 18	8400	Oostende
Dhr.	Viaene	Herman	Vindictivelaan 14/9A	8400	Oostende
Mevr	Vieren	Maria	Metselaarsstraat 71	8400	Oostende
Dhr.	Vileyn	Nicky	Rue Sint-Christophe 26/2	1000	Brussel
	Vrienden Sted. Musea		Ernest Feysplein 15/27	8400	Oostende
	VVF Oostende		Dr. L. Colensstraat 6	8400	Oostende
Dhr.	Weerbrouck	Fernand	Duivenhokstraat 66	8400	Oostende
Mevr	Willaert	Denise	Kapucijnenstraat 23/3	8400	Oostende

Dhr. Willaert
Dhr. Wybouw
Dhr. Wybouw
Dhr. Zonnekeim

Roger
René
Roland
Leonard

Essenlaan 4
Kanaalstraat 7
Ieperleedstraat 13
Ooststraat 6/4

8460 Oudenburg
8470 Gistel
8432 Middelkerke
8400 Oostende

RAADPLEEG REGELMATIG ONZE WEBSITE! (www.deplate.be)

Wat vindt U daar?

- De inhoud van ons tijdschrift.
- Het jaarprogramma (met eventueel de laatste aanpassingen).
- De tijdelijke tentoonstellingen.
- De geschiedenis van De Plate en van ons Museum.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

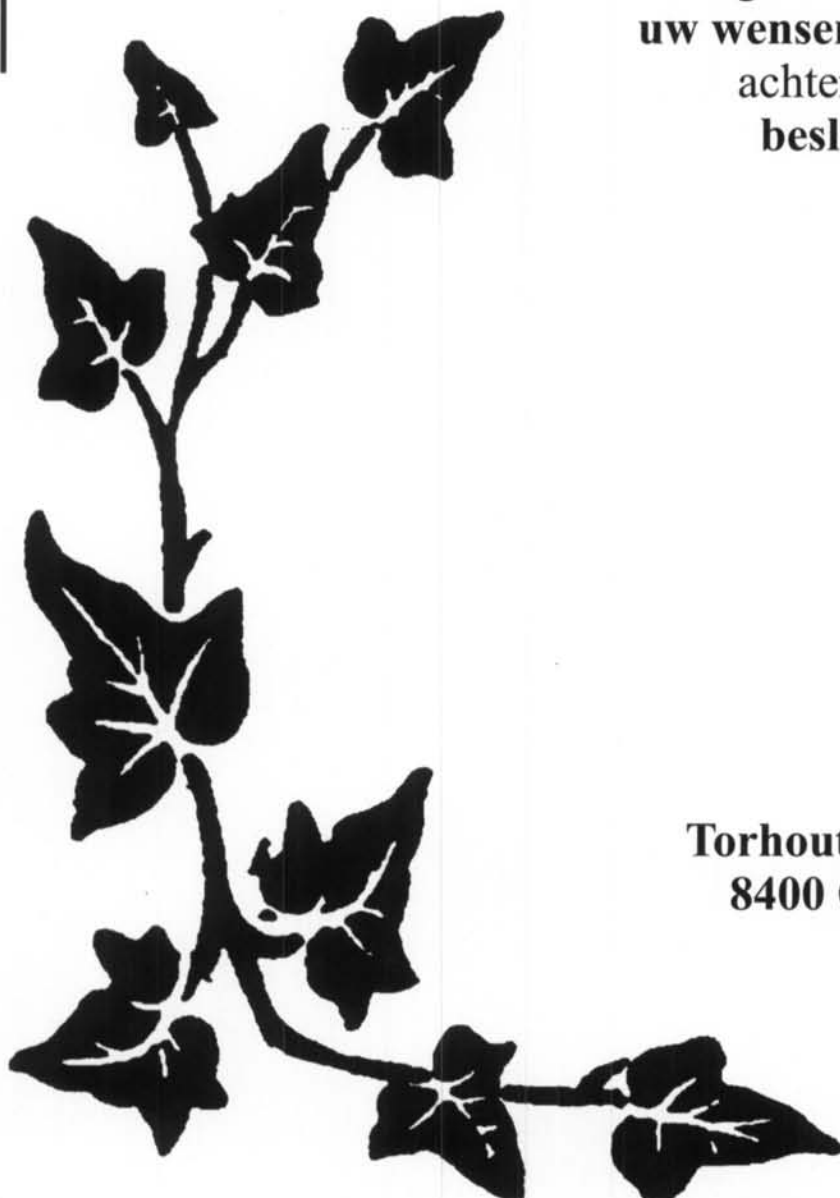
www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

MAANDBLAD

FEBRUARI 2010

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

Alte Heaps
John Heaps
Crossman

Bisher Goups
Paul Brockman

P. DE BROCK

Kernman
Lundman

Fran Rossen
Fran Schaps

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 38

NUMMER 2

MAAND februari 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 32: Aanvulling en verbetering.

blz. 33: **F. GEVAERT**: De metamorfose van de haven van Oostende (deel 19).

blz. 37: **E. MASSCHALCK**: De Schotel van Scherpenheuvel.

blz. 42: **E. SMISSAERT**: Nieuwe bronnen voor de studie van het hedendaagse België.

blz. 43: **R. JANSOONE**: Het voorspel tot het Beleg van Oostende (deel 8 en slot).

blz. 49: Jaarverslag 2009.-

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Hoofredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

000-0788241-19

Website: www.deplate.be

E-mail: de.plate@telenet.be

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (waarnemend).

Schreven in dit nummer:

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Eddy MASSCHALCK: Ridder Van Ranstlei 77, 2640 Mortsel.

Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.

1ste FEBRUARI ACTIVITEIT

donderdag 11 februari 2010 om 14.30 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. Louis Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: **CIRCUSSEN IN OOSTENDE**

Spreker : dhr. **Jan INGHELBRECHT**

Verleden jaar in maart boeide Jan Inghelbrecht een bomvolle zaal met deze lezing.
Een reden om ze als namiddagvoordracht te herhalen.

Jan Inghelbrecht is bibliotheekassistent in de bibliotheek Kris Lambert en lid van de Plate.

Geboren te Oostende heeft hij, al van kinds af aan, interesse in circussen. Heel wat circusmensen kent hij persoonlijk en bezoekt ze dan ook zowel in eigen land als in het buitenland.

In deze voordracht geïllustreerd met powerpoint-projectie schetst hij hetgeen een circus inhoudt, zijn oorsprong in de 18^e eeuw en belicht hij de Belgische ondernemingen die vanaf dan, tot heden, onze stad aandeden en aandoen.

Een tweede reden waarom we deze voordracht herhalen is de thematentoonstelling die vanaf 3 april in ons museum doorgaat, onder dezelfde titel.

Ook deze tentoonstelling wordt samengesteld door Jan Inghelbrecht met affiches, boeken, programma's en allerhande voorwerpen uit zijn collectie.

Een matinee voor hen die deze voordracht hebben gemist of ze nogmaals willen meemaken.
Toegang gratis voor iedereen.

2de FEBRUARI ACTIVITEIT

donderdag 25 februari 2010 om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. Louis Colensstraat 6, Oostende.

Onderwerp: **VAN BLEEK TOT BLOOT: DE GESCHIEDENIS VAN STRAND- EN
BADMODE AAN DE VLAAMSE KUST**

Spreker: mevr. **Kathleen RIBBENS**

In de laatste 150 jaar is er aan onze stranden enorm veel veranderd, wat zich afspiegelt in het ontstaan van een specifieke bad- en strandkledij.

In deze lezing doorlopen we aan de hand van heel wat beeldmateriaal de evolutie van de bad- en strandkledij en de invloed ervan op de heersende zeden en gewoonten..Van baden voor de gezondheid in een thermalistisch kader tot baden louter als ontspanning en genot.

De uitdaging van wat kan en niet kan en met het steeds verleggen van de grenzen.

Ook het Oostendse naaktbaden in Le Paradis, het ritueel van de badcabine, de intrede van het zonnebaden en de 'actie tot zuivering der zeekust' komen aan bod.

Kathleen Ribbens is de collectieverantwoordelijke van het recent geopende museum Kusthistorisch in Middelkerke over de geschiedenis van het kusttoerisme aan de Vlaamse kust.

Na een licentie in de Letteren behaalde zij een master in de conservatie en restauratie van textiel. In het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium werkte zij mee aan de restauratie van heel wat objecten in textiel.

De geschikte voordracht voor een koude februariavond.

En zoals bij alle voordrachten bij de Plate is de toegang gratis voor iedereen, elk zegge het voort.

Aanvulling en verbetering bij de foto op de binnenkaft van De Plate nr. 1 van januari 2010

De foto op de binnenkaft is een foto van de 2de "Palace". Die opende zijn deuren NIET in 1911 maar in 1935. De cinema sloot definitief zijn deuren op 20 februari 1964 (dus NIET in 1966).

De film geafficheerd op de foto "The Private War of Major Benson", werd er vertoond in mei 1956. Zo kan men met zekerheid de juiste datum van de foto achterhalen.

Deze bijkomende info werd ons overgemaakt door dhr. Jan Nuytten in overleg met Johan Geuens.

Waarvoor onze dank.

De Pakketbotenkaai, van "Batterie de la Debarcadère" tot "Cruisekaai" (deel 1).

Ieder van ons die het eerste decennium na de wereldtentoonstelling van '58 te Oostende of omgeving hebben medegemaakt, herinneren zich nog de aanblik van de haven van Oostende, gezien vanaf de de Smet de Naeyerbrug. Links de Pakketbotenkaai met landwaarts het spoorwegstation "Oostende-Kaai", met in de achtergrond het toen nieuw Zeewezengebouw met passagiersterminal. De Pakketbotenkaai strekt zich uit vanaf de brug tot aan het "Slijk- of Str.natgat", ofte "Visserskreek, zijnde de toegangsgeul tot de zeesluis van de oude Handelsdokken, nu "Mercatorjachtdokken". De Pakketbotenkaai is gevuld met een ganse rij schepen van het "Zeewezen", vulgo: "de Moale", ofte "de Oostende-Doverlijn". Aan post 5, dichtst tegen de brug aan, het vrachtschip "IJzer", vervolgens drie pakketboten afgemeerd aan aanlegposten 4/3, 2 en 1. Verder zeewaarts aan de in- en ontschepingsbrug (carferry-brug) een carferry (autoveerboot). Aan de oosteroever, posten 11 en 12, één of twee pakketboten. Tussen de maanden september en mei zag men altijd de masten en bovenbouw van enkele schepen van het Zeewezen afgemeerd in het Zeewezendok, omvattende steeds een paar maalboten en een carferry. Op zee bevonden zich op het traject Oostende-Dover steeds tot drie schepen van het Zeewezen.

Dit groot aantal schepen moet U niet verwonderen. Vanaf 1958 beschikte men over een vrachtschip ("IJzer"), 7 pakketboten (Prince Baudouin, Prins Albert, Koning Albert, Prince Philippe, Roi Leopold III, Koningin Elisabeth, en Reine Astrid) en 2 carferries (Prinses Josephine-Charlotte en Artevelde). In het Zeewezendok lag ook nog het laatste stoomturbineschip "Prince Charles", die nog kon ingezet worden als reserveschip (verkocht in 1960).

De vloot werd vanaf 1954 sterk uitgebreid in het vooruitzicht van de te verwachten toevloed van passagiers die de wereldtentoonstelling, Expo '58, zouden komen bezoeken.

Parallel met de kaai bemerkt men het feestelijk bevlagd (met o.m. alle provincievlaggen) wandel terras van het "Zeestation" ("de zeestatie"), van waarop men de vertrekkende passagiers kon uitwuiwen of aankomenden verwelkomen.

Over de jaren heen zou de Pakketbotenkaai zich ontwikkelen tot een rij aaneengeregen carferrybruggen, jetfoilterminal en overdekte passagierskokers met mechanische reisgoedrolbanden, strekkende over twee samengevoegde kaaien, de Pakketbotenkaai en London-Istanbulkaai (carferrykaai).

Het opdoeken van de Regie voor Maritiem Transport (Oostende-Doverlijn) heeft de aanblik van de haven vanaf de de Smet de Naeyerbrug totaal gewijzigd. Weg de rijen schepen aan de Pakketbotenkaai, weg de schepen aan de oosteroever, weg twee carferrybruggen en jetfoilterminal.

Pakketbootdiensten, ofte postbotendiensten, tussen Oostende en Groot-Brittannie, zijn reeds vele eeuwen oud, men spreekt zelfs reeds in 1683 van geregelde diensten. In 1818 werd tussen het Koninkrijk der Nederlanden (waartoe het huidige België behoorde) en de Britse regering een overeenkomst gesloten waarbij er twee wekelijkse afvaarten met postboten zouden ingelegd worden tussen Oostende en Dover. Zo ontstond er een regelmatige postbotendienst die een grote vlucht zal kennen en één van de grootste Kanaalverbindingen werd en slechts eindigd met het "ter ziele gaan" van de R.M.T. Alhoewel de poststukken van en naar Groot-Brittannie toen reeds sinds geruime tijd niet meer vervoerd werden met de schepen van de Oostende-Doverlijn.

In de beginjaren legden de postboten toen aan in de toegang van de Visserskreek, toen genaamd de "Vuurschipkaey", aan een houten steiger, (zie o.m. fig. nr 73, M.h.O. deel 8). Op die kaai stond er een wachtlokaal voor de reigers (reizigers?). De houten steiger werd in 1858 vervangen door een constructie in metselwerk, (zie fig. nr. 104, M.h.O. deel 13). De kaai werd alsdan: Stoombotenkaai.

In 1820, onder het bewind van het Koninkrijk der Nederlanden, werd de tijsluis van de Handelsdokken 1, 2 en 3, (die rechtstreeks uitmondde in de havengeul), vervangen door een schutsluis die toegankelijk was vanuit de Visserskreek, (zie fig. nrs. 5 en 6, resp. nrs. 20 en 27, M.h.O. deel 2). Bij deze werken werd een remwerk gebouwd die enerzijds aansloot op de nieuwe schutsluis en anderzijds op een nieuw opgeworpen oeverdijk die de oude tijsluis afsloot, (zie fig. nr. 104, M.h.O. deel 13). Op de oostelijke landtong van de sluis werd een aarden wal opgeworpen waarachter artillerie kon opgesteld worden. (1) De plaats kreeg de naam: "Batterie de la Débarcadère". Op de nieuwe oever van de havengeul werden twee scheepswerven aangelegd, Panesi en Den Duytsche. (zie fig. nr. 148)

In 1865 werd beslist tot het bouwen voor de pakketboten met daarop een zeestation met rechtstreekse spoor aansluiting met het spoorwegstation Oostende-Stad. Dit ten behoeve van de internationale treinverbindingen (2).

Tijdens de periode 1866-1871 werd de aarden oever van het oostelijk landhoofd van de sluis van de handelsdokken voorzien van een stenen kaai die het houten remwerk verving. Aansluitend werd aan de havengeul een houten kaai gebouwd waaraan de pakketboten aangemeerd werden. Zo ontstond de Pakketboten kaai, door Openbare Werken genoemd: Westerwal der havengeul.

Het zeestation, opgetrokken in hout (2), was afgebouwd in 1871 en in juni werd het verbindingsspoor met het spoorwegstation Oostende-Stad in gebruik genomen. In 1879 werd het spoorperron van het zeestation voorzien van een overkapping.

In 1887-1889 werd de Pakketbotenkaai verlengd tot aan de Franse sluis, (spuisluis van de Franse spuikom, in de bedding van de Gouweloze kreek). Dit werd mogelijk na het hertraceren van het verbindingskanaal Handelsdokken-Vaart naar Brugge (3)

Dit was ondermeer noodzakelijk daar de pakketboten steeds groter werden en bijgevolg langer. Waardoor er onvoldoende kaailengte beschikbaar was (4).

De nieuwe kaai bestond uit een stenenglooiing waar tegenaan een houten kaai werd gebouwd.

Bij de bouw van de nieuwe haveninstallaties tijdens de periode 1896-1905 werd, na de sloop van de Franse en Militaire sluis, de Pakketbotenkaai verlengd tot aan de nieuwe Demeysluis. De kaai bestond uit een stenen glooiing met aangebouwde houten kaaien, dit voor wat de aanlegposten 1 t/m 4 betreft. Vanaf het uiteinde van post 4 werd er geen houten kaai gebouwd doch een houten vrijstaande aanlegsteiger met aansluiting op de stenen glooiing. De steiger strekte tot aan het landhoofd van de Demeybrug.

Vanaf 1903 werd een nieuw zeestation gebouwd.

(1) dergelijke aarden wal werd in 1820 ook opgeworpen tussen de Franse en Militaire sluis.

(2) zie F. Gevaert, *Anderhalve eeuw spoor en stations te Oostende*, De Plate, jg. 19, nrs. 6-7-8, 1990, blz. 90-174/-220. zie F. Gevaert, *Van kreekmonding tot verkeerscentrum*, De Plate, jg. 20, blz. 91-325/-332.

(3) *ibid*, fig. nr. 18, blz 90-201.

(4) bij het oprichten van de Oostende-Doverlijn (Dienst der stoompakketboten) in 1845, bedroeg de lengte van het eerste schip, "Chemin de Fer" geleverd in 1846, 51,40 m (lengte over alles) De "Belgique" gebouwd in 1862, had

een lengte van 51,81 m. De volgende reeks van zeven schepen, de "Louise-Marie klasse", geleverd tijdens de periode 1867-1873, hadden een lengte van 65,27 m. Dit was niet zo een spectaculaire verlenging. Doch de volgende reeks van drie schepen, de "Prince Albert klasse", waarvan de eerste afgeleverd werd in 1886, hadden reeds een lengte van 95,58 m. Wat een verdubbeling was t.o.v. het eerste schip. De "Marie Henriette" in dienst genomen in 1893 had reeds een lengte van 108,16 m. Ter vergelijking: het laatste afgeleverd schip van de O-D lijn, de "Prins Filip", (1991) had een lengte van 163,4 m, meer dan drie keer de lengte van het eerste schip "Chemin de Fer" (later omgedoopt tot "Diamant").

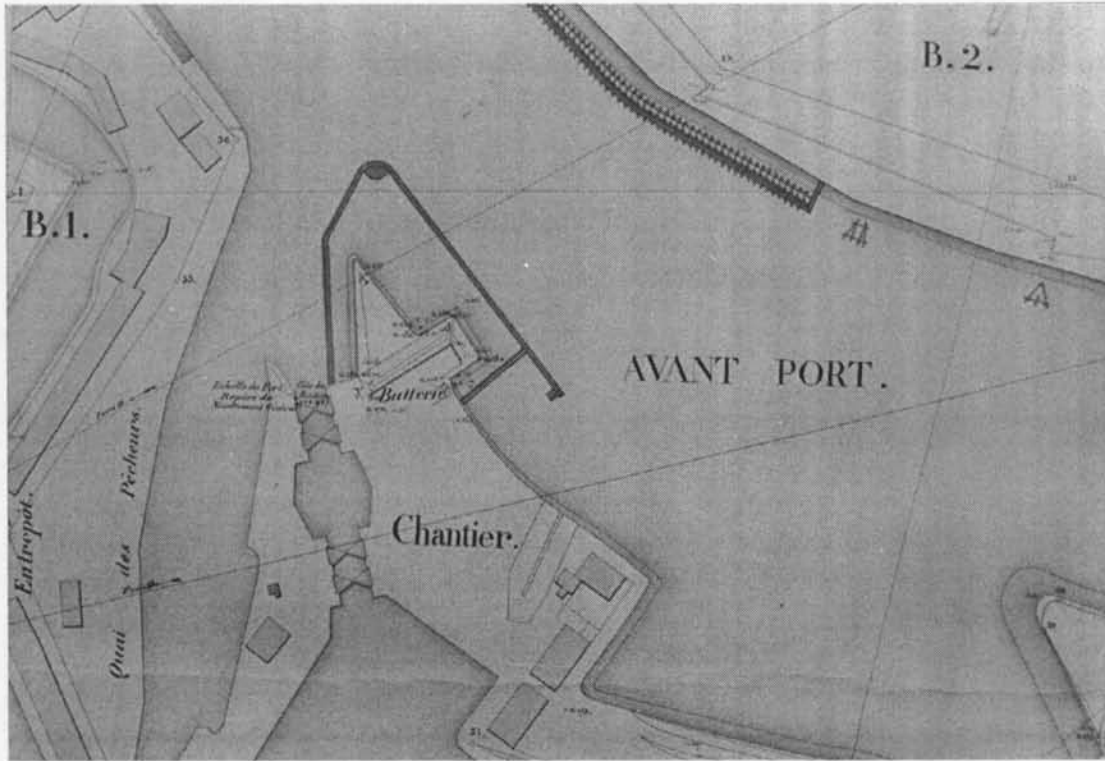

Fig. nr. 147. Haven Oostende, 1858, de Visserskreek, de "Batterie de la Débarcadère en de havengeul

Fig. nr. 149. Haven Oostende, ongeveer 1895. Zicht op de Pakketbotenkaai met links het houten zeestation en de perronluifel. Bemerkt de onderzoektafels van de toldienst, op de kaai in open lucht. Gemeerd aan de kaai het paddelschip "Princesse Josephine" of "Princesse Henriette".

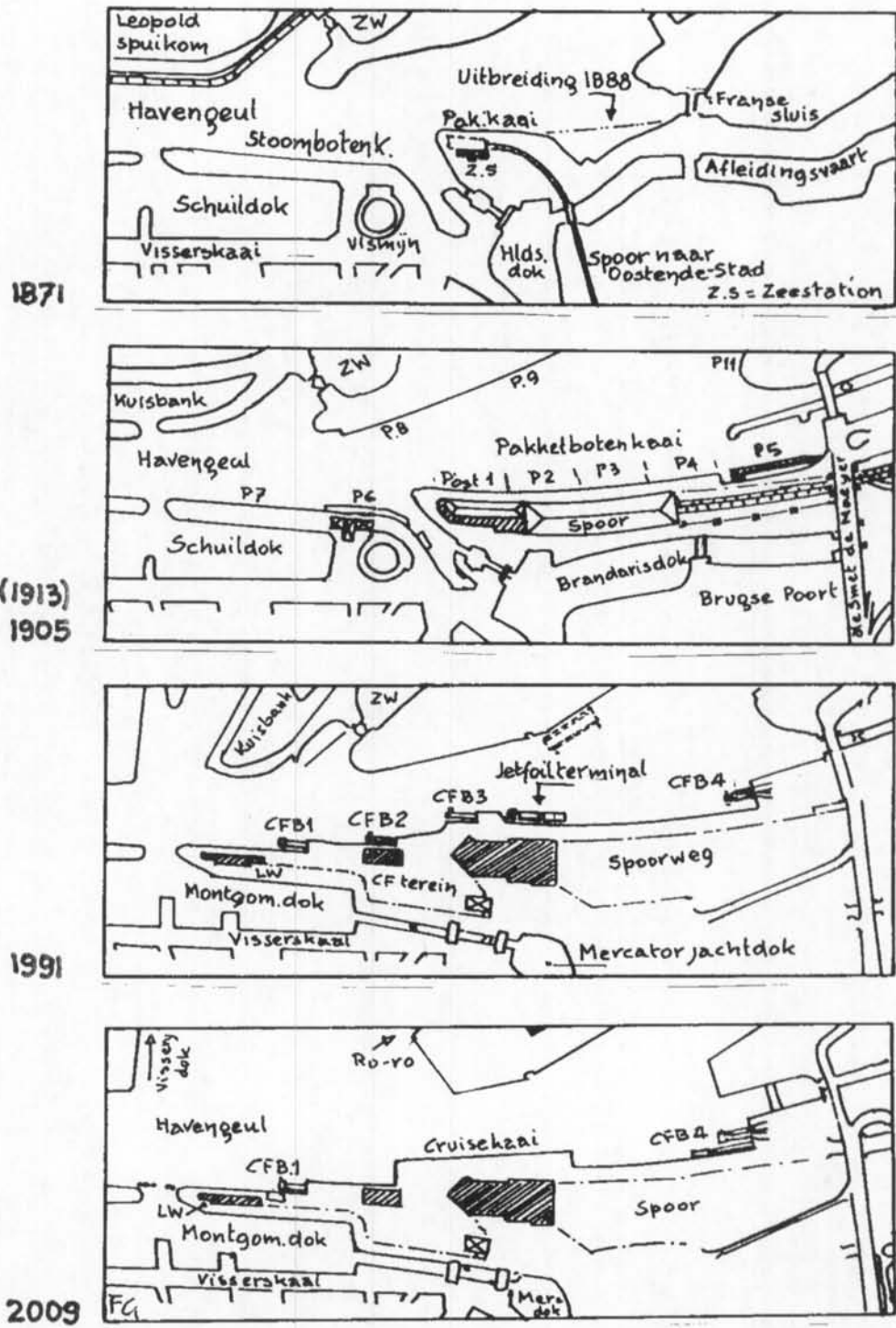
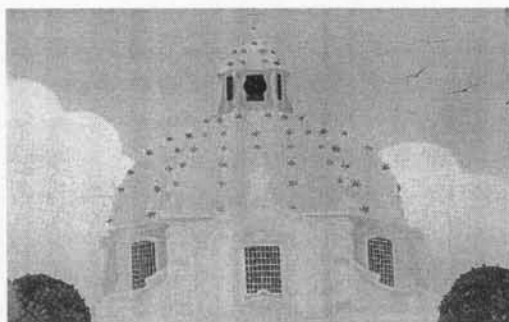

Fig. 148. Haven Oostende. Synoptisch overzicht van de ontwikkeling van de Pakketbotenkaai tijdens de periode 1870 - 2009

De Schotel van Scherpenheuvel

door Eddy Masschalck

In de schatkamer van de Onze-Lieve-Vrouw basiliek van Scherpenheuvel bevindt zich een platte, ronde tinnen schotel. Deze tinnen schotel heeft een merkwaardige band met Oostende.

Rond het midden van de zestiende eeuw gaan de inwoners van het Brabantse Zichem op bedevaart naar het nabijgelegen Scherpenheuvel. Boven op de heuvel staat een oude eik en daaraan hangt een eenvoudig Mariabeeld.

Op 22 februari 1578 neemt Farnese Zichem in. Hij laat het stadje over aan de plunderzucht van zijn soldaten. De Staatsen heroveren Zichem in 1580, maar moeten het drie jaar later weer prijsgeven. Hun kortstondig bewind is fanatiek. Alle uitingen van katholicisme worden met harde hand onderdrukt. Ook het beeldje in de eik moet eraan geloven.

Het duurt tot 1587 vooraleer vrome inwoners van Zichem een nieuwe Madonna in de eik plaatsen. Het nieuwe beeld wordt het voorwerp van een snel groeiende devotie, vooral door Spaanse soldaten op zoek naar genezing van hun wonden en kwalen. Weldra doen verhalen over wonderbaarlijke genezingen de ronde.

In 1596 stuurt de Spaanse koning Filips II de Aartshertog Albrecht van Oostenrijk, gewezen vice-koning van Portugal, aartsbisschop van Toledo, als gouverneur-generaal naar de Nederlanden. Albrecht is de zoon van Keizer Maximiliaan van Oostenrijk en van de zuster van Filips II.

Albrecht komt te Brussel aan op 11 februari 1596. In zijn gevolg is ook Filips Willem van Oranje, de oudste zoon van Willem van Oranje 'de Zwijger'. Filips II had destijds de Leuvense student Filips Willem laten ontvoeren en naar Spanje brengen. Hij is nu vrijgelaten.

De Staten van Vlaanderen proberen al onmiddellijk Albrecht tot een beleg van Oostende te bewegen. Oostende is de enige stad in Vlaanderen die nog in handen is van de opstandelingen. De wijde omgeving van Oostende heeft het zeer hard te verduren van de garnizoenen die er gelegerd zijn. Albrecht acht Oostende echter moeilijk in te nemen en heeft zijn middelen elders nodig. Op 24 april 1596 verovert Albrecht Calais op de Fransen.

Na de val van Calais verwacht Oostende zich aan een beleg. Maurits van Nassau, de tweede zoon van Willem van Oranje en opperbevelhebber van het Staatse leger, komt naar Oostende om er persoonlijk de wallen en verschansingen te inspecteren. Er volgt een algemene mobilisatie. Soldaten en burgers werken koortsachtig aan vestingen, verbreding van grachten, het klaarmaken van de bastions. De Staten van Zeeland sturen geschut, munitie, bouwstoffen, werktuigen, levensmiddelen.

Gezien de voortdurende opstand in de Nederlanden tegen de Spaanse bezetting ziet Filips II heil in de oprichting van een onafhankelijke Nederlandse staat. Zo zouden de opstandige landsdelen kunnen verzoend en verenigd worden met de veroverde gebieden.

Op 10 september 1597 laat Filips de verloving bekend maken van zijn oudste dochter, infante Isabella Clara Eugenia, met haar neef Albrecht van Oostenrijk. Hij deelt eveneens mee dat hij haar de Nederlanden schenkt als bruidschat. Op 6 mei 1598 tekent Filips II de Akte van Afstand. Op 13 juli 1598 legt Albrecht zijn kardinaalsgewaad af. Albrecht en Isabella, en hun nakomelingen, zullen als soevereine vorsten over de Lage Landen regeren, maar... als ze geen afstammelingen hebben keren hun bezittingen terug naar de Spaanse kroon. Zo zullen onze gewesten in elk geval in Habsburgse handen blijven. De Akte van Afstand legt ook nog een reeks krijtlijnen vast, ondermeer dat de Aartshertogen moeten trouw blijven aan het katholicisme, rebellie en protestantisme bestrijden, streven naar de hereniging van de Nederlanden. Het Spaanse leger blijft ter plaatse om de oorlog tegen de Republiek verder te zetten en het nieuwe regime te handhaven.

Voor de plechtigheid ter erkenning van Albrecht als landvoogd, op 21 augustus 1598 in de grote zaal van het Coudenberg paleis te Brussel, worden alle 12 Provinciën uitgenodigd. De plaatsen voorzien voor de zeven Noordelijke Provinciën blijven echter leeg.

Albrecht en Isabella huwen op 18 april 1599 en komen op 20 augustus 1599 aan in de Nederlanden. Zij zijn vast besloten hun best te doen om tot een vergelijk te komen met de opstandelingen. Ze worden met veel enthousiasme onthaald tijdens hun Blijde Intreden in de voornaamste steden van de Zuidelijke Nederlanden. Tijdens de Blijde Intrede in Gent, 18 januari 1600, wordt een figuur uitgebeeld van een maagd met een pijl in haar voet. Dit stelt Vlaanderen voor met de pijl Oostende. Albrecht wordt gevraagd de pijl uit te trekken.

In de zomer van 1600 onderneemt het Staatse leger een krijgstocht in Vlaanderen met als doel Nieuwpoort en Duinkerken te veroveren. Maurits van Nassau kan weliswaar Albrecht en zijn Spaanse troepen bij Nieuwpoort verslaan, maar ziet zich toch gedwongen om de groots opgezette expeditie voortijdig af te breken.

Op 5 juli 1601 begint het fameuze Beleg van Oostende. Het leger van Albrecht bestaat uit 10.000 man. Op 6 juli beginnen de Spanjaarden de beschietingen aan de westkant. Op 8 juli komt Albrecht te Oostende aan en nog diezelfde dag wordt ook aan de oostkant het vuur geopend.

In 1602 trekt men te Scherpenheuvel een klein houten kapelletje op tot onderkomen voor het Madonnabeeld. Op 3 januari 1603 zien enkele schepenen bloed op de lippen van het beeld. Zij vegen de druppel eraf maar het vocht blijft opwellen. De Aartshertogen en hun entourage hebben hun interpretatie. De Heilige Maagd heeft zich over het lot van de Nederlanden ontfermd, zij boet voor de afvalligheid van de Nederlanden. Door haar bemiddeling is het herstel van de godsdienstige en politieke eenheid dichtbij. God steunt de katholieken in hun strijd tegen het calvinisme.

Begin juli 1603 doen Albrecht en Isabella een schenking voor de bouw van een grotere stenen kapel te Scherpenheuvel. Op 13 juli 1603 wordt in hun naam de eerste steen gelegd. In de zomer van 1604 wordt de kapel voltooid en gewijd, het beeld van Onze-Lieve-Vrouw wordt op het hoofdaltaar geplaatst. De kleine, houten kapel wordt afgebroken.

In 1603 sleept het beleg van Oostende al twee jaar aan. Het einde lijkt nog lang niet in zicht. Belegers en belegerden hebben astronomische bedragen in de onderneming gestopt.

De Republiek wil de impasse doorbreken. Maurits begint midden augustus aan de belegering van s'Hertogenbosch. Het is de bedoeling de Aartshertogelijke troepen van Oostende weg te lokken.

Ofwel verlaat het Spaanse leger zijn stellingen rond Oostende en snelt Den Bosch ter hulp, ofwel valt de Brabantse vesting in handen van de Staten. De bevelhebber van Den Bosch heeft nauwelijks manschappen en munitie om aan het beleg het hoofd te bieden.

De Aartshertogen vrezen het ergste en doen de belofte om op bedevaart te gaan naar Scherpenheuvel als Den Bosch stand houdt.

Hevige regenval maakt de belegering van Den Bosch uiterst moeilijk. Bovendien slagen de Spanjaarden erin om drieduizend reservesoldaten naar de stad te leiden en de wallen te versterken. Begin november trekt Maurits zich terug. Ondanks alles kunnen de Aartshertogen Den Bosch dus houden zonder de wurggreep rond Oostende te lossen.

De Aartshertogen zien in dit onverwachte resultaat de invloed van Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel. Ze schrijven hun succes toe aan de steun die ze onlangs aan het oord hebben gegeven. Op 20 november 1603 trekt het vorstenpaar naar Scherpenheuvel. Ze bedanken de Madonna voor de nederlaag die ze aan de Staatse troepen hebben toegebracht te s'Hertogenbosch. Tegelijkertijd smeken ze voor haar bijstand bij het beleg van Oostende. Daarbij doen ze een gelofte. Als Oostende in hun handen valt, zullen ze jaarlijks op bedevaart gaan naar Scherpenheuvel. De Aartshertog overweegt tevens de mogelijkheid om de heuvel te transformeren tot een bastion dat het katholieke verzet tegenover het calvinisme symboliseert.

Nadien reizen de Aartshertogen door naar Diest, waar ze logeren bij Filips Willem. Hij is de halfbroer van Maurits van Nassau en de enige zoon van Willem van Oranje die katholiek gebleven is. Toen hij student was te Leuven, werd hij op bevel van Filips II ontvoerd en naar Spanje gebracht. Hij is nu Heer van Diest waar ook Zichem/Scherpenheuvel toe behoort. Filips Willem erfde de heerlijkheid Diest na de moord op zijn vader (Delft, 10 juli 1584). Diest was in handen van de Nassau's sedert eind 15de eeuw. Wanneer Filips Willem sterft in 1618 worden zijn bezittingen bij testament aan Maurits overgemaakt.

Op 29 september 1603 sluit de Genuese bankier en generaal Ambroglio Spinola een overeenkomst met Filips III (opvolger van Filips II) en Albrecht. Hij krijgt het opperbevel over het leger te Oostende, in ruil voor financiering van het beleg. Op 8 oktober neemt Ambroglio het opperbevel over. Hij zorgt voor een nieuwe impuls in het Spaanse kamp. De orde wordt hersteld, de soldij betaald. Hij verandert ook van tactiek. De aanvallen zijn niet langer gericht op het oude stadsgedeelte aan de noordkant, maar er wordt voortdurend storm gelopen op de zuidelijke wallen.

Het beleg van Oostende dat meer dan drie jaar duurt, vergt bovenmenselijke inspanningen aan beide zijden. Voor de Aartshertogen wordt Oostende meer en meer een prestigezaak. De ogen van zowat alle Europese hoven zijn immers op Oostende, het Nieuwe Troje, gericht. Oostende moet vallen tot elke prijs. Op 20 september 1604 wordt de smeekbede van de Aartshertogen verhoord. Oostende capituleert. Gouverneur Daniel de Hertaing tekent de overgave van de stad. De ridderlijke Spinola verleent de dappere verdedigers, ruim 3500 man, een eervolle uittocht. Op 22 september heeft de uittocht plaats met alle vaandels, wapens en vier stukken geschut. De verliezers worden door Ambrosio Spinola gefeliciteerd voor hun moed. De stad ligt volledig in puin.

De overwinning op Oostende wordt door de Aartshertogen toegeschreven aan Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel. Op 23 september wordt er in Oostende een processie gehouden en een plechtige dankmis opgedragen. Voortaan zal in de stad, tot 1797, elk jaar op 22 september een processie uitgaan.

Op 3 oktober 1604 maken Albrecht en Isabella hun intrede in de totaal vernielde stad. **De sleutels van de stad worden hen op een schotel overhandigd. Die schotel wordt geschonken aan het kapelletje te Scherpenheuvel. Die schotel wordt nu nog steeds bewaard in de schatkamer van de basiliek.**

De Aartshertogen, hun belofte gestand, gaan voortaan elk jaar op bedevaart naar Scherpenheuvel.

De Aartshertogen maken meteen werk van de heropbouw van Oostende. Het ligt in hun bedoeling Oostende te gebruiken als alternatief voor Antwerpen dat door de afsluiting van de Scheldemonding door de Republiek in verval geraakt.. De Oostendse haven kan niet alleen worden ingezet in het handelsverkeer maar kan ook dienen als uitvalsbasis voor een oorlogsvloot die de Staatse schepen op de Noordzee kan bedreigen.

Hofarchitect Wenceslas Cobergher wordt aan het werk gezet voor de heropbouw van Oostende. Er komt een nieuw stadhuis met belfort. Kerken en kloosters verrijzen uit het puin. De Oude Stad wordt opgegeven en door de Noordzee verzwolgen.

Om de herbevolking van Oostende te stimuleren, schenken Albrecht en Isabella een reeks privileges aan de nieuwe inwoners, ondermeer twaalf jaar vrijstelling van belasting en van inkwartiering van soldaten. In ruil moet men wel een eed van trouw aan het katholicisme zweren.

In 1605 raakt bekend dat de infante Isabella, na zes jaar huwelijk, eindelijk een kind verwacht. De gespannen verwachtingen worden echter teleurgesteld. Oktober 1605 wordt er bericht dat Isabella een miskraam heeft. De kans op verdere nakomelingen wordt laag ingeschat. Die teleurstelling doet echter niets af aan de ijver waarmee Albrecht en Isabella de uitbouw van Scherpenheuvel blijven bevorderen.

Op 6 november 1605, bij de voltooiing van voorlopige verdedigingswerken van Scherpenheuvel, schenkt Albrecht de inwoners van de nieuwe nederzetting dezelfde privileges die hij het veroverde Oostende een jaar eerder heeft gegeven. Het is bedoeling de bevolking snel te doen toenemen..

In de visie van de Aartshertogen bewijst Scherpenheuvel, tegenover het protestantisme, de juistheid van de katholieke leer betreffende mirakels, devotie tot Onze-Lieve-Vrouw en verering van heiligenbeelden. Dit temeer daar men aanneemt dat de eerste wonderen er al plaats vonden toen het gebied nog eigendom was van Willem van Oranje. De mirakels dienen dus eigenlijk om de ketters te verwarren en de ketterij uit te roeien. Op 16 september 1606 verbindt paus Paulus V enkele aflaten aan de cultus van Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel. Die aflaten dragen sterk bij tot de populariteit van het bedevaartoord.

In Spanje is de staatskas leeg. Uitgeput nemen Spanje en de opstandige Republiek plaats aan de onderhandelingstafel. In afwachting van een algemene regeling komt het op 29 maart 1607 tot een wapenstilstand.

De Aartshertogen willen uiteindelijk Scherpenheuvel veranderen in een majestueus nationaal heiligdom. Op 28 april 1607, dus kort na de wapenstilstand met de Verenigde Provinciën, maken ze bekend dat ze er een kerk zullen bouwen.

Op 9 april 1609 ondertekenen de oorlogvoerende partijen, in het Antwerpse stadhuis, het Twaalfjarig Bestand. Het is geen echte vrede, maar men hoopt die later uit te werken. Het Bestand bevestigt de scheiding der Nederlanden. Te midden van de feestroes die hierop volgt, leggen de vorsten op 2 juli 1609 de eerste steen van de nieuwe kerk. De artistieke leiding van het project

wordt toevertrouwd aan hofarchitect Wenzel Cobergher, die o.a. ook de plannen voor de heropbouw van Oostende tekende.

Gezien de sluiting van de Scheldemonding na de val van Antwerpen in 1585, plant men om de haven van Antwerpen te ontsluiten via kanalen. De Schelde wordt stroomopwaarts van Antwerpen als nieuwe vaarroute uitgebouwd. Op 3 september 1613 starten de eerste graafwerken van het kanaal Gent-Brugge. Die duren tot 1622. Het stuk Brugge-Plassendale wordt in 1618-1623 gerealiseerd. In 1624 worden de sluizen te Passendale in gebruik genomen. Er komt ook een kanaal Passendale-Nieuwpoort dat in 1640 wordt voltooid.

Albrecht overlijdt op 13 juli 1621 in het paleis op de Coudenberg. Hij wordt begraven te Brussel in de Sint-Goedelekerk.

Het kost maar liefst twintig jaar voordat te Scherpenheuvel de constructie van de basiliek wordt voltooid. In juni 1627 komt de Infante, vergezeld van Ambroglio Spinola, nu leider van de Spaanse troepen in de Zuidelijke-Nederlanden, de wijding bijwonen.

Scherpenheuvel is dus de creatie van de Aartshertogen Albrecht en Isabella. Aan Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel schrijven ze de grote keerpunten van hun bewind toe: het ontzet van Den Bosch, de verovering van Oostende, de wapenstilstand met de Republiek en de sluiting van het Twaalfjarig Bestand.

Te Scherpenheuvel kan men slechts met moeite voldoen aan de nood van de talrijke bedevaarders voor het opdragen van missen en het horen van de biecht. De pastoor overweegt de stichting van een geestelijke gemeenschap om doelmatiger aan de noden te voldoen. Er is het model van de Oratorianen dat in Italië is ontwikkeld door Filippo Neri (in Italië Filippini en bij ons soms Nerianen genoemd). Het model is al, op meer hiërarchische wijze, toegepast door Jean de Bérulle in Frankrijk. Beide congregaties staan bekend om hun intensief gebedsleven, luisterrijke liturgie en ongeunstelde prediking. Infante Isabella besluit om een congregatie naar Italiaans model toe te laten. Op 13 maart 1624 sluit de aartsbisschop van Mechelen een overeenkomst met de pastoor van de basiliek om er een priestercongregatie te stichten naar het model van de Oratorianen van Filippo Neri.

Wanneer Isabella op 1 december 1633 kinderloos sterft, verdwijnt definitief de hoop die de Zuidelijke Nederlanden dertig jaar konden koesteren, de hoop op een eigen regerend vorstenhuis, een Nederlandse tak van de Habsburgers. De zuidelijke Nederlanden keren terug naar de Spaanse kroon. Isabella wordt aan de zijde van Albrecht begraven.

Op 7 januari 1653 komen de Oratorianen van Scherpenheuvel zich aanmelden bij het stadsbestuur van Oostende. Zij willen er de goddelijke diensten bevorderen, de christelijke gemeente ten dienste staan en in goede banen leiden, de jeugd onderwijzen in de christelijke lering en de Latijnse taal. In 1653 wordt door de Oratorianen te Oostende het eerste college gesticht, de voorloper van het huidige Onze-Lieve-Vrouwe college.

Gebrek aan mankracht en financiële armslag van de Oratorianen van Scherpenheuvel doen zij er echter toe besluiten zich op 31 augustus 1662 uit Oostende terug te trekken.

De Franse tak, de Oratorianen van kardinaal de Bérulle of 'Oratoire de France' neemt in 1662 over, met goedkeuring van koning Filips IV van Spanje. De Franse tak is het Jansenisme genegen en zet zich af tegen de jezuïeten die in die periode eveneens vele colleges stichten.

In 1666 wordt Oostende door een pestepidemie geteisterd. De Oratorianen zetten zich ten volle in om de zieke parochianen in hun stervensnood bij te staan en gaan er bijna zelf aan ten onder. De

Oratorianen geven gedurende 140 jaar onderwijs in Oostende. Bovendien leveren ze ook de pastoors, onderpastoors en andere kerkbedienaars van de Sint-Petrus en Pauluskerk, tot omstreeks 1800.

Geraadpleegde literatuur

- 'Albrecht en Isabella 1598-1621'
L. Duerloo, Brepols 1998
 - 'De val van het nieuwe Troje. Het beleg van Oostende 1601-1604'
T. Werner, Davidsfonds/Leuven, 2004
 - 'Onze-Lieve-Vrouwecollege, Oostende'
R. Vancraeynest & A. de Groeve, OLVO, Oostende 1992
 - 'Scherpenheuvel, het Jeruzalem van de Lage Landen'
L. Duerloo en M. Wingsens, Davidsfonds/Leuven, 2002
 - Wikipedia
-

NIEUWE BRONNEN VOOR DE STUDIE VAN HET HEDENDAAGSE BELGIË

Tweede herziene en uitgebreide uitgave (red. Patricia Van den Eeckhout & Guy Vanthemsche): Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, Brussel, 2009, (1630 blz.).

De eerste uitgaven van deze bronnengids verscheen in 1999. Tijdens het afgelopen decennium is de Belgische samenleving in tal van opzichten indringend veranderd.

Meer dan zestig specialisten verbonden aan Belgische federale wetenschappelijke instellingen, universiteiten, onderzoekcentra en archiefdiensten verleenden hun medewerking aan deze nieuwe uitgave. Sommige bijdragen werden geactualiseerd; andere hoofdstukken werden grondig aangepast of zelfs helemaal herschreven.

Opzet en basisstructuur van het werk bleven ongewijzigd. De lezer krijgt een panoramisch en kritisch overzicht voorgeschoteld van alle mogelijke bronnen die tijdens de afgelopen tweehonderd jaar werden geproduceerd in België. Zowel de geschreven als de ongeschreven bronnen komen aan bod.; zowel de elektronische als de klassiek gedrukte en de archiefdocumenten worden behandeld.

Het werk kost 50 € (exclusief de verzendingskosten) en kan besteld worden bij: de heer Luc Moreau, Koninklijke Commissie voor Geschiedenis. Dienst Publicaties. Paleis der Academiën, Hertogstraat 1, 1000 Brussel.

Bron: VVBAD – info- december 2009.

Inderdaad 1.630 p. voor slechts € 50! Een basiswerk en studieboek (helaas!) voor de studenten in de geschiedenis...Maar terzelfdertijd ook voor leken zeer nuttig en bruikbaar! Een monument in zijn genre!!

Emile SMISSAERT

HET VOORSPEL TOT HET BELEG VAN OOSTENDE:

Politieke en militaire rol en betekenis van Oostende tijdens de 2^e helft van de 16^e eeuw (slot)

door **Roger Jansoone**

NA DE SLAG BIJ NIEUWPOORT

Voor Aartshertog Albrecht was de nederlaag bij Nieuwpoort op 2 juli 1600 een zware klap, maar hij wist zich snel te herpakken. Hij beseftte dat het Staatse leger nog steeds klem zat in het duinengebied tussen Nieuwpoort en Oostende, en dit vooral dank zij het feit dat hij het strategisch gelegen fort Albertus niet had moeten prijs geven. Hij hergroepeerde zijn troepen en hij deed een oproep tot alle Vlaamse edelen om zijn leger dringend te vervoegen. Ook werd aan garnizoenen in Artesië en Henegouwen het bevel gegeven, zo spoedig mogelijk op te rukken naar de kust. Alzo had hij al spoedig een leger van ruim 13.000 man verzameld.

Intussen stond prins Maurits voor een cruciale beslissing. Hij kon ofwel de belegering van Nieuwpoort beginnen (met een goede slaagkans maar met anderzijds het risico in de rug te worden aangevallen), ofwel kon hij zich terugtrekken in Oostende. Hij koos voor het laatste, met de bedoeling om vervolgens vanuit Oostende een poging te doen om Sluis in te nemen evenals de Spaanse forten rond Oostende. Dat zou een verstandige zet geweest zijn, doch in Den Haag bleef men halsstarrig bij het oorspronkelijk plan: eerst Nieuwpoort veroveren en daarna doorstoten naar Duinkerke. Zeer tegen zijn zin begon de prins dan maar op 6 juli 1600 met het beleg van Nieuwpoort. Dat werd geen succes, wegens het slechte weer, de kunstmatige inundaties, het hevig verzet van de belegerden (met zelfs af en toe een uitval) en belangrijke versterkingen vanuit Diksmuide. Op 18 juli had hij er schoon genoeg van en, zonder het akkoord van de Staten-Generaal af te wachten, maakte hij een einde aan het beleg en trok hij zich terug in Oostende, na het fort Albertus te hebben veroverd;.

En wat nu? Een veldtocht in Vlaanderen ondernemen, was uitgesloten, gelet op de Spaanse troepenconcentraties in de omgeving van Oostende. Het maximum dat kon bereikt worden, was het veroveren van de Spaanse forten rond Oostende. Er werd dan maar begonnen met het belegeren van het fort Isabella, dat zwaar bestookt werd door vier batterijen veldgeschut. Het werd nadien bestormd door drie regimenten infanterie, maar zonder resultaat. Deze tegenslag had op de prins en zijn legerstaf een nogal ontmoedigend effect, zodat besloten werd om Oostende te verlaten door in te schepen naar Zeeland. Het fort Albertus werd ontruimd en vervolgens met buskruit verwoest. Op 30 juli was de evacuatie voltooid. Een garnizoen van 4.000 man bleef achter in Oostende. Dat was behoorlijk veel (en het stelde al onmiddellijk een groot probleem qua inkwartiering en bevoorrading) maar dit werd noodzakelijk geacht omdat algemeen werd verwacht dat het beleg van Oostende nu nog slechts een kwestie van tijd was, en wel van zeer weinig tijd. Toch zou het nog bijna een jaar duren vooraleer dit beleg op 8 juli 1601 werd aangevat. Weliswaar werd dit beleg een topprioriteit, maar, zoals in het verleden, doken er nu ook nog diverse problemen op, uiteraard vooral van financiële aard.

AAN DE VOORAVOND VAN HET BELEG

De veldtocht van prins Maurits werd, spijs de overwinning bij Nieuwpoort, globaal een mislukking omdat de bevelhebber zich strikt moest houden aan de richtlijnen van de Staten-Generaal die veeleer financieel/politieke doeleinden nastreefden dan militaire. Omdat hij strak in hun gareel moest lopen, kon hij zijn militaire talenten weinig of niet ontplooien met als gevolg een halfslachtige campagne, mossel noch vis, waarbij geen enkel doel werd bereikt. Erger nog : het beleg van Oostende was nu onvermijdelijk en nakend geworden precies door het feit dat de Staatse veldtocht nogmaals had aangetoond dat Oostende de spil was bij alle Staatse operaties in de

Spaanse Nederlanden. Zolang Oostende niet werd ingenomen, zou deze vesting een permanente bedreiging vormen in de flank van het graafschap Vlaanderen.

Wat de voorbereidselen tot deze belegering betreft, draaide alles weer in eerste instantie rond de financiering. Op fiscaal vlak was men in die tijden soms zeer inventief, en zo werd in Vlaanderen een speciale "beleg"-heffing ingevoerd, het "schaugelt", een heffing van één gulden op elke schouw of schoorsteen (overigens een gemakkelijk controleerbare belasting). Op die manier begonnen de plannen concreet gestalte te krijgen. In februari 1601 werden de forten rond Oostende verder versterkt en aangevuld met drie regimenten en met grote voorraden. En in juni arriveerde de Aartshertog met zijn leger in Brugge. Van overal werden wagens, houthakkers, timmerlieden en pioniers aangevoerd. Het fameuze beleg van Oostende begon op 8 juli 1601 en zou gedurende meer dan drie lange en bloedige jaren aanslepen, wat Oostende de twijfelachtige eer opleverde "het nieuwe Troje" te worden genoemd.

=====

BESLUIT

Oostende was gedurende een paar decennia een stad die buiten alle normale proporties een doorslaggevende militaire en bijgevolg ook politieke rol en betekenis had t.a.v. de Spaanse Nederlanden. Economisch speelde deze havenstad nauwelijks nog een rol (tenzij via een bescheiden kustvisserij en vishandel, doorgaans veeleer sluikhandel met de tegenpartij). Maar Oostende was vrij snel hoofdzakelijk een garnizoenstad geworden en een vooruitgeschoven bolwerk van de Nederlandse Staten-Generaal ... en een bruggenhoofd van Engeland "on the continent". Vanuit Oostende werd voor het eerst - onbewust en allengs ook bewust - een nieuwe oorlogvoering ingevoerd, namelijk economische oorlogvoering (ook al werd dit toen nog niet zo genoemd) en terreur tegen de bevolking van het ommeland. De schade die werd toegebracht aan het bedrijfsleven en de landbouw in Vlaanderen, is aanzienlijk geweest, in die mate dat uiteindelijk op veel plaatsen alle bedrijvigheid werd verlamd of uitgeschakeld; het platteland raakte ontvolkt en in de steden heerste armoede en voedselschaarste (waaraan Oostende dan ook nog een mooie stuiver verdiende via sluikhandel in vis!).

Al met al dus geen palmares om echt fier op te zijn! Maar men mag dit uiteraard niet door een hedendaagse bril bekijken (al oogt de voorbije 20^e eeuw in dat opzicht ook niet zo fraai!). De 16^e eeuw was dan ook een gewelddadige tijd, de uitbarsting van eeuwenlang opgekropte frustraties en trauma's bij de onderdrukte en uitgebuide massa's, hetgeen dan altijd aanleiding geeft tot geweldpleging en allerlei uitwassen. Zo'n uitbarsting komt, zoals die van een vulkaan, af en toe voor in de geschiedenis, zoals bijvoorbeeld nadien ook nog met de Franse revolutie van 1789 en met de Russische Oktoberrevolutie van 1917.

Voor het eerst werd ook systematisch terreur toegepast, het terroriseren van Vlaanderen, en dit met groepjes "vrybuuters" die goed geleid en georganiseerd waren en dodelijk efficiënt te werk gingen. Dit was niet hetzelfde als economische oorlogvoering. Men moest "protectie" betalen ("contributie" genoemd) waarna een "sauvegarde" werd toegekend. Al wie weigerde of niet tijdig betaalde, werd hardhandig aangepakt, ... praktijken die bijna regelrecht uit het Chicago van Al Capone lijken te komen of uit de Italiaanse maffia. De reactie hiertegen lijkt op een "war on terror" avant la lettre! De spilfiguur in heel dat gebeuren was de Oostendse ontvanger van belastingen, ... ook al een totaal nieuw fenomeen! Nauw verband met deze strategie hield ook de tactiek van "hit-and-run actions" en asymmetrische oorlogvoering (of guerrilla), waarbij een veldslag zorgvuldig werd vermeden. En door de uitholling van het burgerlijk gezag ontstond het verschijnsel van de "warlords" en de "war racketeers", gepaard gaande met anderzijds een groeiend wantrouwen en minachting van de

bevolking tegenover hen die de plak zwaaiden, ... een afkeer die nadien nooit meer helemaal verdwenen is.

Al met al dus een vrij "moderne" oorlogvoering, ook wat betreft de wapenuitrusting, de vestingbouw, de organisatie en financiering van het leger, en de aangewende strategieën, concepten en tactieken. De legeraanvoerders opereren voor het eerst met behulp van een uitgebreide legerstaf en met militaire ingenieurs en deskundigen. Reeds tijdens de aanloop tot het beleg (het "voorspel") is Oostende een soort van "laboratorium" geweest voor diverse militaire specialisten, en dat was nog veel sterker het geval tijdens het beleg zelf.

Oostende was tevens een belangrijke pion op het internationale politieke schaakbord. Zowel in Londen, Den Haag, Brussel of Madrid werd deze nochtans relatief kleine vestingstad met veel aandacht en oplettendheid in het oog gehouden. Oostende was het kruispunt waar de diverse vooruitgeschoven invloedssferen met elkaar voortdurend in botsing kwamen, de steen des aanstoots, het kankergezwel, het roversnest, het bruggenhoofd, de enclave, ... naargelang men het bekeek vanuit zijn eigen belangensfeer. Een hoofdacteur in dit belangenspel was koningin Elisabeth van Engeland. Zij heeft met haar scherpzinnige blik ingezien wat voor een belangrijke rol Oostende kon spelen in haar expansieve en agressieve politiek tegenover de Spaanse aartsvijand. Oostende was niet alleen voor Vlaanderen maar ook voor de koning van Spanje een bestendige financiële aderlating en "a pain in the ass". Door dit op een gewiekste manier eindeloos lang te rekken, werd hier voor het eerst een echte uitputtingsoorlog gevoerd, qua opzet enigszins te vergelijken met de uitputtingsslag bij Verdun tijdens W.O.I.

In politiek opzicht heeft Oostende ook een belangrijke rol gespeeld in de Engels-Nederlandse relaties. Voor de Engelsen was de Republiek op de internationale scène een nieuwkomer, klein en zwak en nog in wording ... maar als bondgenoot een "nuttige idioot" in het conflict met Spanje. Door de aanmatigende houding van de Engelse gouverneur werd in Oostende dat bondgenootschap vaak zwaar op de proef gesteld ... maar het bleef behouden door de (noodgedwongen) inschikkelijkheid van Den Haag (dat trouwens in Londen een grote oorlogsschuld moest delgen). Het bondgenootschap hield dan ook slechts stand tot het einde van de Tachtigjarige Oorlog, met de Vrede van Münster (1648), waarna reeds veertien jaar later in 1662 de Eerste Nederlands-Engelse Oorlog zou uitbreken, omwille van aanslepende belangenconflicten aan de andere kant van de wereld, namelijk in en om de Aziatische specerijenlanden. Die oorlog werd overigens het eerste grote conflict sedert de Oudheid dat volledig werd uitgevochten via de krijgsmarine en dus met zeeslagen.

Die marine had intussen een complete gedaanteverwisseling ondergaan, vooral ingevolge de ontdekkingsreizen. De klassieke galeien raakten snel op de achtergrond (niet geschikt voor lange reizen en relatief duur qua bouw en onderhoud) en dit werd mogelijk gemaakt door technische ontwikkelingen in de scheepsbouw waardoor meerdere masten met grotere en meer zeilen konden geplaatst worden. Voor de krijgsmarine was het zeer belangrijk dat de roeispanten aan de zijanten konden vervangen worden door kanonnen. Wat Oostende betreft, had dit nog andere gevolgen. Tussen de Republiek en Engeland en deze geïsoleerde enclave anderzijds ontstond een maritieme "pendeldienst" voor troepentransport en voor aanvoer van proviand en munitie. Dit moest gebeuren doorheen vijandelijke wateren, dus enkel met oorlogsschepen met dan wel een grotere tonnenmaat. Dat type van vaartuig zou voor de jonge Republiek al vlug van belang zijn bij het uitzwermen naar "den Oost" (naar Azië). Terloops aangestipt: in Oostende ontstond aldus een "havenkapiteindienst" (toen omwille van de zeer interessante "bijverdiensten" volledig in handen van de gouverneur - via een vertrouweling en enkele medewerkers - onder de benaming "port and harbour authority"). Allengs verliep die organisatie en logistiek zo gesmeerd dat dit uiteindelijk van vitaal en cruciaal belang werd tijdens de langdurige belegering van Oostende ... en logischerwijze een nieuw en

bijkomend studie-object werd van militaire strategen en marine-deskundigen die vanuit diverse Europese landen dit merkwaardig beleg kwamen bestuderen.

“Ostende a fait école”, werd toen vaak gezegd in militaire kringen en bij alle legerstaven. Aldus heeft Oostende (eigenlijk ongewild) gedurende een paar decennia een militaire en politieke rol gespeeld zoals nooit voorheen in de geschiedenis van de stad en overigens ook nooit meer nadien, een rol tot ver over de grenzen van Vlaanderen, met daaraan verbonden een betekenis die zeker niet in verhouding stond tot de bescheiden omvang van deze vestingstad. In de ongelooflijk afwisselende en uitermate boeiende geschiedenis van deze stad aan zee heeft deze periode een onuitwisbare en toonaangevende plaats ingenomen, ook al eindigde het beleg van Oostende in de totale verwoesting van de stad. Maar Oostende was en is een kat met negen levens, een vaak geteisterde stad die telkens weer als een feniks uit zijn as is herrezen, en telkens mooier en groter dan voordien!

Geschiedenis wordt vaak geschreven door de overwinnaars. Alzo werd bijna een halve eeuw geschiedenis van Oostende (en deels ook van Vlaanderen) geruisloos uitgewist uit het collectief geheugen ... omdat dit niet paste in het Spaans /Roomse plaatje van Contrareformatie en Reconquista in de Spaanse Nederlanden. Deze nochtans belangrijke historische periode werd neerbuigend afgedaan als een triestige terugval naar ordinair banditisme, een betreurenswaardig nevenverschijnsel van een chaotische overgangstijd, iets om maar vlug weer te vergeten, ... en dus zand erover.

Maar ook in de vaderlandse geschiedenis van Nederland werd die historiek rond Oostende weinig of niet in de kijker gezet. De jonge Republiek had immers behoefte aan nationale helden (dit was trouwens ook het geval bij het ontstaan van België), ... en een Vlaamse stad met, nota bene, een overwegend Engels garnizoen en een Engelse gouverneur, paste uiteraard niet in dit heldenplaatje. Wie hier wel in paste, was vanzelfsprekend Prins Maurits, de beroemde en geniale veldheer, de grote held van de slag bij Nieuwpoort (later hierin gevolgd door een reeks zeehelden zoals Piet Heyn en Michiel de Ruyter). Nu nog steeds blijkt in Nederland Nieuwpoort in historisch opzicht meer bekend te zijn dan Oostende (het hoeft dan ook geen verbazing te wekken dat een recente Nederlandse TV-geschiedenisquiz geprogrammeerd werd onder de naam “Slag bij Nieuwpoort”). En dit allemaal spijs het feit dat heel die Oostendse episode van cruciaal belang geweest is voor de levensvatbaarheid en het voortbestaan van de prille en nog zeer kwetsbare Republiek der Verenigde Provinciën!

Dank zij het historisch speurwerk van E. Vlietinck werd in 1897 de episode van het beleg van Oostende uit de vergeethoek gehaald (en in 2004 nog eens extra in de verf gezet tijdens het onvergetelijk herdenkingsjaar). En thans moge deze studie een concrete bijdrage zijn tot het terugbrengen, in historisch perspectief, van het langdurig “voorspel” dat voorafging aan deze roemruchte belegering. Oostende had en heeft ongetwijfeld ten volle recht op deze historische “restitutie” ... en ook voor de geschiedschrijving over Vlaanderen en de Nederlanden in het algemeen betekent dit voorzeker het opvullen van een leemte bij een sluitend historisch overzicht van de woelige en bewogen 16^e eeuw.

BIBLIOGRAFIE

I. Boeken en artikels:

BAELDE, M. & VAN PETEGHEM, P. : *Opstand en pacificatie in de Lage Landen* - uit “Opstand en pacificatie in de Lage Landen – Bijdrage tot de studie van de Pacificatie van Gent” - Verslagboek van het tweedaags colloquium bij de 400^e verjaardag van de Pacificatie van Gent – Gent, 1976, 1-62.

COORNAERT, M. : *De forten van het Brugse Vrije tijdens de Tachtigjarige Oorlog* - Rond de Poldertorens, 30 (1988).

DE GRAAF, R. : *Het soldatenleven in Oostende* - in "De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004, 101-111.

DE JONG, M. : *Dutch public finance during the Eighty Years' War: the case of the province of Zeeland* - uit "Exercise of arms. Warfare in the Netherlands (1585-1621)", Boston, USA, 1998.

DE KRAKER, A. : *Een Staatse strategie in een uitgestorven land. Organisatie en tenuitvoerlegging van de brandschat in Vlaanderen, 1585-1604* - Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis van de Nederlanden, 121 (2006).

DE VOS, A. : *De strijd tegen de vrijbuiters binnen de kasselrij van de Oudburg (1584-1609)*, in Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 5 (1957).

DE VOS, L. & ROOMS, E. : *Tactisch een Staats, strategisch een Paaps succes. De militaire campagne van Aartshertog Albrecht tot en met de slag bij Nieuwpoort*, in "De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004, 35-45.

ENTHOVEN, V. : *Een stad te ver. De materiële verzorging van het garnizoen van Oostende*, in "De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004, 59-71.

FRUIN, R. : *Tien jaren uit de 80-jarige Oorlog (1588-1598)*, Uitgeverij Prisma, Antwerpen/Utrecht, 1959 (Aula pockets: 28).

FUNNEKOTTER, B. : *De militaire geschiedenis in een notendop* - Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam, 2008.

GUILLEMEYN, E. : *De Vrijbuiters: 16^e-eeuwse guerrillastrijders als voorposten in de 80-jarige Oorlog - De Kasselrij Kortrijk 1584-1593* - Historische Monografieën, Aartrijke, 1990.

HALE, J. : *War and Society in Renaissance Europe, 1450-1620* - Fontana History of European War and Society 4, Bath, U.K., 1985.

JANSOONE, R. : *Het laatste bolwerk van de jager. Beknopte geschiedenis van de Vlaamse zeevisserij* - Ministerie van Landbouw, Brussel, 1994.

KERCKAERT, N. : *De inval van Maurits in het Meetjesland op 21 juni 1600* - Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland, 4 (1952), p. 177-190.

KLAUSING, J. & JANSOONE, R. : *Zeevisserij en maritieme volkskunde* - Jaarboek van de Bond van West-Vlaamse Volkskundigen, Brugge, 2004.

LOMBAERDE, P. : *De stad Oostende en de nieuwe gebastioneerde versterkingswijzen in de Nederlanden* - in "De val van het nieuwe Troje. Het beleg van Oostende", Leuven, 2004.

LYNN, J. : *How war fed war : the tax of violence and contributions during the Grand Siècle* - Journal of Modern History, 65 (1993), p. 286-310.

MADDENS, N. : *De financiële organisatie der Staten van Vlaanderen (1588-1621)* - Licentiaatsverhandeling, Katholieke Universiteit Leuven, Dept. Geschiedenis, 1957.

MADDENS, N. : *Het uitzicht van het Brugse Vrije op het einde van de 16e eeuw*, in *Handelingen van het Historisch Genootschap*, 103 (1966), 31-73.

PARKER, G. : *Spain, her enemies and the Dutch Revolt* – uit “Spain and the Netherlands, 1559-1659. Ten studies”, Short Hills, U.K., 1979, p. 18-49.

PARKER, G. : *The Army of Flanders and the Spanish Road, 1567-1659. The logistics of Spanish victory and defeat in the Low Countries' War* - Cambridge Studies in Early Modern History, Cambridge University Press, Cambridge, U.K., 1972.

PICEU, T. : *Over vrybuters en quaetdoenders. Terreur op het Vlaamse platteland (eind 16^e eeuw)* - Davidsfonds, Leuven, 2008.

POLLENTIER, F. : *De admiraliteit en de oorlog ter zee onder de Aartshertogen (1596-1609)* - Publicaties van het Centrum voor Militaire Geschiedenis, 10, Brussel, 1972.

VAN DAM, W. : *Het voorspel van Oostende's val (1599)* - Bijdragen voor de Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde, 5^e reeks (6), Den Haag, 1919.

VAN DEURSEN, A. : *De Raad van State en de Generaliteit (1590-1606)* – uit “Studies over de Republiek der Verenigde Nederlanden”, Amsterdam, 1996.

VERBANVCK, R. : *Rond de forten van Oostende* – Jaarboek Heemkring Ter Cuere, Bredene, 1978.

VLIETINCK, E. : *Het Oude Oostende en zijn Driejarige Belegering (1601-1604)* - Oostende, 1897.

VLIETINCK, E. : *La ville d'Ostende, fut-elle remise en gage à la Reine d'Angleterre par les Provinces Unies?* - Handelingen van het Historisch Genootschap, 48, Brussel, 1898.

VLIETINCK, E. : *Documents inédits concernant l'occupation de la ville d'Ostende par les troupes des Provinces-Unies et de la Reine d'Angleterre, 1584-1604* in: Bulletin de la Commission Royale d'Histoire, 5me Série, 9, Brussel, 1901.

II. Catalogus:

De val van het Nieuwe Troje. Het beleg van Oostende 1601-1604: catalogus bij de tentoonstelling (19/5-27/9/2004) in de Venetiaanse Gaanderijen te Oostende.

III. Lezingen:

Van Vliet, A. : *De Oostendse visserij in oorlogstijd (16e en 17e eeuw)* - lezing op 3 september 2004 in de Vismijn te Oostende.

JAARVERSLAG 2009

1. RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur was op 31 december 2009 als volgt samengesteld:

Dhr. August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr. Omer VILAIN	Erevoorzitter
Dhr. Jean Pierre FALISE	Voorzitter en redacteur
Dhr. Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Mevr. Nadia STUBBE	Secretaris, website en documentaliste
Mevr. Simone MAES	Penningmeester en archivaris
Dhr. Freddy HUBRECHTSEN	Museummedewerker
Dhr. August GOETHAELS	Museummedewerker
Dhr. Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester
Dhr. Valère PRINZIE	Public relations en activiteiten
Dhr. Ferdinand GEVAERT	Bestuurslid
Dhr. Guy SERVAES	Bestuurslid
Dhr. Emile SMISSAERT	Bestuurslid
Dhr. Koen VERWAERDE	Bestuurslid

A. VERGADERINGEN, WERKGROEPEN EN COMMISSIES

De raad van bestuur hield 11 gewone vergaderingen.

Cultuurraad Oostende:

Vertegenwoordiger: dhr. Emile Smissaert.

Vervanger: dhr. Walter Major.

Activiteiten:

10 algemene vergaderingen vertegenwoordigd door E. Smissaert
22/1 ; 19/2 ; 26/3 ; 28/4 ; 28/5 ; 25/6 ; 24/9 ; 22/10 ; 24/11 ; 17/12.

Openbare Infosessies: 2x

28/4: werking van het stadsarchief (in het stadhuis) ;

17/11: stand van zaken i.v.m. het postgebouw (in de forumzaal van de bib).

Werkgroep Cultuurkaart Oostende-Bredene: 1x op 1/12.

Werkgroep Lay-out kافت van tijdschrift Cultuurraad: 7/5 en 29/5 (Bib).

Werkgroep Open Monumentendag: 4x

Enige voorbereidende vergadering: 4/2 ;

OMD-zondag: 13/9 ;

OMD-maandag (jeugd): 14/9 ;

OMD evaluatie werking: 14/9 (over het geheel).

Werkgroep Prijs Cultuurraad: 3x

Uitreiking: 16/1;
Voordracht kandidatuur dhr. Martin Vanderstraeten (uitv. musicus): sept-okt;
Evaluatie ter goedkeuring der kandidaten: 3/11.

Werkgroep Schone Kunsten: 3/12 (1 x);

Werkgroep Straatnamen: 19/5 (1 x);

Werkgroep Werkingsverslag Cultuurraad 2008: 19/5 en 29/5 (2 x);

Mede-nazicht financiële rekeningen 2008-2009 CRO: 3/3 (1 x).

Werkgroep “Bibliografie van de geschiedenis van Oostende”

Leden: Dhr. Prof. Dr. L. François, voorzitter
Mevrn. C. Vermaut, G. Farasyn-Schepens, dhrn. F. Hubrechtsen,
J. Parmentier, F. Gevaert, I. Van Hyfte en P. François.

De leden van de werkgroep kwam in 2009 niet samen.

Werkgroep “Museum”

Leden: Mevr. S. Maes, dhrn. J.P. Falise, F. Hubrechtsen, A. Goethaels,
G. Vermeersch en R. Ouvry.

Werkgroep “Website”

Leden: Mevr. N. Stubbe en dhr. J.P. Falise.

De website werd volledig vernieuwd en is nog steeds in opbouw.

Werkgroep “Documentatiecentrum en Bibliotheek”

Leden: Mevr. N. Stubbe en G. Van Duyvenboden.
De bibliotheek werd aangevuld met nieuwe aanwinsten.

B. 55ste ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING

Ging door op zaterdag 12 maart 2009 om 10.00 uur. Twee leden waren afwezig zonder kennisgeving, alle anderen waren aanwezig, verontschuldigd of vertegenwoordigd door volmacht.

De lidmaatschapsbijdrage voor 2009 werd vastgesteld op 11 EUR (aangesloten lid) ;
15 EUR (steunend lid), vanaf 25 EUR (beschermend lid).

2. SECRETARIAAT

- a. Het secretariaat** verwerkte 347 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor nummering. De interne briefwisseling van de kring wordt

behouden indien het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De kring telde op 31 december 485 leden.

3. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er waren in totaal 9 avondvoordrachten en 3 namiddagvoordrachten.

Donderdag 29 januari 2009 om 20.00 uur

Jaarlijkse veiling, onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden

Donderdag 26 februari 2009 om 14.30 en 20.00 uur

Dhr. Jan Nuytten spreekt met dhr. Raoul Servais. Met korte animatiefilm "Havenlichten"

Donderdag 12 maart 2009 om 14.30 uur

Volkse spreuken en gezegden in ons West-Vlaamse dialect, door dhr. Gerard Debrabandere

Donderdag 26 maart 2009 om 20.00 uur

Circussen in Oostende, door dhr. Jan Inghelbrecht

Donderdag 30 april 2009 om 20.00 uur

Land- en tuinbouw rond Oostende, door dhr. Dirk Casteleyn

Donderdag 28 mei 2009 om 20.00 uur

Jan De Clerck, door dhrn. Roland Laridon en Jean Pierre Falise

Donderdag 24 september 2009 om 20.00 uur

Historiek van het Oostends Marionettentheater Kallemoeie, door dhr. Jan Hostyn

Donderdag 29 oktober 2009 om 20.00 uur

Allen die willen naar Island gaan..., door dhr. Joris Surmont

Donderdag 26 november 2009 om 20.00 uur

De Oostendse cinema's, door dhrn. Johan Geuvels en Régis Benoit

Donderdag 17 december 2009 om 14.30 en om 20.00 uur

Filmnamiddag en -avond, door dhr. Jean Pierre Devolder

Voor de 12 voordrachten geeft dat een totaal van 624 aanwezigen, met een gemiddelde van 52 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Er waren in 2009 geen studiebezoeken voorzien.

c. Podiumoptreden

De kleinkunstmiddag en het middagmaal gingen door op zaterdag 5 december 2009 in de feestzaal Benny. Er waren 73 personen ingeschreven.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 14 juni 2009 richting Gent, onder leiding van dhr. Prinzie.

Er waren 38 inschrijvingen.

e. Andere activiteiten

De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de V.V.F. werd op vrijdag 6 januari 2009 verzorgd door onze kring. Er waren 57 aanwezigen. Dhr. Albert Driessen werd tot koning gekroond en koos zijn echtgenote als koningin.

Dhr. en mevr. Falise en dhr. en mevr. Smislaert vertegenwoordigden de kring op de nieuwjaarsreceptie van de V.V.F. op vrijdag 9 januari 2009.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe, L. Cattoor, C. Opsomer, L. Vandenbrouwke en dhrn. J.P. Falise, F. Hubrechtsen, E. Smislaert, G. Van Duyvenboden en V. Prinzie waren aanwezig op de uitreiking van de Prijs Cultuurraad op vrijdag 16 januari 2009 op het Stadhuis.

De jaarlijkse veiling op 29 januari 2009 onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden, verliep zeer vlot en bracht in totaal 1904 EUR op waarvan 502,40 EUR voor De Plate. Op zondag 25 januari 2009 waren de veilingstukken te bezichtigen. We hadden 57 belangstellenden en op de veiling zelf 65 deelnemers.

Op dinsdag 10 februari 2009 ging de cursus "Van product tot publicatie" door in de lokalen van de VVF. Daarin kwam het proefproject van het museum aan bod en werd er een filmpje getoond. Mevrn. S. Maes, N. Stubbe en dhrn. Falise, Hubrechtsen en Prinzie waren aanwezig.

Op dinsdag 17 maart 2009 vertegenwoordigden dhrn. F. Hubrechtsen en W. Major de kring op de WAP-dag te Harelbeke.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe, L. Vandenbroucke en dhrn. J.P. Falise, V. Prinzie en J. Van Roose waren aanwezig op de Ensor-herdenking op zaterdag 11 april 2009. Dhr. Falise legde bloemen neer.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe en dhrn. J.P. Falise en W. Major vertegenwoordigden de kring op de Vissers hulde op maandag 13 april 2009. Dhr. Falise legde een bloemenkrans neer.

Mevrn. S. Maes, N. Stubbe, L. Cattoor en dhrn. J.P. Falise, F. Hubrechtsen en G. Van Duyvenboden vertegenwoordigden de kring op zaterdag 25 april op de heemdag te Ingelmunster.

Mevr. N. Stubbe en dhr. G. Van Duyvenboden vertegenwoordigden de kring op de opening van de zomertentoonstelling 'Vissers, kapers en koopliden' in de Venetiaanse Gaanderijen op zaterdag 20 juni 2009.

Mevrn. S. Maes, L. Vandenbroucke en dhrn. J.P. Falise, A. Goethaels, F. Gevaert, G. Van Duyvenboden en V. Prinzie waren aanwezig op de opening van de tentoonstelling "100 jaar luchtvaartgeschiedenis" in het VLOC (Raversijde) op zaterdag 13 juni 2009.

Paster Pypeherdenking ging door op woensdag 3 juni 2009. Mevrn. S. Maes, N. Stubbe en dhrn. J.P. Falise, A. Goethaels, F. Gevaert en V. Prinzie waren aanwezig.

Mevr. N. Stubbe, dhrn. J.P. Falise en V. Prinzie vertegenwoordigden de kring op de vergadering met de Cultuurdienst op 21 september 2009.

Dhrn. J.P. Falise en F. Hubrechtsen waren op 16 november 2009 aanwezig op de studiedag 'Militairen aan zee' in het Fort Napoleon.

4. MUSEUM

De Nacht van de Musea en Galerijen ging door op 14 februari . We telden 353 bezoekers. De Kunstnocturne op 29 augustus telde 253 bezoekers. Open Monumentendag op 13 september telde 302 bezoekers.

<u>Tentoonstellingen:</u> 6/12 tot 1/3	130 jaar Roeisport te Oostende
13/6 tot 13/9	Gilles der Zee
3/10 tot 29/11	De Vuurtorenwijk en zijn bewoners
12/12 tot 13/3	De geschiedenis van de Oostendse cinema's.

Van januari tot december telden we 5051 bezoekers.

Het museum was 184 dagen open. (Contractueel 160). Er waren 54 groepen (scholen en verenigingen) die buiten de normale openingsuren een bezoek brachten aan het museum.

De zolder van het oud gemeentehuis van Stene zal als erfgoeddepot in gebruik genomen worden. Een deel van onze collectie zal naar daar verhuizen. We wachten op de oplevering en het plaatsen van een inbraak- en brandalarm.

Op de 2de verdieping van het museum werd, in navolging van voorgangers, een zaal genoemd naar onze erevoorzitter dhr. Omer Vilain, op 11 september.

5. ARCHIEF

Het archief blijft gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gesteld worden aan dhrn. Falise en Hubrechtsen, die ze zullen behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie. De kring is op zoek naar een nieuw archiveringsprogramma zodat die via de website raadpleegbaar kan gebeuren.

6. DOCUMENTATIECENTRUM

Mevr. Farasyn-Schepens en dhr. Van Hyfte verwerken de jaarlijkse aanvullingen. Mevr. Stubbe digitaliseert de aanvullingen. Het centrum is raadpleegbaar tijdens de

openingsuren van het museum en na afspraak.

7. MEDIATHEEK

Er werden enkele DVD-video's aangekocht over Oostende samengesteld door dhr. Werner Rotsaert.

Dhr. Jean Pierre Devolder toonde enkele filmpjes:

- Yser Journal ;
- Het Leven staat niet stil;
- Een eeuw overtochten;
- De Plate wordt "Koninklijk" (2005);
- Reisfilms: naar de Westhoek (2006); Tervuren en Meise (2007); Aalst en Affligem (2008);
- Reis naar Gent: MIAT en boottocht op de Leie (2009).

8. TIJDSCHRIFTEN

De tijdschriftencollectie is consulteerbaar en werd volledig geëxcerpeerd. De collectie is raadpleegbaar tijdens de openingsuren van het museum via het "Biblius"-programma.

9. BIBLIOTHEEK

De bibliotheek werd met volgende werken aangevuld;

- De nieuwe Ferrariskaart in boekvorm;
- Convention between Her Majesty and the King of the Belgians;
- Souvenirfotografie, door Marc Constandt;
- Uut mien hérté;
- Cafés van vroeger en nu, door Daniel Deschacht;
- Spiegel en bokswant, door Gaston Duribreux;
- Oostends oesterboek, door Norbert Hostyn;
- 70 jaar den AS door, Kris Hedebauw;
- De sjhat van Sjhetterrooje Rackham; hertaald door R. Desnerck;
- Et radsel van den Ainhoorn (idem):
- Kijkklust en sensatiezucht, door Evelien Jonckheere;
- Om en rond het Hazegras, door Daniel Lisabeth;
- Vleugels boven Oostende, door Walter Major;
- Docks & dockers : 1900-1970: De Belgische zeehavens;
- James Ensor : een biografie, door Eric Min;
- Over vrybuters en quaetdoenders, door Tim Piceu;
- Van de Coo gesproken, door Olivia Simoen;
- Schatten en scheepswrakken, door Dirk en Tomas Termote;
- 't Is goed, 't is slecht, 't was ik, door Marnix Verleene;
- Vissersvrouwen : 26 levens één verhaal, door Katrien Vervaele.

10. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Bruikleen

Affiches en schilderijen voor Beaufort 03 in Kunstmuseum aan Zee ;

van 28/3 tot 4/10;

Films over Jan Piers, door Ronny Geldhof;
Stukken voor 'Een eeuw luchtvaart aan de kust', door Walter Major;
Van 13/6 tot 17/6;

Maquettes van de vuurtorens voor '20 jaar Gidsenkring Lange Nelle' door
"Lange Nelle"; op 30/3;

Voorwerpen, stukken, en documenten voor 'Van de Coö gesproken' in
Kunstmuseum aan Zee, door Cultuurdienst Oostende ; van 18/4 tot 28/6;

Schilderijen, voorwerpen en maquettes voor 'Vissers, kapers en kooplieden' in
de Venetiaanse Gaanderijen, door Cultuurdienst Oostende t.h.v. haar
Zomertentoonstelling.

b. Aanwinsten

Schenkeningen

Volgende personen schonken de kring foto's, documenten, medailles en
gedenktekens, plannen en archieven:

Clo De Rycker, Freddy Windels, Jocelyn Van Eycken, Audry Bagnal, Dirk
Beirens, Anita Desport, Rudy Laforce, Marcel Westerlinck, mevrouw Vaes,
Georges Mestdagh, Prosper Vroomen, Freddy Koch, Jeanine Zanders, Dries
De Gryse, Norbert Hostyn, Henri De Maeyer, mevrouw Surmont, mevrouw
Degryse-Vandamme, Leon Verschueren, Goddyn-Schoonvaere, Godfried
Vandooren, Herman Mennekens, Jeanine Ackaert en Louis Pincket.

De kostuums en alle toebehoren van de Gilles der Zee. Een schenking van Mvr. Lucy
Loes (laatste secretaris van de ontbonden vereniging);

Het archief van Gustaaf Sorel werd aan onze kring geschonken door de zonen Sorel;
De Belgische Militaire Organisatie van de Weerstand schonk de kring hun vlag van
"De Witte Brigade".

Aankopen

Een papierversnipperaar voor het secretariaat;
Een mini-radioketen voor het museum;
Een HP diascanner voor het verwerken van foto's, negatieven en dia's;
550 postkaarten waarvan de dubbels voor verkoop;
Nieuwe computer met externe harde schijf voor het secretariaat;
Een foto van de 'Princesse Elisabeth' ingekaderd;
Een afdruk van affiche Oostende-Dover met treinuurooster.

11. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 10 nummers op de vooropgestelde data: januari,
februari; maart, april, mei, juni, september, oktober, november en december. In totaal

werden 268 bladzijden gepubliceerd waaronder 76 zwart-wit fotobladzijden, 5 kleur fotobladzijden en 24 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten. Dhr. Falise zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift. De registers (52 blz.) werden samengesteld door dhr. Smissaert.

b. Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende West-Vlaamse Heemkringen of Verenigingen:

Bachten de Kupe, Veurne. Spaenhiers, Torhout. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberge. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint-Guthago, Knokke. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkring Ghestella, Gistel. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Neptunus, Zeebrugge. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende.

c. Andere Publicaties

Geen.

12. GIFTEN

De Kring ontving geldelijke giften van: mevr. BERDEN en van de heren PANESI, BLOMMAERT en GOETHAELS.

Nadia STUBBE
Secretaris

Jean Pierre FALISE
Voorzitter

**De foto op de kaft is een afbeelding van het "Hôtel de Londres"
aan het begin van de Zeedijk (nabij het Klein Strand).**

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

MAANDBLAD

MAART 2010

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

SAMENWERKENDE MAATSCHAPPIJ

S.E.O.

gesticht te Oostende

de 6 November 1892

1953

SOCIÉTÉ COOPÉRATIVE

S.E.O.

fondée à Ostende

le 6 novembre 1892

De kapt van een lidboekje van de "Coo"

In 1953 nog altijd tweetalig!

DE PLATE

**TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.**

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 38
NUMMER 3
MAAND maart 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 60: **Ch. BEKAERT**: Fonds Jean-Marie Bekaert.

blz. 61: **J. INGHELBRECHT**: Circussen in Oostende, van 1860 tot nu.

blz. 65: Errata.

blz. 66: **M. CAPON**: De oorsprong van de Oostendse wijkraden lag in Raversijde (1971).

blz. 81: **Y. DINGENS**: Delacenserie in Oostende.

blz. 82: **E. SMISSAERT**: Addendum bij : keuzelijst scripties geschiedenis K.U.L. (1934-2008).

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

000-0788241-19

Website: www.deplate.be

E-mail: de.plate@telenet.be

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (waarnemend).

Schreven in dit nummer:

Chantal Bekaert: Dudenhofenlaan 200/20, 8620 Nieuwpoort.

Jan. Inghelbrecht: Troonstraat 26/119, 8400 Oostende.

Michel. Capon: Westlaan, 8400 Oostende.

Yves Dingens: Leopold II laan 6, 8400 Oostende.

Emile Smissaert: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Donderdag 25 maart 2010 om 20.00 uur

in de conferentie van de V.V.F., Dr. L. Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: **OVER MAMZELS, STONGS EN PERCENTEN:
EEN GESCHIEDENIS VAN S.E.O 1892 – 1981.**

Spreker: mevr. **Olivia SIMOEN**

De neutrale coöperatieve S.E.O. werd opgericht in 1892 en legde de boeken neer in 1981.

In de 'Coo' kon je zowat alles kopen: voeding, kledij, kolen, radio's, meubels, speelgoed, benzine, enz. Tienduizenden gezinnen waren aangesloten, hadden een stamnummer en gingen winkelen in de hoofdlokalen van de S.E.O in de Amsterdamstraat, Romestraat en Ieperstraat of in één van de vele filialen en bijhuizen in en rond Oostende.

Honderden Oostendenaars vonden in de S.E.O een baan als 'mamzel', thuisbezorger of magazijnmedewerker.

De jaarlijkse uitkering van de 'percenten' was een hoogdag in Oostende.

Deze avond brengt Olivia **Simoen** niet alleen de geschiedenis van deze coöperatieve, maar ook het verhaal van het dagelijkse reilen en zeilen in de winkels en achter de schermen.

Olivia **Simoen** werd geboren in Oostende in 1971 en studeerde af als licentiaat geschiedenis aan de Universiteit Gent in 1993. In 1996 ruilde ze een commerciële job in voor het onderwijs. Ze gaf o.a. geschiedenis en kunstgeschiedenis aan het Onze-Lieve-Vrouwecollege in Oostende.

Na een aantal jaren met haar man en kinderen in Houston (Texas) in de U.S.A. te hebben gewoond waar ze heel wat projecten opzette, keerde ze met haar gezin in 2008 terug naar België in Bonheiden.

Ze is ook de auteur van de publicatie uit 2009, met dezelfde titel als deze voordracht van vanavond.

Wie nog eens al die verhalen die in het collectieve geheugen van de gemeenschap zijn gegrift wil horen, mag deze voordracht niet missen. Breng vrienden en kennissen mee, elkeen is welkom en bij "De Plate" is de toegang steeds gratis voor iedereen.

**De foto op de kaft is een afbeelding van het "Majestic Palace"
gelegen op de hoek van de Zeedijk en de Louisastraat**

FONDS JEAN-MARIE BEKAERT

Schenking Fonds Jean-Marie Bekaert (°1929-†2009) aan De Plate.

Jean-Marie Bekaert werd op 31 januari 1929 te Bissegem geboren. Op driejarige leeftijd verhuisde hij samen met zijn ouders en broer naar Oostende, waar zijn ouders de “Quincaillerie Bekaert” stichtten in de Adolf Buylstraat.

Na een verblijf van 7 jaren in Belgisch Congo (1953-1960), nam Jean-Marie samen met zijn vrouw, Josiane Louette, de zaak over. Eind 1986 sloot de winkel in huishoudartikelen voor het laatst de deuren.

Voor Jean-Marie betekende zijn pensioen echter geen zwart gat. Gedreven door een passie voor geschiedenis en de liefde voor zijn “Weststraat”, begon hij aan de studie van de Adolf Buylstraat.

Na het jarenlang uitkammen van private en openbare archieven en na talloze gesprekken met Oostendekenners, bracht de heer Bekaert zijn driedelig werk “Huizen en mensen in de Adolf Buylstraat” uit.

Nog was zijn honger niet gestild. Hij beet zich vast in de geschiedenis van een aantal merkwaardige gebouwen zoals het “Hôtel du Parc”, het Boucherygebouw... en van Oostendse verenigingen.

Volgens de wensen van Jean-Marie Bekaert wordt het geheel van zijn opzoekingen en notities overgemaakt aan de Koninklijk Oostendse Heem en Geschiedkundige Kring De Plate.

Chantal Bekaert

CIRCUSSEN IN OOSTENDE, VAN 1850 TOT NU

door Jan INGHELBRECHT

Deel 1 : oorsprong

Het Circus is fascinerend en mysterieus mede, door het feit dat het bevolkt wordt door mensen die we niet echt kennen maar die toch door het oneindig reizen een eigen wereld gecreëerd hebben. Met wetten en tradities. En niettegenstaande het Circus zowel in de film als in de literatuur eerder romantisch wordt voorgesteld, is het een harde wereld met nauw omschreven regels, waar discipline en zelfs tucht zeer gerespecteerd (moeten) worden.

Men huwt alleen met mensen uit het 'milieu', men heeft kinderen, veel kinderen, om de toekomst te garanderen. Kinderen krijgen (circus)-opleiding van de ouders. Dus traditie wordt overgedragen. En juist door het strikte levenspatroon hebben ze een evenzeer 'vreemde' kijk op ons, als wij op hen. We zijn buitenstaanders in hun ogen, of 'gadjo's', wat 'boer', 'vreemde', 'dommerd' betekent en uit het Romanesj stamt.

Door het constant reizen zijn ze ook meertalig. Maar wie met een circus mee wil om de wereld te zien, komt bedrogen uit. In het circus wordt hard gewerkt, ook na de voorstelling. Er is weinig tijd voor toerisme.

Presteren telt.

Want een acrobaat die een 3-voudige salto draait heeft een grotere gage dan één die een dubbele presteert. "Kunnen" en "prestige" zijn belangrijk in die wereld van glamour. En wie de top haalt treedt op tijdens het Circusfestival van Monaco.

En zo komen we bij de eerste link met ons Oostende. Onze zusterstad organiseert immers jaarlijks het 'mekka' van de circuskunst. De crème de la crème treedt er graag op voor een publiek van kenners en hoopt met een valies vol werkaanbiedingen huis- of caravan-waarts te keren.

De echte vader van het circus zoals we dat nu kennen was een Engelsman. Hij heette Philip Astley, was ex-militair, had ervaring met paardendressuur en gaf vanaf 1769 voorstellingen in openlucht op een groot terrein in Londen. Een plaat aan de gevel van het Waterloo Station herinnert ons eraan dat op die plaats ooit de eerste circusvoorstellingen plaatsvonden voor een select publiek dat de paardendressuur zeer wist te appreciëren. Maar hun bewondering was van korte duur en het getoonde werd gauw als saai aanzien. Zodat Astley beroep ging doen op andere visuele kunstenaars. Dus kwamen koorddansers en jongleurs en komieken het paardenvolk vervoegen. Trouwens, over de oorsprong van de clown wordt steeds gediscussieerd. Engelsen beweren dat het woord afgeleid werd van 'clod' wat boer betekent, terwijl Italianen zweren bij de traditie van het Commedia dell'arte...

En vanuit Engeland ging Astley het continent veroveren. Hij koos in 1774 Parijs om zijn voorstellingen aan de man te brengen en bouwde er een amfitheater dat trouwens een paar keer afbrandde. Hij werd opgevolgd door ene Antonio Franconi die uit het Noord-Italiaanse Udine kwam en zelf ruiter was en door Louis Dejean die de Franconis ter hulp kwam bij het bouwen van hun 'stenen' circus. En vlakbij 'hun' circus aan de Boulevard du Temple, staat nog steeds het Cirque d'Hiver, dat in 1853 als "Cirque Napoléon" de deuren opende en in de circuswereld nog heden ten dage erkend wordt als het 'mekka' van de circuskunst. Maar Astley was ook in Brussel te gast; in 1787 bracht hij op 28 februari circus in de "domaniale maneige van de Warande". Terug naar het "Cirque Napoléon"; de Fransman Jules Léotard presenteert er in 1859 een nieuwigheid: de trapeze.

En het gebouw zèlf is sedert 1934 in handen van de Circusdynastie Bouglione, die zowel voor als nà WO2 Oostende bezocht met haar tentcircus.

14de jaargang n° 79

September 1934

De Brabantsche Folklore

W. H. TEN HOET PARSON

Geloof en Bijgeloof

in de

Circuswereld

BULLETIJN VAN DEN DIENST VOOR GESCHIEDKUNDIGE
EN FOLKLORISTISCHE OPZOEKINGEN VAN BRABANT

12, OUD KOORNHUIS, BRUSSEL

Bijgeloof – een begrip in de circuswereld!

2010 -62

Iedere Franse stad die zichzelf respecteerde, bezat immers een vast circusgebouw waar gezelschappen enkele weken lang, soms met wekelijks wisselende programma's, hun voorstellingen brachten. Lyon, Lille, Limoges, Troyes, Rouen, Amiens, Douai, Chalons sur Saône hadden of bezitten nog steeds een vast Circusgebouw.

Noemenswaardig voor Oostende is het feit dat Koning Leopold II plannen liet tekenen voor een eigen (Oostends) circusgebouw: architect Charles Girault ontwierp in 1902 een project, inclusief Koninklijke Galerij en een circusgebouw dat zou opgetrokken worden op de huidige parking van het Thermae Hotel (kant Mariakerke) en dat duidelijk geïnspireerd was op dat van Amiens. Helaas bleef het bij plannen...

Parijs had naast het Cirque d'Hiver nog een Cirque d'Été in het Park waar nu het Théâtre Marigny is, een grote arena 'Hippodrome' aan de Boulevard Clichy, een Nouveau Cirque inclusief piscine voor waterballetten aan de rue Saint-Honoré, het Cirque Fernando, later Médrano genoemd, een circustempel 'Métropole' aan de Avenue de la Motte Piquet en een 'amateur'circus in het Bois de Boulogne. Dit Circus Molier werd door Mr. Ernest Molier geleid en bracht artiesten van diverse pluimage, schrijvers, acteurs en schilders in de piste die voor één keer circusartiest speelden en door de 'beau monde' toegejuicht werden. Want circus was elitair in die tijd. Eigenlijk een voorloper van het 30 jaar geleden opgehouden maar vanaf 2010 hervatte 'Gala de l'Union des Artistes' in het Cirque d'Hiver.

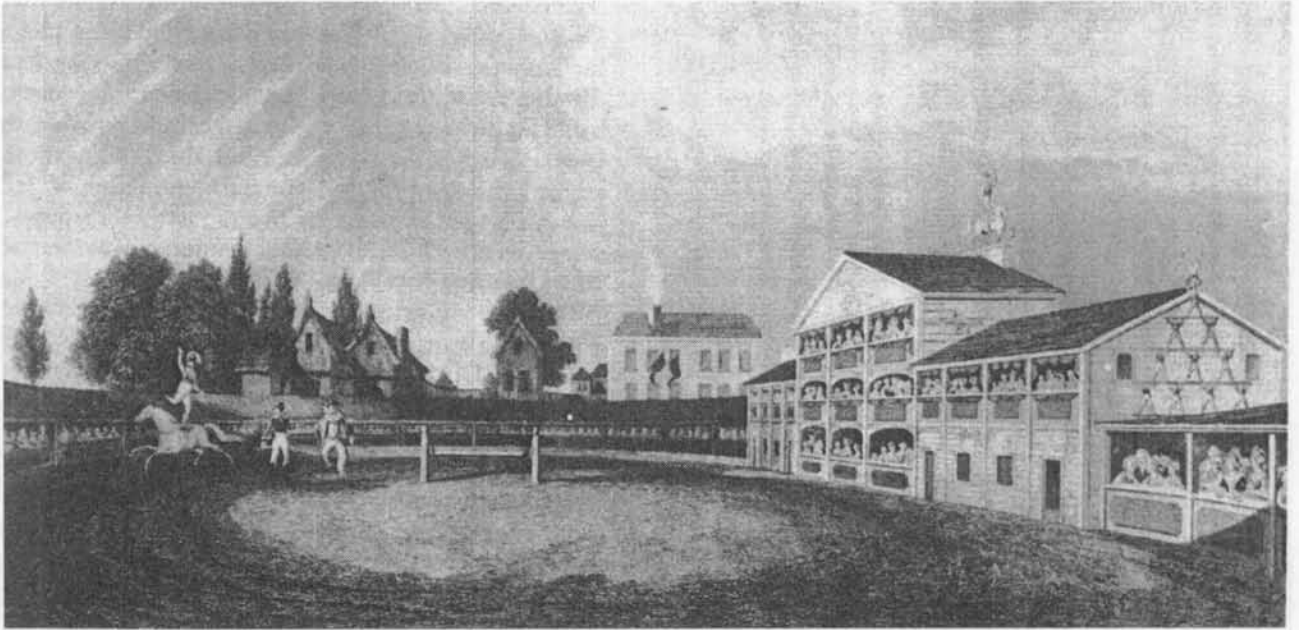
Elitair maar jammer genoeg gebonden aan één locatie. Hetgeen betekende dat regelmatig nieuwe producties moesten voorgeschoteld worden, wat vaak duur en vooral arbeidsintensief was. Dus ging men op reis.

Eerst in houten constructies, vergelijkbaar met de spiegel- en danstenten die we tegenwoordig op festivals zien. Een paraplu-vormige koepel, eerst met teer en later met zeil overspannen en een ronde houten zijwand.

En zo stond bv. in 1873 het Franse circus Rancy opgesteld aan de oosthelling van het Kursaal, op de hoek van de Boulevard du Nord (thans Van Iseghemlaan). Première was op dinsdag 26 augustus maar tien dagen vooraf werd al begonnen met de bouw van het Circustheater. Het gezelschap speelde toen nog in Amiens.

—
Ville d'Ostende.
—
RAMPE DU KURSAAL,
—
CIRQUE RANCY
TOUS LES SOIRS 8 H.,
Grande Représentation
—
Les Jedis et Dimanches
IL Y AURA 2 REPRÉSENTATIONS
La première à 5 h^s, la deuxième à 8 h.

Cirque Rancy dat in juli en augustus 1886 aan het Kursaal stond opgesteld

Astley's arena in Londen, op de plaats waar zich het huidige Waterloo Station bevindt (1769)

Maar, vooraleer de circussen die Oostende bezochten de revue te laten passeren, wens ik nog iets vertellen over die houten constructies.

De logistiek van menig circus liet het in die tijd niet toe de speelhal van stad naar stad te verhuizen. Het rijdend materiaal beperkte zich steeds tot karren die door mens en dier werden bewoond en materiaalwagens voor spullen die tijdens de voorstelling nodig waren. Geëngageerde artiesten woonden altijd in pensions. Zo hadden grotere steden en ook Oostende trouwens, één of meerdere pensions met kookgelegenheid. In Antwerpen en Brussel waren die te vinden in de buurt van de variététheaters, in Oostende was er een artiestenpension op het Vander Sweeplein (thans Ernest Feysplein).

Opvallend in de geraadpleegde kranten was de steeds terugkomende openbare verkoop van 'houten panelen en geraamtes' voortkomende uit de constructie van circus x of y dat daags voordien onze stad verlaten had. Er waren zelfs gespecialiseerde aannemers die ook van stad tot stad trokken om circussen op te bouwen net voordat het eigenlijke gezelschap arriveerde. Bovyn en Detaille uit Wallonië waren de meest gekende.

In het tweede deel verwelkomen we grote (en minder grote) namen uit de Circuswereld die Oostende bezochten tot vóór WO2. Wie ze waren en wat ze de Oostendenaars en toeristen voorschotelden vernemen we dan. Ze waren opgesteld op de meest uiteenlopende locaties. Niet minder dan 21 Oostendse pleinen stonden vanaf 1865 ter beschikking van de reizende kunstenaars.

ERRATA

In het december-nummer 2009:

blz. 2009-263: 20e lijn: lees Prinses Grace.

blz. 2009-265: 3e lijn: lees Raymond Liévyn.

In het januari-nummer 2010

blz. 2010-7: 1e paragraaf, 3e lijn: lezen noordkant i.p.v. oostkant.

In het februari-nummer 2010

blz. 2010-38: 3e paragraaf, 2e lijn: lezen 17 Provinciën i.p.v. 12 Provinciën..

blz. 2010-41: 1e paragraaf, 6e lijn: lezen Plassendale-Nieuwpoort i.p.v. Passendale-Nieuwpoort.

Sorry voor deze fouten, maar juist is juist!

DE OORSPRONG VAN DE OOSTENDSE WIJKRADEN LAG IN RAVERSIJDE (1971)

door Michel CAPON

VOORBESCHOUWING

Aangezien Raversijde vóór 01/01/1971 bij Middelkerke behoorde is het aangewezen om even terug te gaan in de tijd om de Middelkerkse politieke geschiedenis te belichten. Dit om de Raversijdse situatie (nadien) beter te begrijpen.

DE MIDDELKERKSE POLITIEKE TOESTAND IN 1964 (1)

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 12/12/1952 en 12/10/1958 werd Raversijdenaar Camiel PYLYSER telkens als eerste schepen aangesteld (2).

In de twee toonaangevende politiek families, namelijk de liberalen en de katholieken, ontstond na de Tweede Wereldoorlog bestendige tweedracht. Een belangrijke oorzaak was bij allebei de strekkingen te vinden in de rivaliteit en de conflicten die ontstonden tussen de hoofdrolspelers.

Bij de liberalen leidde dat vanaf 1946 tot een blijvende verwijdering tussen dokter Simon BEHEYT en de aannemer André TITECA (in 1938 nog broederlijk verenigd op de lijst "gemeentebelangen"), die elk op aparte lijsten hun eigen weg gingen en zo de blauwe aanhang dwongen om telkens in verspreide slagorde naar de verkiezingen van 1946, 1952 en 1958 te trekken.

De jonge Gilbert VAN DE CASTEELE werd politiek actief bij de C.V.P. vanaf 1952 en ontpopte zich zeer vlug tot een leidersfiguur. Hij was afkomstig van het Waasland, waarbij zijn voorzaten deel uitmaakten van de hogere burgerij. Tevens was hij de schoonzoon van ex-minister HEYMAN (ex-burgemeester van Sint-Niklaas). Van beroep was Gilbert verzekeringsinspecteur. Het kwam nooit tot enige verstandhouding met de andere kapitein, Raversijdenaar Camiel PYLYSER. Het ging vlug van kwaad naar erger. De ruzies ontaardden in een werkelijke vete. Het ging zover dat Camiel in 1958 alleen ten strijde trok.

De verkiezingen van 1964 werden een scharnierjaar.

De liberalen woelden aan dat zij zienderogen veld verloren om drie redenen:

- De snel groeiende populariteit van Camiel PYLYSER, de man van Raversijde.
- De onderlinge verdeeldheid, die de blauwe kiezers meer dan beu werden.
- Het tanende blazen van de topmannen. Zowel BEHEYT, TITECA als DELACOURT waren reeds actief van vóór of kort na de oorlog. Zij geraakten stilaan politiek versleten en er kwam geen nieuw bloed aan de top.

Wat niemand voor mogelijk had gehouden gebeurde toch: BEHEYT en TITECA begonnen te beseffen dat ze wel eens alle twee ten onder konden gaan door opnieuw elk op een verschillende lijst te fungeren. Ze rookten de vredespijp. De liberalen sloten de rangen. De beide kopstukken gingen op eenzelfde lijst prijken: "Gemeentebelangen-P.V.V."

Inmiddels hadden de katholieken de wind in de zeilen. Camiel PYLYSER stond als aannemer op het toppunt van zijn macht. Geheel Raversijde lag aan zijn voeten. Belangrijk was echter dat hij zienderogen een heel segment van het katholieke kiezerskorps inpalmde in Middelkerke-Centrum.

De jonge en snelgroeiende Volksunie voelde zich nog niet sterk genoeg om met een afzonderlijke lijsten te starten en zocht toenadering tot Camiel. De deal was dat de V.U. twee plaatsen mocht

innemen op de lijst van Camiel. De volstreekte meerderheid leek binnen handbereik. Sedert 1921 had Middelkerke ononderbroken een liberale burgemeester gehad en nu begon men te dromen van verandering. Er was echter een levensgroot obstakel: de schijnbaar onoverbrugbare kloof tussen Camiel en Gilbert VAN DE CASTEELE. Een poging van de tandem PYLYSER-DECUMAN om Gilbert uit te rangeren mislukte. Bij Camiel en zijn kompaan Jules DE CUMAN ontstond lichte paniek toen het hardnekkige gerucht opdook dat VAN DE CASTEELE zich niet gewonnen gaf en met een afzonderlijke lijst zou aantreden !

In het licht van de herwonnen liberale eenheid, was er maar één rationeel antwoord mogelijk: ook de eendracht onder de katholieken moest worden hersteld door het bewerken van de verzoening tussen de twee kemphanen Camiel en Gilbert. Als dat kon lukken, lag de bestuursmacht voor het grijpen. De sfeer in de gemeente was aan te voelen: de mensen wilden verandering en het zag er naar uit dat de liberale overheersing ongedaan kon worden gemaakt. Voor veel mensen kwam de verzoening BEHEYT – TITECA te laat. Voor de katholieken was het dus in 1964 nu of nooit.

Over de onderhandelingen tussen de groep PYLYSER en de groep VAN DE CASTEELE zijn pagina's vol te schrijven. Het werd een echte thriller. Ook arrondissementeel besepte men in de hogere Oostendse C.V.P.-kringen dat de partij een waarachtige kans maakte om Middelkerke te veroveren. Men was er zich natuurlijk van bewust dat succes enkel mogelijk was als Camiel en Gilbert elkaar de hand reikten.

De grote kanonnen werden in stelling gebracht: Dries CLAEYS, deken BUTAYE van Oostende en de Oostendse burgemeester Jan PIERS himself deden interventies. Ook vooraanstaande Middelkerkse burgers uit de katholieke en Vlaams-nationale hoek (o.a. Andreas INGHELAM, oorlogsburgemeester, die in 1970 een spectaculaire rentree zou maken) zetten hun beste beentje voor om de verzoening te bepleiten en actief te behartigen. Elke dag werden tegenstrijdige geruchten opgevangen. In een hypernerveuze sfeer werden zogezegde akkoorden de volgende dag weer herroepen op afgeblazen. Er werd eindeloos en oeverloos gepalaverd tot op de valreep.

Het eindresultaat was echter dat de beoogde samenwerking in de ultieme eindfase toch niet tot stand kwam. De boot liep op de klippen en de breuk bleek onherroepelijk. Koppige Gilbert kwam met een C.V.P.-lijst voor de dag onder de benaming "Middelkerkse Belangen" en de eveneens koppige Camiel trad in de politieke arena met zijn "Lijst der Vernieuwing".

DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN VAN MIDDELKERKE (en RAVERSIJDE) van 11 OKTOBER 1964.

Deze verkiezing gaf volgende uitslag (3):

	aantal stemmen	%	zetels
Lijst nr. 1: Gemeentebelangen (liberalen): (BEHEYT-TITECA)	1.090	37,85%	5
Lijst nr. 2: B.S.P. (socialisten): (RYCKEWAERT-LOGGHE)	388	13,47%	1
Lijst nr. 3: Lijst der Vernieuwing: (onafhankelijke katholieken + Volksunie) (PYLYSER-DECUMAN)	966	33,54%	4
Lijst nr. 4: Middelkerkse Belangen (C.V.P.) (VAN DE CASTEELE – BERNAERT)	436	15,14%	1
	2.880	100	11

Wat opviel was dat Raversijdenaar Camiel PYLYSER met 549 naamstemmen de hoogste persoonlijke score behaalde. Op dezelfde lijst nr. 3 werd ook nog de Raversijdse postbode Maurits MARES verkozen.

Lijst nr.1 (liberalen) sloot samen met lijst nr. 4 (katholieken C.V.P.) een bestuursakkoord af. Ze hadden samen de meerderheid met 6 zetels. De vorige burgemeester Dr. Simon BEHEYT behaalde 471 naamstemmen en werd opnieuw aangesteld. Op 07/04/1967 nam annemer André TITECA (404 stemmen) de fakkel over.

Kwamen in de oppositie terecht: lijst nr. 3 (PYLYSER-DECUMAN) met 4 zetels en lijst nr. 2 (B.S.P.) met 1 zetel.

DE TELOORGANG VAN DE POLITIEKE MACHT VAN RAVERSIJDE (4).

Door het K.B. (Koninklijk Besluit) van 29/06/1970 (5), waarbij Raversijde bij Oostende aangehecht werd, werd Camiel PYLYSER als Raversijdenaar abrupt uit de Middelkerkse politiek gestoten en moest hij heil gaan zoeken in Oostende. Het verlies van de wijk Raversijde betekende dat C. PYLYSER Oostendenaar was geworden en van het Middelkerks strijdtoneel was verdwenen. (Zo werd in Middelkerke de voortdurende tweestrijd PYLYSER-VANDECASTEELE in de katholieke rangen vanzelf opgelost).

Voor de gemeenteverkiezingen van 11/10/1970 was Camiel kandidaat met slechts een 14^c plaats op de C.V.P.-lijst in Oostende. Hier moet toch een bedenking aan worden gekoppeld. Camiel moest de strijd aangaan als een gewone piot, die enkel aftredend gemeenteraadslid was in zijn vroegere gemeente Middelkerke. Dienaangaande geeft de Middelkerkse geschiedenis-schrijver Julien DESSEYN ons volgende overweging mede (6): "Laten we ons even indenken dat de twee katholieke strekkingen in 1964 de krachten hadden gebundeld, dan had Camiel als aftredende Middelkerkse burgemeester met heel wat betere papieren aan de slag kunnen gaan in Oostende. Hij had dan ook meer zeggenschap gehad in de interne Oostendse C.V.P.-keuken, met een betere plaats op de lijst als gevolg. Zijn bekendheid en uitstraling waren dan ook zeker veel ruimer geweest, wat uiteraard zijn kansen op een verkiezing merkkelijk hadden doen toenemen. Maar dat zijn natuurlijk bedenkingen die enkel steunen op een hypothese, die helaas voor Camiel nooit werkelijkheid werd."

Uitslag Oostendse gemeenteverkiezing van 10/11/1970, kandidaten Raversijde (7):

	Aantal stemmen	zetels partij	% partij
lijst nr. 1: P.V.V. (liberalen): 13. Pierre GOUDESONE	324	8 (verlies 2)	24%
lijst nr. 2: C.V.P. (katholieken): 14. Camiel PYLYSER	785	12 (winst 3)	32%
lijst nr. 3 V.U. (Volksunie): 13. Georges VANBLAERE 31. Gaston VANDENABEELE	555 247	5 (winst 4)	16%
lijst nr. 4 B.S.P. (Socialisten)		8 (winst 1)	23%
lijst nr. 5: Communisten		0	2,6%
		33 zetels	

Geen enkele van de Raversijdse kandidaten werd verkozen.

OOSTENDS SCHEPENCOLLEGE (8):

De coalitie C.V.P.-B.S.P. trad vanaf 01/01/1971 in werking. De samenstelling van het college van burgemeester en schepenen werd als volgt vastgesteld:

- Burgemeester: Jan PIERS (C.V.P.)
- 1^e Schepen: Raymond MIROIR (B.S.P.)
- Schepenen: - Kamiel DEHOUCK (C.V.P.)
 - Alfons LARIDON (B.S.P.)
 - Maurits DEWITTE (C.V.P.)
 - Jan FELIX (C.V.P.)
 - Louis VANHOORNE (C.V.P.)

(Stadssecretaris: Gaston VANLAERE).

HET POLITIEK FAILLIET VAN RAVERSIJDJE.

Het politiek failliet van Raversijdenaar Camiel PYLYSER kwam als een donderslag bij heldere hemel. Ook geen enkele van de andere Raversijdse gemeenteraadskandidaten van de andere partijen werden verkozen. De onrust sloop sneller in dan gedacht binnen de aankomende jonge inwoners. Niemand hield het voor mogelijk dat er geen enkele vertegenwoordiger van de wijk in de Oostendse gemeenteraad zou zetelen. En toch was het zo!

Men voelde zich verongelijkt. De ontevredenheid, de twijfel, de onzekerheid en vooral het zich miskend voelend sloeg toe onder de aankomende jonge garde. In de plaatselijke staminess, buurtwinkels, straatpraathoecken (in de volksmond "leugenaarshoecken" genoemd) was reeds van begin januari 1971 voortdurend sprake van het oprichten van een vereniging om de Raversijdse belangen in het nieuwe grote Oostende te gaan verdedigen.

Men nam het niet dat ze niet zouden gehoord worden. Georges VANBLAERE werd de grote monitor en vernieuwer op de wijk Raversijde. Hij nam kordaat het heft in handen en organiseerde op dinsdag 2 maart 1971 een open wijkvergadering in de Home Jean Pierre in de Middenlaan nr. 59. Zijn bedoeling was het democratisch stichten van een wijkcomité om de belangen van de wijk Raversijde te behartigen.

PUBLIEKE VERGADERING DINSDAG 02/03/1971 IN DE HOME JEAN PIERRE (AANVANG 20.15u).

De initiatiefnemer Georges VANBLAERE stelde zichzelf voor en wees erop dat hij aangespoord en gesteund werd door verscheidene inwoners van de wijk. Hij dankte de aanwezigen voor hun opkomst en tevens de uitbater Roger VANDERWEE die een zaal van zijn kinderhome ter beschikking stelde. Hierop werd de bedoeling van de samenkomst uiteengezet. Het samenstellen van een wijkraad die onpartijdig werkt, steun verleent aan de overheid van Oostende, lokale wantoestanden aanklaagt en eigen initiatieven neemt tot algemeen welzijn van de eigen bewoners en de toeristen. Een ander oogmerk was dat populaire en gedreven figuren uit de wijk aan bod zouden komen; ook diegenen die helemaal niet wensen een partij-etiket te krijgen.

Vooraleer tot de stemming van een bestuur over te gaan kaartte VAN BLAERE de toenmalige specifieke noden en verlangens van de Raversijdse bevolking aan (9):

- vragen voor een regelmatige autobusdienst aan stadstarieven;
- vragen voor een postkantoor;
- ophaling huisvuil, vooral in de zomermaanden;
- verlichting Nieuwpoortsesteenweg en Zeedijk;

- jeugdbeleid: jeugdtehuis in sportcentrum in het kader van het in Raversijde geplande recreatiecentrum. In welke mate zal de bevolking en vooral de jeugd hierin betrokken worden?

In Raversijde hadden ze het probleem van de tafeltennisclub T.T.C. Raversijde persoonlijk meegemaakt. Deze vereniging verschaftte ontspanning en sport aan circa 60 leden. Opgericht begin 1967 (10) diende de sportclub op 21 april 1970 tot stopzetting over te gaan wegens gebrek aan een beschikbaar lokaal. In de Westlaan 52 was er de kinderhome CENTRAL gevestigd; uitgebaat door Wwe A. VANDENBROUCKE van Middelkerke. Mits betaling van een jaarlijks huurgeld van 5.000 Fr mocht men op het gelijkvloers beschikken over de eetplaats en de toiletten. De club moest daarbij instaan voor het onderhoud en het reinigen van deze grote zaal. Er werd op 4 tafels gespeeld. De vereniging kende een zeer grote bloei. Er werd met twee ploegen aangetreden in de 3de Provinciale reeks van de officiële Belgische Tafeltennis Bond. Jeugdprodukt Laurette VANSTEENKISTE werd zelfs kampioen van West-Vlaanderen bij de dames C. Helaas, het lokaal was met de paasvakantie, met bepaalde feestdagen en in de zomermaanden onbeschikbaar. Dit ruim vertrek werd alsdan gebruikt als eetzaal en refter van de kinderhome Central. De competitiewedstrijden konden in voornoemde perioden niet meer doorgaan. Uiteindelijk kon het bestuur niets anders meer dan definitief de handdoek werpen. Exit jeugdsportontspanning in Raversijde !

VERKIEZING EN SAMENSTELLING BESTUUR (11)

Bij openbare stemming (handopsteken) werd het voorstel van 9 rechtstreekse verkozen en 2 te koöpteren bestuursleden aanvaard. Er dienden zich 15 kandidaten aan. De kiesverrichtingen werden door twee niet-kandidaten geleid: Gaston VANDENABEELE en Roland VERSTRAETE. De namen van elke kandidaat werd op een bord neergeschreven, voorafgegaan door een nummer.

Uiteindelijk gaf de geheime democratische stemming volgende uitslag:

1. Georges VANBLAERE	31 stemmen
2. Pierre GOUWY	29
3. Nicole FALIN-LAUWEREINS	27
Pierre GOUDESONE	27
Robert CALLEMIN	27
6. Michel CAPON	25
Maurice MARES	25
8. Bernadette VANCOILLIE-THIJSSSEN	20
9. Dirk VANDEPITTE	18
Georges PLUY	18
11. Roland DESNERCK	17
12. Guido ROBAYS	16
13. Felix DESMET	15
14. Nick VANHOUCKE	14
Freddy MAES	14

Na de uitslag van de stemming liet Dirk VANDEPITTE zijn kandidatuur varen ten voordele van Georges PLUY. Beiden hadden 18 stemmen. Alle kandidaten waren uiteraard woonachtig in Raversijde.

Op 8 maart 1971 werd de eerste bestuursvergadering gehouden, waarbij volgend bestuur werd samengesteld:

Voorzitter:	Pierre GOUWY, tekenaar, Middenlaan 2
Ondervoorzitter:	Nicole FALIN-LAUWEREINS, Duinenweg 28
Secretaris:	Georges VANBLAERE, leraar, Westlaan 48

Penningmeester:	Michel CAPON, belastingbediende, Westlaan 50
Persverantwoordelijke:	Bernadette VANCOILLIE-THIJSSSEN, regentes, Zeelaan 66
Feestelijkheden en 3 ^e leeftijd:	Maurice MARES, postbode, Zakstraat 14 Pierre GOUDESONE, aannemer, de Smitlaan 1
Raadsleden:	Robert CALLEMIN, smid, Oostendsesteenweg 411 Georges PLUY, werkman, Schoolstraat 12

BEDOELING WIJKRAAD (12)

“De bedoeling van de Raad bestaat erin samen te werken met de overheid van Oostende, tot algemeen welzijn van de wijkbevolking en de toeristen. Alle inwoners van de wijk kunnen met hun problemen terecht bij één van de leden van de Raad, die dan alles in het werk zal stellen voor een mogelijke oplossing hiervan”.

VERDERE BESTUURSUITBREIDING.

De dag nadien, 9 maart 1971, werden de twee andere leden door het toenmalige bestuur gecoöpteerd. Er boden zich 5 kandidaten aan: Freddy MAES, Gaston VANDENABEELE, Mevr. RAMBOER, Felix DESMET, Emeric RAMBOER.

Bij geheime stemming werden verkozen:

Mevr. RAMBOER, sociale assistente, Nieuwpoortsesteenweg 620

Freddy MAES, technicus & horecauitbater Bamm-Bamm, Nieuwpoortsesteenweg 580.

Daarmede was het bestuur volledig ingevuld.

Op 19 maart 1971 werden de bewoners van Raversijde, het stadsbestuur, de politieke vertegenwoordigers en de pers schriftelijk ingelicht(13). De wijkraad schoot onmiddellijk in gang:

- Aan de overheid van Oostende verzocht men de erkenning van de wijkraad.
- Er werd beslist om over te gaan tot het drukken van
 - 400 steunkaarten van 20 F/stuk
 - 200 ruitaffiches in geel met rode letters (Oostendse kleuren) met het opschrift: “Steunend lid-Wijkraad Raversijde”.
- Van enkele leden was er een voorstel om het erevoorzitterschap van de wijkraad te laten waarnemen door Prins KAREL (14). Maar uiteindelijk was er onder de wijkraadsleden geen meerderheidsconensus hierover te vinden.

EERSTE REALISATIES

Er werd onmiddellijk contact opgenomen met de Oostendse stadssecretaris aangaande de reddingsdiensten op het Raversijde strand. De secretaris had direct toezegging gedaan voor wat betrof:

- De reddingsdiensten blijven gedurende het zomerseizoen verzekerd.
- Oostende zal banken plaatsen op de dijk.

Andere schriftelijke vragen waren o.a. (15)

- Inleggen van een regelmatige autobusdienst aan stadstarieven tot aan de Polderstraat (nadien: Kalkaertstraat).
- Part-time postkantoor. De wijkraad stelt volgende opties voor:
 - 1 Hotel Midland, Zeedijk 554, (familie Vanderlinden)
 - 2 Hoek Schoolstraat/Nieuwpoortsesteenweg (eigenaar Henri Cartryse, Hotel Prado Oostende).
 - 3 Nieuwpoortsesteenweg 931 (bij Roger Denolf (16)).
 - 4 Villa Linda, Middenlaan 34.

- Minstens 3 maal per week ophalen huisvuil in de zomermaanden (gebeurde bij Middelkerke dagelijks).
- Bestrating Duinenstraat. Zeer belangrijk voor de schoolfietsende jeugd. Diezelfde straat laten verbieden voor auto's en paarden.
- Verlichting Nieuwpoortsesteenweg en Zeedijk: Het is er 's nachts luguber donker en uitermate gevaarlijk.
- Op de Zeedijk een strook voorzien voor fietsers.
- Verkeerslichten op de Zeedijk synchroniseren op het tramverkeer.
- Het oprichten van 3 wachthuisjes:
 - voor tram (Zeedijk)
 - voor bus (Café De Ton + toegang naar het vliegveld)
- Het inleggen van een autobus voor de vakantieschool in Oostende.

EERSTE CONTACT MET BURGEMEESTER PIERS.

Op dinsdag 23 maart 1971 ontving burgemeester Jan PIERS een afvaardiging van de wijkraad op zijn kabinet, bestaande uit: Pierre GOUWY, Nicole FALIN-LAUWEREINS, Georges VANBLAERE.

Verslag secretaris VANBLAERE (17):

- "De burgemeester kan geen erkenning toestaan, omdat de formule voor de officiële oprichting van de wijkraden nog moet gevonden worden: wij lopen de zaken enigszins vooruit.
- De kwestie wijkraden zou op de gemeenteraadszitting van 26 april 1971 behandeld worden."

DE RAVERSIJDESE PLAGE.

Ondertussen was de "Raversijdse plage" (zoals men het op het stadhuis gemeenlijk noemde) overgeslagen naar de Opex-wijk. Zouden er nog andere wijken volgen? Het schepencollege voorzag dat hun macht gedeeltelijk gefnuikt zou kunnen worden en wilde onmiddellijk terug orde op zaken stellen.

PRINS KAREL SAMEN IN DE BRES MET WIJKRAAD RAVERSIJDE.

Op 23 maart 1971 vergaderde de Wijkraad Raversijde ten huize van Mevr. Nicole FALIN-LAUWEREINS, Duinenweg 28. Alle leden waren aanwezig. In het verslag dd. 5 april 1971 (18) werd het probleem van agendapunt 1 als volgt neergeschreven:

"Gast: Emeric RAMBOER, afgezant van Prins KAREL.

E. Ramboer geeft inlichtingen aan de Raad wat betreft het standpunt van de Prins i.v.m. de onteigeningen voor het recreatiecentrum. De Prins wil een referendum bij de landbouwers: vóór of tegen de onteigening? De Prins is zelf tegen de onteigeningen en heeft dhr. RAMBOER gevraagd poolshoogte te nemen bij de landbouwers. Dhr. RAMBOER wil de Raad omtrent dit voornemen niet passeren. De Raad zal zich niet inlaten met de stappen gedaan door dhr. RAMBOER, die echter wel de resultaten van zijn bemoeïingen zal mededelen."

ONTSLAGNEMING.

Ondertussen hadden twee raadsleden ontslag genomen:

- Op 8 april 1971: Maurice MARES (19) wegens persoonlijke redenen.
- Op 15 april 1971: Michel CAPON (20), wegens deontologische redenen. Ieder wijkraadslid - zonder uitzondering - moest namelijk bij de plaatselijke winkeliers, nijveraars en zelfstandige beroepen geldelijke steun gaan ophalen. Gezien zijn

functie als controlerende belastingsambtenaar, verbonden aan de Directe Belastingen van Oostende, was dit voor hem onverenigbaar met zijn beroep.

Dirk VANDEPITTE en Roland DESNERCK namen hun plaats in.

KERMIS IN MEI.

De wijkraad had voor de Raversijde kermis een uitvoerig programma samengesteld (21). Vanaf vrijdag 7 mei t.e.m. vrijdag 14 mei 1971 waren er nagenoeg iedere dag festiviteiten voor de inwoners voorzien; dit zowel voor de jeugd, volwassenen als de derde leeftijd.

VRIJ GEKOZEN WIJKRADEN OF NIET (22)

In de gemeenteraad van vrijdag 28 mei 1971 werden inzake de oprichting en de samenstelling van de wijkraden volgende standpunten ingenomen:

- Standpunt schepencollege:
Het college wil deze raden aanstellen op basis van de sterkte van de partijen in de gemeenteraad.
- Standpunt oprichter-stichter Georges VANBLAERE:
“Deze officiële wijkraden zullen medebrengen dat sommige politieke partijen die in bepaalde wijken nauwelijks aan bod komen, toch mensen moeten aanduiden die noch belangstelling voor de wijk, noch kennis van de problemen hebben. Daardoor kan men opgescheept zitten met een wijkraad die hetzij weinig of zelfs niet de wil van de plaatselijke bevolking weerspiegelt (23).
- Standpunt Volksunie (Jef NAGELS):
(ingekort) Het college wil deze raden aanstellen op basis van de sterkte van de partijen in de gemeenteraad. Welnu, dit komt erop neer dat de wijkraden mini-gemeenteraden zullen zijn, schaduwbeelden van deze raad. Ons politiek systeem is wel democratisch, doch de democratie heeft nadelen. In feite zit de burger gekneld in het keurslijf van de partijpolitiek. Hij is niet vrij, doch verplicht binnen dat kader, dat hem min of meer wordt opgedrongen, te gaan kiezen voor parlement, provincie en gemeenteraad. In de wijkraden hebben wij nu eens de kans de politiek te bedrijven, bevrijd van dit kader van de partijen, wanneer deze raden worden samengesteld door vrije verkiezingen. Zulke raden, aldus samengesteld, geven de enkeling de kans om zich te ondoen van het gevoel van machteloosheid tegenover de machten die hem regeren.
Vrij gekozen wijkraden brengen de politiek dicht bij die plaatsen waar mensen wonen en werken, waar zij conflictsituaties ervaren, waar het eigenlijke en het echte leven te vinden is. De wijkraad is het ideale middel om met de bevolking tot een dialoog te komen. Laten wij de moed opbrengen een dialoog aan te pakken met de mensen zelf.
Echte samenspraak moet los staan van de regerende meerderheid en ook van de controlerende minderheid. Of is het dan echt de bedoeling van het college de politieke meerderheid ook in de wijkraden te verzekeren?
De wijkraden geven ons de kans de democratie verder uit te bouwen. Er zijn in elke stad of dorp, dus ook bij ons, tal van mensen die zichzelf inzetten voor wijk en gemeente, zonder dat zij daarom bereid zijn een politiek etiket te aanvaarden. Die mensen worden alvast uitgeschakeld bij het systeem dat ons ter stemming gegeven wordt. Laten wij integendeel deze mensen aan bod komen: dit kan slechts door : vrije verkiezingen.
- Standpunt Liberalen:
BONNEL (P.V.V.): Wij hebben het voorstel van het schepencollege geamendeerd om het te depolitiseren: een gemeenteraadslid van iedere partij zou in de wijkraden

zetelen zonder stemrecht... Het behoort de partijen toe volwaardige mensen aan te duiden om in de wijkraden te zetelen. De P.V.V. zal het ontwerp van het schepencollege aanvaarden.

DEGRAVE (P.V.V.): Zou het goed vinden dat wijkraden spontaan tot stand komen... Vrije verkiezingen zouden beïnvloed worden door de partijen. Het is dus best zich te houden aan het voorgesteld ontwerp.

- Standpunt socialisten:

BOUDOLF (B.S.P.): Ik ben absoluut niet te vinden voor wijkraden, daar ik er het nut niet van inzie. Wij, gemeenteraadsleden, werden toch verkozen door de bewoners. En in feite hebben zij medezeggenschap vermits zij, iedere zes jaar, hun goed- of afkeuring kunnen betuigen aan de kandidaten voor de gemeenteraad. Trouwens, die wijkraden zullen in feite niets te zeggen hebben, vermits zij slechts raadgevend zijn....

- Standpunt C.V.P.:

VANLANGENHOVE:

Iedere fractie duidt een aantal mensen proportioneel aan om in de wijkraden te zetelen.

Burgemeester PIERS:

VINDT HET voorstel van de Volksunie wel sympathiek, maar is van oordeel dat men de bewoners niet al te veel moet lastig vallen met verkiezingen. Er moeten daarvoor dan ook voorzitters, bijzitters, secretarissen, getuigen en kiezers opgetrommeld worden, en de mensen hebben dat niet gaarne. Trouwens, zij hebben toch hun mandatarissen in de gemeenteraad verkozen en hen hun vertrouwen geschonken om de wijkraden samen te stellen. Om praktische redenen moeten wij ons houden aan het voorstel van het schepencollege, namelijk de aanduiding door de gemeenteraad van de leden van de wijkraad.

BEKRACHTIGING OFFICIËLE WIJKRADEN (24)

In de gemeenteraad van vrijdag 25 juni 1971 werd het standpunt van de Oostendse gemeenteraad officieel bekrachtigd: Aanduiding van de wijkraadsleden op basis van de sterkte van de partijen in de gemeenteraad.

WAT NU MET DE WIJKRAAD RAVERSIJDE

Vóór de definitieve beslissing van de gemeenteraad van 25 juni 1971 hadden enkele bestuursleden hiervan voorkennis verkregen, waardoor ze binnen de bestuursvergadering van 22 juni 1971 (ten huize Freddy Maes- Bamm Bamm) overgingen tot de politieke indeling van hun wijkraad. Het bestuur werkte volgende politieke samenstelling uit (25):

C.V.P.: 1) Pierre GOUWY
2) Mevr. RAMBOER
3) Robert CALLEMIN
4) Georges PLUY
5) Freddy MAES

V.U.: 1) Georges VANBLAERE
2) Bernadette VANCOILLIE-THYSSEN

B.S.P.: 1) Dirk VANDEPITTE
2) Roland DESNERCK

P.V.V.: 1) Pierre GOUDESONE
2) Nicole FALIN-LAUWEREINS

Nadien zal oprichter-stichter-secretaris Georges VANBLAERE zijn ontslag indienen.

NAWOORD

Het startschot van de officiële wijkraden voor het ganse grondgebied van de stad Oostende was definitief gegeven. Zo kregen de onderscheiden wijken een vast aanknopingspunt met de democratisch verkozen gemeenteraad en het daaruit voortvloeiende College van Burgemeester en Schepenen.

VERWIJZINGEN

- (1) Schriftelijke mededeling Julien DESSEYN 16/10/2008. Julien Desseyn (°1932) trad in 1957 als beambte in dienst bij het gemeentebestuur van Middelkerke. Vanaf 1962 was hij gemeentesecretaris, eerst in het kleine Wilskerke (1962) en vanaf 1972 ook in Middelkerke. In 1983 zette hij een punt achter zijn administratieve loopbaan en koos voor de politiek. Hij werd burgemeester van Middelkerke van 1983 tot 1991. Tevens was hij van 1981 tot 1988 volksvertegenwoordiger.
- (2) Camiel PYLYSER, Zij en Ik, blz. 235 t.e.m. 237.
- (3) Ibid. (1).
- (4) Ibid. (1).
- (5) Belgisch staatsblad 30/06/1970.
- (6) Ibid. (1).
- (7) Z.W. (De Zeewacht) 16/10/1970
- (8) Z.W. 08/01/1971.
- (9) Bundel Wijkraad Raversijde, stukken 1 + 2 + 4 + 5 + 6 + 7 (archieff Dirk GOES).
- (10) Officiëel als v.z.w. (Vereniging Zonder Winstgevend Doel) opgericht en geregulariseerd op 01/12/1967 door de initiatiefnemers Michel CAPON, François FALIN en Gilbert KINT.
- (11) Ibid. (9) stuk 15.
- (12) Ibid (9) stuk 7.
- (13) Ibid. (9) stuk 15.
- (14) Ibid. (9) stuk 16.
- (15) Ibid. (9) brief 02/04/1971 aan schepencollege.
- (16) Capon Michel, Roger Denolf strandjutter en Legaen-Heer-speler van Raversijde, Graningate 2003 nr. 91 blz. 24 - 29.
- (17) Ibid. (9) stuk 23.
- (18) Ibid. (9) stuk 16.
- (19) Ibid. (9) stuk 33.
- (20) Ibid. (9) stuk 34.
- (21) Ibid. (9) stuk 43.
- (22) Z.W. 04/06/1971 blz. 9.
- (23) mededeling Georges Vanblaere woensdag 05/11/2008.
- (24) Z.W. 02/07/1971.
- (25) Ibid. (9) stuk 8 dinsdag 22/06/1971.

gemeenteraadsverkiezingen 1970.

Beste inwoners van Raversijde,

Zie hier mijn laatste briefje tot U allen gericht.
Morgen gaat de slag af ! Houd het hoofd koel en laat Uw
gezond verstand spreken, want er is gevaar .

ten eerste :

Ik bedank die jeugdige omroeper van de V.U., omdat
hij toch zo klaar en duidelijk en zo dikwijls mijn naam
afroept met de nodige ceremonie, dat hij van buiten geleerd
heeft aan zijn leiders en voorgangers.

Maar wat zijn voorgangers hem niet geleerd hebben, is
wel dat zij de grote voorstanders waren van een groot Oostende
Want toen moest "ALLES GRÖSER WEZEN "!!!!

ten tweede :

Er loopt een vos rond die alle zes jaar eens uit zijn
hol komt. Hij heeft zijn baard afgedaan en een vlassen baard
aangedaan. Pas op als hij bij U binnen sluipt, want volgens
hem ben ik maar zus en zo, en hij zal voor de V.U. stemmen .
Pas op, want terwijl de vos de passie preekt, boer bewaakt
uw ganzen !!!!

besluit :

Morgen trekken wij onze beste kleren aan, wij brengen
allen een goede stem uit, moeder de vrouw zorgt voor een goed
potje eten, maar niet te vroeg, want de mannen zullen een
pintje gaan drinken, de omroeper zal zwijgen en de vos zal
weer in zijn hol kruipen, weerom voor 6 jaar !

Uw kandidaat zal verkozen zijn en dan alleen zal Raver-
sijde vertegenwoordigt zijn !

onze leuze :

Allen voor één, één voor allen

STEM C A M I E L P Y L Y S E R 14e pl. nr. 2.

verantw. uitgever : PYLYSER Camiel - Raversijde .

Beste inwoners van Raversijde .

Hier komt dan het antwoord van de "vos met vlassen baard",
die verplicht wordt uit zijn hol te komen.

Die vos heeft niets te maken met voorgaande verkiezingen,
ook niet met dingen als "ALLES GRÖSer wezen".Deze dingen
stammen uit de tijd van Kamiel Pyllyser (1940-45).
En daar wij het KIND nu toch genoemd hebben : Kamiel
Pyllyser vroeg erzelf om,zeg ik maar verder :

ten eerste :

Ik heb met Kamiel een GROOT Raversijde willen maken,door samen
op te komen op EEN lijst.Hij weigerde:politiek interesseerde
hem niet.Nu staat hij op eënlijst die voor de fusie is.

ten tweede :

Ik sta op een V.U.-lijst waar ik thuis hoor,en waarop Kamiel
ook stond bij de voorgaande verkiezingen maar dan te Middel-
kerke.En zeggen dat Staf en Laurent lid zijn van de V.U. te
Middelkerke.Van OVERLOPERS gesproken !!!!

Het spijt mij dat ik niet zo gemeen kan doen als Pyllyser,maar
dat wordt niet verwacht van een gemeenteraadslid.

Van een raadslid wordt verwacht dat hij HARD WERKT,BESCHAAPD
SPREEKT en VEEL VERWEZENLIJKT en dat deed Kamiel niet.

En DOOR DEZE ERIEF ZAL IK WINNEN.

Weet wel dat Kamiel behoort tot de groep van de PATROONS.

Stem daarom voor een SOCIAAL kandidaat

IK ZAL het WINNEN.Want ik ben niet zo GEMEEN als PLYLYSER

Uw kandidaat : G. Vanblaere

13e kandidaat lijst 3 V.U.
=====

Aan de inwoners van Raversijde-Oostende.

Een woord van DANK.

.Ik dank de kiezers van Raversijde die mij hun VOLLE vertrouwen geschonken hebben.

.Ik dank zelfs de kiezers, die door zedelijke of sociale verplichtingen, niet voor mij hebben gestemd, maar die mij sympathiek gezind zijn. Dit belooft voor later.

.Ik hoop de kiezers die mij niet kennen in de loop van de volgende zes jaar voor mij te winnen, niet alleen door mijn woord maar ook door mijn daad.

De rekening: wat behaalden de kandidaten van Raversijde?

.dhr Goudesone bekam 324 voorkeurstemmen, dit is 937 minder dan Volkaert die de laatste gekozene op de P.V.V.-lijst is.

.dhr Pyliser bekam 785 voorkeurstemmen, dit is 488 minder dan Van Langenhove die de laatste gekozene is op de C.V.P.-lijst.

.Ik, Vanblaere, bekam 555 voorkeurstemmen, dit is 470 minder dan Nagels die de laatste gekozenen op de V.U.-lijst is.

.dhr Vandenabeele bekam 247 voorkeurstemmen, dit is 778 minder dan Nagels die de laatste gekozene op de V.U.-lijst is.

Wat zou er gebeurd zijn indien Raversijde EENDRACHTIG gestemd had ?

Er waren 689 kiezers die gestemd hebben op Raversijde. Hiervan hebben er ongeveer 300 voor dhr Pyliser en ongeveer 100 voor mij, Vanblaere, gestemd. Dhr Pyliser zou dus 389 stemmen meer kunnen gehad hebben, of in totaal $785 + 389 = 1174$ stemmen, dit is nog altijd minder dan Van Langenhove (1273). Dhr Pyliser KON NOOIT gekozen worden. Ik, Vanblaere, zou 589 stemmen bijgekregen hebben, of mijn totaal zou geworden zijn : $555 + 589 = 1144$, dit is 119 meer dan Nagels⁽¹⁰²⁵⁾. Ik KON DUS WEL gekozen worden.

Ik hoop op de toekomst. Ik laat u nu een tijdje met rust, maar ik zal zeker NIET in slaap vallen.

Uw dankbare gewezen kandidaat : Geo Vanblaere

Aan de bevolking van Raversijde-Oostende

Wij hebben het twee maanden geleden gemeld: de fusie is een feit: wij zijn GROOT-Oostendenaars.

Het is onnodig te treuren over dit feit : wij moeten VOORUIT !

Wij betalen ons deel....WIJ EISEN ONS DEEL !!!

Wij dringen daarom bij de bevoegde diensten aan op :

1. Een regelmatige autobuslijn met stadsdienstregeling
Wanneer ? ...NU !!

Herinner de verkeerslichtenactie : voor U en door U
bekomen op zeer korte termijn.

En er komt nog meer :

2. Weg met de afwateringsmiserie : wij willen rioleringen !

3. Wij willen een NETTE wijk : weg met de vuilnis .

4. Wij willen voor onze jeugd : een sportterrein en -lokaal

5. Wij willen een kermisviering over GANS de wijk.

De verantwoordelijke uitgever :

Geo Vanblaere

Westlaan 48 Raversijde.

26 augustus 1970.

6. Vergeten wij vooral onze school niet : wij willen het beste
voor onze kinderen !

Wijkraad Raversijde
Sekretariaat:
G. Vanblaere Westlaan 48
tel.059/729.40

Oostende 18 mei 1971

Aan de Heren Burgemeester en
Schepenen van de Stad Oostende
Stadhuis Oostende

En gemeenteraad

Geachte Heren,

Ingesloten vindt U fotokopie van de brief 1A/22.96.AW van de Heer Schepen Dewitte aan de Heer P.Gouwy, voorzitter van de Wijkraad Raversijde.

Hierbij drukken wij onze enze grote bezorgdheid uit over het feit dat U ons vraagt onze naam Wijkraad te wijzigen, temeer daar er geruchten de ronde doen dat in de gemeenteraadskommissie voor de Wijk-raden de stelling naar voor gebracht zou worden om de efficiënte Wijk-raden op partijpolitieke leest te schoeien, als een soort weergave van de Gemeenteraad van Oostende.

Daar de Wijkraad Raversijde op dinsdag 2 maart 1971 op demokratische wijze, door geheime stemming en controleerbaar (zie ons dossier) samengesteld is, nadat alle inwoners uitgenodigd waren zich kandidaat te stellen, nemen wij dat de bestaande Wijkraad representatief is en recht op erkenning heeft vanwege het Stadsbestuur van Oostende.

De Wijk Raversijde vormt, net zoals de bijvoorbeeld de Vuurtoren wijk en de Wijk Mariakerke een ENTITEIT, en meer nog dan die andere wijke is zij zeer verleden, afstandsverschil, samenstelling van de bevolking en problemen opgereepen door de fusie, een stadsdeel dat een eigen, door de plaatselijke bevolking gewenste en gekende Wijkraad nodig heeft.

Hierbij bedanken wij het Stadsbestuur voor haar reeds verleende en teegestane steun aan onze Wijkraad.

De Wijkraad Raversijde, bijeengekomen op 18 mei 1971 heeft eenparig zijn goedkeuring gehecht aan dit schrijven.

Met de meeste hoogachting,

De veerzitter
P.Gouwy

De ondervoerzitter
Meyr. Falia

De sekretaris
Gee Vanblaere

Kopie verzenden naar : Lokale pers : Zeewacht, Nieuwsblad van de Kust, Tip VandeWeek, Groot Oostende, Courrier du Littoral. Algemene pers: Gazet van Antwerpen, Standaard, Nieuwsblad, Laatste Nieuws, Volksgazet, Het Volk, Veeruit, Agenschap Belga, B.R.T.nieuwsdienst.
Voorzitters van alle lokale politieke partijen.

DELACENSERIE IN OOSTENDE

door Yves DINGENS

In het Bruggemuseum-Gruuthuse loopt tot 25 april 2010 onder de titel 'De Uitvinding van Brugge' een interessante tentoonstelling over leven en werk van Louis Delacenserie (1838-1909). Het overgrote deel van het werk van deze architect is te zien in Brugge, waar Delacenserie stadsarchitect (vanaf 1870) en directeur van de academie (vanaf 1889) was. Hij ontwierp ook de Antwerpse "spoorwegkathedraal" en twee gebouwen in Oostende: de Sint-Petrus en-Pauluskerk (1) en de Officiersmess van de Kazerne Bootsman Jonsen (2).

Allicht minder bekend is dat hij ook reeds vroeger een weliswaar beperkte rol speelde in onze stad. Begin 1887 werden immers de resultaten bekendgemaakt van de wedstrijd voor de restauratie van de grote balzaal van het Kursaal. Acht ontwerpen werden ingediend. Deze zouden worden tentoongesteld in de leeszaal van het Kursaal en het publiek werd uitgenodigd zijn mening te geven. Er werd tevens een driedelige jury aangesteld: A.J. Wauters, kunstcriticus uit Brussel; Louis Delacenserie, architect en Edmond Van Loo, schilder-decorateur uit Brugge. De jury moest haar rapport indienen binnen twee weken zodat een beslissing kon worden genomen op de gemeenteraadszitting van 18 januari 1887. Daar het rapport nog niet gereed was, werd deze zaak pas op 1 februari 1887 besproken. De jury had in haar rapport dd. 17 januari (gevolgd door het Schepencollege in haar verslag dd. 24 januari) twee kandidaten weerhouden: de heer A. Marque uit Brussel en de heren Casteels en De Konink. Uiteindelijk werd A. Marque belast met de werken, die hij reeds in juli tot ieders voldoening had uitgevoerd: de zaak werd volledig verbouwd en versierd met prachtige decoraties en schilderijen (3). Delacenserie heeft niet enkel onze nieuwe dekanale kerk ontworpen (naar het voorbeeld van de Votivkirche in Wenen) maar tevens een plan gemaakt voor de restauratie van de oude Sint-Pieterstoren (de 'Peperbusse'). Voor de aankoop van dit plan betaalde Stad Oostende de som van 300 frank aan de erfgenamen Delacenserie. Desondanks kwamen de restauratiewerken eerder moeizaam op gang (4).

Begin 1935 werd aangekondigd dat een deel van de nog bestaande *Brialmont-omwalling* van Antwerpen zou worden gesloopt voor bouwgrond en wegeaanleg. Onder de af te breken bouwwerken bevonden zich drie monumentale poorten. Het Oostendse Schepencollege herinnerde zich een project uit 1907 van Delacenserie ter verfraaiing van de omgeving van de kazerne. Daarin stelde hij onder meer het heropbouwen voor op de Graaf de Smet de Naeyerlaan van de Antwerpse stadspoorten die alsdan zouden worden afgebroken. Het Oostendse College vroeg nu aan de minister van Landsverdediging of de Berchempoort niet te Oostende kon worden heropgericht. De minister antwoorde evenwel dat dit project niet te verwezenlijken was, daar de blokken natuursteen gebarsten waren en geen waarborg boden qua weerstand. Bovendien zouden de zeer aanzienlijke kosten voor het vervoer van deze enorme steenblokken en voor de moeizame heropbouw van dit kunstwerk volledig ten laste vallen van de stadskas. Men besloot dan ook maar dit project te laten vallen (5).

NOTEN EN BRONNEN:

(1) Een volledige studie van alle aspecten van de Sint-Petrus en – Pauluskerk vindt men bij Vincent Duflou: *De Sint-Petrus en –Pauluskerk*, in: "Gidsenkring Lange Nelle": neogotiek 1990, nr. 4, p. 55-58; bouwgeschiedenis: 1991, nr. 3, p. 64-71; beschrijving van de kerk: 1992, nr. 1, p. 3-8; meubilair: 1992, nr. 2, p. 38-46; brandramen: 1992, nrs. 3-4, p. 73-83; restauraties: 1993, nr. 2, p. 47-52. *De Koninginnekapel*: 1990, nr. 2, p. 19-21 en nr. 3, p. 39-42, alsook in "De gidsenkring", 1994, nr. 4, p. 4-8.

(2) Zie Patrick Vandenabeele: *De Officiersmess*, in: Open Monumentendag Oostende 1995, p. 2-4.

- (3) L'Echo d'Ostende; 09/01/1887 (verslag Gemeenteraad dd. 04/01/1887) en 06/02/1887 (verslag Gemeenteraad dd. 01/02/1887). L'Echo d'Ostende en La Saison d'Ostende dd. 03/07/1887, in hun artikel 'Les décorations du Casino', geven interessante details over het interieur.
- (4) Le Littoral; 23/05/1914.
- (5) L'Echo d'Ostende; 25/05/1935.

ADDENDUM BIJ: Keuzelijst scripties geschiedenis K.U. Leuven, 1934-2008.

door **Emile SMISSAERT**

Ons bibliografisch overzicht (zie: De Plate; nr. 4, april 2009, p. 104-108) wekte aandacht en spoorde tot reflexie bij menigeen aan. Onafhankelijk van elkaar wezen o.m. de heren Freddy Hubrechtsen als Jean-Lou Van Wassenhove in een mailtje op het bestaan, niet zo bekend bij velen, van een website van scripties van en over geschiedenis. Meer bepaald: www.thesis.net, alwaar midden het jaar 2009 circa 925 licentiaatsverhandelingen met gezamenlijk meer dan 142.000 pagina's kunnen gelezen en bestudeerd worden. Integraal én gratis. Io vivat de wetenschap van vrouwe Clio!

Scripties voorgelegd aan de *diverse* universiteiten én die rechtstreeks of zijdelings "Oostende" behandelen, ze komen (nog schaars qua aantal, in digitale vorm gepresenteerd) voor en ze zijn d.m.v. zg. "ingangen" opspoorbaar. Aldus bijvoorbeeld Brent Vantournhout(s) eindwerk, aan de Universiteit Gent voorgelegd in 2001: "*Van "Panne-strand" tot "De Zeewacht": een blik op de evolutie van Oostende in de periode 1940-1980*", van dewelke ik in de Leeszaal van de Stadsbibliotheek (toen nog op het Wapenplein) het idee en het ontstaan, de groei en het uitwerken - weliswaar als behulpzaam toeschouwer en een sympathiserend soort assistent - mocht meemaken. Door het aanreiken van allerlei lokale kranten of gebeurlijk door suggesties, wenken en knepen van en over een waaier secundaire literatuur. Immers, de bibliografie, de computer, het internet, allerlei zoekmachines en G.O.D. (gescande Oostendse documenten), - dat alles was toen vrij nieuw of, soms, bestond nog niet. Over deze, zijn persstudie vergastte de intussen leraar geworden promovendus onze leden van de Kring op een avondvoordracht die goed overkwam. Het is *niet altijd* zo - vind ik - dat eindverhandelingen in feite, na het afstuderen, een kort leven beschoren zijn, - dat het niet anders kan. Wijs de mogelijkheid van digitaal publiceren (integraal én gratis, via www.thesis.net) niet onmiddellijk, radicaal en zonder wat nadenken vooraf. Als ze goed is, kan ze bv. als vermelding van publicatie niet misstaan op een curriculum vitae, - dat fameuze "c.v.", weet je wel. Why not?

DE WONDERLIJKE WERELD VAN PLUCHE EN PELLICULE

DE GESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE CINEMA'S

Door Johan Geuens en Régis Benoît

Binnenkort verkrijgbaar
ISBN 978-90-9025168-4

Bepaalde oplage - eenmalige druk
Reserveer uw exemplaar nu en bespaar € 2,50
cinemaoostende@telenet.be
0475 856723 of 0496 757405

HET ZAL DAN TOCH BINNENKORT GEBEUREN; HET BOEK ZAL WELDRA VERSCHIJNEN

De prijs is nog niet juist bepaald maar als u nu inschrijft doet u zeker € 2,5 profijt.

U kunt dit doen door te mailen naar cinemaoosten@telenet.be met opgave van uw naam en adres..

U kunt dit ook doen door uw naam en adres op te geven in het Heemmuseum De Plate, Langestraat 69, Oostende.

Zelfs bij inschrijven vooraf is kopen niet verplicht!! U bekijkt het boek, staat het u aan dan koopt u het en de zaak is beklonken!

Oostende in de 80er jaren.

Foto van westerstrand en Kursaal

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

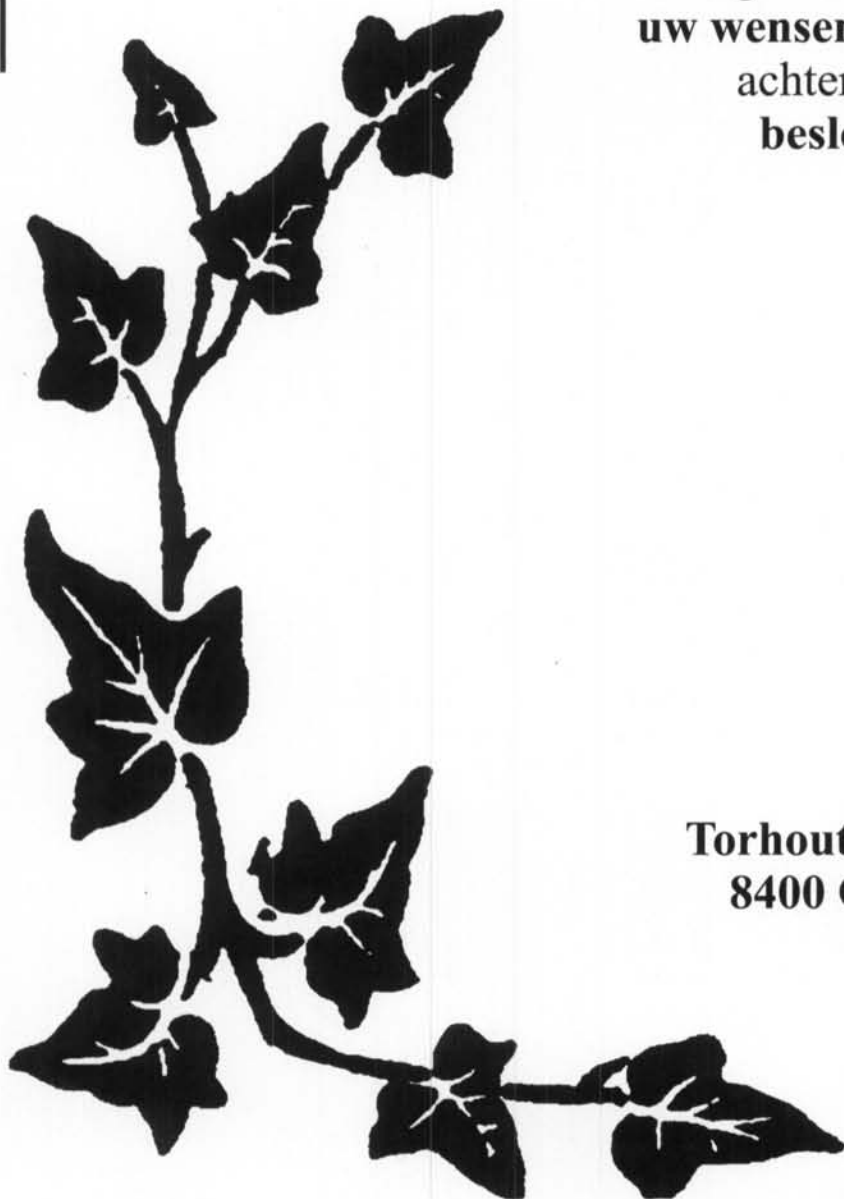
www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

MAANDBLAD

APRIL 2010

VERSCIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

platte 38, 117 38.

OSTENDE. — La Digue centrale.

Het "Hôtel Royal Belge" op de hoek van de Zeedijk en de Oosthelling Kursaal.
Daarnaast links is het oud "Hôtel Belle Vue et Britannia", een van de weinige die na de
Tweede Wereldoorlog herbouwd werd.

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

De Noordende III

vertrekt vanuit de achterhaven van Oostende voor de expeditie M.BIZI.

DE PLATE

**TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.**

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 38

NUMMER 4

MAAND april 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 88: **Guy SERVAES**: "Zo was Mariakerke" wordt herdrukt.

blz. 89: **Norbert HOSTYN**: Oostendse fotografen tijdens en kort na het Interbellum.

blz. 97: **Jan INGHELBRECHT**: Circussen in Oostende, van 1850 tot nu (deel 2)

blz. 102: **F. GEVAERT**: De metamorfose van de haven van Oostende (deel 20).

blz. 107: **I. VAN HYFTE**: Gemotoriseerde snelheidsduivels breken wereldrecords.

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Hoofredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

000-0788241-19

Website: www.deplate.be

E-mail: de.plate@telenet.be

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (waarnemend).

Schreven in dit nummer:

Guy SERVAES: Plantenstraat 22, 8400 Oostende.

Norbert HOSTYN: MU.ZEE, Romestraat 11, 8400 Oostende.

Jan INGHELBRECHT: Troonstraat 26/119, 8400 Oostende.

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende

APRIL ACTIVITEIT

Donderdag 29 april 2010 om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L. Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: **OOSTENDSE VISSERS HEBBEN CONGOLEZEN VAN HONGERSNOOD GERED.**

Spreker: dhr. **Roland DUYCK**

Vlaamse vissers hebben de Congolezen leren vissen in de jaren vijftig. Zij verlieten hun vertrouwde omgeving voor het verre onbekende, mysterieuze Afrikaanse continent.

Uit het niets bouwen zij een veel belovende rederij Pemarco (Pêches Maritimes du Congo) op, die na de jaren zestig honderdduizenden inlanders van de hongersnood redde.

De voorbereiding startte in 1947 met de wetenschappelijke expeditie M'BIZI. Na de evaluatie van de resultaten besloot men op 27.12.1950 de stap te zetten en het erop te wagen!

De lezing geeft de opbouw, de bloeiperiode, en helaas het verval, na de nationalisatie van de toenmalige president Mobutu, getrouw weer.

Roland **Duyck** is geboren in Oostende en vertrok als twaalfjarige in 1952 naar Kongo en verbleef er tot in 1960. Hij studeerde aan het Albert I college te Kinshasa.

Na de onlusten van 1960 is hij terug gekomen en vervulde zijn militaire dienstplicht bij de marine en behaalde, in het reservekader, de graad van fregatkapitein.

Als internationaal sales manager bij de firma Bekaert te Zwevegem bereisde hij een heel stuk van de wereld.

Na zijn pensionering is hij nog altijd actief in heel wat verenigingen.

Als zoon van kapitein Raymond Duyck, die als eerste met de O.320 op 9.9.1951 de haven van Oostende verliet richting het verre Matadi, schreef onze voordrachtgever ook een boek met de titel: "Pioniers naar tropische waters".

Omdat beelden meer zeggen dan woorden zal na de lezing een onuitgegeven film vertoond worden met vele authentieke beelden.

Een stuk Oostendse visserijgeschiedenis die in de reeks Plate-voordrachten zeker niet mag ontbreken. En zoals altijd is de toegang gratis en voor niks en iedereen is welkom.

'Zo was Mariakerke' wordt herdrukt

door Guy SERVAES

Het eerste boek van Marc Casier verscheen in 2007. 'Zo was Mariakerke' was reeds na twee maanden uitverkocht. Na twee jaar blijft de vraag naar het boek voortduren en laat Marc Casier het herdrukken. Het aantal van de herdruk hangt af van de stortingen. De prijs blijft 40 €, te storten op rek. Marc Casier, Waregemlaan 10 (vermelden herdruk boek 1) 979-5266083-55 of te betalen in één van de dagbladwinkels te Mariakerke.

Boek 2 verschijnt eind 2010. Het wordt even dik, even mooi en even fascinerend als boek 1. Met honderden foto's.

Betaal nog niets, maar schrijf nu in bij Marc Casier of in de boekenwinkel, dan pas ben je zeker van het tweede boek.

Marc Casier zoekt nog oude foto's van gebouwen, straten, feesten, klasfoto's en doodsprentjes van Mariakerke voor zijn tweede boek.

Gsm 0477-82 11 97
Tel 059/50 11 29
Marc.mariakerke@gmail.com

OOSTENDSE FOTOGRAFEN TIJDENS EN KORT NA HET INTERBELLUM

door **Norbert HOSTYN**

In een vorige reeks bijdragen werd de fotografie te Oostende vóór 1914 belicht (jaargangen 1980 en 1981; aanvullingen in 1991 en 1992; BGO 5.356-5.405).

Nu brengen we het logische vervolg daarop ; het interbellum – en omdat het meestal om dezelfde mensen gaat – ook de periode kort na W.O.II..

Maurice en Robert Antony.

Fotografen voor reportagewerk, de pers en de industrie; geen studiowerk
Ongetwijfeld de beroemdste fotografen uit het Oostendse interbellum. Zij kwamen echter reeds uitvoerig aan bod in speciale publicaties:

-*speciaal nummer van "De Plate" 1983.*

-*De zee en het vissersvolk gezien door de fotograaf : Maurice Antony (1883-1963), Jabbeke (Prov. Museum Constant Permeke), 1981.*

-*Maurice & Robert Antony, ooggetuigen, Oostende (Venetiaanse Gaanderijen), 1998.*

-*J. DEWILDE, Godenschemering over Ieper, Ieper, 2007.*

-*Artikels van N. HOSTYN in De Plate waarin fondsen met Antony-foto's uitvoerig beschreven worden*

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

-Stadsarchief Middelkerke

-KOHG Kring De Plate

-In Flanders Fields museum Ieper

Roger Bovit

(°Oostende, 1911)

Gehuwd met Simonne Neuts

Had zijn fotozaak Alfons Pieterslaan 10

Voornamelijk reportagewerk, o.a. foto's van de overstroming 1953

Luc Chatlen (Foto Luc)

(Oostende, 27 februari 1917-?,?)

Actualiteitsfotograaf werkend onder de naam Foto Luc.

Gehuwd met Ghislaine Noterman

Had zijn zaak in de Leon Spilliaertstraat 61. De etalage stond steeds vol actualiteitsfoto's en trok veel kijkers aan.

Verzamelingen :

De Kon. Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate bezit een grote verzameling foto's van hem.

Amedée Dasseville

(Oostende, 1910-1980)

Zoon van Michel-Jules Dasseville en Evelyne Henderyckx.

Amedée Dasseville was veruit de meest bekende Oostendse studiofotograaf van zijn tijd, de jaren '40 tot '70. Hij had zijn zaak in de Ooststraat 35 (gebouw gesloopt 2003). De fotostudio bevond zich op de 1° verdieping. Hij legde zich voornamelijk toe op personen-fotografie in de fotostudio : individuele portretfoto's, huwelijksfoto's, communiefoto's, familieportretten, babies, en –op verplaatsing- overledenen-... allemaal statisch studiowerk, meestal verregaand geretoucheerd. Proefafdrukken die aan de klant werden voorgelegd kregen een stempel “sans retouches”.

In de wachtruimte hingen staaltjes van zijn artistiek werk. Zo herinneren we ons nog duidelijk een kunstzinnige opname van een goed ingeoliede body-builder.

Hij was ook gekend voor zijn artistieke montages bv. voor sportverenigingen, of –meer gekend nog- foto's van vergane schepen met de portretten van de verongelukte opvarenden er rond verwerkt. Een voorbeeld is de foto van de bemanningsleden die in 1949 stierven op de gezonken maalboot “Prinses Astrid” (00IB3/141). In dezelfde geest is de fotomontage “Heldenhulde oorlogsdooden Molendorp Sas Slykens 1940-45”.

Amedée Dasseville verkocht geen foto- en filmtostellen zoals de meesten van zijn collega's het wel deden.

Hij was een goed tekenaar en een begaafd amateurcineast die in –het duurdere-16mm werkte. Zijn zoon Marcel Dasseville (Oostende, 1940) zette nog een tijdlang de studio verder.

Actualiteiten-reportagewerk van Amedée Dasseville is eerder zeldzaam. Reeds in 1949 promoveerde hij de huwelijksfotoreportage - wat toen echt wel een nieuwigheid was- als alternatief voor de statische huwelijksfoto van het koppel in de studio, al dan niet omringd door de ten geschenke gegeven bloemen en planten,. Verder : enkele interessante foto's van de “kleine” overstroming van 1949.

Amedée Dasseville was gehuwd met Madeleine Steen (Oostende, 1914 - Ganshoren, 1994). en had twee kinderen : Betty en Marcel.

Verzamelingen :
-Stadsarchief Oostende
-KOHG Kring De Plate

Willy Dasseville

(Oostende, 1914-1984)

Zoon van Robert Dasseville en Maria Therry

Willy Dasseville, verre verwant van fotograaf Amedée Dasseville, had zijn zaak op de Groentemarkt 7. Hij deed de traditionele studiofotografie (huwelijken, communies....) maar verkocht ook kleine fotoestellen en deed foto-ontwikkelingen voor privépersonen. Op hetzelfde adres was er voorheen Foto Desouter.

Willy Dasseville was in zijn tijd een gekend voetballer bij K.V.G.O. Oostende en S.V. Brugge.

Roger Degryse

(Oostende, 9 januari 1934 - ?,?)

Gehuwd met Liliane Woerl

Had zijn zaak in de Van Iseghemlaan 38

Portretfotografie; reportagefotografie van de gebeurtenissen in het Casino-Kursaal

E. Dehaese

Kappellestraat 25

Guy Demarets

(°Sint-Jans-Molenbeek, 8 juli 1928)

Kwam uit Ukkel in Oostende wonen in 1944

Gehuwd met Rita Heyse

Photo Lab

Guy Demarets

Kaaistraat 45

Evariste De Souter

(°Brugge, 1882 - ?,?)

Groentemarkt 7

Op hetzelfde adres was later de fotozaak Willy Dasseville.

Roger Devry

(°Watermaal-Bosvoorde, 1928 - ?,?)

Torhoutsesteenweg 315

Gerard Everaert-Pyck

(°Kapellen-op-den.-Bos, 1901 -?,?)

gehuwd met Stéphanie Pyck

Alfons Pieterslaan 30

Gerard Everaert

(°Kapellen-Op-Den-Bos, 28 september 1932 - Oostende,6 februari 2004)

fotograaf met zaak in de Torhoutse Steenweg, 150.

gehuwd met Angèle Van Roose

Focina

Alfons Pieterslaan 81

François

Christinastraat 61

François was naast Amedée Dasseville de meest bekende Oostendse fotograaf van zijn tijd, de jaren '40 tot '60. Hij had zijn zaak in de Christinastraat 61, een pand dat in de vroege jaren '50 door een brand geteisterd werd. Hij legde zich voornamelijk toe op personen-fotografie : individuele portretfoto's, huwelijksfoto's, communiefoto's, familieportretten, babies... allemaal statisch studiowerk, meestal geretoucheerd.

Als blikvanger stond in de etalage een electrisch aangedreven "boek" waarin foto's gemonteerd waren en waarvan de "bladzijden" om de zoveel seconden draaiden.

Zelfde adres als Foto Charles Vanhove.

Emile Goes

(Oostende, 19 februari 1897-?,?)

Fotograaf, actief tijdens het interbellum

Rogierlaan 5

Gehuwd met Therese Wehmer

Hendrik Hespel

(Oostende, 1 april 1900-?,?)

Fotograaf, actief tijdens het interbellum

Christinastraat 87

Lucien Lauwereyns

(Oostende, 19 november 1930)

Gehuwd met Johanne Van Aerde

Alfons Pieterslaan 63; Torhoutsesteenweg 191

Hij legde zich voornamelijk toe op personen-fotografie : individuele portretfoto's, huwelijksfoto's, communiefoto's, familieportretten, babies... allemaal statisch studiowerk, meestal geretoucheerd.

Lauwers

Van Iseghemlaan 54

Laboratoriumstraat (Belpairestraat) 2

Een gesculpteerd fototoestel in de voorgevel van het pand herinnert nog aan zijn zaak.

Maurice Lauwers

(Oostende, 5 juli 1892-?,?)

Fotograaf

Christinastraat 61

Gehuwd met Irma Calonne

Emile Le Bon

(Oostende, 25 november 1883-?,?)

Gehuwd met Rosa Guillon

Vlaanderenstraat 44

Zoon van fotograaf Louis-Fernand Le Bon

Het huis Le Bon met studio in de Van Iseghemlaan werkte nog door tot in de dertiger jaren. Vooral portretfotografie en toeristische fotografie (portretten van toeristen voor "toeristische" decors)

Lucien

Guido Gezellestraat 22

Voornamelijk studiowerk (portretten, communicanten, huwelijken...)

Emile Michaël

Michaël had een fotozaak in de Hendrik Serruyslaan 14 c.

Hij verkocht ook fotografieartikelen en afgeleiden zoals bv. de toen zo populaire view-master-producten.

De zaak bestond tot een eind in de jaren '60.

Als fotograaf nam hij tal van actualiteitsfoto's voor o.a. "De Zeewacht" en voor particulieren. Foto's die van uitzonderlijk belang zijn voor de iconografie van het Oostende van de jaren onmiddellijk na W.O.II. : de grote herstel- en heropbouwwerkzaamheden, de bouw van het vierde Kursaal... Ook de lokale sportmanifestaties legde hij vast voor de krant. Michaël had zeker niet de artisticeit van bv. een Antony. Vele van zijn fotos zijn gemerkt met een droogstempel.

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

-KOHG Kring De Plate

Willem Michils

(Oostende, 2 februari 1882-?,?)

Fotograaf actief tijdens het interbellum

Sint-Sebastiaanstraat 9

Gehuwd met Alice Destrée

Photo Ostend Plage

J.H. Smeets
Christinastraat 126

Photo Star

Vlaanderenstraat 17

A. Pottier

Zeedijk 48

Pottier-De Kreyger

Alfons Pieterslaan 81

Royal Albert

-foto Heldenhulde Albertschool 7 mei 1947

Roland

Adolf Buylstraat 18a, later Christinastraat.

Roland Müller

(Oostende, 11 januari 1927 - Oostende, november 1989)

Studio en zaak in de Christinastraat 32

Portretfotografie; sfeeropnamen Oostende (zwart/wit);

Gehuwd met Liliane Devriendt

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

Lionel Sanctorum

(Oostende, 1909 - De Panne, 1994)

Nieuwpoortsesteenweg 106

Actief tijdens W.O.II en de jaren erna.

Fotoartikelen Marc Stads

Torhoutsesteenweg 81 A

Emile Triebels

Was ook een dilettant grafisch kunstenaar. Stelde in april 1936 tentoon in de "Studio" met foto's en tekeningen.

Lit. : N. HOSTYN, Vergeten Oostendse kunstschilders LXXXVI Emile Triebels, in De Plate, 1985.

Ferdinand Uelpenich

(Sint-Jans-Molenbeek, 8 augustus 1899-?,?)

Fotograaf actief tijdens het interbellum

Kapellestraat 25

Guido Van Belleghem

(Veurne, 3 december 1943)

Had zijn zaak in de Romestraat, de Verlaatstraat, de Koninginnelaan en laatst in Sint-Martens-Latem.

Studiofotografie; reportagewerk; industriële opnamen en publiciteitsfotografie.

Charles Vanhove

Christinastraat, 61

Voornameelijk studiowerk (portretten, communicanten, huwelijken...)

Zijn pand werd ca. 1950 getroffen door een ernstige brand.

Studioportretten van afzonderlijke personen en van gezinnen, huwende paartjes, communicanten, enz.

Willy Vanhuysse

(Roeselare, 1911 - Oostende, 1993)

Beelhouwer; opleiding aan de academies van Roeselare en Gent (bij Geo Verbanck); vestigde zich in 1950 in Oostende en was lesgever verbonden aan de Stedelijke Kunstacademie in Oostende (1951-1979); hield gedurende meerdere jaren een fotostudio open op de wijk Opex.

Literatuur. :

M. DE BRUYNE, Willy Vanhuysse, Kunstenaar met puntbeitel, penseel en pen, Oostende, 2000.

R. Verbeke

Actief vroege jaren '50; voerde ca. 1952 opdrachten uit voor het Museum van Oostende (o.a. reeks opnamen van openbare gebouwen)

F. Vermeire

Alfons Pieterslaan 9

Edouard (Pierre) Wellecommé

"Maison Pierre"

Van Iseghemlaan, 75.

Fotozaak van ca. 1930 tot ca. 1943.

Hij is de auteur van een reeks van ca. 420 foto's over Oostende en omliggende 1914-1918, gemonogrammeerd PW.

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

-KOHG Kring De Plate

Gustave Yperman

(Brugge, 1891- Oostende, 1982)

Torhoutsesteenweg, 8

Gehuwd met Suzanne Vercruysse

RAADPLEEG REGELMATIG ONZE WEBSITE! (www.deplate.be)

Wat vindt U daar?

- De inhoud van ons tijdschrift.
- Het jaarprogramma (met eventueel de laatste aanpassingen).
- De tijdelijke tentoonstellingen.
- De geschiedenis van De Plate en van ons Museum.

CIRCUSSEN IN OOSTENDE, VAN 1850 TOT NU

door Jan INGHELBRECHT

Deel 2: Circus in de stad. Een waaier van Belgische en buitenlandse gezelschappen bezoekt Oostende.

Tijdens mijn speurtocht doorheen het GOD-project (Gescande Oostendse Dokumenten) van de Bibliotheek Kris Lambert stel ik vast dat pas in 1865 een Circus, dat van Loisset, van 17 tot 26 augustus op het Place du Palais du Roi stond opgesteld. Het spreekt vanzelf dat ook voordien, circussen op bezoek waren. Zeker is dat Blondin met zijn gezelschap Oostende bezocht. Deze Gentenaar die eigenlijk François Erasmus heette wordt aanzien als de vader van het "Belgische" Circus. Zo ging hij in 1840 op reis als Cirque Royal en bezocht hij ongetwijfeld ook Oostende. Hij overleed in 1847.

Mede door het ontbreken van drukwerk uit die periode ofte de hoogstwaarschijnlijk niet in plaatselijke kranten gepubliceerde recensie over circussen hebben we geen concrete gegevens, noch data over wie wanneer onze badstad aandeed.

Maar voornoemde Loisset moet 145 jaar terug toch een grote sensatie geweest zijn voor onze stad. Loisset was een "Heer" in de piste en bood ruiterkunst om U tegen te zeggen.

Vanaf dat ogenblik trouwens werkten kleinere en vooral Belgische circussen steeds tijdens de voor. Ze stonden dus opgesteld tussen de kermisattracties, hetgeen een traditie bleef tot in de jaren 1950. Door hun kleinere omvang konden ze plaatsnemen tussen carrousels en ander kermisvertier.

Zo kwamen in juli 1872 tijdens de Zomerfoor het Grand Cirque Quadrumane samen met het Cirque Anglais naar Oostende. En blijkbaar deden ze goede zaken want Mr. Delafioure kwam met zijn 'Quadrumane' het jaar erop al terug en installeerde zijn circus op de Grote Markt (juli 1873).

Bijna onvoorstelbaar maar een maand later was het gereputeerde franse Cirque Rancy in Oostende. Circus was duidelijk een trendy bedoening.

Rancy bleef hier van 26 augustus tot eind september met wisselende programma's.

Bijna 100 jaar later, in 1968, wou Rancy terug Oostende bezoeken. Helaas werd de tournee veranderd en bleef men, door het grote succes, langer in Wallonië.

En in 1875 stond het Grand Cirque Américain Pinder op het "Place Quai des Pêcheurs" opgesteld.

Dit grote circus dat eigenlijk van Schotse origine was, had Frankrijk als thuisbasis gekozen en is in 2010 nog steeds de tweede onderneming van onze Zuiderburen.

Traditie...

Een opvallende figuur die in 1879, 1880 en 1882 Oostende bezocht, was Fernando.

Deze Kortrijkzaan heette Ferdinand Beert, was getrouwd met een Brugs burgermeisje en had het artiestenbloed in de aderen. Hij ging naar Parijs en bouwde er een houten vast circus op de Boulevard Rochechouart, aan de voet van Montmartre. De houten hal werd vervangen door een stenen gebouw, Fernando ging failliet, werd door Geronimo Medrano overgenomen en heette voortaan Cirque Medrano.

Maar in zijn glorie-tijd bood hij circuskunst "pur sang". Ook in Oostende toen hij opgesteld stond aan de Boulevard du Nord (Van Iseghemlaan) rechtover de (toenmalige) Koninklijke Stallen. Onze huidige Van Iseghemlaan bood trouwens nog accommodatie voor het Italiaanse Circo Ciotti dat er in augustus en september 1881 speelde. Evenals voor de Circussen "Américain-Meyers" in september 1884 en "Boutard" in oktober en november 1889.

En het huidige Marie-Joséplein kreeg ook circussen over de vloer. Het toenmalige "Place du Théâtre" ontving in maart 1880 het Engelse Sanger Circus dat via Duinkerken naar het vasteland kwam en in maart 1882 het Cirque Brésilien-Japonais.

Over deze laatste is weinig gekend. Ik ben er echter van overtuigd dat het hier om een Belgische of Franse zaak ging die kort voordien ook al Oostende bezocht had maar uit commercieel oogpunt de naam veranderde en koos voor een exotische titel, hetgeen in die tijd zeer geëerd was.

Tegen het eind van de 19^e eeuw duiken regelmatig Belgische circussen op aan de kust. Zo is Libot bij ons op bezoek in oktober 1896 op het Mijneplein. Vandermeulen speelt er in oktober 1900 en Semay in oktober 1901.

Cirque Sosman bezoekt Oostende meermaals vanaf oktober 1901.

En deze laatste verdient meer uitleg.

De Joodse familie Sosman (soms Süßman geschreven) stond van den beginne opgesteld op de Koer Saint-Sébastien in de Sint-Sebastiaanstraat, vlakbij de H. Serruyslaan. Vandaag zijn nog steeds Sosmans actief in de circuswereld.

Eigenaar van de koer was Dhr. Vens die duidelijk interesse had in het Circus.

Na Sosman zijn nog Cirque Dekock in oktober 1903 en Dejonghe in oktober 1904 daar opgetreden.

Ook voornoemde Pinder had reeds van 26 tot 28 februari 1886 voorstellingen gegeven op de "Koer", hetgeen doet vermoeden dat deze locatie door menige circusdirectie serieus werd genomen.

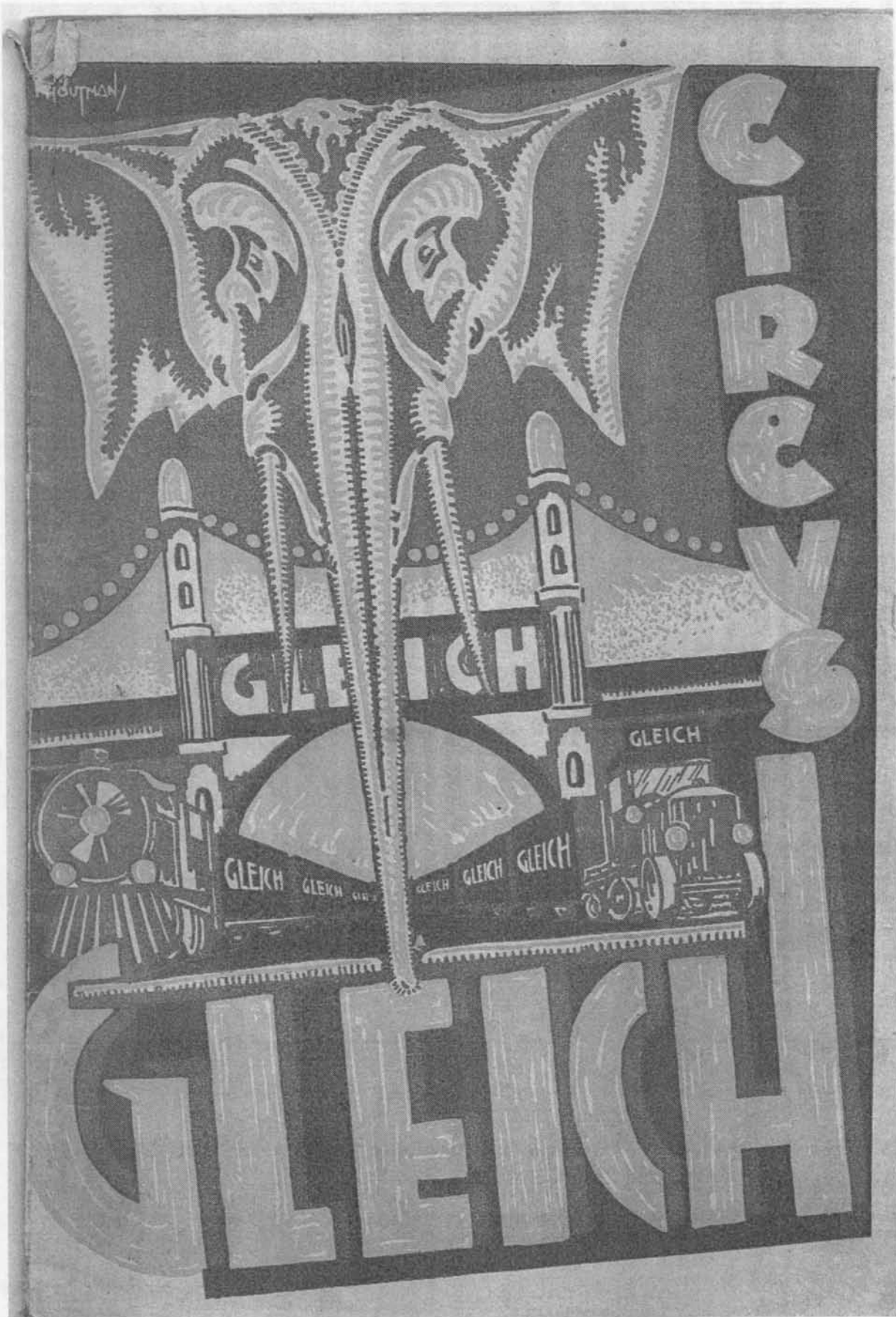
En Dhr. Vens zelf kon het blijkbaar niet laten en ging zelf op tournee door Vlaanderen. Het werd echter een korte tournee, want het succes bleef uit en het van de Sosmans gehuurde materiaal werd al gauw door de eigenaars weer opgehaald. Maar de voorstellingen op de Koer gingen verder en zo zag men er van 24 december 1903 tot 18 januari 1904 het Cirque - Variétés. Vens bracht er wekelijks een ander programma. Eind januari heette de zaak "Cirque-Variétés Américaines".

In oktober 1904 heropende Vens zijn "Cirque Saint-Sébastien" op zijn eigen Koer.

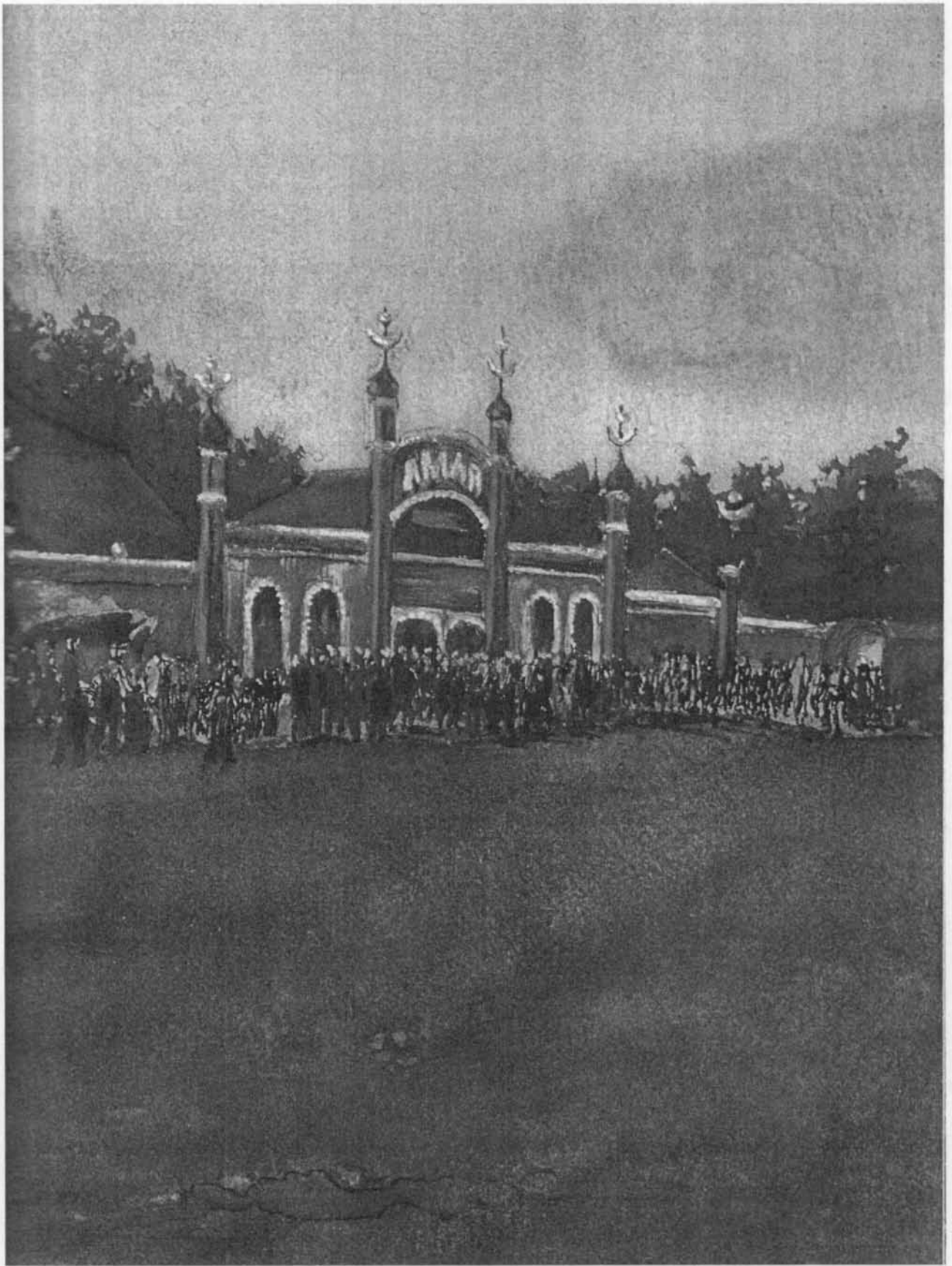
In de volgende jaren werd Oostende vooral door Belgische zaken bezocht.

Libot, Semay, DeJonghe, Sosman waren graag geziene gasten op de Zomer en/of Oktoberfoor.

Pas in 1926 komt een respectabele buitenlandse onderneming naar Oostende : het Zoo Circus van de broers Court. Op 28 en 29 augustus stonden ze opgesteld aan het Albert-Park in Mariakerke (voetbalveld ASO). Het terrein moet reusachtig geweest zijn want begin september 1931 stond het Duitse reuzencircus Gleich er voor 4 dagen. Dit Circus was Duitsland ontvlucht voor de hevige concurrentie die daar heerste tussen de "Grosse drei", te weten, Gleich, Sarrasani en Krone. Hoofdattractie was een "human cannonball". De man werd letterlijk afgevuurd vanuit een kanon en belandde (meestal) goed en wel in een vangnet aan de andere kant van de 110 meter lange arena...

Circus Gleich veroverde Oostende in september 1931

Het Franse circus Amar dat in juni 1934 in de hovingen van het Royal Palace Hotel stond opgesteld.

En toen kwam er klassecircus naar Oostende...

De Franse gebroeders Amar, van Algerijnse origine, boden degelijk circus met alles erop en eraan in de tuinen van het Royal Palace Hotel.

Dat was op 20 en 21 juni 1934.

En vermits de zaken goed draaiden, hetgeen menig directie-oor te horen kreeg, had ook de familie Strassburger zin om Oostende te bespelen. Deze aristocraten van de piste waren Duitse Joden die zich via Zweden in Nederland gesetteld hadden. Tot begin der jaren 1960 gaven ze in de winter voorstellingen in het Amsterdamse Carré en in de zomer in het Circustheater van Scheveningen. Plus een groot tentcircus op tournee..

En dit tentcircus zorgde er van 22 tot 25 mei 1936 voor dat de hovingen van ons Royal Palace Hotel plaats boden aan tenten, stallingen en een zeer uitgebreid en biezonder verzorgd wagenpark.

Ook Circus Demuynck stond in de schaduw van het grote hotel, weliswaar onder de naam 'Olympia' in maart 1938.

Maar nog net voor de hel van WO2 uitbrak hadden we circus in de stad. De Parijse Bougliones stonden op 4 en 5 augustus 1939 op de Markt onder de naam "The French Barnum". Of ze succes hadden met die naam weten we niet. Feit is dat ze begin van de jaren 40 (jawel) voorstellingen gaven in het Koninklijk Circus te Brussel en er een pantomime boden : "Blanche Neige et les 7 nains"...

Vanzelfsprekend moeten we tot 1946 wachten vooraleer we weer circusbucht kunnen opsnuiven in onze badstad.

In deel drie bekijken we de na-oorlogse circussen die op bezoek kwamen en komen.

De Pakketbotenkaai: van "Batterie de la Débarcadère" tot "Cruisekaai" (deel 2).

We verlaten even de chronologische lijn van de ontwikkeling van de Pakketbotenkaai en keren terug in de tijd tot de 18e eeuw. Halfweg die eeuw was de plaats waar de kaai zich nu situeert, was de monding van de St.-Catharinekreek (ontstaan tijdens de aanloop tot het beleg van Oostende op het einde van de 16e eeuw - zie fig. nrs. 3 en 4, deel 2, blz. 2005-133) gelegen. De kreek werd in 1741-1744, bij het droogleggen van de St.-Catharinepolder, afgesloten door een dijk, genoemd "Lantsweertdijk"; met aan het zuidelijk einde van de dijk een afwateringssluis, de "Poldersluis". De dijk is te situeren op de plaats van de huidige Kapellebrug. De monding van de kreek liep van de Visserkreek tot aan de Zoutkaeye (t.h.v. de latere Franse spuilsuis). De monding had een breedte van zowat 300 meter.

In 1774-1776 werd in de bedding van de monding van de St.-Catharinekreek een dok, Handelsdok genoemd, met zeeluis aan de Geule, gebouwd. De afwatering van de St.-Catharinepolder geschiedde langs een waterloop (rest van de kreek) die dra de naam "Amerikaanse kreek" kreeg als onrechtstreeks gevolg van de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog.

In 1781-1783 werd in de bedding van de drooggelegde St.-Catharinepolder, west van de Lantsweertdijk, een tweede handelsdok en een derde dok, bestemd voor de scheepsbouw, gebouwd. Het derde dok kreeg de naam: "Agterdok" of "Kielkaeye" aangemeten. (Zie fig. nr 151).

In 1781 werd op de noordelijke kaai door het stadsbestuur een houten stapelhuis opgetrokken, gevolgd op de zuidelijke oever door een reeks depots en stapelhuizen gebouwd door private ondernemingen.

In 1808-1810 werd de Franse spuikom en -sluis aangelegd en gebouwd in de bedding van de Gauweloze kreek.

Zoals in voorgaande aflevering werd vermeld, werd in 1817-1820 een nieuwe schutsluis gebouwd voor de handelsdokken en werd de bestaande tijsluis gesloopt en gedempt.

Op 18 december 1820, stuurde de hoofdingenieur van het 11^e district van de Waterstaat, de heer Jan De Broek, een memorandum aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Waterstaat betreffende de toestand en rol van de haven van Oostende. Het memorandum is van groot belang omdat het een volledige beschrijving brengt van de bouw en toestand van de havengeul, sluizen, kaaien en oevers.

Verwijzend naar de kaart, fig. nr. 152, geven we hier een korte samenvatting van de toestandbeschrijving anno 1820.

A. Grote Zeedijk.

Gebouwd met zand en klei, bekleed met stenen. Hoogte 8,55^m vanaf de laagwaterlijn. Breedte op de basis 21,60m.

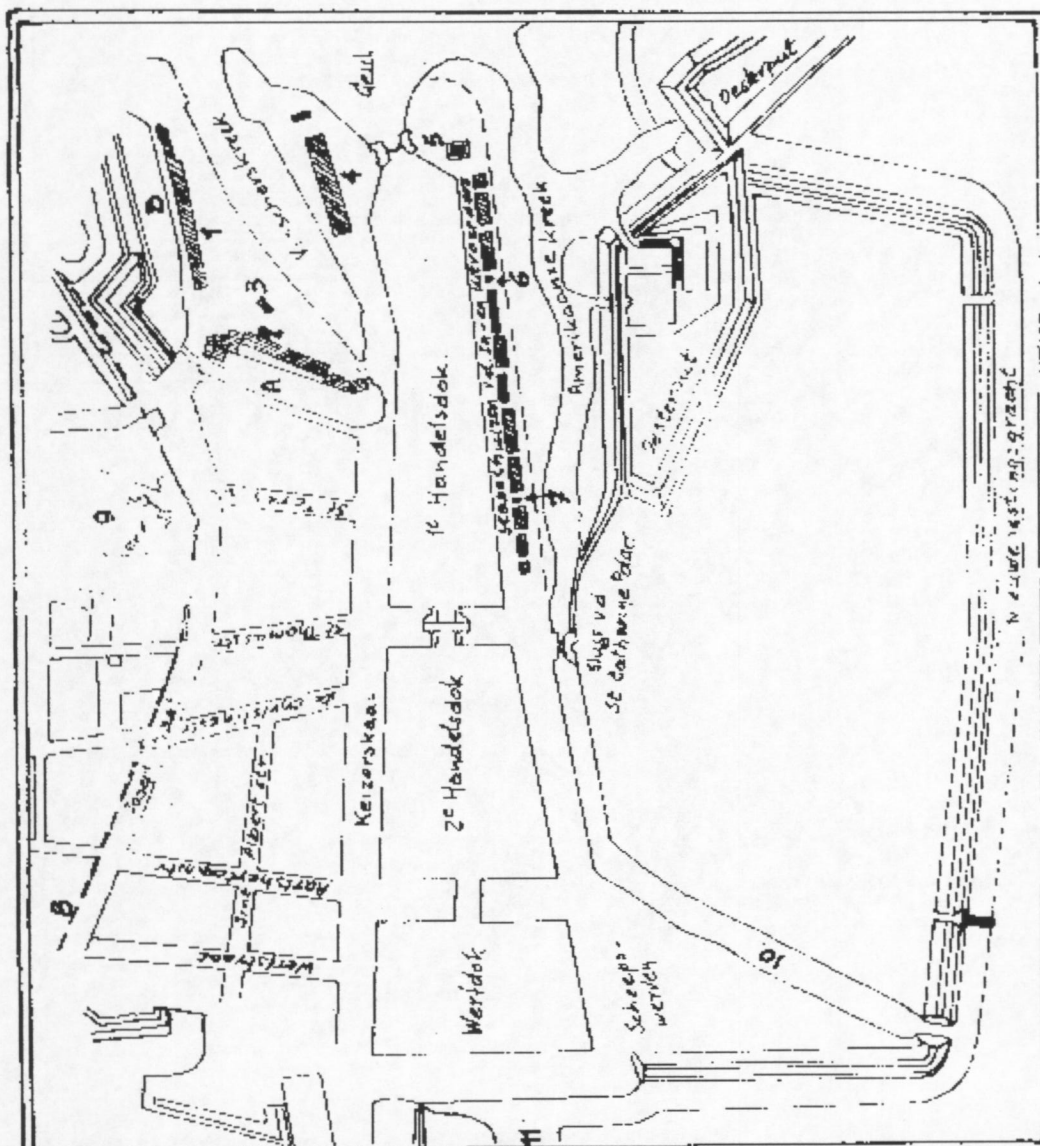
De toestand is goed.

B. Strandhoofden of golfbrekers.

Vier van de strandhoofden zijn gebouwd met houten palen met stortstenen ballast tussenin.

Ze zijn sinds verscheidene jaren in slechte toestand.

Het vijfde werd 10 jaar geleden gebouwd, en is gebouwd uit zand en klei, bekleed met stenen.

1. Magazijnen v.d. Oost-Indische Cie.

2. idem

3. Cisterne

4. Stapelhuis v.d. Stad

5. Tolkantoor (douane)

A.B. Vestingsgracht

6. Douane

7. Douane

8. Grens v.d. adestad.

9. Hoofdkerk.

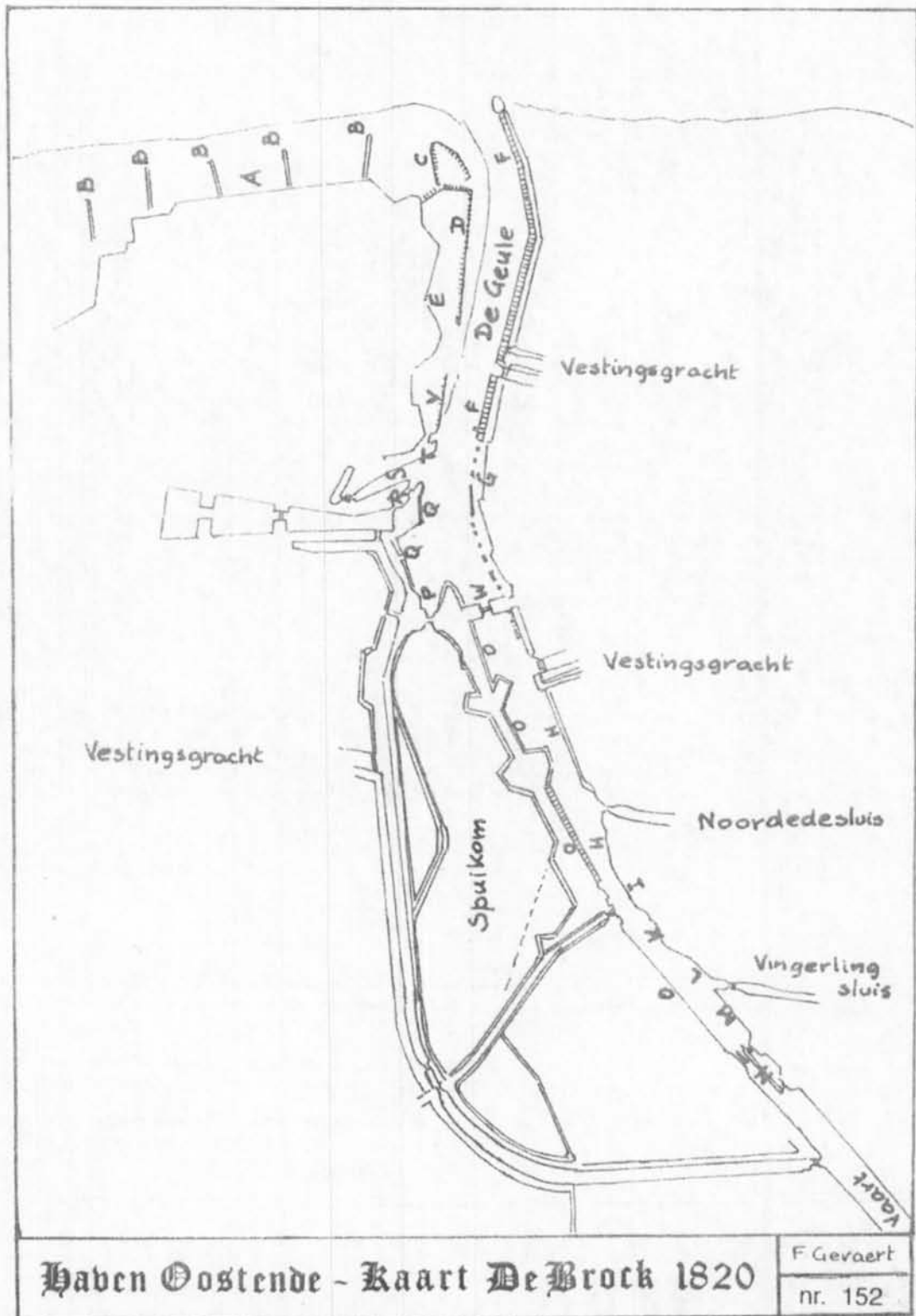
10. Nieuw gegraven afwateringskanaal v.d. St. Catharine polder

11. St. Catharine kreek.

**Haven Oostende
1783**

Fig.n: 151

F. Clevaert, 1977.

Naar kaart; Plan van Oostende, A.R.A. Den Haag, Waterstaat 1813-1830, Nr 1214/54.

1977

C. West staketsel.

Het staketsel heeft een lengte van 196 meter. Het is in slechte toestand. Het heeft geen enkel nut meer daar zich aan de zijde van de geul een strand gevormd heeft. Het is gebouwd met houten palen en balken en aan de voet versterkt met stortstenen.

D. Lage dijk

Een lage dijk gevormd uit stortstenen met een lengte van 605 meter. Het is de bedoeling deze te verlengen tot ze verbinding maakt met de steigers binnenin de haven.

E. Kleine zeedijk.

Gebouwd met zand en klei. De voet van de dijk is bekleed met stenen. Het bovenste gedeelte is bedekt met gras. De dijk vergt onderhoudswerken.

F. Ooststaketsel.

Het staketsel met een lengte van 1129 meter bestaat uit :

1. een houten staketsel, op het welk een beplanking is aangebracht voor het jagen (trekken) van de binnen- of buitenvarende schepen.
2. aan de oostelijke zijde van het staketsel is over de ganse lengte een dijk aangelegd, bestaande uit klei, bedekt met stenen voor wat het zeewaarts uiteinde betreft. Het overige gedeelte is versterkt met vlechtwerk.'

Het staketsel is in goede staat na de recente herstellingen. Op het uiteinde van het staketsel werd een kanon-platform gebouwd, evenals geleidelichten om de ingang tot de haven aan te geven bij duisternis.

G. Oosteroever_a

Maakt deel uit van de omwallingsmuur van de oostelijke vestingswerken. Aan de voet van de muur werd een jaagstaketsel gebouwd.

Is in goede staat.

H. Aarde dijk.

Dijk in klei, aan de voet versterkt met vijshoutvlechtwerk. Het bovenste gedeelte is bedekt met gras. De dijk is in goede staat.

I. Oude sluis muren. (oude Sas van Slijkens)

De muren zijn gebouwd met blauwsteen. In goede staat.

K. Houten kaai.

Verleden jaar (1819) gebouwd. Dient tot meren van de schepen die wachten om te versassen naar de Brugse vaart. In goede staat.

L. Oude houten kaai.

Maakte deel uit van de oude sluizen van Slijkens.

Volledig in slechte staat.

M. Aarde dijk.

De voet is versterkt met vijshouten vlechtwerk.

Het bovenste deel is bedekt met gras.

In goede staat.

H. Sluizen van Slijkens.

De sluizen zijn na de onlangs uitgevoerde onderhoudswerken aan het metselwerk, herbouw van de houten steigers en lierstel van de sasdeuren, in goede staat.

O. Rechteroever, van de sluizen van Slijkens tot de nieuw in aanbouw zijnde sluizen in de haven. (W).

Aarde dijken, onderzijde versterkt met vlechtwerk en bedekt met gras. Dijk in goede staat, evenals de verscheidene delen houten staketsel.

P. Spuisluis, (Franse sluis)

De sluis, brug, sluisdeuren en sluisbedding zijn in goede staat. De dijken van de spuikom zijn in goede staat.

Q. Nieuwe havenoever tussen spuisluis en nieuwe schutsluis van de handelsdokken.

De nieuwe oever bestaat uit een dijk gebouwd met klei en is aan de voet versterkt met vlechtwerk. In goede staat.

R. Nieuwe sluizen van de handelsdokken.

In perfecte staat evenals de houten steigers en remwerk die aansluiten enerzijds op de Visscherskreek en anderzijds op de nieuwe havenoever (Q).

S. Visscherskreek.

De noord-westelijke kaai is gebouwd met gehouwen stenen. De kaai is in goede staat doch een gedeelte van de wrijfhouten zijn onlangs vernieuwd. De overige moeten vervangen worden. De zuid-oostelijke oever van de kreek bestaat uit een glooiing versterkt met vlechtwerk. Het bovenste gedeelte van de glooiing is bedekt met gras.

De kreek doet dienst als dok voor de vissersvaartuigen en als strandingsdok voor schepen die averij opgelopen hebben.

Op het einde van de kreek bevindt zich de "Blauwe Sluis", waarmede het waterniveau in de stadswallen geregeld wordt,

T. Houten steiger.

Deze oude steiger is in zeer slechte staat. De steiger gebruikt voor het ont- en inschepen van passagiers van - en naar Groot-Britannië moet dringend grondig hersteld of vervangen worden door een nieuwe constructie.

V. Spaanse Kaai.

Deze houten kaai is volledig bouwvallig en is praktisch volledig verzand. De kaai heeft geen enkel nut meer en zal verdwijnen wanneer de nieuwe plannen voor de haven zullen uitgevoerd worden.

W. In aanbouw zijnde nieuwe sluizen, genaamd Militaire Sluis.

- Handelsdokken.

Met de bouw van de nieuwe sluizen en het graven van het verbindingskanaal zijn de dokken in praktisch alle tijstanden toegankelijk vanuit de geul als vanuit de vaart Brugge-Oostende. Hetgeen een grote verbetering is ten overstaan van de vorige toestand waarbij de dokken slechts toegankelijk waren bij hoogwaterstand.

Het 1e Handelsdok werd onlangs volledig gebaggerd en de kaaimuren hersteld. Tussen het 1e en 2e Handelsdok werd de Massaubrug gelegd waarover de Weg nr 12 loopt.

(wordt vervolgd)

GEMOTOTRISEERDE SNELHEIDSDUIVELS BREKEN WERELDRECORDS.

door Ivan VAN HYFTE

Van koning Leopold II is algemeen bekend dat hij een auto-freak was. Op de plannen van de Oostendse Koninklijke stallingen was plaats voorzien voor 36 paarden maar ook een "remise pour 6 automobiles".

Alhoewel hij aanvankelijk afkerig stond tegenover dit nieuw luidruchtig vehikel, kreeg hij vanaf 1896 een passie voor wat velen toen wist te begeisteren. Het nieuwe wonder, de automobiel, introduceerde hij aan het Belgische hof vanaf 1897. Leopold had maar liefst 10 wagens, ondermeer een Mercedes 100 PK, een Dion-Boutton en een Lorraine-Dietrich waarmee hij alleen of met zijn chauffeur (hij had er constant zeven in dienst) naar Wiesbaden, zijn domeinen in de Ardennen, Parijs of de Côte d'Azur reed. Deze laatsten waren beducht voor lekke banden of motorpech want dan schold de koning hen onbeheerst de huid vol. In 1902 kocht hij ook nog een coupé Panhard-Levassor (1), die door D'leteren van koetswerk werd voorzien.

Nog merkwaardiger is dat zelfs de auto iets te maken heeft met zijn Congo. Is het toevallig dat, voor wat we nu onze autowegen noemen, hij een andere naam bedacht, "Allées du Congo? (2). Aangezien auto's op rubberbanden rijden, had hij als gewiekst zakenman al vlug door dat ze zijn grootste afzetmarkt zouden vormen voor zijn Congolees rubber. Hij bemoeide zich zelfs met de constructie van auto's. In het begin stapte men achteraan in; Leopold wil 2 zijdeuren voor de passagiers. Panhard gaat op zijn voorstel in en het nieuwe type wordt veel betekenend "Double Pahiton, roi des Belges" genoemd.

Ongetwijfeld moet hij de Brusselse industrieel van Hongaarse afkomst, Constant JENATZKY (3), gekend hebben. Die hield zich bezig met de fabricage van rubberproducten, met name banden. Zijn zoon Camille, bijgenaamd de "Rode Duivel", omwille van zijn rosse baard, was een beroemd autocoureur die in het Franse Achères maar liefst driemaal het wereldsnelheidsrecord verbeterde, nadat hij in ditzelfde jaar 1899 (4) de magische grens van 100 km/uur had doorbroken. Het was de tijd dat Oostende met allerlei manifestaties uitgroeide tot het centrum van de autosport (5).

Niet minder dan 4 wereldrecords sneuvelden in Oostende:

- 17 juli 1903: Arthur DURAY - 134,32 KM/u
- 25 mei 1904: Pierre de CATERS - 156,50 KM /u
- 21 juli 1904: Louis RIGOLY - 166,66 KM/u
- 13 november 1904: Paul BARAS - 168,22 KM/u

Die fenomenale snelheden die de tijdopnemers noteerden, waren echt futuristisch. JENANTZKY's aerodynamische "torpedo" was een elektrisch aangedreven obusvormige wagen van 4 meter lang, uitgerust met MICHELIN-luchtbanden. Risicovol spektakel verzekerd in Oostende. Lees maar de Saison d'Ostende van 12-09-1909, p. 5 er op na: "...Des courses automobiles, ayant lieu le long de la Chaussée de Nieuport et de la Chaussée de Thourout, le Bourgmestre avertit la population qu'il y a grand danger, vu la vitesse des automobiles de circuler sur les dites chaussées. Il prie le public d'être très prudent et de suivre strictement les indications des autorités..."

Old timer-kenner Roland PIERLOOT vermoedt dat de wedstrijden gereden werden op de geasfalteerde Koninklijke Baan (afgewerkt in 1905), langs het kanaal van Nieuwpoort tot Snaaskerke-brug of vanaf dit laatste punt tot Oostende. Wat strand of hippodroom betreft heb ik sterke twijfels.

VERWIJZINGEN

- (1) Emile LEVASSOR ° Marolles-en-Hurepoix 1843 - + id. 1897. Frans ingenieur en industriël. Als vennoot van René PANHARD (1886) begon hij in Frankrijk met de productie van automobielmotoren.
René PANHARD ° Parijs 1841; + La Bourboule 1908. Frans automobielconstructeur. Stichtte de maatschappij Panhard-Levassor die in 1891 de eerste automobiel op de markt bracht met een benzinemotor.
 - (2) Lucas CATHERINE, Bouwen met zwart geld: de groothedswaanzin van Leopold II, (Uitgeverij Houtekiet 2002) p. 167. Het boek is weliswaar niet altijd historisch betrouwbaar.
 - (3) Camille JENATZKY °Schaarbeek, 04-11-1868.
 - (4) 1899 was ook het jaar dat Leonce GIRARDOT en Louis RENAULT in de voiturette-klasse de race Parijs-Oostende wonnen.
 - (5) zie R. PIERLOOT "Mercedes Benz en Oostende" De Plate, XXIII, 1994, p. 99.
Op 15-07-1909 brengt een journalist van Le Carillon volgend sfeerbeeld; "... Dès 8 heures, les rues, boulevards et avenues étaient sillonnées de nombreuses machines. Les moteurs grondaient; vers le ciel montaient de vapeurs bleues, les mécaniciens trépignaient, tandis que cornets et sirènes se livraient à une cacophonie des plus pittoresques..."
-

INDEX 2009

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door € 3,75 te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate met de vermelding "Index 2009".

De index verschijnt in de loop van de maand april of mei.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JJK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

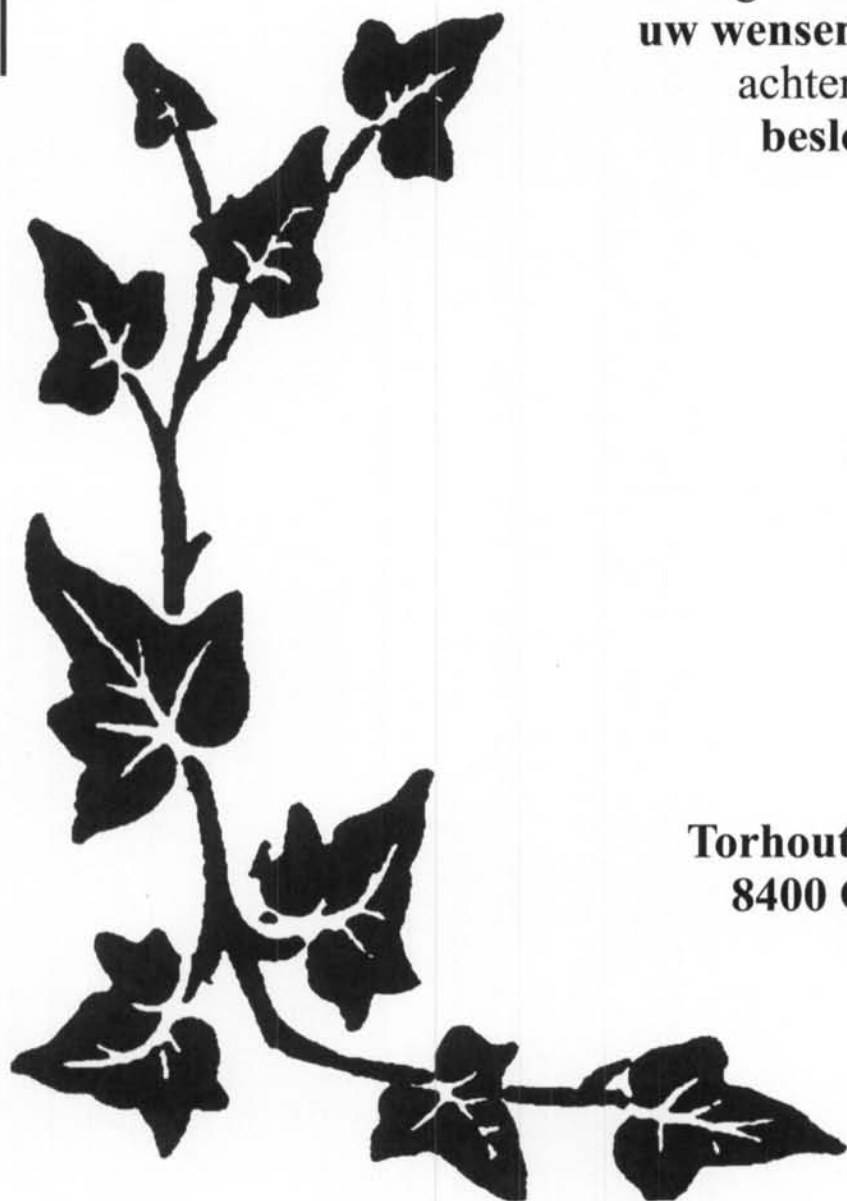
www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

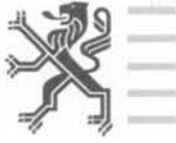
Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

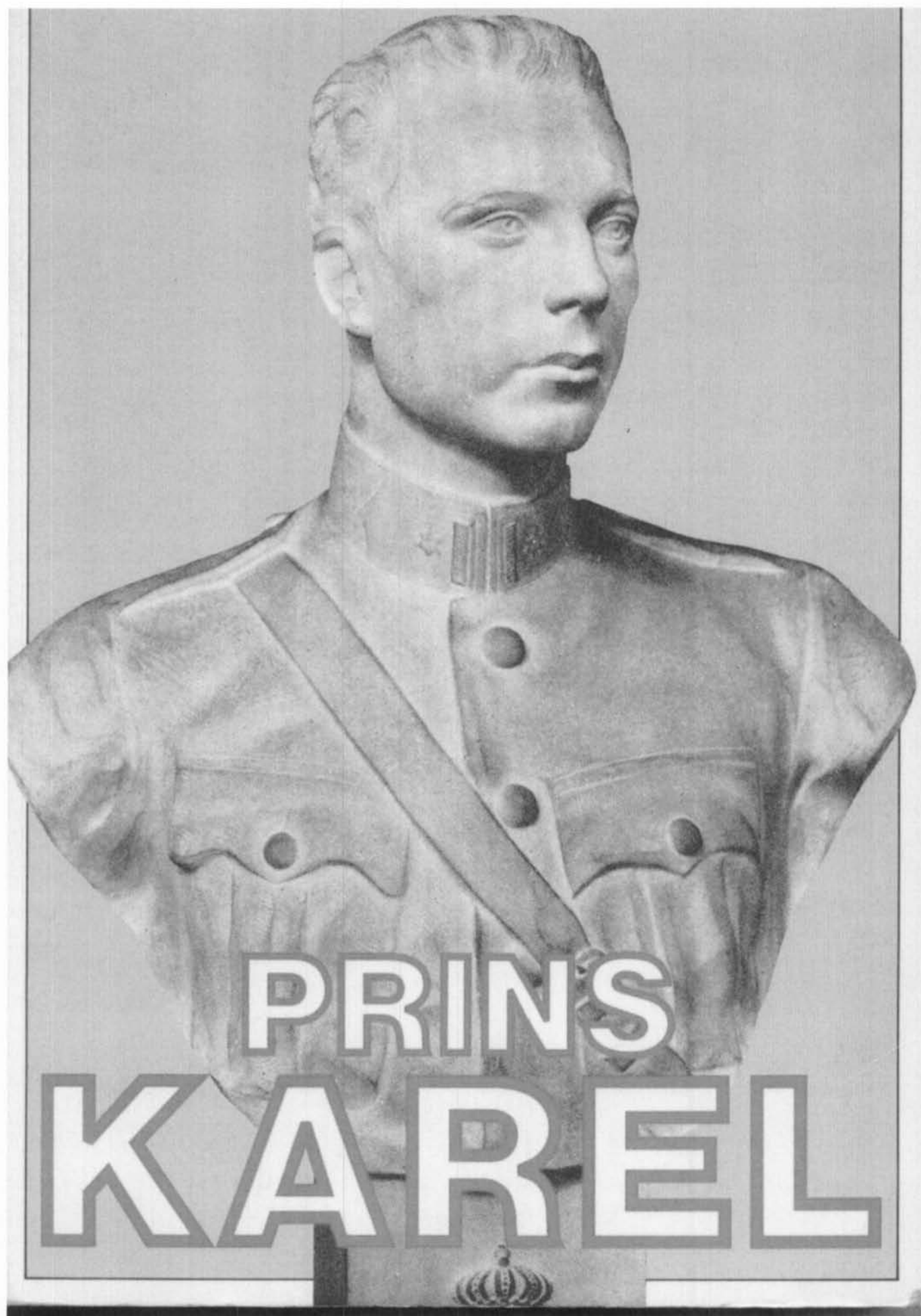
Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

*Het befaamde "Grand Hôtel Osborne", waarvan de balkons met zwanen versierd waren.
Gelegen op de hoek van de Zeedijk en de Capucijnenstraat.*

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

PRINS
KAREL

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 38

NUMMER 5

MAAND mei 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 114: **Michel CAPON**: Het 4de Belgische Kampioenschap Wielrennen 1887 in Oostende.

blz. 117: **Ignace G. CAMERLINCK**: De schipbreuk van het kaperschip "Anacréon" 1807.

blz. 121: **Roger JANSOONE**: Bertino, een onvergetelijke Oostendse volkszanger.

blz. 126: **Jan INGHELBRECHT**: Circussen in Oostende, van 1850 tot nu (deel 3 en slot).

blz. 131: **Yves DINGENS**: Enkele notities over de familie van de 19de eeuwse Oostendse uurwerkmaker Raymond Kammerer.

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
000-0788241-19

Website: www.deplate.be
E-mail: de.plate@telenet.be

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (waarnemend).

Schreven in dit nummer:

Michel CAPON: Westlaan 19, 8400 Oostende.

Ignace G. CAMERLINCK: Kaaistraat 6, 8400 Oostende.

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.

Jan INGHELBRECHT: Troonstraat 26/119, 8400 Oostende.

Yves DINGENS: Leopold II laan 6, 8400 Oostende.

MEI ACTIVITEIT

donderdag 27 mei om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F; Dr. L. Colensstraat 6, 8400 Oostende

Onderwerp: **PRINS KAREL, LEVEN IN DE SCHADUW VAN LEOPOLD III**

Spreker: **Rien EMMERY**

Prins Karel is lang een blinde vlek binnen de Belgische dynastie gebleven. Nochtans was de enigmatische prins – oom van de huidige Koning Albert II – zes jaar lang staatshoofd van België.

Toen Koning Leopold III tijdens de Koningskwestie in conflict kwam met een deel van de politieke klasse en van 1944 tot 1950 in het buitenland verbleef, regeerde zijn jongere broer Karel als regent van het land.

Na de terugkeer van Leopold III en de troonsbestijging van Koning Boudewijn verzuurden de familierelaties tussen hen en Prins Karel alsmear meer.

Prins Karel had geen echte vrienden en voelde zich geregeld eenzaam. Wij weten dat hij in Raversijde vaak de volksmensen opzocht met wie hij at, dronk en plezier maakte.

Op het einde van zijn leven kwam nog een soort postume verzoening toen Koning Boudewijn en Koningin Fabiola hem op 31 mei 1983, één dag voor zijn overlijden in een Oostends ziekenhuis, kwamen bezoeken.

De spreker van deze avond, Rien Emmery, is geboren in Brugge in 1983 en is auteur van een boek over Prins Karel, uitgegeven bij Manteau.

Momenteel is hij als doctoraatsbursaal bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek verbonden aan de Katholieke Universiteit Leuven.

Dit is de laatste voordracht vóór de grote vakantie. We hopen dat U talrijk aanwezig zult zijn en breng vrienden en familie mee.

De toegang is voor iedereen gratis.

1e JUNI ACTIVITEIT – HULDE AAN PASTER PYPE

Het Herdenkingscomité Paster Pype, dat onder de vleugels van onze Kring werkt, nodigt onze leden uit om op

donderdag 03 juni om 10.30 uur

deel te nemen aan de jaarlijkse hulde aan Paster Pype.

De plechtigheid begint om **10.30 uur** met een bloemenhulde aan zijn monument in de plantsoenen van de Sint-Petrus- en Pauluskerk, Jozef II-sstraat.

Daarna gaan wij naar het Paster Pype-kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg waar, **om 11.00 uur**, door het Stadsbestuur, de afvaardigingen uit de visserij- en zeevaartmiddens en het Herdenkingscomité Paster Pype bloemen op zijn graf gelegd worden.

Zo brengen wij hulde aan de man die gedurende meer dan 40 jaar zoveel voor onze vissersbevolking heeft betekend.

2de JUNI ACITIVEIT

ZONDAG 6 JUNI, REIS NAAR BINCHE

Wij vertrekken om 08.00 uur stipt, zoals altijd aan het Canadaplein bij het Gerechtshof.

In twee uur brengt de bus ons op de plaats van bestemming namelijk het **Internationaal Carnaval en Maskermuseum van Binche**, uniek in Europa, waar de koffie zal klaar staan.

We beleven er “un voyage au coeur des masques et des matières”, onder leiding van twee Nederlandstalige gidsen.

In het museum zijn alle niveaus toegankelijk met de lift.

Rond 12.30 uur wandelen wij twee straten verder naar “La Binchoise”, een brouwerij met bijhorend restaurant.

De Kring biedt U er het aperitief aan en bestelde voor u het volgende menu:

Roomsoep “Rosemonde”

Beenhesp met maderasaus
Kroketten en seizoengroenten

Appeltaart

Aan tafel zijn water, wijn of bier van de brouwerij voor eigen rekening.

Om 15.30 uur stappen wij de bus op en na een half uurtje rijden komen wij aan bij de **scheepslift van Strépy-Thieu**.

Wij bezoeken er de indrukwekkende machinezaal en genieten van op de 8ste verdieping van het wondermooie panorama, met zicht op het hele complex en de omliggende streek. Een film toont de bouw en de werking van de scheepslift en er is ook een tentoonstelling.

In het cafeteria opmeer dan 70 m. hoogte kan nog even gepauzeerd worden bij een koffie of St. Feuillin om daarna, rond 18.00 uur, te vertrekken naar Oostende waar wij rond 20.00 uur aankomen en nog ruim de tijd zullen hebben om de zon te zien zakken in de zee.

Inschrijven kan door, per persoon, € 50 te storten op rekening 380-0096662-24

Heemkring De Plate, Oostende

Inbegrepen in de prijs zijn: de autocar, de koffie 's morgens, de ingang tot het museum van Binche, de gidsen, het middagmaal, de toegang tot het bezoek aan de scheepslift en de fooi voor de chauffeur.

Er zijn nog slechts 48 plaatsen beschikbaar daar er al drie bezet zijn. Één door de chauffeur, één door onze voorzitter, die de contacten legde met het museum van Binche, en één door de reisleader.

U GAAT TOCH OOK MEE?

DE VÉLOCIPÈDE (1)

In het begin van de jaren 1860 ontwierp de Parijse smid René MICHAUX een fiets, de vélocipède, voorzien van een stuur en pedalen. Het rijwiel werd aangedreven met pedalen vastgemaakt op de naaf van het voorwiel. Het verschafte aan jonge Fransen de sterke gewaarwording zich sneller te kunnen voortbewegen dan te voet, op eigen kracht, zonder zich te laten dragen of trekken door paard of hond.

Om nog sneller te kunnen voortbewegen werd het voorwiel steeds groter gemaakt. De pedalen waren immers direct op de as van dit wiel bevestigd. Hoe groter de diameter van dit wiel hoe meer afstand er kan worden afgelegd met één pedaalbeweging. Tegelijk werd het achterwiel steeds maar kleiner om gewicht te besparen..

Zo ontstond het majestueuze beeld van de hoge bi (van bi cycle of tweewieler). Maar deze hoge bi (vélocipède) had een groot probleem, namelijk het gevaar voor valpartijen. Niet alleen was er nogal wat behendigheid vereist om bovenop de fiets te geraken - het zadel bevond zich soms 2 meter boven de grond - maar de hoge bi was ook bijzonder gevoelig voor schokken. Het vergde een aanzienlijke sportieve aanleg om de oneffenheden op de toenmalige weg op te vangen. Regelmatig ging een fietsbestuurder over de kop.

Met zulke fietsen werden de eerste Belgische kampioenschappen afgewerkt. We willen eraan herinneren dat het de gegoede burgerij was die de toenmalige competitiewielersport beoefende. De Gazette van Thielt van destijds omschreef de eerste fietsfanaten meesmuilend als "de liefhebbers van de nieuwe slag van peerden die leven zonder eten en lopen zonder benen."(2).

Het 4e BELGISCHE KAMPJOENSCHAP WIELRENNEN IN OOSTENDE.

Op zondag 17 juli 1887 op de zeedijk nabij de Kursaal. De inrichting berustte bij de VELOCE-CLUB GANTOIS van Gent, onder de auspiciën van de LIGUE VÉLOCIPÉDIQUE BELGE (vertaald: Belgische Wielrijders Bond = B.W.B.). Vanaf 3 u in de namiddag waren er 6 wedstrijden voorzien (3).

2e Koers: kampioenschap van België over 10.000 meter

- 1e prijs: médaille d'or, valeur 200 Fr. et un objet d'art, valeur 200 Fr.
- 2e prijs: médaille en argent.
- 3e prijs: médaille en bronze.

L'Echo d'Ostende van donderdag 21 juli 1887 rapporteerde:

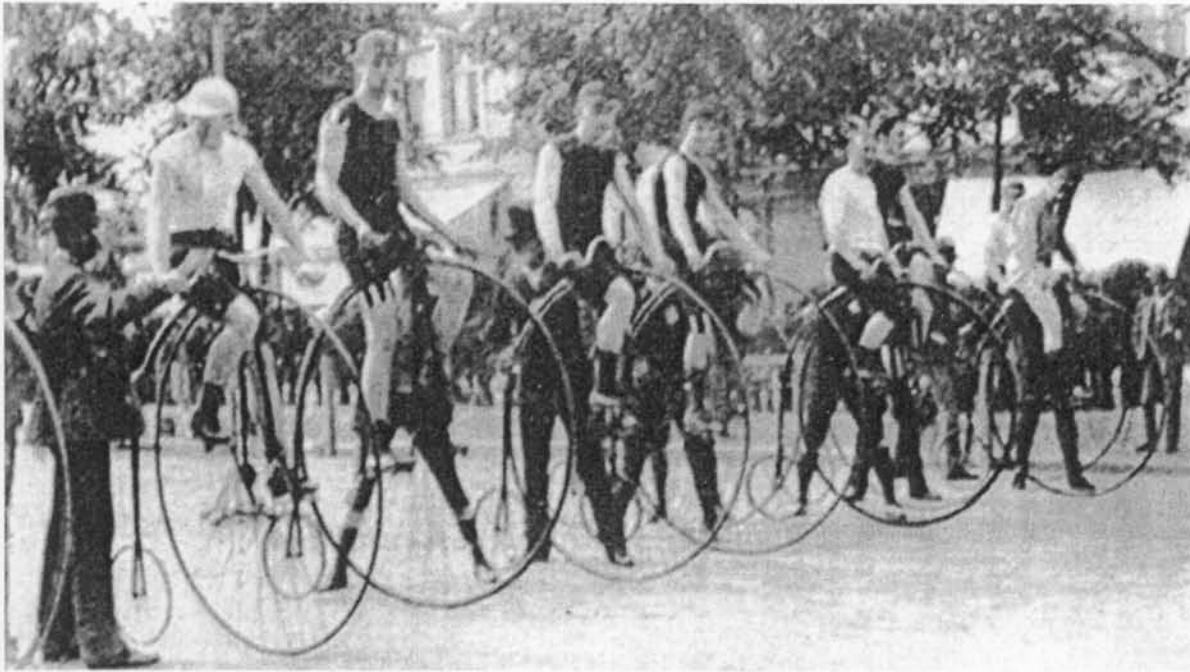
"Ces courses avaient attiré une foule de spectateurs".

Kampioen werd TRAINARD (alias Ernest GOETHALS, afkomstig van Brussel). Hij legde de 10.000 meter af in 25' 15".

Tweede werd Leuvenaar Emile SWERON (Belg. kampioen van 1884, eveneens in Oostende(4)). Diezelfde E. GOETHALS won ook de 3e koers driewielers handicap over 3.000 m in 6 min. Alles liep blijkbaar niet van een leien dakje(5).

"Il est regrettable que la piste n'ait pas été plus respectée et que les personnes qui avaient payé une entrée n'aient pu jouir du spectacle auquel leur carte donnait droit. Quelques

piquets, avec des cordes, gardés par des soldats, auraient suffi pour ne pas laisser envahir la digue, comme elle l'a été dimanche dernier."

Bij het vertrek werd iedere renner op zijn hoge bi (vélocipède) bijgestaan en vastgehouden door een secondant (foto niet genomen te Oostende) – Verzameling Jozef HAMELS.

DIKKE STUIVER.

Uit archieven blijkt dat de renners een dikke stuiver konden verdienen(6). Zo won Ernest GOETHALS het jaar ervoor, 1886, in HOEI een internationale wedstrijd over 3 km, vóór de vroegere Belgische kampioen Emile SWERON (1884). Winnaar GOETHALS kreeg daarvoor een gouden medaille en 60 (goud)franken. SWERON moest het stellen met 30 frank, nog altijd het inkomen van 2 weken werken voor een modale dagloner (2x6 dagen à 2, 5 frank/dag). En dat voor tien minuten zweeten. De winnaar van de 10 km. Antwerpenaar Emile DE BEUKELAER (kampioen van België in 1885 en 1886), verdiende zelfs 100 fr. als winnaar van de 10 km. (10.000 meter).

EINDE HOGE BI.

In het jaar 1889 werd het laatste kampioenschap op de hoge bi verreden. Vanaf 1890 werd er overgeschakeld op de safety bike (lage fiets). Engelse fietsfabrikanten introduceerden een overbrengsysteem voor de trapbeweging door middel van een ketting. Deze aanbrenging liet toe pedalen en zadel achter het voorwiel te plaatsen, op een fietskader, waardoor het zwaartepunt lager kwam te liggen en de stabiliteit - en dus ook de veiligheid - van de fiets sterk toenam (7)

Deze safety bike is de fiets zoals we hem nu kennen.

ERELIJST OFFICIËLE BELGISCHE KAMPIOENSCHAPPEN OP HOGE BI.

ingericht door de Ligue Vélocipédique Belge (8).
(vertaald: Belgische Wielrijders Bond of B.W.B.)

JAAR	DATUM	PLAATS	WINNAAR
1884	7/9	Oostende	Emile Sweren (Leuven) (9) 10 km. in 22'12"
1885	7/6	Antwerpen	Emile De Beukelaer (Antwerpen) 10 km in 20'37".
1886	10/8	Antwerpen	Emile De Beukelaer (Antwerpen) 10 km in 20'23".
1887	17/7	Oostende	Ernest Goethals (Brussel) 10 km in 25'15".
1888	?	Luik	Léon Lhoest (Luik) 10 km in ?
1889	15/9	Kortrijk	Léon Lhoest (Luik) (xx) 10 km in 22'17".

(xx) Aantekening: Léon Lhoest:

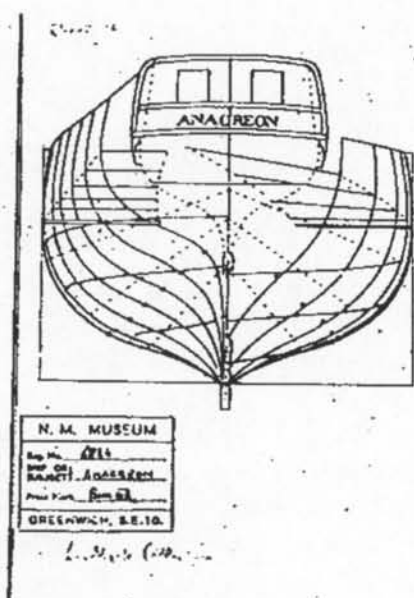
In 1894 en '95 werd L.L. de 3e voorzitter van de Football Club Liégeois (F.C. Luik). Toen F.C. Luik in 1896, 1898 en 1899 kampioen werd, was hij er bestuurslid. Na zijn sportieve fietspassie werd L.L. een befaamd ingenieur.

Verwijzingen.

- (1) WEBER, Donald: Wielertoerisme en de bescherming van het landschap 1895-1914, in: tijdschrift Brood & Rozen 2009/3, blz. 56 (met dank aan Emile SMISSAERT).
- (2) Herman LAITEM & Jozef HAMELS, De Tricolore Trui, blz. 10.
- (3) L'Echo d'Ostende, 17/7/1887.
- (4) CAPON, Michel, Het Eerste Officiële Belgische kampioenschap wielrennen 1884, in: De Plate, febr. 2009, blz. 43-47.
- (5) L'Echo d'Ostende, 21/7/1887.
- (6) ib. (2) blz. 16.
- (7) ib. (1).
- (8) ib. (2) blz. 14.
- (9) ib. (4).

DE SCHIPBREUK VAN HET KAPERSCHIP "ANACRÉON" 1807

door Ignace G CAMERLINCK

Op het einde van de 18de eeuw werden door de Franse bezettingsmacht voorraden voedsel, klederen en andere koopwaren opgeëist bij de plaatselijke handelaars. Wie protesteerde kreeg er nog een boete bij. Dit gebeurde niet alleen in Oostende maar in gans bezet Vlaanderen. Ook het roven en de plunderingen van de Vlaamse kunstschaten en de bronzen klokken gingen onverminderd voort. Maar alsof dit nog niet genoeg was, werden ook mensen opgevorderd en dit niet alleen voor de Franse landlegers.

Zo was het in 1799 de beurt aan de zeelieden.

Alle zeelieden tussen de 18 en 50 jaar oud moesten zich laten inschrijven bij de "Commissaire de Marine" in Oostende. Ook de besturen van andere kustgemeenten werden verplicht lijsten op te stellen met de namen van zeelieden die ter beschikking van de Franse autoriteiten werden gehouden voor inscheeping op hun oorlogsschepen. Wie niet gewillig was werd met geweld ingescheept. Dit gebeurde allemaal in naam van de "Liberté" en "Égalité" !

Zo was onze voorvader, Jacobus Joannes Antonius Camerlinck, zeeman van beroep, ingeschreven in de "Inscription Maritime" te Duinkerke in "folio 12 numéro 58" als "matelot-pilote". Jacobus was geboren in Oostende op 26 januari 1764 als eerste kind uit het huwelijk van Joannes Josephus Camerlinck (°Oostende 1729), timmerman, en Maria Anna Vercruysse (°Oudenburg 1730).

In 1788 was Jacobus als 24-jarige gehuwd te Zerkegem met de 22-jarige Joanna Theresia Vandepitte. Ze woonden in Bredene nabij de sluis Slijkens waar tussen 1789 en 1803 hun 7 kinderen geboren werden. In februari 1807 was Jacobus aangemonsterd als "matelot" op het Franse kaperschip "Anacréon".

Vier kaperschepen waren in de haven van Duinkerke uitgereed "pour aller en course contre les ennemis de l'État", dit wil zeggen dat de bemanningen aan boord waren met proviand en munitie en klaar om af te varen.

Deze vier schepen waren de :

“Anacréon”, een schoenerbrik van 150t, 16 kanonnen, 85 man, Kapitein Jean Judoc Vanvlieme

“Glaneur”, een logger met 16 kanonnen, Kapitein Léonard-Louis Merlière

“Décidé”, 50t, 14 kanonnen, 50 man, Kapitein Gaspard Malo

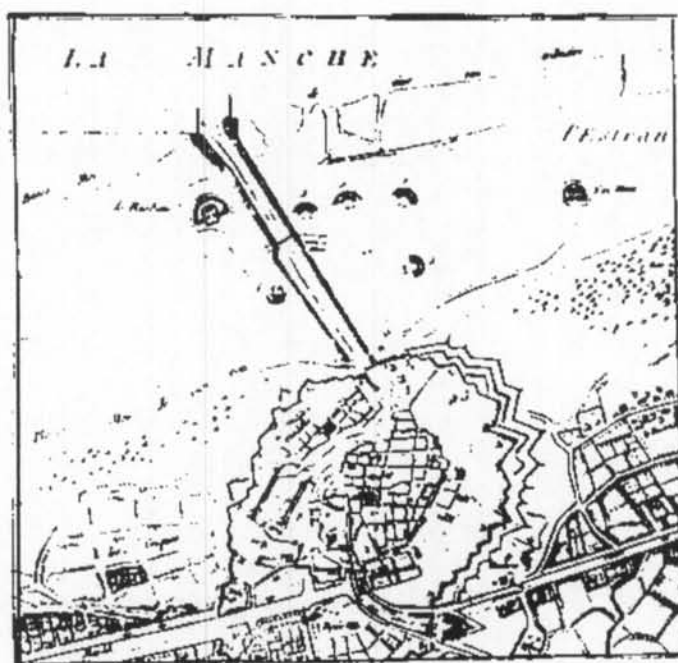
“Revanche”, Kapitein J.B. Corenwynder.

Enkele zeemijlen ten westen van Duinkerke lagen drie Engelse fregatten te wachten om de Franse schepen aan te vallen bij het uitvaren. De weergoden zouden er echter anders over beslissen.

De “Anacréon” verliet op 17 februari 1807 de haven en ging ten anker op de rede van Duinkerke als voorpost. De drie andere kaperschepen bleven in de haven wachten op orders. Het weer veranderde zeer snel en ontwikkelde zich tot een zware storm uit noordelijke sector

Als ervaren zeevaarders hadden de Engelsen hun fregatten tijdig onder beschutting van de Engelse zuidkust geplaatst. De beschrijving van de storm door ooggetuigen varieerde van “bourrasque” tot “une tempête affreuse” en “ouragan”. In de stad Duinkerke werd veel schade aangericht, stenen en puin lagen in de straten en zelfs het dak van “La salle de spectacle” waaide weg. Ook langs de vlaamse kust woedde de storm, de dijken in Oostende spoelden weg en de stad werd overstroomd. Er vielen dodelijke slachtoffers en het Franse munitiedepot op het Hazegras liep onder water.

De bemanning van de “Anacréon” zou een verschrikkelijke nacht en voormiddag van de 18de Februari 1807 meemaken. Het weer werd zo slecht dat alles moest gedaan worden om het schip in zijn positie te houden, de masten werden afgekapt, de kanonnen werden over boord geworpen? Maar het mocht niet baten, de ankerkabels braken door en het schip dreef naar de kust.

FORT RISBAN-DUINKERKE-1801

Een boot werd uitgezet en een dertigtal bemanningsleden verlieten het schip, dit tegen de instructies van de officieren in. Deze boot kapseisde op korte afstand van de “Anacréon” en alle inzittenden verdronken.

Omstreeks 10 uur in de morgen strandde het schip tegenover het fort "Risban" (vis-à-vis le fort Risban) juist ten westen van de haven van Duinkerke. Het schip brak in stukken (brisé en mil pièces) en de bemanning, 80 a 90 man, verdrong op een tiental na. Zeven van deze tien werden op het droge gebracht en gered door de bewaker van het fort Risban, de genaamde Bonjut met enkele helpers. Een drietal kon al zwemmend het strand bereiken, nl. G. Vaillant (Capitaine d'armes), J.P.F. Vandenbossche (Commis aux vivres) en A.F. Renier (voilier). De kapitein J.J. Vanvlieme overleefde ook de ramp en werd in 1808 kapitein op de corsaire-cutter "La Revanche" die te Antwerpen uitgereed werd door de Duinkerke reder Charles Torris. Bij de slachtoffers van de bemanning waren ook twee Oostendenaars en een Ieperling, nl.

* Jacobus Joannes Antonius Camerlinck, matelot, 43 jaar, geboren in Oostende en woonachtig te Bredene.

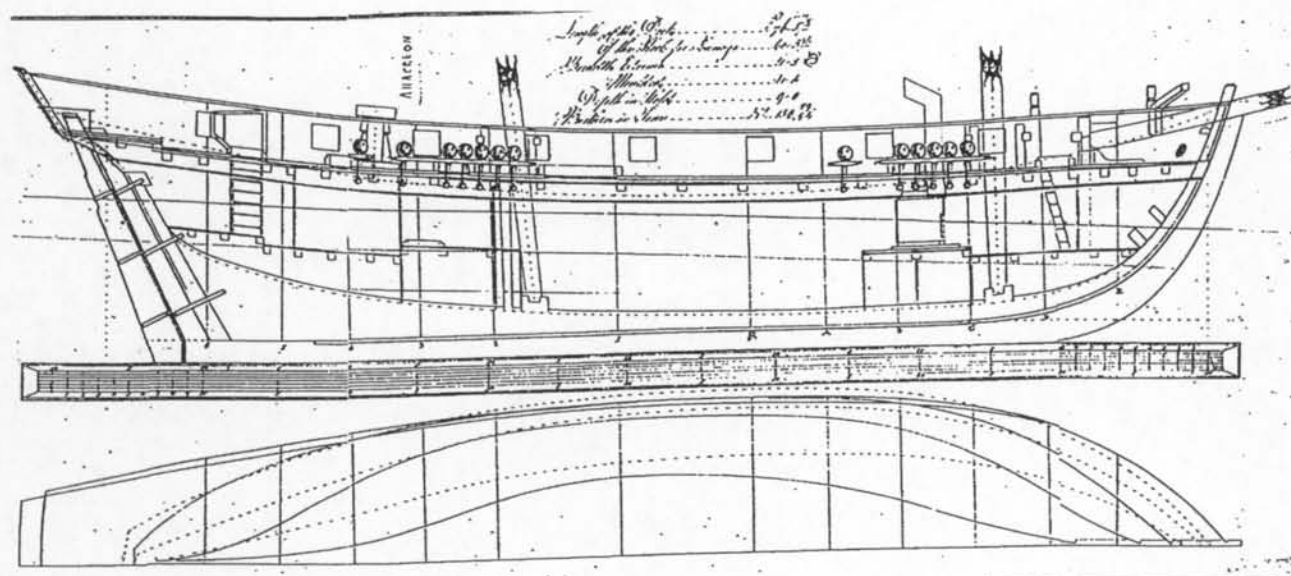
* Jacques Jean Deconinck, matelot, 22 jaar, van Oostende

* Pierre Charles Spinnewijn, matelot, 40 jaar, geboren in Ieper maar woonachtig in Oostende.

In Bredene bleef Joanna Theresia Vandepitte, als weduwe achter met zes overlevende kinderen, 17-13-10-7-5 en 3 jaar oud. De 7-jarige zoon, Guillielmus, geboren te Bredene op 31 oktober 1799, werd onze volgende voorvader. De "Extrait Mortuaire" van Jacobus J.A. Camerlinck, opgesteld door de "Commissaire de Marine" van Duinkerke, werd naar Bredene opgestuurd in 1810 waar het in de Registers van de Burgerlijke stand werd ingeschreven op 1 januari 1811.

Brig "Anacreon" french privateer (brick, bâtiment corsaire français 1798-1807

	ft.	inch.	
Length of the deck	76	5 ½	= 23,30 m
of the deck for stowage	60	5 ½	
Breadth extreme	21	8	= 6,60 m
moulded	21	4	
Depth in hold	9	0	
Burthen in tons	N° 150		

Bron: 1) National Maritime Museum, Greenwich, Reg. N° 6844/Ship or subject: ANACREON/Press Mark = Box 53.

2) "Les derniers corsaires" par Henri Malo. Brick "ANACREON" – 136 t – 16 canons – 80 à 90 hommes.

Bij de drie volgende generaties na Jacobus waren geen zeemannen. Zijn zoon, kleinzoon en achterkleinzoon werkten bij "den Ijzeren Weg van den staat"

But that's another story !

In 1807 werden aan Franse zijde slechts 9 kaperschepen uitgereed. De Engelse fregatten en hun geallieerden hadden sedert 1800 met succes de West-europese havens geblokkeerd en de kapervaart klein gekregen.

De kapervaart werd afgeschaft na een overeenkomst tussen Engeland en Frankrijk in 1814 en 1815.

Op de plaats van het fort "Risban" werd later, met de uitbreiding van de haven van Duinkerke, een nieuwe vuurtoren gebouwd die de vlaamse naam "De Leughenaere" heeft.

Ign. Camerlinck, Ktlo/Lic.NW (° Oostende 1928)

Carolina Camerlinck BA, (° Oostende 1964, 200 j. na Jacobus)

Bronnen:

1. National Maritime Museum, Greenwich.
2. Registers Burgerlijke. Stand, Gemeente Bredene.
3. VVF-Oostende en J. Verhaeghe, in "Ostendiana, dl. V" 1986.
4. Archives Municipales de Dunkerque - Actes de décès. An 1807: nos.210 - 214 - 323-
Deze overlijdensakten bevatten uitgebreide verklaringen van drie overlevenden van de bemanning van de "Anacréon".
5. Henri Malo: "Les derniers Corsaires, Dunkerque 1715-1815", Paris 1925.
6. E.J. Baels: "Oostende onder het franse bewind" (Oostende, 1982)..
7. M. Vanhamme en J.Delporte: "Ostende, d'un village de pêcheurs à la Reine des Plages", 1982.
8. N. Gallois: "Les Corsaires Francais sous la République et l'Empire", Le Mans 1847.
9. Roger Verceel: "Visages de Corsaires", Paris.
10. "Anacréon" = de naam van een Griekse dichter (540 j. vóór Christus), bijgenaamd "De grijsaard van Theos".

40 jaar na zijn vroegtijdig heengaan

BERTINO, EEN ONVERGETELIJKE OOSTENDSE VOLKSZANGER

door Roger JANSOONE

“ Leve de leute, het verdriet komt vanzelf! “ (Bertino)

Nu reeds ruim 40 jaar geleden overleed Albert Lingier, alias Bertino, nog in de bloei van zijn leven, slechts 54 jaar oud (of jong?). Voor iedere rechtgeaarde Oostendenaar is en blijft hij een stuk Oostendse geschiedenis. Zijn leven was – zoals in het geval van Mozart – weliswaar vrij kort maar toch ook rijk gevuld. Hij was natuurlijk geen Mozart doch op plaatselijk muzikaal vlak heeft hij als volkszanger een onuitwisbare indruk nagelaten. Vandaar dan ook deze terugblik op deze unieke carrière in het Oostends wereldje van muziek, zang, variété en ontspanning.

Albert Lingier werd tijdens de Eerste Wereldoorlog geboren in Glasgow op 1 september 1915 (andermaal een “hint” naar mijn artikelenreeks in “De Plate” over de “Belgian refugees” in Schotland tijdens W.O.1). Hij was de jongste uit een gezin van vier kinderen. Teruggekeerd in Oostende, vond het gezin Lingier een onderkomen in het Visserskwartier, wat bepalend zou zijn voor de loopbaan van de toekomstige Bertino. Het Visserskwartier was toen nog echt zoals de naam het aanduidt, namelijk de buurt waarin de toenmalige vissersbevolking grotendeels was gevestigd, doorgaans in huurkazernes en andere minder aantrekkelijke onderkomens, maar dan toch een gezellige buurt “bie uus aan ’t zeetje” waar er veel leute en plezier werd gemaakt, ook al was er toen nog veel armoede en miserie.

In de “Scala” werden volkse operettes opgevoerd (voorlopers van de “Oostendse Revue”) en dat was voor Albert een eerste kennismaking met het wereldje van het volkse vermaak en een inspiratiebron voor zijn toekomstig repertoire. In 1937 huwde hij met Gabriela Dekeyser en vestigde hij zich in het Westerkwartier, waar hij zich weldra zou kunnen uitleven als een spilfiguur in het ontspanningsleven. Zijn slagzin was “Leve de leute, het verdriet komt vanzelf!”. Toen de oorlog uitbrak, werd hij aangeworven bij de Oostendse Brandweer, wat voor hem een vaste baan en een vast inkomen betekende, ook al was dat inkomen eerder aan de lage kant (wat toen bij zowat iedereen het geval was). Oorlog en bezetting betekenden voor hem tevens zijn doorbraak in het amusementsleven, want precies in die kommervolle omstandigheden had men meer dan ooit behoefte aan een beetje ontspanning en gezelligheid.

De “zangcrochets” vielen toen bij het publiek fel in de smaak. In 1940 nam hij deel aan een dergelijke zangwedstrijd in danszaal “Casanova” in de Langestraat. Hij kaapte er de eerste prijs weg, ten bedrage van 250 F (een mooie som in een tijd toen de meeste werknemers nog niet eens duizend frank per maand verdienden), én een contract om gedurende een week dagelijks op te treden in de “Casanova” voor 50 F per avond. Meteen was Bertino gelanceerd en werd hij alom in Oostende gevraagd, en dit met steeds stijgend succes.

Bertino trad steeds op in dezelfde “outfit” : een avondrok met een strikje (in het Oostends een “schuufelette”) en een strooien hoed zoals zijn idool Maurice Chevalier, met daarbij steeds een sigaret in een “puupesteert”(dat continu roken zou hem later wel fataal worden). Hij zong doorgaans in cafés en danszalen, wat bij de meeste succeszangers slechts een tussenfase was naar het wereldje van revue, cabaret en variété. Maar niet voor Bertino die tevreden was met zijn eigen optredens en die vooral oog had voor het geleidelijk opbouwen van een eigen repertoire, toegespitst op het komische genre. Want lachen is gezond, en dat had hij goed begrepen. Zijn publiek kreeg dan ook wat het van hem verlangde, met als resultaat volle zalen en een toenemend succes. Elke zondag hield hij een middagmatinee in café “Chez Prosper”, het stamcafé van de Oostendse

loodsen (in de Alfons Pieterslaan 46). Hij werd muzikaal begeleid door trompettist Roland Depoorter en door drummer Henri. Een veel gevraagd nummer was "Gerantsoeneerd" (op de zangwijze van "Bellami"), een lied waarin hij de perikelen rond de ravitaillering op de korrel nam. De eerste strofe klonk als volgt :

Vroeger aten wij ons buikje vol
met een grote biefstuk of wat schol
maar we hebben dat nu afgeleerd
want we zijn nu allemaal gerantsoeneerd.
We worden kunstenaars in het vak
en van niks maken we een goed gebak
en de zegels worden bewaard als een grote schat!

Na de oorlog had Bertino het nogal lastig om zijn draai te vinden in de sterk gewijzigde smaak van het publiek. De Engelse en Amerikaanse invloeden overspoelden West-Europa ... en voor onze artiesten was het wel eventjes aanpassen aan die snel en sterk gewijzigde toestanden. Het epicentrum van het Oostends ontspanningsleven verlegde zich nu naar de zaal "Het Wit Paard" op de Van Iseghemlaan, een soort van tussenstadium voor een publiek dat het café chantant ontgroeid was maar de stap nog niet wilde zetten naar het Casino/Kursaal.

Bertino zag het hier niet zitten en reageerde tegen deze nieuwe trend door "bonte avonden" in te richten met uitsluitend Oostendse artiesten, een combinatie van liedjes, sketches, grappen en andere vormen van entertainment (het nieuwe woord voor ontspanning). Deze pogingen slaagden slechts ten dele omdat de naoorlogse samenleving nu eenmaal een totaal andere wereld geworden was, en niet alleen bij de jongeren. Omdat zijn optredens niet duur waren, werd Bertino wel nog vrij veel gevraagd in het verenigingsleven, voor feestjes en speciale evenementen. Alzo bleef hij een graag geziene gast, maar niettemin geraakte hij stilaan wat op de achtergrond, niet in het minst ook omdat hij steeds meer tijd en energie begon te stoppen in de meer succesvolle revues van "Ali Baba en de 40 Rovers".

Maar 1953 was voor hem een nieuw keerpunt, ditmaal niet door een nieuwe oorlog ... doch door de grote overstromingsramp van 1 februari 1953.

Die overrompelende gebeurtenis inspireerde hem tot het schrijven van zijn "Ostende oender waoter", zijn meest gekend en nog steeds gezongen lied, al even bekend en geliefd als "Op de Vissemarkt sien ik geboren". Het lied (op de wijs van "La petite diligence") werd geschreven met een lach en een traan, een volkse humor die de Oostendenaar steeds heeft aangesproken en die dan ook een verklaring is voor het fantastisch succes van deze muzikale voltreffer.

"Ostende oender waoter" werd uitgegeven op een 78-toerenplaat via de platenfirma Olympia, eigendom van en gerund door het echtpaar Janssens uit Brussel. Hun jacht lag in de Oostendse jachthaven, zodat zij nogal vaak in Oostende vertoefden en vrij goed vertrouwd waren met het plaatselijk milieu. Vooral mevrouw Janssens had de nodige "flair" om plaatselijk aankomend talent op te sporen, hun muziek en zang op plaat te brengen en in een beperkte oplage en in een eerder beperkte kring te verspreiden. Dit bracht weliswaar niet veel op voor de platenfirma ... maar de zangers zelf waren best tevreden met een kleine gage (ze kregen twee frank per verkochte plaat!) en hun reiskosten naar de studio in Brussel werden terugbetaald.

De opname in de studio in Brussel kwam tot stand onder begeleiding van professionele muzikanten die de gewoonte hadden aangekweekt om zich moeiteloos aan te passen aan allerlei zangers uit de vier windstreken. Hierdoor konden ook instrumenten gebruikt worden (zoals het Hammond-orgel

en de drum) die toen in Oostende nog niet of nauwelijks bekend waren, waardoor uiteraard aan het lokaal lied een bijzonder cachet kon verleend worden.

Het succes van "Ostende oender woater" was zo overrompend en onvoorzien dat er niet minder dan zes uitvoeringen werden opgenomen, waarvan vijf bij Olympia in Brussel en één bij Marlein in Oostende. De meeste afnemers waren café-uitbaters uit Oostende en de kuststreek, maar ook de plaatselijke bevolking (toen nog niet zo tuk op platen, want wie had toen al een platendraaier?) liet zich niet onbetuigd en kocht gretig deze onverbiddelijke tophit (en voor het antikwariaat later hebben ze hierbij geen slechte zaak gedaan). Het ging hierbij uiteraard niet om de melodie maar wel om de tekst, een uniek staaltje van die authentieke Oostendse volkshumor, dat tikkeltje zelfspot om de eigen miserie, met een lach en een traan, niet zeuren maar intussen toch voortzeuren, een innerlijke tegenstrijdigheid die typisch Oostends is ... en dus van alle tijden. Iedere rechtgeaarde Oostendenaar kent allicht nog steeds de eerste strofe en het refrein van "Ostende oender woater" :

Wien peister nog op deze dag
Ostende oender woater!
't Was zeker e nat beslag,
die storm da was e flaoter.
In veel huuzen en cafees
was ter leute of rust.
't Waoter kwaamt toe boven de canapee
en oender 't bedde geklust!

't Waoter kwam binnengelopen ,
we wierden nat an uuze pooten
en de kelders met da spul
liepen boem héelegan vul.
Zelfs de vlooiën en de vienken
mosten spriengen of verdrieken
en de ratten – 't was komiek –
vierden kermesse in het sliëk!
't Schonste van de grap
't woater was nat,
je kost in de straoten roeien
en an de Vissemarkt, da was e twa appart,
liepen de wuuvers gelijk oede koeien.
Met hunder rokken tegen hunder kieten,
ze n'aan gin nagel mi voer op te bieten!
Geef ons heden uus dagelijks brood
moar osjeblijf gin wotersnood!

Maar niettemin liep Bertino's carrière stilaan ten einde. Hij kon nog wat teren op zijn succes doch werd allengs een vergane glorie die enkel nog gevraagd werd bij bijzondere gelegenheden en initiatieven. Bij de bejaarden bleef hij populair, een beetje een brok nostalgie naar een vervlogen tijd (die eigenlijk nog maar een recent verleden was). Maar de muziekmarkt werd ingepalmd door totaal nieuwe tendensen en smaken ... waarin de traditionele volkszanger uiteraard helemaal verloren liep. Het probleem van de volkszanger was eigenlijk het feit dat hij een typische vertegenwoordiger en drager was van volksvermaak en collectieve ontspanning via het groeps- en verenigingsleven. Doch de moderne amusementsindustrie richt zich tot het individu die in zijn vrije tijd alleen of in beperkt en zelf gekozen gezelschap een vrije keuze wil en kan maken uit een fenomenaal aanbod van allerlei aard. Ontspanning en vermaak moet je niet meer echt gaan opzoeken : een druk op de knop ... en je wordt ermee overspoeld!

OOSTENDS TONEEL

STEM BERTINO
OP DE VERKIEZING VAN PRINS KARNAVAL 1969

8 februari, Feestpaleis Oostende
De populaire Oostendse volkszanger sedert 1923

BERTINO

Steeds de Fierou geweest, en nog, op gebied van Liefdadigheid, voor IBIS, Carolinenhof en Gotschalck, schrijver van 1200 Oostendse liedjes en verscheidene revues, en van de volksoperette «Visserliedjes», waarvan 11 opvoeringen plaats grepen. Met voor Bertino te stemmen, dankt U hem voor de moraal die hij hoog hield tijdens de bezetting, voor de zoveel liefdadigheidsactiviteiten en de honderden liedjes die hij zelf schreef en zong voor de Oostendenaars.

VERGEET HET NIET :

STEM BERTINO
ONZE PRINS KARNAVAL 1969 !

Bertino als kandidaat Prins Carnaval

Nagenoeg samen met zijn carrière eindigde ook het leven van Bertino. Hij werd ernstig ziek en op 2 mei 1969 overleed hij in het ziekenhuis, slechts 54 jaar oud, en - ironie van het lot - kort nadat hij in een laatste opwelling van overmoed vergeefs campagne had gevoerd voor de titel van Prins Carnaval 1969.

Vrij jong gestorven, maar wel na een rijk gevuld leven en een onvergetelijke loopbaan in het Oostends ontspanningsleven. Zijn betekenis is dan ook niet enkel van muzikale aard doch is tevens onlosmakelijk verbonden met bepaalde perioden in de recente geschiedenis van Oostende. Zo is hij bijvoorbeeld niet weg te denken uit de wel zeer aparte geschiedenis van het Oostends ontspanningsleven tijdens de bezetting ... en is hij uiteraard al evenmin weg te denken uit die

dramatische episode van "Ostende oender waoter". Zeeland was ook "oender waoter" (en nog veel meer dan Oostende) maar toch is daaraan niet een zinnebeeldige figuur verbonden in de aard van Bertino. Dat heeft allicht alles te maken met die typische Oostendse volksaard ... waarvan Bertino ongetwijfeld bij uitstek een vertegenwoordiger was én een klankbord.

In dat opzicht mag Bertino voorzeker een plaatselijke historische figuur genoemd worden en verdient hij een ereplaats in die lange rij van Oostendenaars die Oostende groot en tegelijkertijd ook apart gemaakt hebben. Er zijn intussen velen van elders "aangespoeld" in Oostende ... en ook zijn er heel wat (niet enkel jongere) Oostendenaars die hun plaatselijke geschiedenis niet of nauwelijks kennen ... en dat verklaart wellicht waarom – meer bepaald in de nieuwe stadswijken - namen van straten en pleinen in Oostende veelal ongelooflijk banaal zijn, terwijl anderzijds de meeste namen uit de lange, veelzijdige en rijke geschiedenis van Oostende schitteren door afwezigheid!

Aanvankelijk werd die trend ongetwijfeld ingezet door de neerbuigende houding van de toenmalige bourgeoisie (zo fel gehegeld door Ensor!) tegenover al wat volks was en dus "ordinair". Maar, hoe dan ook, de naam van Bertino zal ongetwijfeld altijd blijven voortleven in het hart en de ziel van de rasechte Oostendenaar, en zijn "Ostende oender waoter" zal zeker af en toe nog wel eens gezongen worden!

Hij heeft aldus zijn plaats ingenomen in de lange galerij van Oostendse volkszangers, toondichters en tekstschrijvers, zoals Louis Vanden Eeckhaute, Jan Van Wulpen, Prosper Alleene, Julien Bullaert, Leonard Reynaerts, Irma Westerlinck, Jan-Frans Van de Weghe, Jef Keurvels, Jerome De Poorter, Herman Moerman, Raymond Huilmand (alias Jo Deensen), Freddy Feys, Roger Vandenberghe, de te vroeg gestorven Lucy Monty (Lucienne Bollenberge), Lucy Loes (Lucienne Vanbesien, de uiteindelijk alom erkende "Koningin van het Visserslied") en nog een aantal anderen.

En niet te vergeten: daar was ook nog de maritieme heemkundige Jef Klausing die niets onverlet heeft gelaten om een aantal vroege uitingen van deze onvervalste Oostendse liederenschat voor het nageslacht te bewaren.

ILLUSTRATIE : affiche "Stem Bertino" voor de verkiezing van Prins Carnaval 1969

CIRCUSSEN IN OOSTENDE, VAN 1850 TOT NU

door Jan INGHELBRECHT

Deel 3 : Na-Oorlogs circus...in Oostende

Het spreekt vanzelf dat circussen gouden zaken deden na de gruwelijke oorlogsjaren. Reeds in oktober 1945 kregen we Circus Semay op bezoek. Het zou een traditie worden – ze kwamen 12 keer - want tot in 1959 waren ze graag geziene gasten op de oktoberfoor. Soms afgewisseld door een ander Belgisch circus : Demuynck, die zelfs voor Oostende een met enkele nummers versterkt programma bood.

Ook grotere buitenlandse zaken kregen we vlak na de oorlog over de vloer : Het Nouveau Cirque de Paris van Sheriff en Emilienne Amar en dat van de familie de Dessus le Moustier. Interessant was de aluminium constructie van het Nederlandse Circus Frans Mikkenie dat klasse-circus bood.

Ook uit Nederland, maar met franse flair, kwam Jos Mullens naar Oostende. Zijn "Cirque Géant" stond midden jaren '50 opgesteld op de plaats waar nu het Melinda-gebouw staat. Op de affiches uit die tijd lezen we verschillende benamingen : Ernest Feysplein, Vuurkruisenplein, Plein rechtover het Stadhuis.

Maar de ligging was ideaal, zeer zichtbaar en bood zelfs aan de grootste ondernemingen de mogelijkheid om op te bouwen "zoals het hoort".

Franz Althoff was er met zijn reuze-renbaan te gast en bood een drie-manège circus dat we sinds het voor-oorlogse Gleich en Strassburger niet meer gezien hadden in onze stad. De toeloop was enorm van 16 tot 21 juli 1957.

Ook Strassburger kwam terug begin 50er jaren. Met een weliswaar iets kleinere zaak dan in 1936 maar met een klassiek programma dat veel succes kende. En met de nochtans Belgische clowns 'Les French'.

En begin juli 1959 werd Oostende letterlijk bedekt met reusachtige affiches die de komst van Pinder plus Luis Mariano aankondigden.

Het was immers een trend in Frankrijk om vedettes van het chanson in de piste te laten optreden.

Bij Bouglione waren reeds Charles Trenet en bij Amar, Fernand Raynaud opgetreden. Of men ging samenwerken met een radiostation (bv. Radio Luxembourg) om het publiek, via live-uitgezonden radiokwissen, in de circustent te lokken. In Frankrijk reisde zelfs een "Radio-Circus"

Maar de formule sloeg bijzonder goed aan bij Pinder. In de eerste helft van het programma zag men wereld-attracties in de piste. In het tweede deel zong de zoetgevooisde Luis Mariano van op een podium ...

Het circus was duidelijk op zoek naar nieuwe formules. Eerst de radio, nadien de televisie. Deze werd letterlijk in het circus geïntegreerd.

Zo reisde Pinder in de jaren 60 rond onder de titel 'La piste aux Etoiles'. Dat genoemd is naar de zeer populaire TV-serie die wekelijks op woensdag door de ORTF werd uitgezonden vanuit het Cirque d'Hiver van de Bougliones, zij die in Frankrijk de grootste concurrenten waren van Pinder zelf.

Pinder

DE EUROPESE REUS

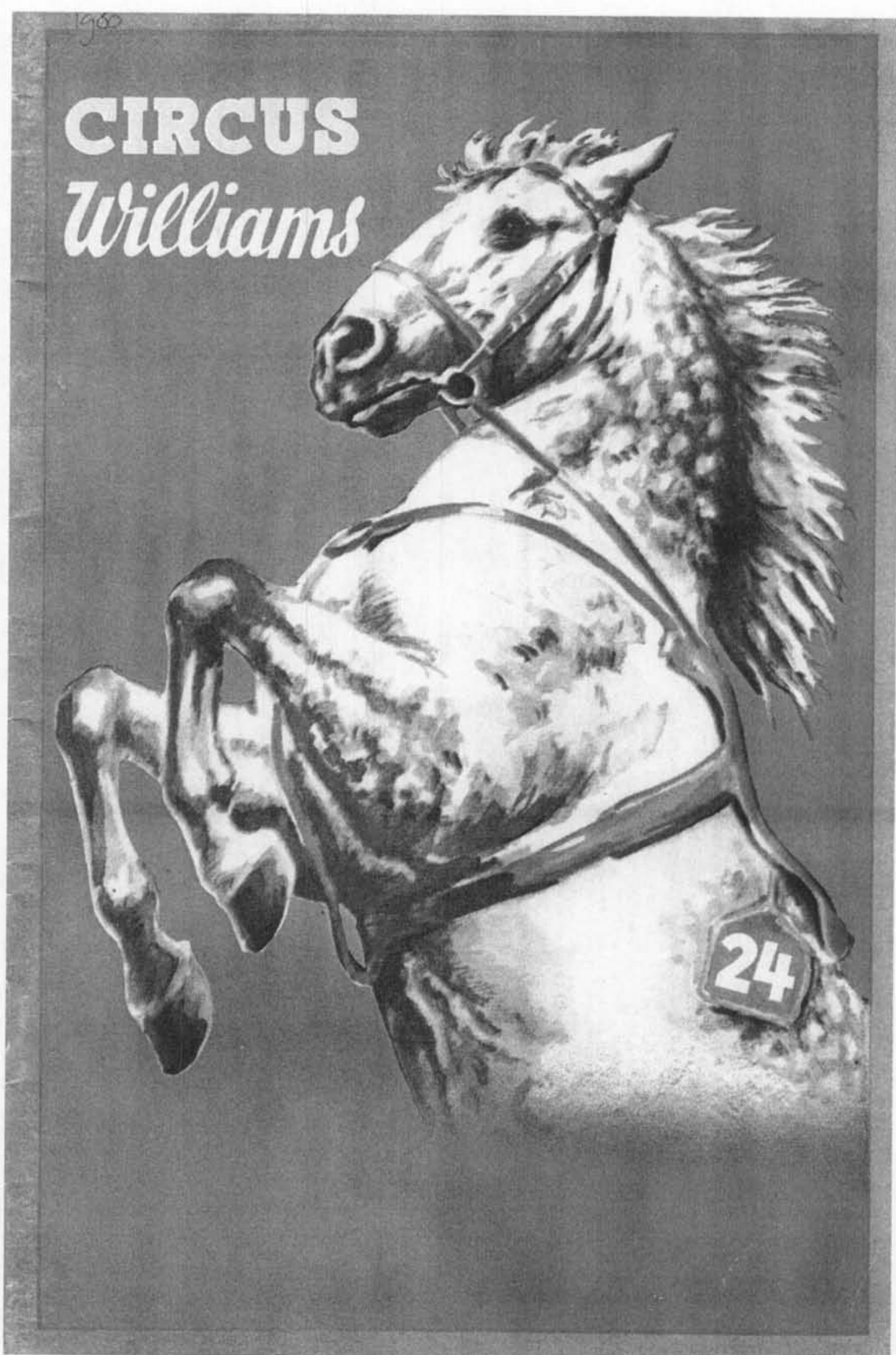
Stelt voor

*Met
25 nog nooit
geziene Super Cirkus
attracties*

de Grote Wereldvedette

Pinder, plus Mariano, waren in juli 1959 te gast in Oostende

Carola Althoff kwam met haar circus Williams naar Oostende in juli 1960

Het Tiroler Circus van "vader" Malter. Zijn kinderen reizen nog steeds met een eigen circus

Het moet gezegd worden, maar Pinder was een zeer creatieve zaak. Ook circus op ijs werd er gebracht...

Adolf Althoff kwam eveneens naar Oostende. In een zeer moderne, koele paraplutent, zonder masten die het zicht gewoonlijk belemmeren. Dat was in 1964. En de Bougliones kwamen twee keer. Steeds op het "Vuurkruisenplein", nl. in juli 1968 en in mei 1970. Het gebodene overtrof steeds alle verwachtingen, was een vlot afgewerkt programma en werd stevast door een goed (groot) orkest begeleid.

Ook de Nederlandse Toni Boltini kwam graag. Hij had gevoel voor publiciteit, kreeg zijn tent steeds vol, maar bood niet de kwaliteit die we gewend waren van de Franse en Duitse ondernemingen die voordien Oostende aandeden.

Zo had het Grand Cirque de France van de familie Gruss de Oostendenaars veroverd met een verbluffend spektakel in een zeer lange arena-tent in juli 1961. En Carola Williams had het jaar daarvoor Oostende in haar ban van 13 tot 17 juli met een klassiek Duits programma.

In de jaren zeventig kwam 'Maigret' Jean Richard met een zeer voorbeeldige zaak op het plein aan de Wellingtonstraat (Pasen 1977) waar thans de bibliotheek Kris Lambert staat. De Brusselse clowns "Les Chabris" stonden levensgroot op de affiches afgebeeld. Jean Richard kwam er terug in juni 1981.

Oleg Popov was hier in 1989 (rechtover de Kazerne) maar had al in 1958 Oostende bezocht in het kader van de Wereldtentoonstelling. Het Russische Staatscircus maakte van de gelegenheid gebruik om in dat jaar een België-tournee te maken die zeer succesrijk was.

Ook het Italiaanse, op Amerikaanse formule gebaseerde Circo Americano en de Duitse circusreus Krone waren hier te gast. Respectievelijk in 1994 en 1996 op de terreinen rond het Media Center. Nadien kwam circus Fliegenpilz er met een circus-water-pantomime en de Italiaanse familie Jarz met hun Moscow Star Circus...

Maar ook Belgische zaken kwamen, en komen nog steeds, op bezoek. Deze van de familie Malter bijvoorbeeld. Het Wiener Circus van Ulrich en dat van Rose- Marie Malter zijn weliswaar kleinere zaken maar bezoeken graag de kust en Oostende.

Het circus Jhony van de Oost-Vlaamse familie Van Lissum stond zelfs in 1974 op Mariakerke en bouwde er de (oude) ronde houten kiosk op. Puur nostalgie, maar met een verzorgd programma, zoals ook het Circus Carrington in 1974 en recentelijk dat van Marquis Pauwels.

2010 ?

We krijgen voor de derde maal het Canadese Cirque du Soleil op bezoek. Na Saltimbanco en Dralion komt Varekai onze Stad aan Zee veroveren. Geïntegreerd in "Oostende Cultuurstad van Vlaanderen" zullen kunstenaars ons vermaken, vanaf 29 juli, op de site rechtover het Fort Napoleon. Circus in een ander (modieus) jasje maar duidelijk met respect voor de traditie. De artiesten kregen ofwel opleiding in de circus-akademies, zoals deze in Moskou, of Montréal, of zijn leden van circusdynastieën die ook al 150 jaar geleden hetzelfde doel voor ogen hadden :

Het publiek even laten wegdromen rond die magische cirkel, die 'Piste' heet...

We wachten (ongeduldig) af !

Enkele notities over de familie van de 19de -eeuwse Oostendse uurwerkmaker Raymond Kammerer

door Yves DINGENS

De verdiensten van Raymond Kammerer, een bekend en een zeer bedreven uurwerkmaker, werden reeds belicht door Norbert HOSTYN (1) en onlangs nog door Emile SMISSAERT (2).

Over zijn familie hebben we nog enkele gegevens gevonden.

Op 20 juni 1885 huwt Honorine Kammerer, modiste, dochter van Raymond Kammerer en geboren op 27 januari 1855, met Theodore François Vanhille, stadsbediende, geboren op 26 oktober 1856 (3). Haar vader is op 21 augustus 1866, amper 44 jaar oud, overleden in het verre Russische Sint-Petersburg (4). Haar moeder, Elisabeth Ysengrin, wonende Vlaanderenstraat 5, overleed op 11 april 1874, 50 jaar en 11 maanden oud (5).

Haar jongere broer, Charles Kammerer (geboren op 17 maart 1857), was limonadier van de Société Littéraire en overleed op 3 oktober 1926 te Brussel na een heelkundige ingreep (6).

De oudere broer Raymond, geboren te Oostende op 8 augustus 1850, beroepshalve klerk 1e klasse bij het Ministerie van Openbare Werken en wonende te Brussel, kwam in heel tragische omstandigheden om het leven.

Op 2 september 1885 was hij met zijn bijna 6-jarig zoontje Léon (geboren te Brussel op 19 november 1879) op wandel in het Bois de Boulogne (het huidige Maria-Hendrikapark ofte Bosje). Al spelend kwam het kind te dicht bij één der grachten van de oude versterkingen, struikelde en viel in het water. Hoewel de vader niet kon zwemmen, sprong hij in het water om zijn zoontje ter hulp te komen, maar zijn inspanningen bleken vruchteloos en even later verdween ook hij in het water.

Vorbijgangers, die zijn mantel en hoed hadden opgemerkt, sloegen alarm en pas na een uur zoeken werden de twee lichamen op het droge gebracht.

Dit dubbele overlijden veroorzaakte een diepe ontsteltenis en ontroering in Oostende, een stad die Raymond Kammerer jr. reeds lang had verlaten, maar waar hij nog vele vrienden telde.

De begrafenis vond plaats op zaterdag 5 september 1885 in de Zavelkerk te Brussel, woonplaats van Raymond Kammerer. De twee lijken waren daags voordien naar zijn woning gebracht. Bij het vertrek van de doden uit het sterfhuis deed zich nog een pijnlijke scène voor wanneer een door smart overmande mevrouw Kammerer, geboren Marie Portenart, de dierbare overledenen niet wou laten gaan.

Talrijke vrienden, kennissen en sympathisanten begeleidden de overledenen uiteindelijk naar hun laatste rustplaats (7).

NOTEN EN BRONNENOPGAVE

- (1) "Raymond Kammerer, een 19de eeuwse uurwerkmaker te Oostende", in: *De Plate*, 1984, p. 113-114.
- (2) "Openbare uurwerken in Oostende: een overzicht", in: *De Plate*, juni 2008, p. 131-160 (Kammerer op p. 132).

- (3) www.vrijwilligersrab.be.
- (4) www.vrijwilligersrab.be en Feuille d'Ostende 10 april 1867 (Liste des personnes qui avaient leur dernier domicile ou lieu de naissance à Ostende, décédées dans d'autres lieux et dont les actes de décès ont été transcrits dans les registres de l'Etat Civil d'Ostende pendant le 1er trimestre 1867).
- (5) L'Echo d'Ostende, 12 april 1874.
- (6) L'Echo d'Ostende, 7 oktober 1926.
- (7) L'Echo d'Ostende 3 september 1885 en 10 september 1885; Feuille d'Ostende 10 september 1885.
-

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

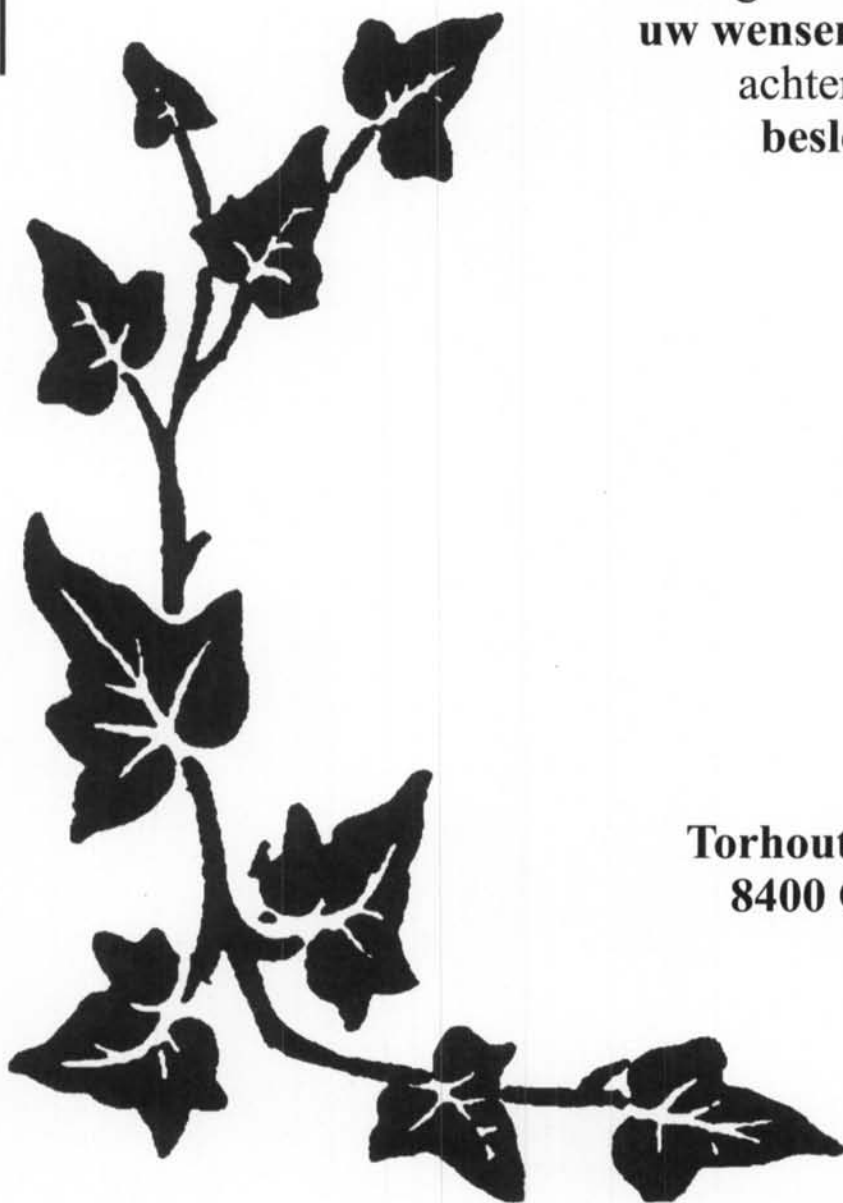
www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

HET BLOEMEN- UURWERK

Samengesteld door Prosper Vroomen

van 12 juni tot 12 september 2010

Open elke dag van 10.00-12.00 uur
en van 14.00-17.00 uur
(gesloten op dinsdag)

Oostends Historisch Museum De Plate - Langestraat 69 - 8400 Oostende

OOSTENDE 2010
CULTURSTAD VAN VLAANDEREN

Stad aan Zee
OOSTENDE

DE PLATE

**TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.**

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 38
NUMMER 6
MAAND juni 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 137: **F. DE SMET**: Le Bal du Rat Mort.

blz. 159: **Y. DINGENS**: De eerste Oostendenaar geboren in het tijdperk van het onafhankelijke België.

blz. 160: Errata

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

000-0788241-19

Website: www.deplate.be

E-mail: de.plate@telenet.be

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

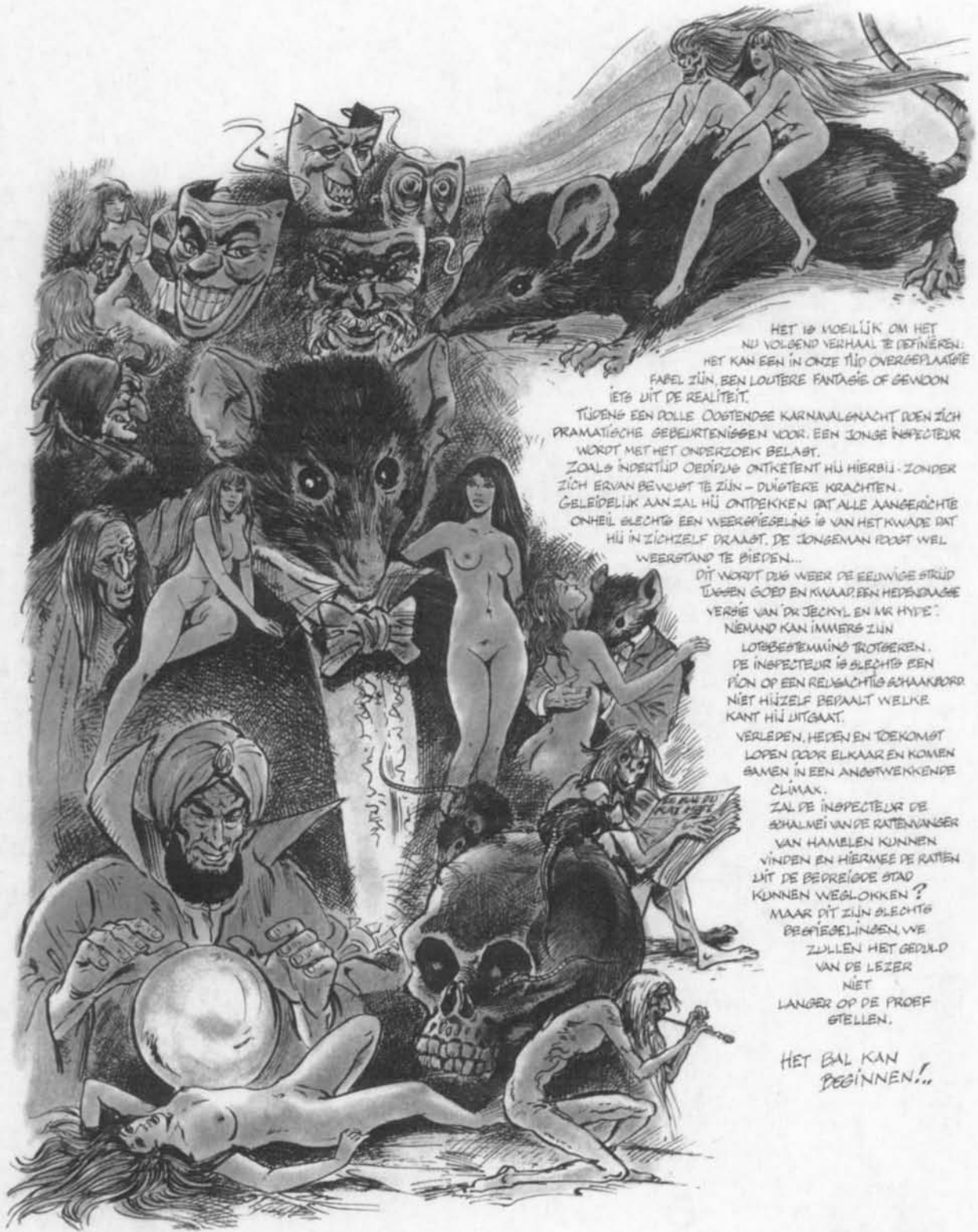
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (waarnemend).

Schreven in dit nummer:

Francis DE SMET: Generaal Lemanlaan 151, 8310 Brugge

Yves DINGENS: Leopold II laan 6, 8400 Oostende.

HET IS MOEILIK OM HET
 NU VOLGENDE VERHAAL TE DEFINIËREN.
 HET KAN EEN IN ONZE TIJD OVERGEPLAAGDE
 FAPEL ZIJN, EEN LOUTERE FANTASIE OF GEWOND
 IETS UIT DE REALITEIT.

TIJDENS EEN ROLLE OOSTENDESE KARNAVALSNACHT DEN ZICH
 DRAMATISCHE GEBEURTENISSEN VOOR. EEN JONGE INSPECTEUR
 WORDT MET HET ONDERZOEK BELAST.
 ZOALS IN DERTIJD OEDIPUS ONTKETENT HIJ HIERBIJ. ZONDER
 ZICH ERVAN BEWUST TE ZIJN - DUISTERE KRACHTEN.
 GELEIDELIJK AAN ZAL HIJ ONTDEKKEN DAT ALLE AANGERICHTE
 ONHEIL BLECHTIG EEN WEEKRIESELING IS VAN HET KWADE DAT
 HIJ IN ZICHZELF DRAAGT. DE JONGEMAN REDDT WEL
 WEEERSTAND TE BIEDEN...

DIT WORDT DUS WEER DE EEUWIGE STRIJD
 TUSSEN GOED EN KWAAD, EEN HEPSENAAGDE
 VERSIE VAN 'DR JECKYL EN MR HYDE'.

NEMAND KAN IMMERS ZIJN
 LOTBESTEMMING TROTSELEN.
 DE INSPECTEUR IS BLECHTIG EEN
 PIJN OP EEN REUSGACHTIG SCHAAKBORD
 NIET HUIZELF BEPAALT WELKE
 KANT HIJ UITGAAT.

VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST
 LOPEN DOOR ELKAAR EN KOMEN
 SAMEN IN EEN ANGSTWENKENDE
 CLIMAX.

ZAL DE INSPECTEUR DE
 SCHALMEI VAN DE RATENVANGER
 VAN HAMELEN KUNNEN
 VINDEN EN HIERMEE DE RATIEN
 UIT DE BEDREIGDE STAD
 KUNNEN WEGLOKKEN?
 MAAR DIT ZIJN BLECHTIG
 PROFIEGELINGEN, WE
 ZULLEN HET GEDULD
 VAN DE LEZER
 NIET
 LANGER OP DE PROEF
 STELLEN.

HET BAL KAN
 BEGINNEN!..

LE BAL DU RAT MORT

door **Francis DE SMET**

Le bal du rat mort is een fantastisch Belgisch beeldverhaal, met scenario van Jan Bucquoy (°1945, Harelbeke, hierna genoemd de auteur) en tekeningen in kleur van Jean-François Charles (°1952). Het verscheen in 1980 bij Michel Deligne, werd in 1986 heruitgegeven door Glénat (1). Het is de enige rechtstreekse samenwerking van Bucquoy-Charles. Later bewerkte J.-F. Charles nog een oorspronkelijk eerste gedeelte van een scenario van Bucquoy Les Pionniers du Nouveau Monde (Glénat, 1982, 16 delen) dat een groot commercieel succes kende. Le Bal du rat mort vertelt in 45 pagina's het verhaal van een ratteninvasie, gestuurd door een man die zich gedraagt als vampier. Het *Bal du rat mort* is een gemaskerd feest in Oostende in de carnavalstijd. De voorflap toont een man met een rattenkop die in zijn armen een jonge vrouw draagt met op de achtergrond het casino.

We schrijven 1977, plaats van handeling is het Oostendse Casino-Kursaal en omgeving; een paar scènes spelen in Brussel. Hoofdfiguur is Jean Lamorgue, inspecteur van de politie, gespecialiseerd in pathologische criminologie, die naar Oostende is gedetacheerd om een raadselachtige zaak op te lossen (2). Alras verliest hij zijn controle over de gebeurtenissen – en over zichzelf: “Wat overkomt me? Ik moet waakzaam blijven, maar ik ben mijn zelfbeheersing kwijt – deze zaak beangstigt me. Het is of ik me persoonlijk betrokken voel.”(p. 15).

Ratten overspoelen uiteindelijk de stad, vallen huisdieren en mensen aan. De Koningin der Badsteden (toen nog het officiële koosnaampje van de stad) moet geëvacueerd worden.

Oorspronkelijk was een tweede deel voorzien, maar dat kwam nooit tot stand. De realisering van het scenario kostte twee jaar, de tekeningen nog een jaar langer. Het project werd aangevat in 1977, afgewerkt in 1980.

“Le bal du rat mort” kreeg in 1981 de *Prix Saint-Michel* en de *Prijs Oscar Désiré Vandemuyzewinkel*, beide voor de beste strip. Sommige lezers zullen zich nog wel herinneren dat de Nederlandse vertaling Het “Bal du rat mort” van dit verhaal als welkomstgeschenk diende bij de opening in 1993 van een nieuwe stripwinkel gelegen nabij de Sint-Petrus-en-Pauluskerk die heden nog bestaat. Beide versies zijn te vinden in de bibliotheek van het *Museum van het Beeldverhaal* in de Zandstraat te Brussel. Intussen is de Nederlandse versie een gegeerd verzamelobject geworden.

In dit artikel pluizen we de totstandkoming en de achtergronden van dit merkwaardige beeldverhaal na. Voor een analyse van de personages (met op de achtergrond het thema van de psychoanalyse) en voor de *découpage*, dat is de paginastructuur, kan men terecht op www.wikipedia.fr met het Franse artikel “Le Bal du rat mort”.

1. DE BASIS VAN HET WERK

Waar en hoe heeft de auteur zijn inspiratie verkregen?

De oorsprong

In zijn kindertijd zou de auteur, op weg naar school in Harelbeke, geschokt geweest zijn door een affiche aan de straatkant met een reusachtige rat, die het Bal du rat mort in Oostende aankondigde. De keuze van Oostende als belangrijkste decor voor het werk heeft verscheidene redenen. In eerste instantie bestaat het Bal du rat mort natuurlijk echt, sinds 1898 wordt het jaarlijks ingericht door de (Royal) Cercle Coecilia, de eerste zaterdag van maart,0 en op 21 februari 1898 had te Oostende het eerste bal van de *Compagnie du Bal du Rat Mort* plaats.

De titel gedenkt het Parijse cabaret *Le Rat mort*, in 1896 bezocht door James Ensor en enige vrienden. Er bestaan twee doeken van Maurice de Vlaminck (olieverf): *Danseuse du Rat Mort* en *La fille du Rat Mort*, beide uit 1905-1906. Ook Henri de Toulouse-Lautrec heeft een olieverf-schilderij gemaakt *Au Rat Mort*, uit 1899.

Anderzijds heeft de titel ook te maken met de artistieke affiniteit van de auteur met Oostende, die hij het eerst opdeed toen hij begin de jaren zeventig aan de universiteit van Grenoble het toneelstuk Masques ostendais van Michel de Ghelderode regisseerde (3).

Verdere Vlaamse invloeden kunnen niet uitgesloten worden. Verwijzen we in eerste instantie naar Marc Sleen. Het rattenkasteel (1953) wordt, niet ten onrechte, door Marc Sleen als de beste uit zijn reeks van 200 *Nero's* beschouwd. Nero en detective Van Zwam belanden in een slot in Erps-Kwerps waar een madame Blanche hun lot voorspelt en ze bedreigd worden door booswicht dokter Ratsjenko die overigens in het zothuis zal eindigen. Horden ratten hebben eerder de Universiteit van Leuven aangevallen, een rat zegt daarbij: "Moorden is aan de dagorde! Bezieet de mensen, ze geven het goede voorbeeld". Ratsjenko blijkt ratten te temmen en jaagt de helden van dit verhaal de stuipen op het lijf wanneer hij voor hen verschijnt als rat verkleed. Zij denken dat het een reuzenrat is en schrikken hevig. Ratsjenko snoert hen vast om hun hersenen uit te halen en te transplanteren in ratten. Detective Van Zwam tegen Ratsjenko: "Jij denkt dat vunzig beest met de edele hersenen van een mens te bedenken!" De rat met mensenhersenen: "Kameraden, vrienden, rasgenoten! We zijn onderdrukt... We durven het daglicht niet aanschouwen... We leven in riolen. Waarom? Waarom het knechtschap nog langer dragen? Waar halen de mensen hun wijsheid?" Totdat zijn vrouw verschijnt: "Bah, vooruit mee naar huis, het liedje heeft lang genoeg geduurd!" Dit is dan het einde van de rattenopstand en net zoals in Le Bal du rat mort: "De kuddegeest is bij de ratten al even sterk ontwikkeld als bij de mensen. Zonder leider zijn ze futloos, aan hun lot overgelaten. Ze wenden zich af van hun slachtoffers en keren terug naar hun riolen." Op het einde zal commissaris Reynaart, die in ons verhaal de rol speelt van detective Van Zwam, zeggen naar de vluchtende ratten in zee: "Het einde van de hekserij."(p.47).

In De Verwondering (1962) schetst Hugo Claus een leraar die aan schizofrenie lijdt, op wandel door Oostende tijdens het *Bal du rat mort* dat zich hier vreemd genoeg in augustus afrolt. De man belandt in een gesticht, waar hij zijn verhaal vertelt aan een psychiater.

Vergeten we de zaak Claudine Vander Vloet niet, wier lijk in 1957 op het strand van Oostende werd ontdekt, wat toen tot grote beroering leidde (4). En dan is er nog Die Tote von Ostende (1933) van Hermann Kesten, die de moord beschrijft in Oostende op het jonge meisje Margareta Cheyns, liefhebster van kaartenleggen. Haar bijna onherkenbare lijk wordt in de duinen teruggevonden, in staat van ontbinding, gruwelijk toegetakeld en onder zand begraven. In het verband met het onderzoek naar die moord is er ook het verhaal van boekhandelaar Mathieu Corman, die per toeval een belangrijke getuige was, in kennelijke toestand bevond hij zich namelijk met enige vrienden in de onmiddellijke buurt van danszaal *California*, waar de jongedame ten prooi viel van haar moordenaar (zie De Plate, 1996, p. 213).

Kleur

Zei James Ensor niet: "Oostende geeft frisheid tijdens een hittegolf en warmte tijdens de lente. Zij is van alle zeeën, witte zee, rode zee, gele zee, zwarte zee, zee van de duinen en van de sterren."(5). Ghelderode schrijft tegenover de uitspraak van Ensor: "Maar ... Oostende is een regenboog!"(6). Het kleurenpalet van de tekenaar J.-F. Charles is overtuigend en geeft zowel de sombere kleuren (p. 4 en 25) tijdens storm of mist als de hemelsblauwe lucht (p. 15) aan de dijk weer. De schilder René Magritte stelt in zijn schilderij *Het gemaskerd bal* (1958) dit idee van een gemaskerd bal voor als een reusachtige grijze rots voor de zeespiegel. Een metafoor voor het Casino van Oostende?

Oostende

Oostende is op zich een belangrijk personage in Le bal du rat mort. In veel gevallen is de stijl van tekenaar Jean-François Charles welhaast documentair. We herkennen:

- Op de achterflap: een zicht op de hoek van de Kapucijnenstraat en de Verlorenstraat ;
- Visserskaai: p. 4, 9, 21 en 36;
- Sint-Petrus-en-Pauluskerk: p. 8, 32, 33, 35 (7) ;
- Vlaanderenstraat/hoek Van Iseghemlaan: p. 6;
- Monacoplein: p. 4;
- Albert I-Promenade: p. 7, 8, 15 en 28;
- Kaaistraat: p. 33;
- het Casino vanuit alle hoeken en het strand ervoor: op p. 4, 25, 32, 44, 45, 47;
- Hazegras, de rosse buurt van Oostende, nabij het station: p. 19, 20 en 21;
- Station, buitenzijde: p. 12. Het interieur op pagina 35 is niet authentiek;
- Kapellestraat: p. 26;
- Wapenplein (kiosk): p. 33;
- Christinastraat, nabij de Dominicanenkerk: p. 29 (maar dat is een persoonlijke interpretatie van de tekening).
- Het vissersschip O.62 is duidelijk herkenbaar, aangemeerd in de vissershaven (8).

De restaurants die in het verhaal voorkomen, zijn authentiek. *Hostellerie Old Shakespeare* (Sint-Petrus-en-Paulusplein 18) bestaat niet langer en werd in die tijd uitgebaat door de familie A. Decoene-Carion; *La Crevette* (p. 33) en *Au Roi Albert* (p. 6) zijn nog steeds actief. In Vlaanderen is het niet ongebruikelijk dat zaken een anders- of Franstalige naam dragen. Ook valt het grote aantal viswinkels - *Poissonneries* - op. De Nederlandse vertaling behoudt de Franse zaaknamen, alleen *Café du jeu de balle* (p.40) wordt *café in de buurt*. In het dorp Harelbeke zien we enkele beelden van de jonge hoofdrolspeler in zijn jeugd. Om de authenticiteit te waarborgen geeft de Franse versie de originele Vlaamse cafénamen: *In de Stad Harelbeke*, *In de mooie molen*. Op deze pagina vinden we ook een adres terug: Peter Benoitstraat. Niet toevallig is de auteur afkomstig uit Harelbeke, de geboortestad van deze grote Vlaamse componist. Hij zou zijn Dodenmis aanwenden in zijn film **La vie sexuelle des Belges 1950-1978** (1994). Oostende zal de auteur ook filmisch charmeren: hij zal in de film **Camping Cosmos** (1996) een scène met de hippodroom draaien en nog later zal hij van de film **Vrijdag visdag** (2000) (9) een groot gedeelte draaien op de Visserskaai en het Klein Strand, twee plaatsen die ook voorkomen in Le bal du rat mort.

2. SYNOPSIS

Le bal du rat mort

Jean Lamorgue, een jonge inspecteur van de Gerechtelijke Politie in Brussel, specialist in de criminele pathologie, wordt naar Oostende gestuurd. Op de trein denkt hij aan zijn verloofde Marleen (in de Franse uitgave heet ze Margot) Lovy, de gebeurtenissen van de afgelopen dag (flashback) en aan zijn moeder die een hopeloze alcoholiste is en van wie hij vreest dat ze het verdere verloop van zijn carrière zal bemoeilijken. Hij heeft nochtans grootse plannen...

Aangekomen brengt de plaatselijke commissaris Reynaart (een allusie aan Reynaart de Vos) hem naar het mortuarium, waar een jonge gewurgde vrouw ligt opgebaard. Lamorgue wordt onwel bij het zien van het lijk. Die carnavalsnacht, waarop het jaarlijkse *Bal du rat mort* doorgaat, is bijzonder druk voor de politie: een jaloerse man vermoordt een jong koppel, er wordt ingebroken bij de directeur van het Casino (dergelijke inbraken gebeuren wel meer, denken we maar aan de spectaculaire diefstal van twee postduiven in het Casino op 3 februari 2007 tijdens de dertigste Olympiade). De rolstoelpatiënt Piet Moelenaart kan plotseling weer gaan en loopt de trap af: een

mirakel dus. De huisbewaarster, mevrouw Janssens: "Tijdens de nacht van het *Bal du rat mort* is alles mogelijk." (p. 7). Na een algemene elektriciteitspanne die de stad in duisternis dompelt, spoelt een potvis aan op het strand vóór het Casino. Een wriemelende massa ratten ontsnapt uit de buik en de brandweer moet ter plaatse komen om het dier te ontruimen. Drie meisjes worden gevonden met de keel opengebeten. Al deze gebeurtenissen vinden tegelijk plaats, alsof ze hetzelfde slotdoel hadden. Volgens een getuige had een van de slachtoffers op het bal gedanst met een man, als rat verkleed, maar verdere informatie kan commissaris Reynaart niet verkrijgen. De lijkschouwing, tijdens dewelke Lamorgue onwel wordt, toont aan dat de drie meisjes maagd waren en dat lijkt hun enige onderling verband.

Tijdens een strandwandeling ontmoet Jean Lamorgue een garnalenvisser te paard (ik denk dat het hier om een bewuste vergissing van de tekenaar gaat), een heks, de schim van zijn verloofde Marleen Lovy en zichzelf als knaapje twintig jaar geleden in een colonne van een vakantiekolonie. Aangeslagen keert hij terug naar zijn hotel. Commissaris Reynaart wacht hem daar op en Lamorgue wil die avond een controle doen in de rosse buurt. Door een onweer spoelen ratten aan uit een kistje op het strand dat toevallig geopend is door drie meisjes. Hij bekijkt zichzelf in de spiegel en ziet hoe snel hij verouderd: een teken aan de wand dat hij opnieuw vers bloed nodig heeft? Die nacht ontmoet hij voor de tweede keer Myriam, de mysterieuze dochter van de fakir. Hij vraagt haar of ze deze nacht niets speciaals heeft opgemerkt en zij antwoordt: "Misschien. Lange tijd geleden was je triestig gestemd." (p. 20).

Brussel

Na een vruchteloos onderzoek van verschillende weken, wordt de zaak van de drie gruwelijk vermoorde meisjes met dode ratten aan hun zij, tijdelijk geklasseerd. Inspecteur Lamorgue herneemt zijn dienst in Brussel en zegt zijn verloofde vaarwel. Die Marleen Lovy, een meisje van goede familie, verwijt hem zijn gebrek aan ambitie: "Ik heb genoeg van je! Genoeg van je vuile flikkengezicht! Smeerlap, mislukkeling, lapzwan, je bent niet meer waard dan je moeder!" (p. 23) Hij wordt dringend naar de Marollen geroepen. In een zielig appartement ontdekt hij het lijk van zijn moeder met opengereten keel zoals die lijken aan zee. Jean Lamorgue is zwaar aangeslagen en vertrekt op vakantie. Naar Oostende. Het is intussen zomer. Een vriend, John Davenport, biedt hem zijn appartement aan voor enkele weken. Zegt men niet: "In de zomer is Oostende de hoofdstad van België." (Zie *De Plate*, 1996, p. 252).

Terug in Oostende

Hij zal vlug ontdekken dat alle ramspoed die de stad overvalt gewoon de weerspiegeling is van het kwaad dat hij in zich draagt. Op de plaats van een andere misdaad ontmoet hij commissaris Reynaart, die hem meedeelt dat de moordenaar van afgelopen winter terug actief is. Het kwaad openbaart zich aan de ingewijden (de fakir en zijn dochter Myriam), die in de jonge inspecteur hun meester erkennen en de bevolking denkt dat er een verband is tussen de moorden en de excessen op het *Bal du rat mort*, wanneer ze ontdekken dat de moordenaar een rattenkop ophad.

Lamorgue heeft duistere nachtmerries over zijn verloofde, dood met een rat vóór haar bed. Na nog een meisjesmoord ontmoet hij bij toeval Marleen en ze hebben seks in de duinen. Hij ontmoet andermaal fakir-helderziende Raskals en zijn dochter Myriam, die hij de laatste keer in Oostende als prostituee had gezien. Nadat Lamorgue zegt dat hun plaats niet op de kermis is maar in een gekkenhuis repliceert Raskals: "Men kan aan zijn lot niet ontsnappen meester, wij zijn u volledig toegewijd!" (p. 27). Een zeeman: "Ik zeg u, die ratten verbergen iets anders. Een plaag, de builenpest die door ons hoofd woedt..." (p. 30).

De rattenplaag

Oostende wordt geterroriseerd door steeds brutalere ratten. Ze dringen bepaalde huizen binnen, omzwermen het Casino, nemen bezit van de badkamers van hotels. Ze lijken te gehoorzamen aan een hogere wil. Op een nacht wordt Marleen Lovy gedood door een rat van menselijke afmetingen. De volgende morgen worden tientallen lijken teruggevonden op straat. Angst overspoelt de stad, toeristen verlaten Oostende in dichte drommen. De stad wordt uitgeroepen tot rampgebied en het leger komt ter plekke. "De eerste auto's vertrekken in alle kalmte. Wel worden reeds opstoppingen gemeld bij het verlaten van de stad. Politie en leger zorgen ervoor dat de stad zonder paniek wordt ontruimd. De treinen worden bestormd. De laatste toeristen worden door autobussen weggebracht." (p. 35).

Bij de psychiater

Op bevel van commissaris Reynaart wordt Jean Lamorgue opgenomen in de kliniek van psychiater Buytenarts, hij lijkt immers de draad en zichzelf kwijt. Op weg naar het ziekenhuis herkent hij Myriam en fakir Raskals in een auto, hij realiseert zich dat hij ze wel heel vaak ontmoet... De psychiater wil zijn verleden doorgronden. Wanneer hij zich verzet wordt hem een kalmeermiddel toegediend. In een droom ziet Lamorgue zijn eigen sterfbed, omringd door maskers; hij ziet zich terug als kind en hij herbeleeft belangrijke gebeurtenissen uit zijn jeugd: hij ziet zijn ouders en de eerste ontmoeting met het zigeunermeisje Myriam, de rijkswachter die aandringt opdat de zigeuners het dorp zouden verlaten. Terug wakker ziet hij Marleen terug in een verpleegster, maar de arts vertelt hem dat ze dood teruggevonden is, de nacht na de invasie van ratten. "Tja, die ratten herinner ik me." (p. 42), verzucht de patiënt. Hij weet te ontkomen uit de instelling, hij klimt over de muur en treft daar toevallig een verlaten auto aan. Later rijdt hij als een robot langs het kanaal Plassendale-Nieuwpoort. Wordt Lamorgue de Rattenvanger van Hameln in Oostende?

Toevallige ontmoetingen

Toevallige ontmoetingen geven het verhaal vaart, en geschieden bijna telepathisch: terug in Oostende ontmoet Lamorgue Marleen Lovy en commissaris Reynaart (p. 28), ontmoeting met zijn moeder en haar minnaar (p. 40). Andere toevalstreffers zijn het gevolg van de fakir: Myriam in de rosse buurt, Myriam als kind (p. 41), op de kermis, in de taxi, de auto die toevallig vóór de kliniek staat. Deze ontmoetingen per toeval maken deel uit van de zogenaamde vierde dimensie, kenmerkend voor het magisch realisme. Zo zal Lamorgue Marleen ontmoeten in de duinen tussen een groep scouts en zal hij zichzelf zien als kind. Er is het belang van de trein als vervoermiddel in de vierde dimensie. De fakir en zijn dochter Myriam ontmoeten Lamorgue voor het eerst in een treincoupé (de oude wagons met een gang opzij van het compartiment) van de trein van Brussel naar Oostende. In dit verband kunnen we verwijzen naar de films die de auteur kent als cineast: **Liliom** (1934) van Fritz Lang, Peter Cushing in **Dr. Terror's House of Horrors** (Freddie Francis, 1965), *Un soir, un train* (1968) (De trein der traagheid) van André Delvaux en **Les Lèvres rouges** (1971).

Filmtaal

Een ratteninvasie: de spanning ten top. Dit beeldverhaal combineert naadloos politieroman, erotiek en fantastiek. De sfeer in dit verhaal is belangrijk en wordt ook auditief weergegeven met bijvoorbeeld dierengeluiden: meeuwen die de aankomst van een vissersschip aankondigen, het gejam van waakhonden, de grote CLAC die de elektriciteitspanne aankondigt, de aankondiging in het station van de aankomst van de trein uit Brussel,

De stormen zijn een metafoor voor verandering en kondigen het gevaar aan. Er is een flashback met Myriam en Jean als kind. Een flashforward, dan wel van een bijzondere aard, is er wanneer drie meisjes een kist vinden aan het strand waaruit ratten ontsnappen op pagina 19. Voordien in het verhaal, op pagina 9, vindt men hun lijken in de balzaal. Als de meisjes de kist ontdekken weten ze niet wat hen te wachten staat en de lezer dus wel. De lezer leidt hieruit af dat er wel iets raars bezig is

met die ratten die aanspoelen uit de buik van een potvis of uit een kistje, er moet een vloek op rusten. Merkwaardig is ook dat zijn moeder in het begin van het verhaal wordt voorgesteld als een alcoholiste terwijl ze later terugkomt in een flashback van zijn jeugd als overspelige minnares. Lamorgue krijgt hierdoor een negatief zelfbeeld, hij is de zoon van een overspelige, een dievegge en een drankzuchtige vrouw en dat weet hij reeds in zijn kinderjaren.

3. COMMENTAAR

In dit hoofdstuk gaan we na of de buitengewone fenomenen die zich in het beeldverhaal voordoen, wel degelijk gebaseerd zijn op feiten die zich in Oostende of aan de Belgische kust hebben afgespeeld.

a. **Potvissen** (10)

In het verhaal strandt een potvis vóór het Casino. De brandweer moet uitrukken om hem te verwijderen maar voordien ontglippen honderden ratten uit de buik van het zoogdier. Een massa kijklustigen komt het stervend dier bekijken. In België spoelen wel meer potvissen aan: op 26 februari 2004, 18 november en 13 december 1991 telkens in Koksijde; op 12 februari 1989 in Oostduinkerke, op 19 december 1954 in De Panne. Reeds in 1762 landde een potvis op het strand van Bredene, nabij Oostende. En walvissen: in 1403 landden acht walvissen op het strand van Oostende, op 20 januari 1762 zijn er walvissen gestrand tussen Oostende en Blankenberge (11).

In 1827 werd een dode walvis door vissers naar het strand van Oostende gesleept. Het kadaver werd tentoongesteld in een speciaal daartoe opgetrokken paviljoen op de huidige Vindictivelaan. Het skelet bevindt zich vandaag in het Zoölogisch Museum van Sint-Petersburg. Jef Klausing vertelt het verhaal van het kadaver van een walvis, op 18 oktober 1892 door vissers naar het strand van Oostende gesleept en dat daar een bijzonder onaangename geur verspreidde. Het getij verplaatste het kadaver naar het strand van Bredene. Toen tyfus woedde in de streek, waren twee kinderen reeds besmet en er werd bevel gegeven het kadaver te verbranden en de resten te begraven. Het verband werd toen gelegd tussen de dode walvis en de verdere verspreiding van de ziekte (12). Het is mogelijk dat ratten het kadaver hadden aangevreten, gezien de extreme geuroverlast, zoals getuigd wordt door omwonenden (13) en die de ratten zou hebben aangetrokken. James Ensor zou een tekening gemaakt hebben van een aangespoelde walvis (14).

Reeds in de middeleeuwen hadden dierkundigen een negatieve opinie over de walvis of de potvis. Wie niet in de duivel gelooft, wordt weggesleept naar de hel, daarom dat de wijd open gesperde bek van de walvis een verwijzing kan zijn naar de poorten van de hel (15).

b. **Elektriciteitspannes**

Stroomstoringen komen wel meer voor aan de kust: woensdagmorgen 10 oktober 2007 legt die Zeebrugge een uur plat (16). Oostendenaars zullen zich nog de elektriciteitspannes herinneren. Ongedierte ligt aan de oorsprong van de grootste elektriciteitspanne van de westkust: Rat veroorzaakt ontploffing in elektrisch onderstation te Westende in De Zeewacht van 13 december 1963. Hier is er dus wel degelijk een verband tussen de ratten en een elektriciteitspanne zoals in Le bal du rat mort wordt gesuggereerd.

c. **Hekserij**

Heemkundige Fernand Mestdagh vertelt over een heks voor wie Oostendenaars een bijzondere angst hadden, omdat ze in haar eigen babbelde en hen misschien vervloekte (17). De heks in Le bal du rat mort zegt aan Lamorgue: «Draai je vooral niet om, of je verandert in een zoutpilaar.» (p. 16). Ze is

tegelijk de engel die de Bijbelse Lot beschermt en de heks uit Shakespeare's Macbeth, die moorden voorspelt. De legendarische Helena Blavatsky verbleef in Oostende in 1886-1887, door de plaatselijke bevolking werd ze *de Russische heks* genoemd. Kenners van het hindoeïsme beschouwden haar echter als een hoogstaande ingewijde. In Oostende zou ze haar boek La doctrine secrète afwerken, naar haar zeggen door toedoen van een meester (18). In het beeldverhaal noemt fakir Raskals onze inspecteur een meester (19).

Vlaamse vissers waren bang van hekserij: "Wie betoverd was door een heks kon *kokkemare* opdoen, symptomen daarvan waren bleekheid, zwakheid en depressie. Deze vloek werd overgebracht door muizen of ratten, *de zende*." (20): "Vraag eens aan al die slimmeriken die niets gezien hebben hoeveel vis ze die nacht gevangen hebben!" Waarbij de vissers zich afvragen of er geen verband is tussen hun slechte visvangst en de rattenplaag te Oostende wanneer ze een reusachtige rat waarnemen die in zee zwemt: "De rat had trouwens toch alle vis uit de buurt afgeschrikt." (p. 30).

d. De hoofdfiguur en Myriam, zijn geliefde

Het kan de lezer verbazen dat een politieman een misdadiger of zelfs een seriemoordenaar blijkt te zijn, maar in realiteit is het wel gebeurd. Een paar recente voorbeelden: in Frankrijk gendarme Alain Lamare (21) en in de Verenigde Staten sheriff Gerard Schaefer (22).

De dochter van de fakir, Myriam, als zigeunerkind: «Mijn vader, hij kan gedachten lezen.» (p. 41) In **The Shining** (Stanley Kubrick, 1980 naar de roman van Stephen King) is de hoofdfiguur, de jonge Danny, ook een helderziende en hij beschikt over telepathische gaven. In de Oostendse krant Le phare van 13 oktober 1897, vinden we deze advertentie, ter gelegenheid van de kermis: "Madame Blanche, beroemde gedachtelezers, voorgesteld door professor Malvano, Wetenschappelijk Onderwerp". Myriam was de zuster van Mozes, die aan lepra leed, maar het is ook de naam van de stichtster van de alchemie. Een jong meisje van dezelfde leeftijd komt ook voor in het scenario van Bucquoy voor zijn film **La vie sexuelle des Belges 1950-1978** (1994), Sale Culotte (*Voos Onderbroekje*): "Mijn eerste liefdesgeschiedenis. Ze was zoals ik zeven jaar oud, ze was blond... ik sprak haar niet graag aan, omdat ik niet wilde voorkomen als haar verloofde (23)."

e. Verlaten stad (24)

Het is niet denkbeeldig dat men zoals in Le Bal du rat mort Oostende moet ontvluchten wegens een epidemie of een oorlog. In 1866, bij het bezoek van de nieuwe koning Leopold II aan de stad, was die verlaten wegens een cholera-epidemie. Een theatergezelschap speelde voor lege zalen. Tijdens een andere epidemie van de ziekte in 1854, stelde koloneldokter Casserre vast dat cholera in de stad was verspreid, maar dat men dat de toeristen niet durfde vertellen, uit angst hen te verjagen. De koning van Portugal, hier op badkuur, kreeg wel de raad Oostende te verlaten (25). Tijdens W.O. I zijn het de Oostendenaars die willen de stad verlaten omwille van de bombardementen. De Plate 1997, p. 53, Memoires van Aimé Smissaert tijdens W.O. I: "Bij velen is het gedacht vastgeankerd dat men hier te doen heeft met eenen trek van den duitscher, die kost wat kost schrik wil verspreiden onder de bevolking, ten einde dezer er toe te bewegen de stad te verlaten opdat hij duitscher ongestoord kunnen roven, plunderen, eten drinken en duiveljagen!" Na de veldslag van Fleurus op 26 juni 1794, is er grote paniek in Oostende en verlaten de notabelen en veel andere Oostendenaars de stad (Eduard J. BAELS, Oostende onder het Franse Bewind, 1982, p. 19). In 1666 wordt de stad geteisterd door een ziekte, binnengebracht door een Londenaar, en zal de helft van de bevolking omkomen. In 1601, tijdens het vermaarde beleg van Oostende, zal de opperbevelhebber Carel Van Der Noot de opdracht geven aan alle kinderen en vrouwen om de stad te verlaten. (Zie: Jacobus BOWENS, Nauwkeurige beschrijving der oude en levende zeestad Oostende, 1792.) In 1489 was er al een invasie van Oostende geweest: "Daniël van Praet, Heer van Meewede en kapitein van Nieuwpoort, toog met zijn troepen op 14 juli naar Oostende en maakte zich van de stad meester. Een groot aantal Oostendenaars, waaronder de meeste zeelieden, vertrokken naar Sluis (26)."

f. De vampier en de ratten

In het Victoriaanse Engeland – de tijd van Jack the Ripper en griezelauteur Bram Stoker - kunnen we een duidelijk verband leggen tussen vampieren en syfilis: de vampier wordt een metafoor voor de wijdverbreide angst voor die ziekte. In zijn sessie van 25 november 1907 boekstaft Sigmund Freud het verband tussen ratten en de angst voor syfilis bij zijn patiënt die we vandaag kennen als “de rattenman”. In de hedendaagse context zijn vampieren en ratten ook een metafoor voor de opkomst van extremisme en wordt het verband gelegd met epidemieën zoals de *zwarte dood* die door Europa raasde in de 14^e eeuw. Plinius de Oude zei dat ratten moeten gerespecteerd worden omdat ze in de toekomst kunnen zien. In de Bijbel worden ratten voor schadelijk aanzien als verspreiders van de pest en omwille van hun capaciteit om het voedsel te besmetten. Er is een verwijzing naar de Bijbel: “Een onweer barst los met een geweld zo groot dat de baders het strand verlaten in paniek alsof een Bijbelse plaag hen had getroffen.” p. 25. Zij worden aanzien als de knagers aan de wortels van de levensboom (27).

4. LITERAIRE ANALYSE

Kritieken verwijzen naar de invloeden van James Ensor, Jean Ray, Edgar Allan Poe en H.P. Lovecraft.

Pilote

Het is duidelijk dat de auteur beïnvloed is door het Franse stripblad *Pilote*, dat vanaf 1975 mee aan de wieg stond van het stripverhaal voor volwassenen alhoewel het al langer bestond: eind 1959 stichtten René Goscinny (1926-1977), Albert Uderzo (°1927) en Jean-Michel Charlier (1924-1989) in Parijs het weekblad dat o.a. *Asterix* opnam, dit tot grote zorg van Hergé (1907-1983) die vreesde voor concurrentie. De invloed is merkbaar aan de erotiek die zich in het verhaal inlast. De verhouding van Lamorgue met Marleen en Myriam wordt plastisch weergegeven en de auteur legt de figuren natuurlijk vast en naakt zonder schroom. Ook het Franse satirische tijdschrift *Hara-Kiri* waar Kamagurka in tekende, zal een rol spelen bij het schrijverschap van de auteur.

Jean Ray

Dit beeldverhaal doet alle beloften gestand van een Ray Flanders/Jean Ray, twee van de pseudoniemen van de Gentse auteur Raymond de Kremer (1887-1964) (28): ratten gestuurd door een bovennatuurlijke kracht, een helderziende, hallucinaties, een politieonderzoek dat niets oplevert, de gespleten persoonlijkheid van Jean Lamorgue, die dus een soort Dr. Jekyll and Mr. Hyde (29) is. De Kremer geloofde in de vierde dimensie (denken we maar aan The Time Machine (1895) van H. G. Wells (1866-1946)), die we terugvinden in het feit dat Lamorgue in een andere dimensie vertoeft wanneer hij ten prooi valt aan schizofrenie. Het verhaal wordt dan minder rechtlijnig en vergt meer verbeelding van de lezer. De invloed van Jean Ray is evident wat ook kan gezegd worden in verband met een ander beeldverhaal van Bucquoy: Jaunes (Glénat 1984, tekeningen van Tito). Criticus Gérard Lenne in L'Événement du jeudi: “De duistere kant van het hedendaagse België komt naar boven in de loop van een fantasmagorie à la Jean Ray... “. In de inleiding van Jaunes, verwijst de auteur naar fantastiek en magisch realisme: “België is het land van Brel en Breughel, een wonderlijk land, vol magisch realisme“. (30).

Ensor en Ghelderode

Een morbide sfeer gaat uit van Le bal du rat mort, met referenties naar James Ensor (1860-1949) en een paginagrote tekening à la Jeroen Bosch (p. 32) (31), waarin de pest en de dodendans voorkomen. Het universum van maskers in Oostende doet terugdenken aan de carnavaleske sfeer van

zekere werken van Michel de Ghelderode (1898-1962) die regelmatig in Oostende verbleef. Hij was ondermeer redacteur van het tijdschrift *Tribord* (1930-31).

In *Le bal du rat mort* ziet Jean Lamorgue tijdens zijn nachtmerries zijn eigen lijk, omringd door gemaskerde figuren, vervolgens beelden uit zijn jeugd... Het is opmerkelijk vast te stellen dat de maskers van Ensor eigenlijk een weergave zijn van *Dzins*, een soort duivels (32).

De schilder maakte ooit een schets van zijn skelet wanneer hij honderd jaar oud zou zijn: *Mon portrait en 1960*. Als dit niet morbide is: een vampier in de vorm van een skelet! James Ensor had wel vaker de macabere tekeningen van Félicien Rops in gedachten zoals o.a. *La Mort au Bal* (1875).

Dat we Ensor gerust in dit beeldverhaal mogen plaatsens blijkt ook uit "Michel de Ghelderode au sujet d'Ensor:

"Een dag zal ik nog wel spreken over de woelige, stormachtige nachten, tijdens dewelke het masker triomfeert, teruggekeerd uit de gouden dagen van menselijke waanzin, langs Bosch en Goya (33) om, herschapen door Ensor, een door de duivel bezeten regisseur. Alsof de stad Oostende, die het eens zo moeilijk had met de schilder, in paniek is geraakt en nu hulde brengt aan zijn *occulte meester*." (34). Ensor vermenschlijkt ook ratten: "Na Verdeyen is Daveluy zonder twijfel de minst mooie der ratten, maar hij is alleszins de meest levende van de Rats Morts. Hij is *koning der ratten*, inspirator van feesten en allen houden we van zijn sluwe glimlach (35)."

James Ensor zal de zee van Oostende vergelijken met een moeder: « Ostende, synthèse de la Mer et de la Lumière, est sans ambages une figure maternelle: Ostende, j'ai bu votre lait pur et salé, le bon lait de la mer. Ostende je vous aime, vous êtes notre mère, notre bonne mer. » (Luc de HEUSCH, *Ceci n'est pas la Belgique*, éditions Complexe, 1992, p. 150. We vinden tekeningen op p. 4, 15 en 47 die dit zouden kunnen illustreren in het kleurenspeel van licht en wolken.)

Georges Simenon

Commissaris Reynaert is een duidelijke dubbelganger van commissaris Maigret, alléén is zijn onafscheidelijke pijp hier een sigaret geworden. Georges Simenon (1903-1989) heeft zich voor zijn meest befaamde schepping laten leiden door de realiteit, met name commissaris Guillaume (1872-1963), van de *Brigade Spéciale*, Quai d'Orfèvres 36, van 1930 tot 1937, die een boek schreef: *Trente-sept ans avec la pègre*. Simenon zei over hem: "Wat zou mijn Maigret mij kunnen doen? De andere bekijken en hem nadoen!" Merkwaardig genoeg rookte Guillaume sigaretten en geen pijp. Er is de passionele moord in het begin van *Le bal du rat mort* door Georges (in de Nederlandstalige versie wordt dat Guido) die een koppeltje verliefden afslacht. In *Le Temps d'Anaïs* (1964) van Simenon, is er ook een psychiater die op het einde van de roman het geheim van de moord van Albert Bauch ontraadselt. In *Le Chien jaune* (1931) begint het verhaal met een reeks mysterieuze gebeurtenissen die elkaar opvolgen zonder enig verband (men vindt strychnine in het eten van een hotel, er is de verdwijning van een journalist, een vergiftiging, er gebeurt een moordaanslag, een gele hond die uit het niets opduikt wordt zonder reden bekogeld...).

Poe en Lovecraft

Deze twee bekende Angelsaksische auteurs van het literaire genre van de *fantastiek* hebben de scenarist beïnvloed zowel wat betreft de sfeer als thematiek. In eerste instantie is er Edgar Allan Poe (1809-1849). Claustrofobie en carnavalsmaskers vinden we terug in *The Cask of Amontillado*, het gemaskerd bal in *The Mask of the Red Death*, waarin meteen ook verwezen wordt naar de pest en de duivel des wrake. Het is het verhaal van Prins Prospero die bij het razen van de pest in zijn land, zijn gevolg uitnodigt in een versterkte abdij (36). In *Hop-Frog* wordt de koning tijdens een ander gemaskerd bal met zeven als Orang-oetan verklede ministers geliquideerd door de titelfiguur, een

sinds lang vernederde dwerg. *De wraak van Hop Frog* is trouwens een ets van James Ensor (1898). In *The Tell-Tale Heart* vinden we afschuwelijke obsessies terug, uit *The Black Cat* en *The Raven* blijkt de duivelse kracht van dieren; de dood en de zee spelen een hoofdrol in *The City in the Sea* en het gedicht *Annabel Lee*; necrofobie in *The Fall of the House of Usher* (37). H. P. Lovecraft (1890-1937) is minder aanwezig, maar er zijn referenties naar *The Shadow Out Of Time* (de amnesie van de hoofdfiguur), de maskers in *Reflections from R'Lyehr*, sommige thema's komen ook terug in *The Rats in the Walls* (38). In ons verhaal beseft Lamorgue dat hij geen zicht heeft op zijn toekomst en dat vinden we mooi terug in *Cthulhu's Dreams*: "You think you are master of your destiny? Don't believe it, it is not so." wat we terugvinden in de uitspraak van de visser op pagina 21: "Maar een goede raad, probeer niet om je toekomst te kennen, want je hebt er geen meer..."

5. MICHEL DE GHELDERODE

We vinden in het archief van de Franstalige Belgische Letterkunde van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel een prentkaart uit Parijs terug van Jean Ray aan Michel de Ghelderode gedateerd van 18 juni 1957 met als adres: Rampe Christine 15 (39). In een andere brief van Jean Ray aan de Ghelderode uit 26 april 1960: "Et je viendrai vous visiter à Ostende". Verder is er ook sprake van de verfilming van de novelle van Ray: *Harry Dickens* door Alain Resnais. In een brief van 5 juli 1953 spreekt Jean Ray zijn bewondering uit voor *La Flandre est un songe*: "Ik bedank je beste confrater voor het manuscript dat je me opzond. Ik ben verdiept in de lectuur en je droom ("songe" in de tekst) blijft bij mij overal en altijd in deze wereld." We vinden trouwens een foto van Michel de Ghelderode met zijn vrouw Milou van juni 1960, met zicht door het raam op het westerstaketsel (40).

La Flandre est un songe is een reeks essays over steden in Vlaanderen zoals over Oostende: *Ostende, plaisance abolie* (41), waarin de Ghelderode verwijst naar het Kursaal dat in ons verhaal een zo belangrijke rol speelt; "...avec son défunt Kursaal comme un vaisseau symphonique vaguant tout illuminé." We vertalen ongeveer als volgt: "... met zijn verstorven Casino dat als een symfonische pakketboot vaart, helemaal verlicht." De openingszin is poëtisch en wekt onze heimwee op naar het oude Oostende van weleer: « Il n'y a guère tant d'années existait une Ostende qu'on ne retrouvera plus, telle que nous l'aimions; une Ostende qu'on regrette et que personne ne saura nous rendre. » We vertalen: "Nog niet zo lang geleden was er een Oostende dat men nooit meer zal terugvinden zoals wij de stad graag hadden, een Oostende waarvan wij betreuren dat het niet meer bestaat en dat niemand ons zal kunnen teruggeven."

De *spleen ostendais* is aanwezig in *Ostende, plaisance abolie*: "Hier eindigt België en begint er iets groots en onvatbaar, dat leidt naar het einde van de wereld." Bij de Frans-Belgische schrijver Eric Emmanuel Schmidt (°1960) heet het: "Want waarlijk, Oostende is het einde van de wereld." (*La rêveuse d'Ostende*, Paris, Albin Michel, 2007, p. 92).

In *La Halte catholique* (Editeur Bruxelles, 1922) beschrijft de Ghelderode de Sint-Petrus-en-Pauluskerk (bijna onvertaalbaar) op pagina 12: « Cette église, moulée sobrement, offre aux yeux ses flancs surchargés de reliefs préfigurateurs, humanités tiarées, faunes et flores jaillies sous le muscle d'ouvriers élus, » en verder op pagina 116: « ... la masse gigantesque d'une cathédrale écroulée, monumentale et chaotique, ... une cathédrale dans les brouillards, montée formidable de granits jusqu'au zénith et tonnante de toutes les clochers hallucinées... » Blijkbaar had hij de novelle van Honoré de Balzac *Jésus-Christ en Flandre* in gedachten toen hij dit schreef, maar Balzac zelf is nooit in Oostende geweest. De Sint-Petrus-en-Pauluskerk komt enkele malen voor als merkpunt met een somber beeld van de elektriciteitsspanne (p. 8).

In *Sortilèges* (Marabout, 1962) op pagina 97 geeft de Ghelderode een hallucinant beeld van Oostende: "Kon ik vooraf weten dat dit kleine kuststadje waarop ik gesmeten werd van op mijn klein vaartuig, in de sfeer van het carnaval zou zijn, dit kleine stadje dat nochtans op zichzelf

teruggetrokken was tijdens de wintermaanden, waar men soeverein eenzaam bleef tussen de kleine winkeltjes en de vissers?" Op pagina 103: "De aanwezigheid van de zee gaf aan deze *orgie provinciale* een oneindige charme van iets dat nooit af is, en de gedaante van de stad zelf, *toute en ruelles et conduits en contrebases des digues*, gaf haar om zich uit te spreiden een afgesloten landschap, waaruit het moeilijk was om te ontsnappen." Het hoofdpersonage wordt lastig gevallen door schimmen omdat hij geen masker wil dragen. In het stuk van Xavier Tricot, Mort au bal masqué, (Devriendt, 2008), dat zich afspeelt in het Casino van Oostende, is het net de dood die niet gemaskerd is. En verder in Sortilèges: "Terwijl ik vooruit ging op het staketsel, in relatieve duisternis, had ik het gevoel dat ik de aarde verliet en zelfs het werelddeel waar het toeval van geboorte me had achtergelaten."

Vergelijken we even de auteur met de Ghelderode: "Beetje bij beetje ontschminkt Oostende zich. Het legt zijn masker op zolder, in een donkere hoek. Want binnenkort is het seizoen er weer, de zon en de zee... Alles moet weer op orde worden gebracht, opdat de ondergrondse krachten zich niet te zeer profileren en ze verborgen in vochtige kelders, de opening van het Zomerbal afwachten." (p. 21). Of nog: "Nacht, de angst bereikt zijn hoogtepunt, baant zich een weg in dromen van de inwoners. De gezamenlijke nachtmerrie wordt geteisterd door schimmen uit de middeleeuwen. En wat is dat geluid? Kloppende harten, of de dood die ergens aanklopt." (p. 32).

Michel de Ghelderode in Les fantômes d'Ostende: "Ik heb het geluk een verdwenen Oostende weder op te bouwen, op basis van mijn dromen, bevolkt door spoken met een onweerstaanbare aantrekkingskracht, die lopen in hun eigen licht, als ontsnapt uit een toverlantaarn, of een primitieve film van Méliès (42)."

In Masques ostendais (Gallimard, eigen vertaling): "Atmosfeer. Te Oostende, op de avond van een nattige avond in maart, in een vet hoekje van de stad die al de aroma's van de lente verspreidt." Te vergelijken met: "Een grijze februaridag. Oostende is nog zijn winterslaap aan het doen." bij de aanhef van het beeldverhaal.

Vergeeten we ook niet Le Siège d'Ostende (1933) van de Ghelderode voor poppentheater, gewijd aan Ensor - in het stuk Sir Jaime - met enkele magistrale uitsmijters die de Oostendenaars zeker zullen smaken: « La très catholique Infante Isabelle annonce qu'elle ne changera pas de chemise tant que les Ostendais ne seront pas en *patatos fritos*. Mais le siège s'éternise et Spinola décide de l'assaut final. Hélas, Ostende est complètement *désertée*: la flotte des gueux emporte ses habitants vers la Zélande. Un faux communiqué permettra à l'Infante de se défaire de sa funeste chemise et aux Ostendais de se réjouir. »

Jan Bucquoy en de Ghelderode hebben trouwens iets eigenaardigs gemeen: ze hebben een voorkeur voor de biersoort *oud bruin* (Joël GOFFIN, Sur les pas des écrivains de Bruges à Damme, Editions de l'Octogone, 1999, p. 99). Hun literaire achtergrond is niet dezelfde: de Ghelderode had de symbolist Georges Eekhoud (1854-1927) als meester terwijl Bucquoy eerder komt uit het surrealisme, in de persoon van Marcel Mariën (1920-1993), nog een Schaarbeekenaar. Er zijn wel twee generaties van verschil.

6. KRITIEK

Le bal du rat mort werd goed onthaald door het publiek en de kritiek. De persoonlijke schrijfstijl werd gesmaakt en vooral de weergave van de Belgische sfeer, er werd zelfs vergeleken met Léo Mallet (een stripfiguur, een detective in de beeldverhalen van Tardi). De Belgische pers verwijst graag naar de *volkseigen* fantastiek (Ensor, Bosch, Jean Ray en Thomas Owen), de Franse kritiek wijst op de band met grote Angelsaksische *fantastische* schrijvers.

-“In dit vreemde verhaal, waarin Oostende en zijn Casino worden bezet door ratten, komt de eigen sfeer van de Belgische kust duidelijk naar voor. Daarbij komt nog het element fantastiek, dat doet denken aan Bosch en Ensor. “(Marcel WILMET J. Bucquoy, laureaat van het stripverhaal, in: Het Laatste Nieuws, 5 oktober 1981)

-“Alles begint Le bal du rat mort, een angstaanjagend verhaal, dat u ad vitam aeternam nachtmerries zal bezorgen. Een wonderlijk verhaal, halfweg Edgar Allan Poe en H.P. Lovecraft. Het eerste succes met de Prix Saint-Michel. » (François CÉRÉSA: Bucquoy la peste, in: Le nouvel observateur, in 1986, juiste datum onbekend.)

-«Et, comme Jean Ray ou Thomas Owen le font dans leurs romans, il plonge le fantastique dans le quotidien.» (Artikel van Le Soir illustré van 12 mei 1983: «Hé! Bouge ton polar que voie la mer...»)

7. THEMA'S EN VERGELIJKINGEN

In dit beeldverhaal zijn zes belangrijke thema's, verweven in een onontwarbaar kluwen: rat en mens, de dode stad, het gemaskerd bal, de vampier. Het vijfde thema, de psychoanalyse, bespreken we niet, dat zou ons te ver leiden (43). Het fantastische werd in hoofdstuk 4 besproken en in *Toevallige ontmoetingen*.

a. **Ratten in Oostende**

Bij de lectuur van Le bal du rat mort zou men zich de vraag kunnen stellen of zoiets wel kan: ratten die massaal een stad als Oostende bestormen. Kop in Het Laatste Nieuws, 26 september 2007: “Belgische kust overspoeld door ratten”. De knaagdieren zijn hier geen onbekenden. De hele zomer hebben ze gekampeerd onder de strandcabines omdat ze daar gemakkelijk eten vonden. Nu de cabines verlaten zijn, trekken de ratten de stad in, waar ze voor overlast zorgen. Ook andere kustgemeenten hebben de strijd met dat ongedierte aangevat. “Elk jaar komen de ratten van onder de cabines op het einde van de zomer maar er zijn er nog nooit zo veel geweest als dit jaar.” legt Marleen Schillewaert-Vercuyten schepen van De Haan die de strijd tegen de ratten voor een gedeelte van de gemeentes coördineert, uit. “De Haan is de eerste gemeente die in het openbaar spreekt over de ratteninvasie. Tot nu toe hebben de gemeentes steeds vermeden daarover te spreken omwille van de negatieve publiciteit rond de ratten.” (44). Volgens een reportage op *Focus* van 14 november 2008, zijn er ook ratten onder de cabines van het strand te Oostende. In het beeldverhaal staat: “De ratten zijn er waarschijnlijk door de warmte, ze komen van de polders door de droogte.” En: “De rattendienst moet komen want ze zitten in de badkamers van sterrenhotels.” (p. 26).

In het artikel *Rat mort geen ijdel begrip voor Berten De Rattenvanger* spreekt die zijn verbazing uit: “In het stadscentrum van Oostende krioelt het van rioolratten. Kanjers van 25 centimeter lengte. Vooral nu met de werken van het Mijnplein komen ze te voorschijn (45).” Bij de afbraak van de Schouwburg in 1965: “... met al dat lawaai vluchten de ratten die jarenlang ook het theater bevolkten. De ratten duiken op in de omliggende huizen. De stad zal een rattenvanger moeten aanstellen.” (Het Nieuwsblad van 30 november 1965).

“Ratten zijn de bruine pest, metafoor voor de opgang van het fascisme (46).” De opkomst van de ratten is dus een politiek symbool en we denken hierbij aan de Bruinhemden van de jaren dertig. In het Nederlands maakt men een onderscheid tussen de bruine rat (*rattus norvegicus*) en de muskusrat. Vandaar de associatie met de bruine pest, waar men vroeger sprak van de *zwarte dood* voortgebracht door de zwarte rat die nu verdrongen is door de grotere bruine rat.

“De ratten van Oostende beten eerst de uitstekende delen van het dode lichaam af, zoals de lippen de neus en de oren van het gezicht en knaagden zich daarna een weg door de ingewanden”, tijdens het Beleg van Oostende 1601-1604, zo citeert Werner Thomas (47). Op pagina 32 ziet men trouwens ratten die kadavers opeten. “Een Tweede Rattenstoet te Oostende?” vraagt Het Nieuwsblad van de Kust zich af (48): “Op 16 maart zal men te Oostende weer een paar honderdduizenden franken

opofferen om een carnavalstoet te laten doorgaan die getiteld wordt Tweede Grote Rattenstoet...” In De Plate van 1985, p. 7 (307), lezen we een citaat “De beuk erin”: “Dinsdag vielen in de Oostendse rattenwijk van het Achtrenhuis de eerste behoorlijke puinbrokken naar beneden...” Dat de ratten een ganse wijk kunnen terroriseren blijkt wel uit De Zeewacht van 1 november 1963: “De Witte Nonnenstraat is het paradijs der ratten .” met een tekening van dansende ratten en de fluitspeler van Hameln. In de legende van de fluitspeler van Hameln verdrinken de kinderen in de rivier de Weser omdat hun ouders de rattenverdelger, die ratten stuurde in een rivier door middel van zijn fluit, niet willen betalen.

In De Plate, 1988, pagina 190 zien we een tekening op een kaart van Oostende van het einde van de 17^e eeuw met op nummer 3: ”Rattegat “, plaatsnaam, liggende ten zuiden van Oostende.

b. De stad en de dood: Symbolisme - The Rats – Taxandria – De verdoemde stad

Jean Lamorgue is een man die liever in de grootstad werkt. Voor hem is Oostende een symbool van dood en decadentie, opgeroepen door het *Bal du rat mort*. Opvallend is de tegenstelling tussen de seizoenen waarbij Oostende omschakelt van een mondaine badstad naar een verlaten oord.

Symbolisme

Stad en dood, een constante in het in symbolisme en decadentisme. Vooreerst uiteraard Bruges-la-morte van Georges Rodenbach (1855-1898). In het Venetië van het Noorden betreurt Hugues Viane al vijf jaar zijn overleden echtgenote, tot hij haar – zowat onvermijdelijk – terug ziet in een jonge actrice (49). In de film Les lèvres rouges (1971) (Daughters of Darkness) van Harry Kümel krijgen we vampirisme geserveerd in een hotel in Oostende, door een vrouwelijke vampier die haar sporen zal nalaten na een bezoek aan Brugge. De film toont een mysterieus Oostende met zijn sombere nachten en heldere blauwe hemel overdag.

Drie grote Franse schrijvers hebben een dergelijk gevoel van Oostende als een grauwe, verlaten stad omschreven: voor Marcel Proust (1871-1922) is Oostende de stad waar je nooit aankomt, ze zit verscholen in haar verleden en het hedendaags isolement. Net als Brugge verdient deze stad de roepnaam *La morte*, buiten het seizoen. In Jean Santeuil beschrijft Proust de stad: “Hij voelde een vreemde gewaarwording, waarin een zo verscheiden verleden zich verbond met het heden, en bedacht dat als hij de kust van deze immense grijze zee zou volgen (...) hij in Oostende zou aankomen (...) dat voor hem een strand was, *verlaten* van de rest van de wereld.”

André Gide (1869-1951) (50) in zijn dagboek op 22 juli 1891: “In Oostende waren de lucht en de baren grijs; er regende grote wanhoop op zee.”

Victor Hugo (1802-1885), na een onweer in Oostende in 1837, voelt het spel aan tussen de sombere zee en de stad: “De zee is hier niet langer woest, ze is triest. Dit is van een andere grootteorde. ‘s Avonds zijn de duinen aan de horizon een gekwelde doch gestrengte verschijning.” (51). We vergelijken: “Buiten gaat een vieze motregen tekeer op het strand, de zee is woelig, het is koud...” (p. 18) of nog: “Een storm barst los... slechts enkele verloren voorwerpen herinneren eraan dat het zomer is.” (p. 25).

Zelfs Vladimir Nabokov (1899-1977, een tijdgenoot van de Ghelderode en van Bertolt Brecht) waagt zich aan een beschrijving van het verlaten Oostende buiten seizoen in La vengeance (1924) (geciteerd in Yvan DUSAUSOIT, Sur les pas des écrivains de la mer du Nord, Les éditions de l’Octogone, p. 66.) : “Oostende met zijn stenen kaai, de grauwe, vale dijk, en de verre rij hotels die langzaam draaide, verbleekte in de turkooizen schuimvlokken van de zee op een herfstdag.” We citeren een andere vertaling : “Oostende, de stenen kade, het grijze strand, de rij hotels in de verte,

draaiden allemaal langzaam weg, dreven weg in de turkooizen nevel van de herfstdag.” (Een Russische Schoonheid: in Verzamelde werken. Amsterdam: De Bezige Bij 2003, p. 92). De zin staat pal aan het begin van de novelle en beademt de ganse sfeer; een eindje verder lezen we ook: “Hij genoot van de zee.” Oostende is het eerste woord van deze novelle, de beschrijving van de stad is dus een sfeerscheppende evocatie voor de rest van het verhaal.

Stefan Zweig (1881-1942) gaat een stapje verder: “In september verbleekten de feestelijke kleuren. De echte stad Oostende toonde zich nu in z’n herfstkleuren. De arme vissersbevolking trachtte zo goed als het ging te overleven. Tijdens de volgende acht tot negen treurige maanden verzonk de stad in een loden slaap...”(52). Iets dergelijks lezen we aan het begin van Le bal du rat mort: “Een grijze februaridag, de stad verkeert nog in haar winterslaap. Oostende is verstijfd door de veel te lange winter.” (p. 4).

Nog sterker: «Comme diable peut-on avoir des idées noires en vivant à Ostende», zoals de Franse schrijver Maxence Van der Meersch (1907-1951) toepasselijk zegde in zijn «Masque de chair», (Le Club des éditeurs, geciteerd in Regnier DE HERDE en John GHEERAERT, *op. cit.*).

Deze voorbeelden tonen aan dat de sfeer die beschreven is van een mistig en treurig Oostende in Le bal du Rat mort, ook bijgebleven is aan de grootste schrijvers uit de wereldliteratuur (53).

The Rats

Aan het einde van het beeldverhaal wordt de stad door militairen ontruimd. “...en de werkelijkheid gaat de verbeelding ver voorbij... ratten veroveren de stad.” (p. 33). De burgemeester: “Mijne heren, ik had zojuist de minister aan de lijn. Wij moeten de stad ontruimen.” (p. 35). Ratten hebben Oostende in bezit genomen, voor de rest is het een lege en dode stad. Dat kan ons aan een stad herinneren, verwoest door de nucleaire oorlog. Deze leegstand is enkel aan de ratten toe te schrijven, zoals James Herbert (°1943) dat zo overtuigend beschrijft in The Rats (54). In Domain combineert hij beide rampspoeden: na een nucleaire aanval worden ratten de leidende soort in de stad.

Taxandria

In Taxandria (1994) toont Oostendenaar Raoul Servais ons gebouwen, die recht uit de straten – en vooral de Zeedijk – van Oostende geplukt lijken. De cineast erkent hierin de invloed van Léon Spilliaert (55). Dode steden zijn ook aanwezig in Cités obscures van François Schuiten (denken we daarbij aan Brüsel). Hij is het overigens die de tekeningen heeft gemaakt voor Servais’ film.

Oostende, vissersstad en verdoemde stad

Van oorsprong is Oostende een vissersstad, het zijn (deels) de *vissjchers* die de vreemde gebeurtenissen van commentaar voorzien, op café, op het strand, in de straten. Hun voorkomen en hun bijgeloof verlenen een folkloristische toets aan dit verhaal. Zij vormen een natuurlijk tegengewicht met de personages en zij verlenen aan het verhaal authenticiteit. De vissersvrouwen: “Sinds die balgeschiedenis is het niet meer zoals voorheen.” En: “Van het gestolen geld is nooit één frank teruggevonden.” Een andere vissersvrouw: “Al die vermoorde meisjes! En op zo een wrede manier! Als ze niet rap de moordenaar te pakken krijgen zullen veel toeristen hun koffers pakken.” Een kruidenier: “Als ik mijn mening mag zeggen, het is allemaal de schuld van dat verdomde “*Bal du rat mort*”. Het zou moeten verboden worden. Het is elk jaar hetzelfde. Er wordt gezopen, er wordt van alles kapotgeslagen en beschadigd. En de zedenverwildering! Mannen die zich in vrouw verkleden... waar gaat dat naar toe?” (p. 29). De Franse tekst gaat nog verder: “... ça boit, ça fornique dans tous les coins, ça salit tout ce que ça touche.” Zoals Raymond Vancraeynest het uitdrukt (56): “...met het schrijnend contrast van uitbundige luxe en weelde bij de vele bezoekers

van de Europese aristocratie en het erbarmelijk lot van de vissersbevolking, dupe van grillige seizoenen en een beroep zonder verzekerde welvaart.“ En wie zeelieden zegt, zegt ook prostitutie: de rosse buurt van Oostende wordt mooi weergegeven (evenals die aan het Noordstation in Brussel, p. 22), en de mysterieuze Myriam speelt daar haar rol. Ook haar vader, fakir Raskals, mag hier zijn zegje doen: “We zien elkaar terug, na het seizoen van de liefde.“ (p. 20). Wat alleen kan betekenen dat Lamorgue nog zal terugkomen naar Oostende...

De Oostendenaars hebben het ook niet goed gezien op de politie “die haar dagen doorbrengt op cabaret...” (p. 29, Franse versie) en Nederlandse versie: “De politie, die zijn juist goed om hun pree op te strijken en wij maar belastingen betalen.” Ze denken dat de ratten de aandacht afleiden van de moorden en zo loopt de moordenaar vrij rond.

Terug in Oostende is onze inspecteur er slechts voor vakantie. Tijdens een gezellig etentje op een restaurant in de Kapellestraat vangt hij (tijdens zijn bestelling van saus voor zijn escargots en nadien van het dessert) geruchten op van de rattenplaag. “Het is Charlotte die een gezicht zal trekken met haar driesterrenhotel. Haha, in de plaats daarvan een rattenhotel!” Een dienstster: “Welgedaan. Ze kreeg de laatste tijd een dikke nek... alhoewel die ratten een vuiligheid zijn. Het is waar. Men heeft er zelfs zien lopen naar het Casino.” (p. 26). Maar hij wordt steeds dieper meegesleurd in dit verhaal. Commissaris Reynaart zit hem achterna. Wanneer hij hem, in verband met de verdwijning van verloofde Marleen, de vraag stelt: “Waar was je die nacht?” (p. 36) kan Lamorgue hem geen antwoord geven. En na de invasie van de ratten, merkt een bewoner op: “Ik wil niet gewurgd worden in deze verdoemde stad... “ En: “En wie zal de aangericht schade betalen? Gans het seizoen is er aan. Het is weer de kleine zelfstandige die moet betalen.” “De ratten vermenigvuldigen zich... de toestand zal alsmaar verslechteren.” (p. 34).

In Le bal du rat mort ondergaat Oostende een langzame, geleidelijke gedaanteverwisseling: eerst is er de vredige winterslaap, maar dan valt het licht uit en is er de symbolische verschijning van meeuwen op de dijk. Of om even te citeren: “want binnenkort is er weer het mooie seizoen van zon en zee.“ (p. 21). De tegenspraak tussen deze Koningin der Badsteden en de storm die losbarst: “De nacht omwindt de stad, de wind is gevallen. Oostende zakt in een rusteloze slaap.” (p. 31). Er is dus niet alléén de wisseling der seizoenen in Le bal du rat mort, maar ook het contrast tussen dag en nacht.

Tot slot citeren we Henry Van Vyve, stichter van het tijdschrift Tribord, die goed verklaart uit wat het symbolisme van Oostende bestaat: “De sfeer van Oostende, zo gespannen, zo rijk geschakeerd, zo vervuld van ondefinieerbare nuances, vult wonderlijk de onvermijdelijke gaten die geliefden laten vallen, de morgen van de vorige nacht (57).“

c. De vampier en het gemaskerd bal

Wij vergelijken het beeldverhaal met voorbeelden uit de filmgeschiedenis, omdat Le bal du rat mort filmisch geschreven is door de auteur die zowel een regisseur is van theater als van film. Er bestaan plannen om dit beeldverhaal te verfilmen en het is hier al omgezet in een virtueel filmscenario. Aan de hand van drie films zoeken en leggen we verbanden tussen gemaskerde bals, vampieren en verlaten steden zoals die ook uit Le bal du rat mort blijken.

Dance of the Vampires: vampieren tijdens een bal

Het verhaal van Le bal du rat mort zou zich kunnen samenvatten als een politieman die de kracht van het kwade wordt, die zich metamorfoseert in een vampier en meester der ratten, een beetje zoals Dracula die was van de wolven. En aangezien de vampier ook over de gave der telepatie beschikt (zoals de fakir), kunnen ook al die “toevallige” ontmoetingen in Oostende verklaard worden, met Marleen Lovy, de fakir, zijn dochter Myriam, commissaris Reynaart. In de film **Dance of the Vampires** (1967, van Roman Polánski) gaat het daarentegen over een samenkomst van demonische

vampieren voor een bal in een kasteel, terwijl 'ons' verhaal aanvangt met een bal in een badstad, waarop de menselijke vampier zich manifesteert die mensen doodt en leegzuigt. In **Nosferatu, eine Symphonie des Grauens** van Wilhelm Friedrich Murnau (1922) komen de ratten uit de doodskist van de vampier als het schip aankomt in de haven en ze verspreiden zich in de stad.

Morte a Venezia : de dood op wacht in een decadente badstad

In de film **Morte a Venezia** (1971) van Luchino Visconti komt de dichotomie tussen dood, veroorzaakt door de cholera, en het *dolce vita* in de mondaine badstad tot een hoogtepunt (het Lido van Venetië neemt hier de plaats in van Oostende; de vampierenroman van Théophile Gautier La morte amoureuse (1836) speelt zich trouwens af in Venetië). Componist Gustav von Aschenbach (figuur geïnspireerd door Doktor Faustus, uit Thomas Manns eerdere gelijknamige roman) streeft evenwel schoonheid en eeuwige jeugd na die belichaamd wordt door het knaapje Tadzio. Net zoals dat gebeurt in Harry Kümels **Les Lèvres rouges** waar de vrouwelijke vampier gravin Bathory begeesterd geraakt door de mooie Valérie, die dan ook vampier wordt. Het lijkt wel of zowel Aschenbach als Bathory opgesloten zitten in een hotel in Venetië of in Oostende, waar alleen de maître d'hôtel hen wil horen. In **Camping Cosmos** (1996) (58) lijken *vamp* Lolo Ferrari net zozeer als Jean Lamorgue opgesloten in hun eigen psychotische waandenkbeelden, of dat nu op het strand is of in een hotel. Jean Lamorgue doet denken aan de gespleten hoofdfiguren zoals ze zo goed beschreven worden in de romans van Dostojewski en in het bijzonder aan de paranoïde Raskolnikof in Misdaad en straf (of ook gebruikte titel : Schuld en Boete) (1866).

Les lèvres rouges: vampieren op hotel in Oostende

Anderzijds is er ook de Belgische film **Les lèvres rouges** (1971) van Harry Kümel, die ook **Malpertuis** (1973) zou draaien naar het verhaal van Jean Ray over een spookhuis in Gent. In **Les lèvres rouges** is de hoofdrol van gravin Bathory weggelegd voor de gevierde actrice Delphine Seyrig (59). Het gaat hier over een griezelfilm met vrouwelijke vampieren. Het koppel Valérie en Stefan arriveert met de trein in Oostende, nadat ze in hun compartiment hebben gevrijd, zonder verliefd te zijn. Vanaf dat moment wijzigt hun bestaan ingrijpend. Tijdens een uitstap naar Brugge zien de twee het bebloede lijk van een jong meisje, afgevoerd door de ambulance. Het is twijfelachtig of Le bal du rat mort echt is beïnvloed door deze film, maar dat neemt niet weg dat het vampirisme op soortgelijke wijze wordt behandeld. Er is het belang van symbolisme, Ensor en de stad Oostende. Harry Kümel erkent de invloed van symbolistische schilders als Léon Spillaert (die door de Ghelderode als dé schilder van Oostende werd beschouwd: Ostende, plaisance abolie, op. cit., p. 71); niet toevallig waren beide bewonderaars van E. Allan Poe), die zoals bekend met overgave diverse plekken in Oostende tekende waaronder de galerij van *Grand Hôtel des Thermes: Galeries Royales d'Ostende* waar de film zich afspeelt.

En tot slot nog een ander detail, dat veel lijkt in te houden: de kliniek van psychiater Buytenarts (deze arts komt terug in de serie Jaunes van de auteur) lijkt op het huis van de moeder van de gestoorde Norman Bates in Hitchcocks **Psycho** (1960).

8. BESLUIT

Le bal du rat mort is een Belgisch beeldverhaal en een *fantastische* thriller die de symbolische dimensie van een badstad met haar vergane glorie weergeeft. De invloeden voor de hoogstaande schrijfwijze van het scenario kunnen gevonden worden in zowel het *fait divers*, de politieroman à la Georges Simenon, het fantastische à la de Ghelderode en het magisch realisme à la Jean Ray, als in de symbolistische literatuur. De manier van vertellen is filmisch en visueel.

De sfeer is correct weergegeven door de waarheidsgetrouwe tekeningen die het geheel een realistische indruk geven.

Tot besluit een liedjestekst. Op de tekening van het volledig verlaten Casino op pagina 44 zien we een optreden aangekondigd van de gevierde Franse chansonnier Léo Ferré. Zijn *Comme à Ostende*, op tekst van Jean-Roger Caussimon, evocert ons Casino, de voornaamste plaats van handeling (vrij vertaald (60)) :

Men zag de paardjes van de zee, de zeepaarden
zich stortend vooruit, het hoofd het eerst,
hun manen scheurend met witte schuimbaarden, tegen de golfbrekers en de dijk,
voor het vereenzaamd Casino.

9. VERWIJZINGEN

- (1) Verwijzingen naar pagina's in het boek hebben betrekking op deze uitgave; het originele Frans wordt hier door mezelf vertaald en hertaald, de Nederlandse vertaling van het beeldverhaal (Michel Deligne 1981) mist een en ander. Pikant detail: de jonge vrouw op de voorflap is naakt en met een oogmasker in de Franse versie, maar omkleed in de Nederlandstalige versie.
- (2) Opmerkelijke naam voor een politieman: *Jan Lijkenhuis*.
- (3) Bucquoy regisseerde ook van de Ghelderode de toneelwerken Hop Signor, Barabbas en Christophe Colomb te Narbonne. Wij hadden een interview met de auteur in café *De Dolle Mol* te Brussel op 12 oktober 2009 waarin hij bevestigt dat hij alle hier geciteerde films gezien heeft en dat hij alle geciteerde auteurs kent. Voor de oorsprong van de Cercle Caecilia: De origine van de Cercle Caecilia, De Plate, 1999, p. 49, door Jean Marie Bekaert.
- (4) Zie een reeks nummers aan deze zaak gewijd in Ostend Flash 1960. Verder over die andere zaak van de moord op Margareta Cheyens : "De moord in de duinen", Het Strand, 20 juni 1942. Zie ook: "De moord in de duinen" van Omer Vilain in Langs 't hard zand (Kleine Oostendse histories 1), 1973, p. 126-129. Seksuele waanzin verbonden aan de biotoop van een stad is niet alleen een populair thema in de literatuur, maar net zozeer in film. In **Peur sur la ville** (1975) van Henri Verneuil met Jean-Paul Belmondo richt een zekere Minos In Parijs (we zien o.a. *La Porte des Lilas*) een slachtpartij aan onder seksueel vrijgevochten vrouwen. In Fritz Langs klassieker **Meine Stadt sucht einen Mörder** is de hoofdrol weggelegd voor de jammerlijk gestoorde Hans Beckert die in Berlijn (Spandau) kinderen ontvoert en misbruikt. Voor de anekdote: de film **M** werd vertoond te Brussel in de cinema Marivaux in 1932 nadat Henri Storck zijn **Strandidylle** had vertoond. Fritz Lang nodigde hem daarop uit maar door een misverstand is die afspraak niet doorgegaan (De Plate, 1997, p. 117).
- (5) Een recent artikel van Eric RINCKHOUT "De uitvinder van het licht", in De Morgen van 24 oktober 2009 over het schilderij van Ensor *Daken in Oostende* (1884) sluit hierbij aan: "Een woeste, loodzware en toch van licht tintelende lucht, wolkenzwanger, verdringt de daken die in een speels rood zijn geschilderd. Het licht komt hier werkelijk uit de verf."
- (6) Regnier DE HERDE en John GHEERAERT, Ode aan Oostende, uitgever Jan de Graeve, 1977, p. 66.
- (7) De twee torens van de hoofdkerk van Oostende (een replica van de kathedraal van Keulen) en de legende Jésus Christ en Flandre (1855), geschreven door Honoré de Balzac (1799-1850), inspireerden James Ensor tot zijn gravure La Cathédrale (1886). Michel de Ghelderode spreekt over deze "kathedraal" in een van zijn eerste geschriften, La Halte Catholique waar we op terugkomen. We citeren Balzac: «... cette église dont les tours grises m'apparaissaient alors comme des fantômes à travers les brumes de la mer.»
- (8) Gebouwd op de werf Van de Sande te Breskens in 1963. Garnaalvisser van 19 meter lengte genaamd "Maria Stella". We vergeleken met de foto uit het boek op pagina 68 Oostendse vissersvaartuigen na wereldoorlog 1940-45, door André BARBAIX en Eddy ENEMAN, Uitgeverij U.N.A.O. vzw, Oostende, 2004.

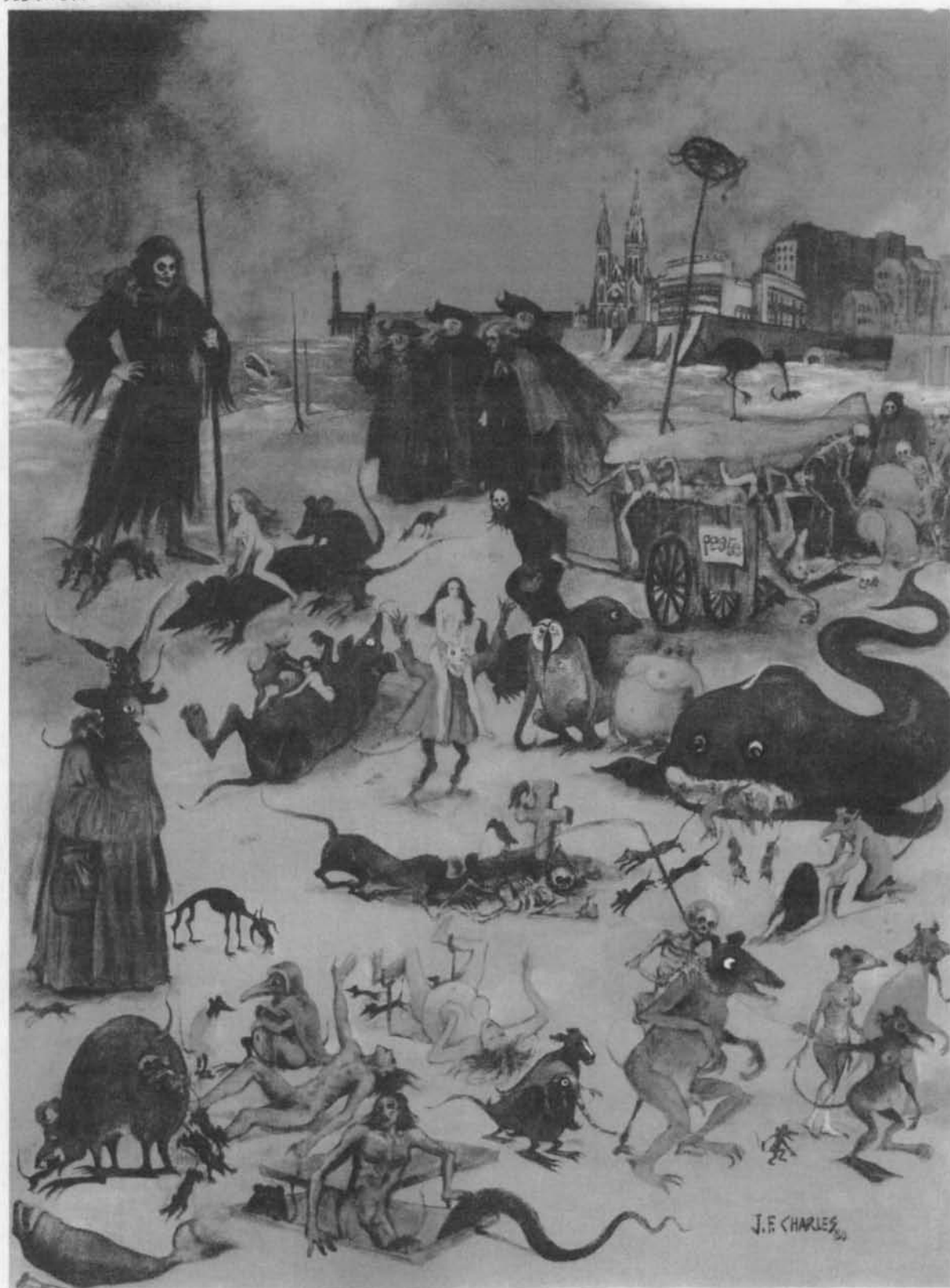
- (9) De film gaat over de liefdesperikelen van een zeemeermin. We vinden een dergelijk verhaal terug in “Les filles de la mer” uit La Flandre est un songe van Michel de GHELDERODE. (La Rose du Chêne, 1982. Met een uitstekende inleiding over de Vlaamsgezindheid van de Ghelderode aan de hand van Roland Beyen).
- (10) Hans KURTH, Dictionnaire des rêves de A à Z, Montréal, Editions Québec Amérique, pp. 113 en 228. Walvissen, potvissen en ratten hebben een duidelijke betekenis in de wetenschap van de droom. Over potvissen: reusachtig dier als een olifant... het zelfbesef dat ontwikkeld is, kan buitenmaats groeien. Over ratten: vernietiging van de levenskracht.
- (11) Omer VILAIN schrijft hierover in De Zeewacht, 25 november 1994. Zie ook: De Krant van West-Vlaanderen, 7 november 1997: “Met veel moeite slaagde de Oostendse brandweer erin om de dode vinvis het strand op te trekken. Het beest lokt de hele zaterdag tienduizenden kijklustigen naar Oostende.” Het Laatste Nieuws van 25 januari 1966 toont een foto van een walvis die aan boord van een vissersschip wordt geladen in 1936. De commentaar op de foto van Antony (210436): “En gans Oostende was op de been!”
- (12) De Plate, 1990, p. 104.
- (13) Ibidem, november 1977, p. 3 (p. 116).
- (14) Ibidem, oktober, vol. 21, nr. 10, 1992, p. 201 en L’Echo d’Ostende, 17 februari 1885.
- (15) Lucia IMPELLUSO, La nature et ses symboles, 2003, p. 231 en 348, Ed. Hazan 2004.
- (16) Het Volk, 11 oktober 2007, p. 21.
- (17) De Plate, 1973, nummer 2, p. 7.
- (18) In het citaat uit het boek van Xavier Tricot (zie literaire analyse) van Ghelderode au sujet d’Ensor is er ook sprake van een *maître occulte - occulte meester*.
- (19) Ensor en Blavatsky hebben elkaar vermoedelijk gekend. Ze woonde in de Adolf Buylstraat in een winkel gespecialiseerd in aanmaak en verkoop van inkt. Hierover zet John GHEERAERT een thesis uiteen in zijn boek: De geheime wereld van James Ensor, Antwerpen: Houtekiet, 2001.
- (20) J. ASPESLAGH, Sagenboek van het Oude Kamerlingsambacht uitgebreid tot Oostende, Leuven, 1958, p. 170 en 176.
- (21) Deze rijkswachter was zelfs betrokken bij het gerechtelijk onderzoek van een van zijn slachtoffers! Hij werd uiteindelijk opgepakt in 1977 en zit levenslang veroordeeld in een psychiatrische instelling. Is er een verband met de figuur van Jean Lamorgue?
- (22) Criminele politiemensen zijn populair in films, bijvoorbeeld **Indagine su un ittadino al di sopra di ogni sospetto** (1970 van Mario Petri) waarin het hoofd van de recherche, *Il Dottore*, knap gespeeld door Gian Maria Volontè, zijn minnares vermoordt en **The Asphalt Jungle** (1950 door John Huston), naar de roman van W.R. Burnett, waarin de corrupte politiemans Lt. Ditrich de stad teistert.
- (23) Jan BUCQUOY, La vie est belge!, Michalon, 2007, p. 141.
- (24) Verlaten stad is een ets van Fernand Khnopff uit 1892 die een verlaten Brugge aan de zee voorstelt. De ets Bruges-la morte (1904), ook van zijn hand, stelt een slapende jonkvrouw voor liggend voor het Begijnhof.
- (25) Zie kranten uit die tijd – L’Echo d’Ostende, 12 september 1866, La Feuille d’Ostende zelfde datum en De Plate, 1993, p. 221 en De Plate 1998, p. 117. Over W.O. I: In Oostende onder de Duitse bezetting door A. ELLEBOUDT en Dr. G. LEFEVRE, tweede uitgave op p. 418: “In de Kommandantur regende het vragen om de stad te mogen verlaten”. Over W.O. II: De Plate, 2009, p. 192, artikel van Rudolf WEISE, De vuurtorenwijk in de Ie Wereldoorlog: “Veel bewoners verlaten dan ook de wijk en trekken naar rustiger oorden”. Over de cholera epidemieën van 1849, 1854 en 1866: De Plate, Toen de cholera bacil nog niet ontdekt was, door Ivan VAN HYFTE, 1998, p. 69 en 98.
- (26) Ary SLEEKES, Oude Oostendse straten en gebouwen, p.24.
- (27) Lucia IMPELLUSO, *op. cit.*, p. 231.
- (28) Wij mochten in de boekencollectie van de auteur kijken en we vonden onder meer Les contes de whisky (1946) van Jean RAY terug met aantekeningen. In deze verhalenbundel vinden we

het verhaal Les étranges études du docteur Paukenschlager, waarin sprake is van de zogenaamde vierde dimensie. In Le gardien du cimetière duikt hertogin Opoltschenka op, een vampier die het menselijk bloed drinkt van haar grafbewakers. Jean Ray wordt soms omschreven als de Belgische Edgar Allan Poe.

- (29) The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde (1886) is een roman van Robert Louis Stevenson over een man die een soort toverdrank inneemt die van hem een beestachtige, maniakale moordenaar maakt.
- (30) Het schilderij De triomf van de dood van Breughel verwijst naar het onbekende, het onverwachte en de alom aanwezige dood door oorlog, hongersnood en pest. Naast Jean Ray is Johan Daisne een andere Gentse schrijver die men kan klasseren in de richting van het *magisch realisme* (er is o.a. De trein der traagheid waarvan André Delvaux een film maakte waarin Jan Bucquoy assistent-machinist was).
- (31) Bladzijde 32 biedt een paginagrote tekening met middeleeuwse figuren, pestdokters, reusachtige ratten, skeletten, Pietje-de-dood met zijn zeis, een kar gevuld met lijken, bizarre figuren die wel lijken te komen uit een schilderij van Bosch... dit alles met op de achtergrond de Sint-Petrus-en-Pauluskerk en het Casino.
- (32) Zie de theorie van Marcel De Maeyer in de inleiding bij John GHEERAERT, *op. cit.*. Ensor maakte zijn zelfportretten met een doodsmasker: het zou om een idee van madame Blavatsky gaan (Helena BLAVATSKY, Collected Writings Vol. VI, Wheaton, USA, *The Theosophist*, August 1885, p. 354).
- (33) Opmerkelijk detail: Goya werd ooit beschuldigd van *vampiristische* schilderijen. Zie Roberto ALCALA FLECHE, El vampirismo en la obra de Goya, in Revista del Arte, Madrid 1993, nummer 233.
- (34) Xavier TRICOT, James Ensor - Lettres, 1999, p. 98.
- (35) James ENSOR, Lettres à Emma Lambotte 1904-1914, 1999, p. 120. Schuin door ons.
- (36) Het verhaal van Poe en het jeugdwerk van Ghelderode La mort regarde par la fenêtre evokeren dezelfde nachtelijke en macabere ambiance.
- (37) De dood gewaande Lady Madeline wordt begraven in een kelder en wordt weer wakker.
- (38) In dat verhaal verschenen in 1924 houdt de hoofdfiguur Delapore staande dat het ratten zijn die zijn slachtoffer hebben gedood. Het verhaal gaat terug op de legende van aartsbisschop Hatto van Mainz (ergens in de Middeleeuwen) die, nadat hij van honger stervende boeren had opgesloten en levend laten verbranden, door de velden tot in zijn kasteel werd nagejaagd door ratten die hem oppeuzelden.
- (39) Alle briefwisseling met code ML 4619 – Archives & Musée de la Littérature. Voor een volledige weergave van de evolutie van de Ghelderode, zie: Roland BEYEN, in tijdschrift *Septentrion*, 2009, n° 2, p. 90. Van Glabbeke kwam tussen voor de Ghelderode in 1945: « Le ministre belge de l'Intérieur Van Glabbeke a cassé la révocation prononcée par la commune de Schaerbeek contre son employé Adolphe Martens, alias Michel de Ghelderode, pour cause de "collaboration". » Aanleiding zouden zijn radiotoespraken geweest zijn *Choses et gens de chez nous* tijdens de bezetting.
- (40) Yvan DUSAUSOIT, La mer du Nord, Ed. Bernard Gilson, 1996, pagina 119. Dit boek geeft een overzicht van alle bekende schrijvers die over Oostende geschreven hebben, in het bijzonder de Franstalige. We treffen op pagina 122 een commentaar aan van het toneelstuk Les miroirs d'Ostende van Paul Willems dat Oostende beschrijft vanuit een macaber souvenir van de dijk in 1945.
- (41) La Flandre est un songe, *op.cit.*, op pagina 69 en 67.
- (42) Yvan DUSAUSOIT, Sur les pas des écrivains de la mer du nord, Les éditions de l'Octogone, 2000, p. 67. Zie ook de film van Henri Storck **Karnaval van Oostende – Le carnaval d'Ostende** (1970-71).
- (43) Vanuit het standpunt van de psychiatrie kunnen we wel zeggen dat Lamorgue vermoedelijk lijdt aan heboïdofrenie, een term voor het eerst gebruikt door Karl Kahlbaum, omstreeks 1890. Het is een soort van zware gedesorïenteerde schizofrenie.

- (44) Bestrijding bruine rat is nieuwe uitdaging, in De Standaard, 21 maart 2008, p. 23.
- (45) Het Laatste Nieuws, 20 december 1994.
- (46) Marcel WILMET, Het bal is weer geopend, in: Het Laatste Nieuws, 17 februari 1982.
- (47) In De val van het nieuwe Troje, Davidsfonds, 2004, p. 107.
- (48) Van 13 februari 1958.
- (49) Zie ook de schilderijen van Fernand Khnopff, student aan de Académie des Beaux Arts in Brussel, hetzelfde jaar als Ensor. Er is ook de film van Roland Verhavert **Brügge-die-Stille** (1981).
- (50) Journal d'André Gide, 1948, p. 22-23. Jean Santeuil daarentegen is een postuum werk, uitgegeven in 1952. Proust schreef het in zijn jeugd, van 1896 tot 1899. Voor een nadere studie: Meindert Evers, Proust en het fin du siècle, uitgeverij Walburg Pers, 1997.
- (51) Marc PASTEGGER, La mer se souvient, Paris, Editions de Fallois, 2004, op p. 107.
- (52) John GHEERAERT, Stefan Zweig, een Weense flaneur in Vlaanderen, Antwerpen: C. de Vries Brouwers, 2000, p. 16. Er is een verband tussen Zweig en Ensor: Stefan Zweig was een vertaler van de gedichten van Emile Verhaeren, die destijds Ensor inspireerden, onder meer voor La guirlande des Dunes en La mangeuse d'huitres (1882), naar Verhaerens gedicht Au restaurant (in La mer galante, Paris, Alphonse Lamerre): "Ils ne mangeaient que des huitres d'Ostende - Ces huitres dont la chair citronnée est friande."
- (53) Yvan DUSAUSOIT hierover in Sur les pas des écrivains de la mer du Nord, *op. cit.* op pagina 69: "Het is merkwaardig hoe schimmen zich verzamelen aan de uitgang van Oostende. Het is precies een colloquium. Verdwenen monumenten, behekste huizen, spoken in maatpak, niets ontbreekt. Vooral als men verder gaat in de draai na de Koninklijke gaanderijen en men vóór zich de ingang van het verdwenen Royal Palace Hôtel inbeeldt."
- (54) De Engelse schrijver James Herbert (°1943) brak door met The Rats (1974) verfilmd in 1982 als **Deadly Eyes**, verdere delen van zijn 'rattentrilogie' zijn Lair (1979) en Domain (1984).
- (55) Magazine de l'audiovisuel Avi, juli 2008. Spilliaert is één van de weinigen die de sfeer kan uitdrukken die door talrijke symbolistische schrijvers is beschreven.
- (56) Raymond VANCRAEYNEST, 100 jaar aanwezigheid van de Dochters van Liefde in Oostende, De Plate, 1995, p. 149.
- (57) Yvan DUSAUSOIT, Sur les pas des écrivains de la mer du Nord, *op. cit.*, p. 45. Op pagina 72 wordt trouwens Le bal du rat mort geciteerd, op pagina 78 **Camping Cosmos** waarvan de Belgische première in Oostende in cinema Rialto was in 1930.
- (58) In de cast was er de internationaal beroemde taartengooier Noël Godin en Arno. De producent was schrijver dezes die toen in Oostende woonde en die producent was van alle langspeelfilms van Bucquoy. Deze prent inspireert zich op de fantasmagorische kant van de Belgische kust en omvat tal van referenties aan het surrealisme en het situationisme.
- (59) Delphine Seyrig (1932-1990) was een Franse actrice, bekend van o.a. **Le charme discret de la bourgeoisie** (1952), **L'année dernière à Marienbad** (1961) en **Muriel ou Le temps du retour** (1963). Zij werd ook genoemd voor haar opmerkelijke uitvoeringen van theaterstukken van Nobelprijswinnaar Harold Pinter.
- (60) Over het ontstaan van dit liedje: Patrick VANSLAMBROUCK, in: De Plate, 1999, p. 253.

'S NACHTS DOORBOORD DE ANGST ZICH DOORHEEN DE DROMEN VAN DE INWONERS. DE NACHTMERIE NEEMT
MIDDELEEUWSE VORMEN AAN. WAT IS DAT GERUCH? HET KLOFFEN VAN EEN HART OF DE ROOD DIE AAN DE DEUR
BEDUKT?...

SCÉNARIO: J. BUGUOY

MENSEN VINDEN ELKAAR VIA EEN COMPLEX RITUEEL VAN TOEVAL EN NOODZAAK.

ER VORMEN ZICH KORTSTONDIGE PAREN, WAAR STEEDS DE ZELFDE GEMEENPLAATEN WORDEN GELESD.

JE BERTSTE BAL?

NEE, MIJN PERDE. HEB IK JE AL EERDER ONTMOET?

MOGELIJK... DE WERELD IS KLEIN!..

JE STEM KOMT ME BEKEND VOOR.

HET FEEBT KOMT OP GANG. DE KLEREN GERAKEN BEZWEET EN BESMEURD. REEFS LIGGEN ENKELE ZWAFLEN OP DE GROND...

DE 'AVANCES' WORDEN NADRUKKELIJKER. DEZE NACHT ZIJN DE GEKKEN KONING, DE IDIOTEN GELUKKIG, DE HOORNDRAGERS VERLIEFD...

DE EERSTE OOSTENDENAAR GEBOREN IN HET TIJDPERK VAN HET ONAFHANKELIJKE BELGIË

door Yves DINGENS

Jacques De Ceunynck zag het levenslicht op 07 oktober 1830 en dit precies twee dagen nadat de Nederlanders de toenmalige vestingstad hadden verlaten.

Dit maakte hem tot de eerste Oostendenaar die in het tijdperk van het onafhankelijke België werd geboren, waardoor hij een zeker aanzien bleef genieten.

Hij werd dan ook ten doop gedragen, gewikkeld in de Belgische driekleur die, deze "zoon van de Revolutie van 1830", zijn leven lang als een kostbaar aandenken zou bewaren.

Hij huwde op 27 januari 1853 met Rosalie (ook Rose) Martein.

Jacques De Ceunynck was een sympathieke Oostendse figuur, was sergeant in de burgerwacht en won in 1869 de tweede prijs (ere-sabel) bij het schieten op doel.

De echtgenoten De Ceunynck hadden een zoon, Alfred De Ceunynck (1860-1839), timmerman in stadsdienst, en woonden laatst in de Romestraat 55.

Rose Martein overleed op 15 februari 1911.

Jacques De Ceunynck overleed te Oostende op 6 april 1914 en werd op 13 april 1914 begraven.

BRONNEN

La Saison d'Ostende: 01-09-1905.

Le Carillon: 09-04-1914.

Le Littoral: 11-04-1914.

L'Echo d'Ostende: 22-04-18975, 16-07-1874, 03-06-1869, 11-04-1914, 16-02-1911.

Feuille d'Ostende: 30-01-1853.

Over de gebeurtenissen van 1830 in Oostende zie: "La Révolution de 1830 à Oostende" in Le Phare 08-07-1936 en 15-07-1936.

ERRATA maart 2010

p. 71 – 20e lijn: de zaal werd volledig verbouwd (i.p.v. de zaak).

ERRATA mei 2010-05-25

p. 111 – 7e lijn: oom (i. p. v. om)

21e lijn: katholieke

p. 118 – 13e lijn: salle de spectacle (i.p.v. salie)

p. 119 – 3e lijn: length (i.p.v. lenght).

5e lijn: breadth (i.p.v. braedth).

8e lijn: burthen (i.p.v. berthen).

Onder de tekening bij bron: Press Mark (i.p.v. Marl)

Brick (i.p.v. Brich)

21e lijn: “De Leughenaere” heeft (i.p.v. heet).

p. 132 – 3e lijn: décédées (i.p.v. décédé).

De hieronder kaart hoort bij het artikel “De schipbreuk van het kaperschip “Anacréon” 1807

FORT RISBAN-DUINKERKE-1801

De foto op de kافت is een afbeelding van het «Hôtel de la Plage» gelegen op de Zeedijk. In 1940 deed het dienst als hulphospitaal voor militairen. Bij het bombardement van mei 1940 kwamen aldaar 40 Belgische militairen en verschillende leden van het verplegend personeel om het leven

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JJK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

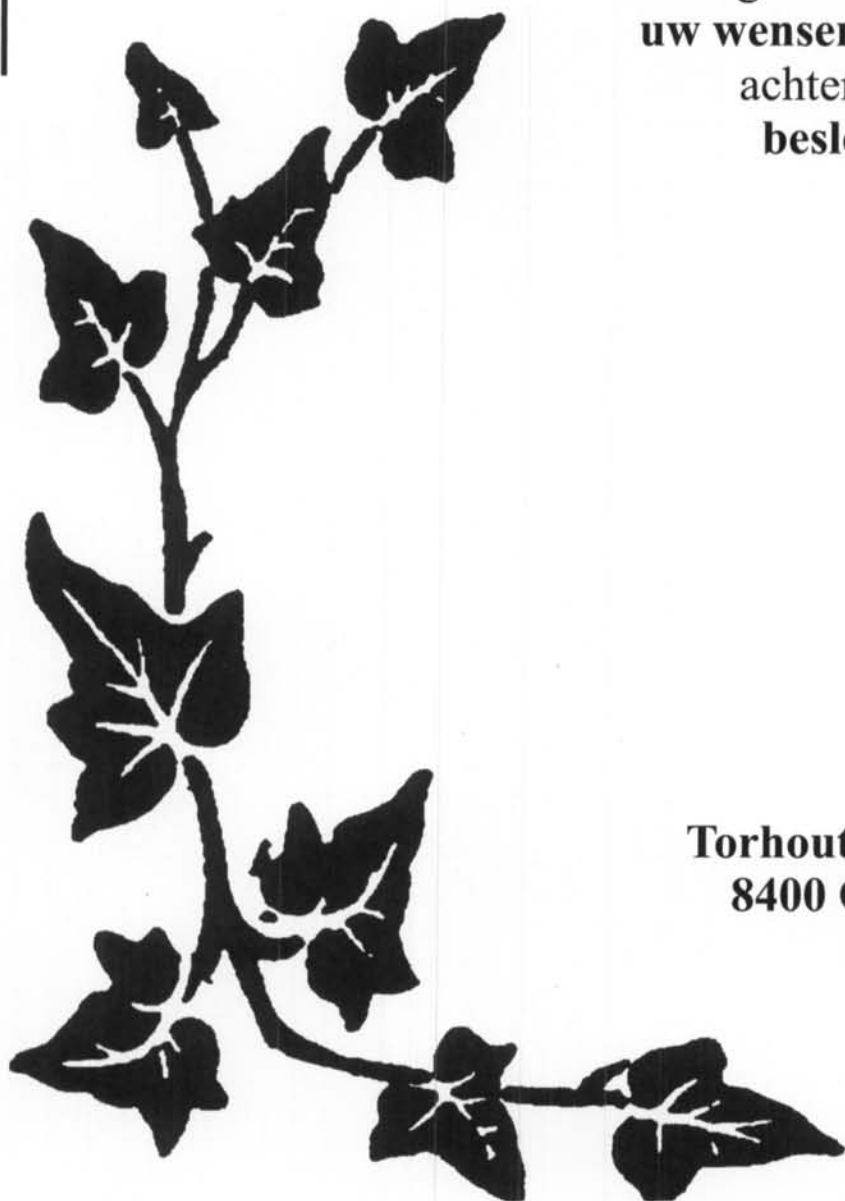
www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53